

Erdem - Doğruluk - Merhamet - Anıak - Umit - Cesaret - Ba
Tevazu - Yardımseverlik - İyilik - Affetmek - Bağış - Öğüt

KARAKTER GELİŞİMİNDE

DİNÎ HİKÂYELER

Düzenleyen: bilginDK
2018-07-12

ALİ FARUK

Çilek Yayınları, bir HAYAT YAYIN GRUBU markasıdır.

© 2008, Hayat Yayınları

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir;
izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

Çilek Kitaplar : 115

Kitabın Adı : Karakter Gelişiminde Dinî Hikâyeler
Derleyen : Ali Faruk

ISBN : 978-975-9189-56-3
Sertifika No : 1206-34-004559

Yayın Danışmanı : Adem Kandemir
Editör : Eşranur Bayrak

Baskı Tarihi - Yeri : 2009 - İstanbul
Düzeltilme : Fatma Zehra Bayrak
Kapak Tasarımı : Ferhat Çınar
Baskı - Cilt : Bilge Matbaacılık
Yılanlı Ayazma Sok. Örne İş Merkezi No:8 Kat:1
Zeytinburnu - Davutpaşa / İstanbul
Tel: (0212) 483 15 16

ÇİLEK YAYINLARI
PK. 100 Aypım - İstanbul
Tel: (212) 521 29 29 Fax: (212) 523 29 99
www.cilekyayinlari.com
bilgi@cilekyayinlari.com

Karakter Gelişiminde
DİNÎ HİKÂVELER

Derleyen
Ali FARUK

İÇİNDEKİLER

Balçı (beceri).....	11
"Biz Çok Basit Bir Kavimdik..." (tevazu).....	12
Kim Daha Fakir? (üslûp).....	13
Tüccarın Böylesi (kanaatkârlık).....	14
Borçlu Olmak (bağış).....	16
Cenneti Aramak (ümit).....	18
Pislik Böceği (yaratılış hikmeti).....	19
Atış Talimi (hayvan sevgisi).....	20
Erken Meyve Veren Ağaç (minnet/şükran).....	21
Paraları Ne Yapıyorlar? (cömertlik).....	23
Allah'ın Derman Olması İçin... (budalalık).....	24
Söz (belâgat/dil uzluğu).....	26
Suyu Ona Götür! (fedakârlık).....	27
İpin Hesabı (hesap günü).....	28
Hâkimin Dört Suçu (Allah korkusu).....	30
Allah'a Verilen Söz (ahde vefa).....	49
Köpeğin Korkusu (cesaret).....	50
Ne Kadar Yemeli? (sağlıklı olmak).....	51
Hastayı Ziyaret (ziyaret).....	52
Han (dünyanın geçiciliği).....	53
Kumaşın Değeri (doğruluk).....	54
"Niye Öyle Yapıyorsun?" (örneklilik).....	56
Borç (etme-bulma).....	57
Bu Gün Değilse Ne Zaman? (ibret).....	58
Bilmece (güzel konuşmak).....	61
Kemik (gerçeklik).....	62
Suçlunun Savunması (doğru konuşmak).....	62
Sevap Kazanmak (salih amel).....	64
Halkın Alkışları (tevazû).....	65
Seyis (sır saklamak).....	66
Çocuğu Öpmek (merhamet).....	69
Yanan Kulübe (hayır ve şer).....	70

Şâhın Kızı (kanaatkârlık)	71
Bir Paylaştırma (gönül zenginliği)	73
Göl Olmak (sabır).....	74
Üç Kıskanç Adam (kıskançlık)	75
Sevdiğini Söylemek (Allah için sevmek).....	78
Yankı (hayatı anlamak)	79
Cennet Komşusu (yardımseverlik).....	80
Dil Belâsı (hayırlı konuşmak).....	82
Çölde Bir Bedevi (ayıbı açığa vurmak)	84
Taş kafa, Boş kafa, Hoş kafa (aklı olmak).....	85
Süpürgeç Baba (gönül temizliği)	86
Bir Demet Öğüt (öğüt).....	87
“Artık O Ağacı Kesemezsin!” (inanç zayıflığı)	89
Fakir ile Kör (konukseverlik)	94
İblis İle Savaş (Allah’a sığınmak)	96
Güven Noktası (tevekkül/güven noktası).....	97
Derviş İle Padişah (doğruluk)	99
Âbitle Sarhoş (yaklaşım)	100
“O Henüz Siftah Etmemiştir” (diğergâmlık)	101
Duanın Böylesi (dua).....	102
Ağlayan Padişah (pişmanlık).....	104
Dil Bilgini İle Gemici (kibir)	106
İtaat Kime? (sahih-doğru inanç).....	107
Gönül Cilasası (Allah sevgisi).....	108
Padişahın Yumuşaklığı (erdem).....	109
O Mum Niçin Yakılmaz? (adâlet).....	111
Kim Kazandı? (mükâfat)	112
Asıl Deli Kim? (suîzan-kötü zan)	114
Kıymetini Bilemedim (sabır)	115
Kime Harcamalı? (ihسان)	117
Taht (ölümlü dünya).....	118
Odadaki Sır (affetmek).....	119
Güzel Arkadaş (arkadaşlık)	123
Gelincik (acelecilik)	125
Kızımı Kime Vereyim? (ahlâk güzelliği)	129

Adak (sadaka)	133
Kötek (adâlet)	135
Üstünlük (hüner)	136
Gerçek Zenginlik (kalp zenginliği)	139
Kim Daha Cömert (cömertlik)	139
"Dikkat Et!.." (yalancılık)	142
Padişah Kim İçindir? (dünyanın geçiciliği)	142
Define (ümit)	144
Allah Yolu (niyet)	149
Önce Kendine Bakmak (cesaret)	150
Üç Şartım Var (hesap günü)	152
Uzun Süren Secde (çocuk sevgisi)	153
Vefasız Sarık (dünyanın aldatıcılığı)	154
Suya Bırakılan Ekmekler (iyilik)	156
Kolu En Uzun Olan (sadaka)	160
Kerpiç (akıllılık)	161
Bunda da Bir Hayır Var (hayır)	163
Hamd Evi (Allah'a övgü)	166
Hasetçi (kısırılık)	167
Cahilin Övgüsü (cahillik)	171
Ben Varım Yâ Resûlallah! (arkadaşlık)	172
"Sus, Ey Zalim!.." (cesaret)	173
Katı Kalbi Yumuşatmak (yetimi korumak)	175
Bir Vazo Dolusu Altın (mütevâzî)	175
"Aldatan Bizden Değildir..." (dürüstlük)	177
Zalim Padişah (kötülük)	178
Kışıklı Gemi (kibirleşmek)	180
"Ne Oldum! " Dememeli... (varlığa güvenme)	182
Şikâyet (hakkı korumak)	183
Demir Al, Demir Sat (niyet)	185
Deveyi Yardan Uçuran... (tamah)	187
Kadın ve Çocuğu (merhamet)	188
Hünersiz Adam mı Olur? (hünerli olmak)	189
Sarhoş (ümit)	193
Üç Adam (nankörlük)	194

“Kalbini Yarıp Baktın mı?” (peşin hüküm)	197
Kediye Bak (örneklik).....	198
Üç İyilik (iyilik).....	199
Nalınacı Ustası (soylu görev).....	201
Aç Çocuklar (liderlik).....	208
Bilen Kim? (bilgelik)	210
İyiliğin Bedeli (sevap).....	211
Tek Sığınak (kendine hâkim olma)	213
Adam Kabirden Çıksa... (zamanın kıymeti).....	214
Tarladaki Altınlar (hak etmek).....	216
Demircinin Duası (katıksız inanç)	217
Tefeci (tövbe)	219
Bahçe (cömertlik)	221
Gönül Dumanı (mazlumun ahı)	223
Otuz Yıl Yakan Ateş (hatadan dönmek).....	225
Nesibe (sadakat).....	226
Delinin Âlime Tavsiyesi (bilgelik)	227
Bir Terzi (akıllılık).....	229
Gülyağı (güzellik).....	230
Süte Su Katmak (iş ahlâkı)	235
Yetimi Sevindirmek (yardımseverlik)	236
Kayıp Altınlar (şükür)	237
Kenara Çekilmek (tedbir).....	239
Özü Sözü Bir Vezir (doğruluk)	240
Dile Benden... (hâya).....	242
Doğru Yolu Bulmak (akıllılık)	243
“Gencin Rabbinin Adıyla!” (doğruluk).....	243
Yarışma (güzel kişilik).....	250
Kötü Huylu Amir (kötülük).....	252
Küreğin Hakkı (kul hakkı)	253
Bir Testi Su (armağan)	256
Hediye (rüşvet).....	258
“Yalnız Allah Bilsin...” (gösteriş yapmak)	260
Ayakkabının Çamuru (saygı).....	262
Çobanının Üç İlmi (ilim öğrenmek)	263

Baba ve Oğul (baba saygısı).....	266
Eski Çoraplar (öte dünya).....	268
Ağacın Şahitliği (hak gözetme).....	269
Bu da Geçer (gelip geçicilik).....	274
Akıllı Tüccar (işini bilmek).....	277
Yaptığı Yanına Kalmaz (hesap verme).....	280
Acı Son (işe hile katmak).....	282
Çöpe Atılmak (ifsâet etmek).....	285
Garip Bir Dava (akıl etmek).....	286
Yaşlı Kadın (cesaret).....	290
Mal Çokluğu (bağış).....	293
Sabun Kullanılmıyorsa... (akıl eksikliği).....	294
Zulmün Temeli (haksızlık).....	295
Marangozluğa Özenen Maymun (işgüzarlık).....	296
Yalan Söylemeyen Çocuk (ahde vefa).....	298
"Ömersiz Ömür..." (kardeşlik).....	301
Üç Soru (üslûp).....	303
Tevekkülün Böylesi (saf inanç).....	305
Kıtlık (sorumluluk).....	307
Gerçek Sultan Kim? (Yüce Allah'ı tâzim).....	309

ÖNSÖZ

“Adalet, doğruluk, sabır, saygı, yardımseverlik, sorumluluk, kanaatkârlık, cömertlik, fedakârlık...” gibi temel insanî değerler, dün olduğu gibi bugün de önemini korumakta. Öyle ki, çağın getirdiği olumsuzluklar karşısında savunmasız kalan insanlar için âdeta birer kalkan görevi görmekte. Çünkü çağımızın akıl almaz maddî gelişmeleri, insanların ruhsal hayatlarını olumsuz yönde etkilemekte, maddî esaretlerini artırmakta; onları onarılmaz iç sıkıntılara ve çatışmalara sürüklemekte, bir yalnızlığa itmekte; onlardan sevgi, ilgi, merhamet, güven gibi duyguları söküp almakta; insanları uyumsuz, samimiyetsiz, sorumsuz, duyarsız, bencil, asalak, gevşek ve tembel yaratıklar hâline getirmektedir.

Bir toplumun ayakta kalabilmesi, insanî/ahlâkî/manevî değerleri kabullenmiş ve onu hayatına geçirmiş “karakter sahibi” insanlara bağlı. Bunda hiç kuşku yok. Sorun, insanların karakterli; beden, zihin, ruh, ahlâk ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe sahip olup olmadıklarında yatmakta.

Temel insanî değerlerin insanlara kazandırılması elbette kolay değil. Evden okula, çevreden topluma büyük bir gayreti, çabayı gerekli kılmaktadır. Elinizde tuttuğunuz kitap işte bu yönde, karakter gelişimini manevî değerler ekseninde gerçekleştirmek; insanın inanırlığını, güvenilirliğini, şahsiyetini, haysiyetini, saygınlığını büyük bir önem ve ciddiyetle korumak isteyen insanlara küçük bir katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Şunu hemen belirtelim ki, bu kitap daha çok bir "dinî hikâyeler" derlemesidir. Hikâyeler seçilirken büyük bir titizlik gösterilmiş; mübalâğalı, gerçeklerden uzak, hurafelerle yüklü hikâyelerden kaçınılmış; hayatın gerçekleriyle örtüşen, faydalı, okuyucuya ışık tutan; iyiye, güzele, doğruya çağırان, ders/ibret dolu hikâyeler bir araya getirilmiştir.

İnancımız odur ki, birbirinden güzel bu dinî hikâyeler demetini, yediden yetmişe (küçük-büyük, genç-ihtiyar, kadın-erkek), hemen herkes kolayca eline alacak; zevk ve heyecanla okuyacaktır.

Amacımızın gerçekleşmesi dileğiyle...

Çilek Yayınları

BACCI

(konu: beceri)

Tatlı diliyle gönüller yakan şeker gülüştü bir delikanlı bal satıyordu. Bu delikanlı, beli boğumlu bir şekerkamışını andırıyordu ve sinekten daha çok müşterisi vardı. Hani zehir bile satsa, onun elinden olduktan sonra herkes bunu bal diye içerdi.

Bir gün kaba saba bir adam bu delikanlının satışını gördü, kazancını kıskandı. Ertesi gün kendisi de, başın-

da bal, kaşında sirke, dünyayı dolaşmaya çıktı. Feryat ede ede ileri geri bir hayli gezindi. Fakat balına bir sinek dahi konmadı.

O gün eline para geçmeyince akşam üzeri sıkıntılı bir yüzle evinin bir köşesine oturdu. Suratını, cezadan korkan suçlular gibi asmış, kaşlarını da bayram günü zindanda kalanlar gibi çatmıştı.

O sırada karısı lâtife edip:

“Suratı ekşi olanın balı da acı olur!” dedi.

“Herkes kaşık yapar ama
sapını ortaya getiremez.”
(Atasözü)

“BİZ ÇOK BASİT BİR KAVİMDİK...”

(konu: tevâzu)

Tarık ibni Şihâb anlatıyor:

Hız. Ömer, halife olduğu yıllardan birinde, Ebû Ubeyde bin Cerrah ile birlikte Suriye’ye gidiyordu. Önlerine bir dere çıktı. Hız. Ömer devesinden indi; ayakkabılarını çıkarıp omzuna attı; devenin yularından tutup suya girdi. Bunu gören Ebû Ubeyde bin Cerrah:

“Ey müminlerin emiri!” diye telaşlandı. “Bunu nasıl yaparsın? Ayakkabılarını çıkarıp omzuna atıyor, devenin yularından tutup suya giriyorsun. Şehir halkının seni bu vaziyette görmesi, doğrusu beni çok üzer.”

Bunu duyan Hız. Ömer, Ebû Ubeyde’ye şunları söyledi:

“Bu ne biçim söz, Ebû Ubeyde! Eğer bu sözü sen değil de bir başkası söyleseydi, onu Muhammed ümmetine ibret olacak şekilde cezalandırırdım. Şunu unutma! Biz çok basit bir kavim idik, Allah Teâlâ bizi İslâmiyet’le şerefliendirdi. Şan ve şerefi dinden başka yerde ararsak, Cenâb-ı Hak bizi tekrar eski hâlimize düşürür.”

“Alçak gönüllü kimseler,
buldukları mevkiye yükseldikçe
daha da büyük tevazu ile davranırlar.”

KİM DAHA FAKİR?

(konu: üslûp)

Günlerden bir gün zengin bir baba, ailesini, doğup büyüdüğü köyüne götürür. Bu yolculuğun tek amacı vardır: O köyde yaşayan insanların ne kadar fakir olduklarını çocuklarına göstermek ve aynı zamanda akrabaları olan fakir bir ailenin çiftliğinde iki gün geçirmek.

Yolculuktan döndüklerinde baba oğluna sorar:

"İnsanların ne kadar fakir olduklarını gördün mü?"

"Evet baba, gördüm." der oğlu.

Baba sorularını sormaya devam eder:

"Peki, ne gördün?"

Oğlu cevap verir:

"Şunu gördüm baba: Bizim evde bir köpeğimiz var, onların ise dört. Bizim bahçenin ortasına kadar uzanan bir havuzumuz var, onların ise sonu olmayan bir dereleri. Bizim bahçemizde ithal lambalar var, onların ise sonsuz yıldızları. Bizim bahçemizde on beş ağacımız var, onların ise kocaman bir ormanı. Bizim evimizden yalnız bahçemiz ve sokağımız görünüyor, onların bahçelerinden ise dağlar, tepeler ve bütün bir gökyüzü görünüyor."

Oğlu sözünü bitirdiğinde babası söyleyecek bir şey bulamaz. Ama oğlu ekler:

"Teşekkürler baba, ne kadar fakir olduğumuzu gösterdiğin için!"

İnsanların kaderi, olayları anlama ve değerlendirilmede tutulan yolla yakından ilgilidir.

TÜCCARIN BÖYLESİ

(konu: kanaatkârlık)

Sadi, Kiş adasında bir tüccarla karşılaşmış. Yüz elli deve yükü malı, kırk tane kölesi ve hizmetçisi varmış. Bu tüccar, bir gece Sadi'yi odasına dâvet etmiş.

Tüccar bütün gece, durup dinlenmeksizin oradan buradan konuşup durmuş:

"Filân ortağım Türkistan'dadır. Filân mallarım Hindistan'dadır. Bu kâğıt filân yerin tapusudur. Filân şeye falan kefildir..."

Bu ipe sapa gelmez lafların ardı arkası kesilmemiş. Bazan havası hoş olduğu için İskenderiye'ye gitmek istediğini söylemiş, bazan da;

"Yok, yok... Şimdi Akdeniz karışıktır." diyormuş.

Sözün bir yerinde, tüccar;

"Sadi," demiş, "Bir sefer daha düşünüyorum. Onu da yaparsam ticareti bırakacağım, bir köşeye çekilip ömrümün geri kalan süresini o köşede geçireceğim."

Sadi sormuş:

"Bu, hangi sefer?"

Tüccar;

"Pars kükürdünü Çin'e götüreceğim. İşittim ki orada değeri yüksekmiş. Oradan Anadolu'ya Çin kâsesi getireceğim. Anadolu ipeklisini Hindistan'a, Hint çelîğini Halep'e, Halep şışesini Yemen'e, Yemen alacasını Pars'a götüreceğim. Ondan sonra ticareti terk edeceğim, bir dükkâna oturacağım."

Tüccar, buna benzer daha nice ticarî hayallerini sayıp dökmüş ki, artık söylemeye gücü kalmamış. Sonra Sadi'ye;

"Sadi," demiş, "sen de görüp işittiklerinden bir şeyler anlatsana..."

Sadi cevap vermiş:

"Sen, Gor Çölü'nde devesinden düşen bir kervan sahibinin, 'Zenginin aç gözünü ya kanaat doyurur, ya mezar toprağı!' dediğini işitmiş miydin?"

"Kanaatten nasibi olmayanı
dünya malı nasıl zengin etsin?"
(Feridüddin-i Attar)

BORÇLU OLMAK

(konu: bağış)

Ubâde bin Velîd anlatıyor:

Ashâb-ı kirâmdan Ebü'l-Yeser, verdiği borçları bir gün toplamaya çıkmıştı. Yanında bir de kölesi vardı. Her ikisi de aynı kumaştan yapılmış birer elbise giymişlerdi. Kölenin elinde bir tomar borç senedi vardı. Borçlulardan birinin evine vardılar ve ailesine o adamın evde olup olmadığını sordular:

Ailesi,

"Evde yok." diye cevap verdi.

O sırada adamın ergenlik çağına yaklaşmış olan oğlu dışarı çıktı. Bu defa Ebü'l-Yeser ona:

"Baban nerede?" diye sordu.

Çocuk:

"Senin sesini duyunca annemin yatağına giriverdi" dedi.

Ebü'l-Yeser borçlu adama:

"Dışarı çık! Nerede olduğunu biliyorum" diye seslendi.

Adam dışarı çıkınca ona:

"Benden niçin saklandın?" diye sordu.

Adám:

"Vallahi sana işin doğrusunu olduğu gibi anlatacağım." diye söze başladı ve şöyle devam etti: "Senin gibi, Peygamber Efendimiz'in arkadaşı olan birine yalan söylemekten, borcumu vereceğim deyip de sözümde durmamaktan korktum. Gerçekten çok zor durumdayım. Sana borcumu ödeyemeyeceğim" dedi.

Ondan sonra Ebü'l-Yeser ile borçlu adam arasında şu konuşma geçti:

“Allah aşkına söyle, o kadar zor durumda mısın?”

“Vallahi zor durumdayım.”

“Allah aşkına söyle, o kadar zor durumda mısın?”

“Vallahi zor durumdayım.”

“Allah aşkına söyle, gerçekten o kadar zor durumda mısın?”

“Vallahi çok zor durumdayım.”

Bunun üzerine Ebü'l-Yeser adamın borç senedini eline aldı ve borcunu sildi. Ona;

“İleride ödeyecek imkânın olursa ödersin; ödeyemezsen, üzerindeki alacağım sana helâl olsun.” dedi ve sözlerine şöyle devam etti: “Resül-i Ekrem Efendimiz’i, şimdi okuyacağım hadisi söylerken şu iki gözüm gördü, şu iki kulağım duydu, şu kalbim de iyice öğrendi. Allah’ın elçisi şöyle buyurdu: ‘Bir kimse sıkıntı içinde olan borçluya süre verir veya borcunu bağışlarsa, Cenab-ı Hak kıyamet gününde o kişiyi kendi gölgesinde gölgelendirir.’ ”

“Bir malı veya hakkı hiçbir karşılık beklemeden vermek, hediye etmek bir merhametin ya da bir olgunluğun göstergesidir.”

CENNETİ ARAMAK

(konu: ümit)

Bir gün Harun Reşit'in karısı beyine şöyle der:

"Allah'a hamdolsun ki bu dünyada saraylarda rahat ve mutluluk içinde yaşıyoruz. Rabbimiz bize âhirette de böyle, hatta daha iyi şartlarda yaşamayı nasip eder inşallah."

Harun Reşit de;

"İnşallah hanım, kim istemez âhiret mutluluğunu?"

Harun Reşit dışarı çıkıp dolaşırken Behlül'ün yeri kazdığını görür ve takılmadan edemez:

"Hayırdır Behlül, yine ne işler çeviriyorsun?"

O da;

"Cenneti arıyorum." diye cevap verir.

Harun Reşit;

"Yapma Behlül! Burada cennet aranır mı?" der.

İçerideki konuşmalara istemeden kulak misafiri olan Behlül de taşı gediğine koyar:

"Siz sıcak yatağınızda, hanımınızın yanında cenneti arıyorsunuz da, burada neden aranmasın?"

"Ümitsiz yaşanmaz.
Her insanın hayatta mutlaka
ümitleri ve beklentileri vardır."

PİSLİK BÖCEĞİ

(konu: yaratılış hikmeti)

Adamın biri bir pislik böceği görür. "Bu ne çirkin, ne de pis kokulu bir yaratılmış. Allah bunu niçin yaratmış ki?" der.

Aradan zaman geçer, adamın yüzünde bir çıban çıkar. Nereye başvurduysa derdine bir derman bulamaz. Çıban yara hâline gelir. Bir gün sokakta dolaşırken, yüzündeki yara bir yolcunun dikkatini çeker. Ayak üstü sohbetten sonra yolcu kendine yardım edebileceğini, bu tip çıbanların oluşturduğu yaraların tedavisini bildiğini söyler. Adam her ne kadar inanmadıysa da Allah'tan umut kesilmez diyerek kabul eder.

Yolcu bir pislik böceğinin getirilmesini ister. Orada bulunanlar bu isteğe gülerler. Fakat o an, hasta olan adam, o böcek hakkında söylediği sözleri hatırlar. Yanındakilere;

"Adamın isteğini yerine getirin, ne diyorsa yapın." der.

Yolcu getirilen böceği yakar ve külünü yaranın üzerine serper. Adamın yarası Allah'ın izniyle iyileşir. Bunun üzerine hasta olan adam etrafındakilere şöyle der:

"Sakın unutmayın! Yüce Allah'ın yarattıklarının her birinin yaratılışında bir hikmet, bir derde deva vardır. Velev ki bu, bir pislik böceği dahi olsa..."

"Allah'ın gizli maksadının ne olduğu bilinmez.
Yaratılan şeylerin var oluşlarında, yalnızca
Allah'ın bileceği bir sır vardır."

ATIŞ TACİMİ

(konu: hayvan sevgisi)

Saîd ibni Cübeyr anlatıyor:

Bir gün Abdullah ibni Ömer'in yanındaydım. Onun evinden çıkıp yürümeye başladık. Medine sokaklarından birinde, bir kuşu (veya tavuğu) hedef alıp ona ok atan gençleri gördük.

Hedefe değmeyen her ok için kuşun sahibine bir para ödüyorlardı.

Gençler, İbni Ömer'in geldiğini görünce etrafa dağıldılar. İbni Ömer;

"Kim yaptı bunu?" deyip kızdı.

Doğruca hayvancağızın yanına gitti ve onu çözdü.

Sonra oradakilere şunları söyledi:

"Çocuklarınızın bu hayvanları bağlamasına, onları atış hedefi yaparak öldürmesine izin vermeyiniz. Çünkü Peygamber Efendimiz (s.a.v) hayvanları bağlamayı, onları atış hedefi yaparak öldürmeyi yasakladı ve bu işi yapanlara lânet etti."

"Yaratılmışı severiz
Yaratan'dan ötürü."
(Yunus Emre)

ERKEK MEYVE VEREN AĞAÇ

(konu: minnet)

Sultanın biri, tebdil-i kıyafet dolaşırken bahçesine ağaç fidanları diken bir ihtiyar görür. Selam verir ve aralarında şu konuşma geçer:

Sultan;

"Kolay gelsin, ne yapıyorsun böyle?" diye sorar.

Yaşlı adam;

"Hurma fidanları dikiyorum." der.

Sultan;

"Peki," der, "bu diktiğin hurma fidanları ne zamana kadar büyür ve meyve vermeye başlar?"

Yaşlı adam;

"Kim bilir belki on, belki yirmi sene sonra yetişir ve meyve vermeye başlar." der.

Sultan;

"Peki," der, "onların meyvelerini görebilecek misin?"

Yaşlı adam;

"Bu yaşlı hâlimle belki göremem." der. "Ama bizden evvel gelen ecdadımız dikti, biz yedik. Biz de dikeriz, bizden sonra gelen nesillerimiz yer."

Bu cevaptan Sultan çok hoşlanır ve ona bin dinar verir. İhtiyar gülmeye başlayınca, Sultan nedenini sorar:

"Niçin gülüyorsun?"

Yaşlı adam; "Görmüyor musun bu ağaç meyvesini vermeye başladı bile." der.

Sultan bu sözden de hoşlanır ve ona bin dinar daha verir. İhtiyar yine güler. Sultan tekrar sorar:

“Bu sefer niçin gülüyorsun?”

İhtiyar cevap verir:

“Ağaçlar genellikle senede bir kez meyve verir, oysa benim diktiğim fidanlar hem hemen meyve verdi, hem de senede iki defa ürün vermeye başladı.

Bundan da hoşlanan Sultan, ona bin dinar daha verir.

“Değerli kimseleri,
iyi ve değer taşıyan şeyleri tanıyıp ayırmak,
sayıp korumak kadirşinaslığın,
dolayısıyla insanlığın bir gereğidir.”

PARAÇARI NE YAPIYORLAR?

(konu: cömertlik)

Hz. Ömer'in veznedârı Mâlik ed-Dâr anlatıyor:

Bir gün Hz. Ömer bir keseye 400 dinar koydu ve hizmetkârına;

"Bunu Ebû Ubeyde bin Cerrâh'a götür. Onun bu parayı ne yaptığını görmek için, bir bahâne uydurup orada biraz oyalan" dedi.

Hizmetkâr 400 dinarı Ebû Ubeyde bin Cerrâh'a götürüp;

"Bunu size Mü'minlerin Emiri gönderdi ve şahsî ihtiyaçlarınız için harcamanızı söyledi" dedi.

Ebû Ubeyde bin Cerrah;

"Allah işini rast getirsin ve ona merhamet etsin" diyerek para kesesini aldı.

Sonra cariyesini çağırdı ve ona;

"Şu yedi dinarı falana götür; şu beş dinarı filana götür!" diyerek bütün parayı dağıttı.

Daha sonra Hz. Ömer'in hizmetkârı efendisinin yanına döndü ve gördüklerini anlattı. Hz. Ömer yine bir keseye 400 dinar koydu ve hizmetkârına;

"Bunu da Muaz İbni Cebel'e götür. Onun bu parayı ne yaptığını görmek için orada biraz oyalan!" dedi.

Hizmetkâr keseyi alıp Muaz İbni Cebel'e götürüp;

"Bunu size Mü'minlerin Emiri gönderdi ve şahsî ihtiyaçlarınız için harcamanızı söyledi" dedi.

Muaz İbni Cebel; "Allah ona merhamet etsin ve işini rast getirsin" diyerek para kesesini aldı.

Sonra cariyesini çağırdı ve ona;

"Şunları falanın evine götür; şunları filanın evine götür!" dedi.

Muaz'ın karısı araya girerek;

"Vallahi biz de fakiriz; bize de ver!" dedi.

Kesede sadece iki dinar kalmıştı; Muaz onu da karısına verdi.

Hz. Ömer'in hizmetkârı dönüp de gördüklerini anlatınca, Hz. Ömer buna çok sevindi ve şöyle dedi:

"Onlar birbirinin kardeşidir; biri ne ise, öteki de odur."

"Karşılık beklemeden
yardım eden bir kimse,
insan ve kardeşlik sevgisiyle dolu
insandır ve asıl zengin odur."

ALLAH'IN DERMAN OLMASI İÇİN...

(konu: budalalık)

Adamın biri her zaman yaptığı gibi saç ve sakal tıraşı olmak için berbere gitti. Onunla ilgilenen berberle güzel bir sohbete başladı. Değişik konular üzerinde konuştular. Birden Allah ile ilgili konu açıldı. Berber;

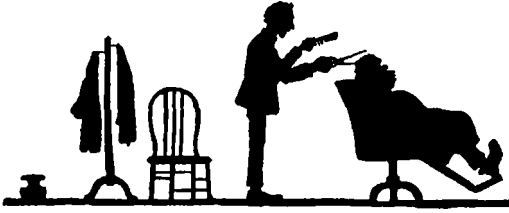
"Bak adamım, ben senin söylediğin gibi Allah'ın varlığına inanmıyorum." dedi.

Adam;

“Peki neden böyle düşünüyorsun?” diye sorar.

Berber;

“Bunu görmek için dışarıya çıkmalısın. Eğer Allah var olsaydı, bu kadar çok hasta insan olur muydu? Terk edilmiş çocuklar olur muydu? Allah olsaydı bu kadar acı çeken insanlar olur muydu? Allah olsaydı bunların olmasına izin vereceğini sanmıyorum...” diye cevap verir.

Adam bir an durdu ve düşündü, ama gereksiz bir tartışmaya girmek istemediği için cevap vermedi. Berber işini bitirdi, adam da dışarıya çıktı. Tam o anda caddede uzun saçlı, sakallı bir adam görüldü. Adam bu kadar dağınık olduğuna göre belli ki tıraş olmayalı uzun süre olmuştu. Adam, berber dükkânına geri dönüp;

“Biliyor musun? Bence berber diye bir şey yoktur.” dedi.

Berber şaşkınlıkla;

“Bu nasıl olabilir ki? Görmüyor musun ben buradayım işte.” dedi.

karakter gelişiminde

Adam;

"Hayır, yok. Çünkü berber olsaydı caddede yürüyen uzun saçlı ve sakallı adamlar olmazdı." dedi.

Berber;

"Berber diye bir şey var ama o insanlar bana gelmiyorsa, ben ne yapabilirim ki?" dedi.

Adam;

"Kesinlikle doğru! İşte bütün mesele burada! Allah elbette var ama insanlar ona gitmiyorlarsa, derman olur mu ki?" dedi.

"Gerektiği yerde izah etmeyen,
gerekmediği yerde izah eden kişiye
budala derler."

SÖZ

(konu: belâgat/dil uzluğu)

Akıllı bir genç varmış. Öğrenmeye pek meraklıymış. Bu merakı sayesinde çeşitli bilimlerden pek çok şey öğrenmiş.

Delikanlı aynı zamanda hoş bir tabiata da sahipmiş. Pek çok meclise katılır, ama öyle olur olmaz söze karışmazmış. Nerede, ne zaman, nasıl konuşulacağına dikkat edermiş.

Yine bir toplantıya katılmışlar. Babası da yanındaymış. Pek çok şey konuşulmuş. Ama delikanlı söze girmemiş. Bu durum babasının dikkatini çekmiş. Toplantı çıkışı oğluna;

"Oğlum," demiş, "sen de bildiklerinden niçin bahsetmedin?"

Delikanlı cevap vermiş:

"Korkudan babacığım." demiş. "Bilmediklerimden sorarlarsa çok utanırım! Bilgelerin, 'Sen söylemedikçe kimsenin seninle işi yoktur. Ama söyleyince de sözün delilini getirmelisin.' sözünü işitmedin mi?"

"Konuşmak güzel ve yararlı olabilir.

Ancak bir sözü söylemeden önce iyice düşünmeli, sonradan pişman olacağımız sözlerden kaçınmalı; sözü düzgün, kusursuz ve yerli yerinde söylemeliyiz.

SUYU ONA GÖTÜR!

(konu: fedakârlık)

Mekke fethinde İslâmiyet'i kabul eden Ebû Cehm İbni Huzeyfe anlatıyor:

Yermük Savaşı'nın yapıldığı gündü. Savaş yerinde amcamın oğlunu aramaya çıkmıştım. Elimde de bir su kabı vardı. Kendi kendime;

"Ona ölmeden yetişirsem su içirir, yüzünü yıkarım." diyordum.

Amcamın oğlunu bulduğumda can vermek üzereydi.

Ona;

"Su içmek ister misin?" diye sordum.

"İsterim." diye işaret etti.

O sırada "Ahh!" diye bir ses duyuldu. Amcamın oğlu, "Suyu ona götür." diye işaret etti.

Onun yanına vardım, bir de ne göreyim: Bu kişi, Amr ibni As'ın kardeşi sahabeden Hişâm ibni As değil mi?

Ona;

"Su içmek ister misin?" diye sordum.

O sırada "Ahh!" diye bir ses daha duyuldu.

Hişâm, "Suyu ona götür" diye işaret etti.

O zâtın yanına vardığımda ruhunu teslim etmişti.

Hemen Hişâm'ın yanına döndüm; bir de baktım ki, o da hayata gözlerini yummuş.

Amcamın oğlunun yanına koştum; baktım ki, o da Mevlâ'sına kavuşmuş.

"Kendi menfaatini/canını, başkasının menfaatine/canına adanmak dünyada gösterilecek en büyük fedakârlıktır."

İPİN HESABI

(konu: hesap günü)

Zenginin biri ölümden ve kabirdeki yalnızlıktan çok korkuyormuş. "Öldüğüm gece kim kabre girerek sabaha kadar geceyi benimle geçirirse; servetimin yarısını ona bağışlayacağım" diye vasiyet etmiş.

Adam ölmüş. Vasiyeti gereği, "Kim birlikte kabre girip onunla sabahlamak ister?" diye araştırmışlar. Kimse çıkmamış. Nihayet bir hamal, "Benim sadece bir ipim var, kaybedecek başka da bir şeyim yok. Sabaha kadar dursam belki zengin olurum." diyerek teklifi kabul etmiş.

Derken hamalı vefat eden zengin ile birlikte defnetmişler. Sorgu sual melekleri gelmiş. Bakmışlar kabirde bir ölü, bir de canlı var. "Nasıl olsa bu ölü elimizde...

Biz şu canlı olandan başlayalım." demişler ve hamalı sorgulamaya başlamışlar:

"O ip kimin? Nereden aldın? Niye aldın? Nasıl aldın? Nerelerde kullandın? ..."

Sabaha kadar sorgu sual devam etmiş, adamın hesabı bitmemiş. Sabahleyin hamal kabirden çıkmış. Hamala;

"Tamam, servetin yarısı senin." demişler.

Hamal şöyle cevap vermiş:

"İstemem kalsın. Ben sabaha kadar bir ipin hesabını veremedim. O kadar servetin hesabını nasıl veririm?"

"Elbette bir hesap günü vardır.
Bu günün sorumluluğunu taşıyanlar helâle, harama
dikkat ederek çalışıp kazanmak zorundadırlar."

HÂKİMİN DÖRT SUÇU

(konu: Allah korkusu)

Hız. Ömer, halifeliği zamanında Hımıs ileri gelenlerine bir mektup yazdı, çevredeki fakirlerin kendisine bildirilmesini isteyip yardım edeceğini bildirdi. Hımıslılar Şam ve civarında bulunan fakirlerin bir listesini Hız. Ömer'e arz ettiler. Hız. Ömer gelen listeyi açıp baktığında, listenin başında kadı olarak atadığı Sa'd bin Amir'in ismini görüp listeyi getirenlere hâkiminin malî durumunu sordu. Onlar;

"Hâkimimiz hakikaten gayet fakirdir. Çünkü rüşvet olacağı korkusundan, en küçük bir hediyemizi bile kabul etmiyor." dediler.

Bu sözler Halife Ömer'in hoşuna gitmişti:

"Allah'tan bu kadar korkan hâkiminizin hoşunuza gitmeyen tarafları da vardır herhalde..." dedi.

Onlar hâkimlerinden şikâyetlerinin de olduğunu ve bazı hâllerinden memnun olmadıklarını söyleyerek kusurlarını şöyle sıraladılar:

"Birincisi, hâkimimiz vazifesine her zaman sabah namazından sonra başlaması lâzım geldiği halde kuşluk vakti vazifesinin başına gelir.

İkincisi, hâkimimizi hiç bir gece aramızda görmüyoruz. O hep kendi başına evine çekilir halkla münasebet kurmaz.

Üçüncüsü, hele haftada bir gün evinden dışarı bile çıkmaz, kapısını arkasından sürgüler, içerden ses bile vermez.

Dördüncüsü; onun şahit olduğu bir olay vardır. O

olay aklına geldiği zaman baygınlık gelir ve üzüntüsünden hastalanır. O olay ise ashaptan Hubeyb'in öldürülmesidir." dediler.

Hımışlıların şikâyetlerini sonuna kadar dinleyen Hz. Ömer, onlara bir kısım erzak ve giyecek vererek gönderdi. Hâkim Sa'd bin Amir'i de kusurlarının sebebini öğrenmek üzere huzuruna davet etti.

Sa'd bin Amir geldiğinde, Hz. Ömer'in ona, Hımışlıların bazı şikâyetleri olduğunu söyleyerek bu dört kusurunun sebebini sordu. O da, bu dört kusurunu şöyle izah etti:

"Birinci kusurum; ailem hasta olduğundan evin bü-

tün işlerini bizzat kendim görüyorum ve bu sebepten vazifemin başına ancak kuşluk vakti gelebiliyorum.

İkincisi; gündüzleri halk için vazife gören bir kimsenin gece olunca Hak için vazife görmesine müsaade edersiniz her halde. Ben akşam olunca gün boyu yaptığım işlerin muhasebesini yapıyor acaba yaptığım işlerde bir kusurum var mı diye onu tetkik ediyorum.

Üçüncüsü; sırtımdakinden başka giyecek elbisem

yoktur. Haftada bir gün giydiğim çamaşırlarımı yıkıyor, temizlik işleri ile meşgul oluyorum. Hatta evimde bile üzerime alacak bir elbisem olmadığından yıkadığımı çamaşırlarım kuruyuncaya kadar hiçbir kimseyi görüşmeye bile kabul edemiyorum.

Dördüncüsü ise; Hubeyb'in şehit edilmesini hatırlayınca bayıldığım ise doğrudur. Çünkü müşrikler Hubeyb'i asarlarken ben yanlarında idim. Belki mâni olabilirdim ama o zaman İslâm'la müşerref olmamıştım, sadece olaya seyirci kaldım. İşte bu olay aklıma geldikçe kendimi tutamıyor sorumluluğumdan korktuğum için bayılıyorum, hastalanıyorum."

Sa'd bin Amir'in bu açıklamaları karşısında göz yaşlarını tutamayan Halife çok memnun oldu. Ondan sonra Sad'ı hatırladıkça ağlar, "Ah Sa'd ah! Allah korkusu seni ne kadar yüceltmiş." der onunla iftihar ederdi.

"Ey iman edenler, Allah'tan korkup sakınırsanız, size doğruyu yanlıştan ayıran bir nur ve anlayış (furkan) verir, kötülüklerinizi örter ve sizi bağışlar. Allah büyük fazl sahibidir."
(Enfal Suresi / 29)

ACCAH'A VERİLEN SÖZ

(konu: ahde vefa)

Enes ibni Mâlik amcasını anlatıyor:

Amcam Enes ibni Nadr, Peygamber Efendimiz ile birlikte Bedir Savaşı'na katılmamıştı. Bu ona çok ağır geldi. Bu sebeple bir gün Resûl-i Ekrem'e şöyle dedi:

"Ey Allah'ın Resûlü! Müşriklerle yaptığın ilk savaşta bulunamadım. Eğer Allah Teâlâ onlarla yapılacak bir savaşta bulunmama izin verirse, o zaman neler yapacağımı da elbette görecektir." dedi.

Daha başka neler yapacağını söylemeye çekindi. Bir süre sonra Uhud Savaşı çıkınca, amcam Peygamber Efendimiz ile birlikte bu savaşa katıldı. Bu savaşta Müslümanlar bozguna uğrayınca, amcam arkadaşlarını kastederek;

"Rabbim!" dedi, "Müslümanların yaptıklarından dolayı özür beyan ederim. Müşriklerin yaptıklarından da uzak olduğumu arz ederim."

Ardından kılıcını çekip düşmana doğru yürümeye başladı. O sırada Sa'd ibni Muâz ile karşılaştı. O da bozguna uğrayanlar arasındaydı; amcam ona;

"Nereye gidiyorsun, Sa'd? İşte cennet! Kâbe'nin Rabbine yemin ederim ki, Uhud Dağı'nın eteğinde ben cennetin kokusunu alıyorum." dedi.

Savaştan sonra Sa'd ibni Muâz, Peygamber Efendimiz'e bu olayı anlatırken;

"Ya Resûlallah! Ben onun yaptığını yapamadım." diye üzüntüsünü belirtti.

Enes ibni Mâlik sözlerine şöyle devam etti:

"Amcam düşmana doğru ilerledi ve sonunda şehit oldu. Onu bulduğumuzda vücudunda seksenden fazla kılıç, mızrak ve ok yarası vardı. Mekkeli müşrikler amcamın bazı organlarını kesmişlerdi.

Bu yüzden onu kimse tanıyamadı. Halam Nadr kızı Rübeyyi', onu vücudundaki benden ya da parmak uçlarından tanıdı. Kanaatimizce şu ayet amcam ve amcam gibiler hakkında inmiştir: "Mü'minler içinde öyle yiğit erler vardır ki, Allah'a verdikleri sözde durdular. Onlardan kimi verdiği sözü yerine getirdi, kimi de sırasını beklemektedir. Onlar verdikleri sözü hiçbir şekilde değiştirmemişlerdir" (Ahzab 33/23).

"Söz bir, Allah bir:
Allah yalancı kimseleri sevmez.
Onun için verilen sözün
mutlaka yerine getirilmesi gerekir."

BİN DİNARLIK KESE

(konu: doğruluk)

Mekke'de bir fakir vardı. Hanımını pek salih bir kadındı. Kadın bir gün:

"Evimizde yiyecek hiçbir şey kalmadı." diye yakındı.

Bunun üzerine adam Harem-i Şerif'e çıktı. Dolaşırken içinde bin dinar olan bir kese buldu. Sevinerek evine gelince, karısı;

"Olmaz; bu mutlaka yitirilmiş bir paradır! Sahibini aramamız gerekir!" dedi.

Adam, sahibini aramak üzere dışarı çıktı. O sırada şöyle bir ses duydu:

"İçinde bin dinar bulunan bir kese kaybolmuştur. Bulan var mı?"

Adam;

"Ben buldum!" dedi.

Kese sahibi;

"Senin olsun! Fazladan sana dokuz bin dinar daha vereceğim!" dedi.

Adam şaşırıldı ve şöyle konuştu:

"Benimle alay etmiyorsun ya!"

Kese sahibi şöyle der:

"Hayır, ne münasebet! Ülkemden gelirken biri bana on bin dinar vererek tembih etmişti: 'On binden binini bir keseye koyup Harem-i Şerif'in içine at! Sonra tellal bağırt. Kim bulup getirirse, paranın gerisini de ona ver. Çünkü bulup getiren zat, iyi bir insandır.

O hem yer, hem yoksullara yedirir. Onun doğruluğundan dolayı da bizim sadakamız kabul olur.' demişti. İşte ben de şu anda adamın emrini yerine getiriyorum, hepsi o kadar."

"Hiçbir miras,
doğruluk kadar zengin değildir."

SULTAN NE DEDİ?

(konu: sır saklamak)

Pâdişahın biri, vezirini yanına çağırıp ona bir şeyler söylemiş. Çevredeki birkaç kişi, pâdişahın vezire ne söylediğini merak etmişler. Hemen pâdişahın yanından çıkan vezire koşmuşlar. Vezire;

"Sultan bu gün filân iş hakkında sana ne söyledi?" diye sormuşlar.

Vezir;

"Size de gizli kalmaz, siz de öğrenirsiniz." demiş.

Adamlar;

"Ama sen memleketin vezirisin," demişler, "sana söylediklerini bizim gibilere açmayı doğru bulmaz sultan."

Vezir adamlara şöyle bir bakıp;

“Bana işte bunun için,” demiş, “kimseye açmayacağımı bildiği için güvenir. Şu hâlde siz niçin soruyorsunuz?”

“Bir sır, dosta bile açılmamalıdır.
Açılırsa o da kendi dostuna anlatır.
Ondan da üçüncü kişi duyar.
Böylece sır yayılır, sır olmaktan çıkar.”

BABA DOSTU

(konu: iyilik)

Abdullah ibni Dînâr şöyle anlatıyor:

Bir defasında İbni Ömer hac ibadeti için Mekke'ye gidiyordu. Yanında, deveye binmekten usandığı zaman üzerinde istirahat edeceği bir eşeği, bir de başına sardığı sarığı vardı.

Bir gün İbni Ömer eşeğin üzerinde dinlenirken bir bedeviye rastladı. Ona önce selâm verdi, ardından da;

“Sen falan oğlu falan değil misin?” diye sordu.

Adam;

“Evet.” dedi.

İbni Ömer, eşeği o adama verdi ve;

“Al, buna bin.” dedi.

Sonra başındaki sarığı ona uzatarak;

“Al, bunu da başına sar.” dedi.

Adam gittikten sonra arkadaşlardan biri İbni Ömer'e;

"Allah iyiliğini versin. Bu adam bir bedevi. Bedeviler aza kanaat ederler. Üzerinde dinlendiğin eşek ile başına sardığın sanğı şu bedeviye boşuna verdin." dedi.

İbni Ömer ona şu karşılığı verdi:

"Ben Peygamber Efendimiz'i şöyle buyururken dinledim: 'İyiliklerin en değerlisi, insanın babası öldükten sonra, baba dostunun ailesini kollayıp gözetmesidir.' Bu adamın babası, benim babam Hz. Ömer'in dostuydu."

"Bir ibâdet olan iyilik, insanın gerçek zenginliğidir."
(Adem Kandemir)

HACİFEYİ AĞLATAN ÇOCUK

(konu: sorumluluk)

Bir yaz günüydü. Arabistan çöllerine güneş bütün sıcaklığıyla vuruyordu. Adeta insanın beynini kaynatıyordu.

Herkesin köşesine çekildiği, etrafın sessizliğe büründüğü bir anda; ezan vaktinin yaklaştığını gören halife, abdestini almış, ağır ağır camiye gidiyordu. Bir çocuğun, kendisini geçmek istercesine hızlı adımlarla gittiğini gördü. Küçük çocuk bu telaşı neydi? Acele edişinin mutlaka bir sebebi olmalıydı. Acaba bir derdi mi vardı? Derdi varsa, derdine çare bulmak halifenin göreviydi.

Nihayet halkın derdini dert eden halife sordu:

"Yavrucuğum nedir bu telâşın? Bir derdin mi var? Niçin bu kadar hızlı gidiyorsun?"

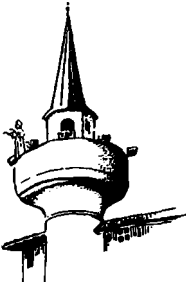
Çocuk halifeyi tanıyamamıştı:

"Camiye gidiyorum amcacığım." diye cevap verdi.

Halife şaşırды. Çocuk henüz küçüktü. Ama sözleri büyük adam sözleri gibiydi. Biraz daha konuşurmak istedi:

"Yavrucuğum senin yaşın daha küçük! Namaz sana farz değildir. Niçin bu kadar telaşlanıyorsun?"

Çocuk kınar gibi halifeye baktı:

"Amca, amcacığım! Bu işin büyüğü küçüğü olur mu? Daha dün mahallemizde bir çocuk öldü. Üstelik benden de küçüktü. Ölüm denen gerçeğin büyük küçük ayırdığı yok. En iyisi her yaşta buna hazır olmalı. Hem bu yaşta namaza alışmazsam, büyü-yünce kılmak zor gelebilir."

Halifeyi derin bir düşünce aldı.

Gözlerinden yaşlar akarken ağzından şu cümleler döküldü:

"Ey Rabbim! Ne akıllı bir çocuktur bu çocuk! Büyüklerde bulunması gereken ruhu taşıyor!"

"Kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi zorunludur.

Çünkü insan bir imtihan dünyasındadır. Başiboş ve sorumsuz değildir.

Dünyada ektiğini, âhirette biçecektir. Sağlığından, gençliğinden, gücünden, güzelliğinden, zenginliğinden, fakirliğinden...

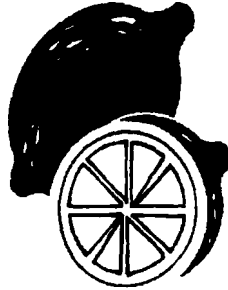
kısacası her şey için, herkese karşı sorumludur."

LİMON

(konu: helâl lokma)

Vaktiyle hamile bir kadın, komşusuna misafir olur. Oturdıkları odada dalları limonlarla dolu olan büyük bir limon ağacı görür. Canı limon ister ama bir türlü komşusuna söyleyemez, utanır.

Bir ara komşusu mutfığa gidince o, yakasından çıkardığı bir dikiş iğnesini limona batırır ve deldiği yerden limon suyunu emmek suretiyle bu arzusunu tatmin eder.

Nihayet dünyaya bir erkek evladı gelir. Dolaşma, oynama, daha doğrusu yaramazlık yapma çağına gelince dışarı çıkmaya başlar.

Dışarı çıktığı anlarda, çocuğun dikkatini daha ziyade tuluklarla su taşıyan insanlar çeker. Çocuk eline bir çivi alır ve su taşıyan adamların arkalarına takılır, tulukları deler ve akan sudan içmeye başlar. Bu durum birkaç gün böyle devam edince, insanlar olayı hemen çocuğun babasına anlatır, bu yaramazlığından dolayı şikâyetle bulunurlar. Adam düşünüp taşınır. Çocuğunun niçin

böyle yaptığına bir türlü akıl erdiremez. Durumu hanımına anlatır. Çocuğun niçin böyle yaptığını sorar. O da başından geçen limon olayını olduğu gibi anlatır.

Bu işin nerden kaynaklandığını anlayan adam karısına;

“Hemen komşuya git ve hareketini anlat, sonra da helâllik dile. Şayet böyle yaparsan öyle zannediyorum ki oğlumuz da bu garip hareketlerden vazgeçer.” der.

Kadıncağız komşusuna gidip vaktiyle başından geçen hadiseyi anlatır. Kendisinden özür diler, hakkını helâl etmesini ister. Komşu hanımı da bu duruma çok üzülür. “Neden o zaman limon istemedin; değil bir limon, ağaçta bulunan bütün limonlar feda olsun.” der ve hakkını helâl eder.

Bu olaydan kısa bir süre sonra Allah'ın izniyle çocuk da bu garip hareketlerinden vazgeçer.

“Ey insanlar! Yeryüzünde bulunan gıdaların
helâl ve temiz olanlarından yiyin.
Şeytanın adımlarına uymayın.
Zira şeytan sizin apaçık düşmanınızdır.
(Bakara Sûresi,168)

“EVDE SUDAN BAŞKA BİR ŞEY YOK”

(konu: diğergâmlık)

Ebû Hüreyre anlatıyor:

Bir adam Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e geldi ve;

“Ben açım.” dedi.

Allah'ın Resûlü hanımlarından birine;

“Yiyecek bir şey gönder” diye haber saldı.

O hanımı;

“Seni peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, evde sudan başka bir şey yok.” dedi.

Hz. Peygamber bu defa bir başka hanımından yiyecek bir şeyler istedi. O da aynı cevabı verdi. Daha sonra öteki hanımları da;

“Seni peygamber olarak gönderene yemin ederim ki, evde sudan başka bir şey yok.” diye haber gönderince, Resül-i Ekrem ashabına dönerek;

“Bu gece bu şahsı kim misafir etmek ister? Allah ona rahmet eylesin.” buyurdu.

Ensardan biri ayağa kalkıp;

“Ben misafir ederim, yâ Resûlallah” diyerek o yoksulu alıp evine götürdü.

Karısına;

“Peygamber Efendimiz'in misafirini ağırla! Evde yiyecek bir şey var mı?” diye sordu.

Hanımı;

“Hayır, sadece çocuklarımızın yiyeceği kadar bir şey var.” dedi.

Sahâbî;

“Öyleyse çocukları oyala. Sofraya gelmek isterlerse onları uyut. Misafirimiz içeri girince lambayı yakıyormuş gibi yaparak söndür. Sofrada biz de yiyormuş gibi yapalım.” dedi.

Sofraya oturdular. Misafir karnını doyurdu, onlar da aç yattılar. Sabahleyin o sahâbî Resül-i Ekrem’in yanına gitti. Onu gören Peygamber Efendimiz;

“Bu gece misafirinize yaptıklarınızdan Allah Teâlâ memnun oldu.” buyurdu.

Bu olayın ardından şu âyet-i kerime nâzil oldu: “Kendileri ihtiyaç içinde olsalar bile, başkasını daha çok düşünürler. Kendini nefsinin tutkularından koruyan kimse kurtulmuştur.” (Haşr; 59/9)

“Komşusu aç iken,
tok yatan bizden değildir.”
(Hz. Muhammed)

İKİ DAURANIŞ

(konu: saygı)

Fatih Sultan Mehmet İstanbul’u fethettikten sonra, Avrupa’da fütuhata devam ediyordu. Bir seferinde de Sırbistan hududuna gelmişti ve Sırbistan’ın fethi artık an meselesiydi.

Sırp Kralı Brankoviç, bir yanda Macarlar, bir yanda da Türkler olduğu için arada zor durumda kalmıştı. Her iki büyük devletten birine sığınmak, ondan yardım istemek düşüncesiyle, her iki tarafa da elçiler gönderdi.

"Sırbistan'ı fethederseniz bizlere nasıl muamele edeceksiniz?" diye fikirlerini öğrenmek istedi.

Sırlar Ortodoks mezhebine mensup olduklarından, Katolik Macar Kralı Hünyad'dan şu cevabı aldılar:

"Eğer Sırbistan bizim elimize geçer ve biz oraları istilâ edersek, bütün Sırları Katolik edinceye kadar mücadele ederiz ve bütün kiliseleri yıkar, yerlerine Katolik kilisesi inşa ederiz..."

Fatih Sultan Mehmet'e giden elçi ise şu cevapla dönmüştü:

"Biz Sırbistan'ı alırsak, İslâmiyet'in Allah indinde tek din olduğunu ilân ederiz. Ve bu arada hiç kimseyi, kendi dininden dönmeye zorlamayız. İsteyen eski dininin icabı olan kiliseye gider, isteyen Allah indinde tek din olan İslâmiyet'i seçip dünya ve âhiret selâmetine kavuşur."

"En insanî davranış, bir insanın utanılacak duruma düşmesini önlemektir."

(Nietzsche)

KİBİRCİ ZENGİN

(konu: pıntılık)

Yaşlı dervişin biri, acil bir ihtiyacını giderememiş; çok zor durumda kalmış. Bu hâlini gören adamın biri, ona;

"Filânca çok varlıklı, hesapsız malı mülkü var." demiş. "Eğer senin ihtiyacın olduğunu öğrenirse, bu ihtiyacını karşılamaktan geri kalmaz sanırım."

Derviş;

“Ben, onu tanımıyorum; yerini de bilmiyorum.” demiş.

Adam;

“Tanı ya da tanıma, önemli değil. Ben sana yol gösteririm.” demiş.

Adam, dervişin koluna girmiş; adını ettiği zenginin konağına kadar götürmüştü. Derviş kapıyı çalıp içeri girmiş. Onu dudağı sarkık, kaşları çatık, asık suratlı bir adamın karşısına çıkarmışlar. Son derece kibirli olduğu her hâlden belliymiş.

Derviş, adamın bu durumunu görünce, bir şey söylemeden dışarı çıkmış. Kendisini bekleyen yol arkadaşının yanına gelmiş. Adam;

“Ne yaptın?” diye sormuş.

Derviş cevap vermiş:

“Onun lütfunu suratına bağışladım!”

Adam;

“Ne demek bu?” demiş.

Derviş;

“Asık suratlıdan bir şey isteme, yoksa onun kötü huyundan acı duyarsın.” demiş. “Gönül acını öyle bir kimseye anlat ki, yüzünü görür görmez ferahlayasın!”

“Eli sıkı kişileri kimse sevmez; çünkü kimseye faydaları yoktur.”

“HAKKINI ÖDEDİM Mİ?”

(konu: anne hakkı)

Tâbiîn âlimlerinden Küfe kadısı Ebû Bürde el-Eş'arî anlatıyor:

Abdullah ibni Ömer, Kâbe'yi tavaf ediyordu. Anasını sırtına bindirmiş, onunla birlikte Kâbe'yi tavaf eden Yemenli bir adam gördü. Yemenli hem tavaf ediyor hem şöyle diyordu:

“Ben annemin itaatkâr devesiyim. Devesi ürküp kaçsa bile ben kaçmam.”

Sonra adam Abdullah ibni Ömer'e sordu:

“Ne dersin İbn Ömer? Böylece annemin benim üzerimdeki haklarını ödemiş oldum mu?”

İbni Ömer;

“Hayır” dedi. “Onun seni doğururken çektiği sancılardan bir tanesinin bile karşılığını ödemiş sayılmazsın.”

“Rabbin, yalnız kendisine kulluk etmenizi, ana-babanıza da iyi davranmanızı emretti. Onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlanırsa, kendilerine öf bile deme; ağır söz söyleme, onlarla yumuşak ve tatlı konuş, onlara acı, tevazu kanadını gerip “Rabbim, küçükken beni yetiştirdikleri gibi sen de onlara merhamet et” diye dua et.”
(İsra suresi; 23, 24)

YEŞİL ELBİSE

konu: akıbet-son

Yolda karşılaştığımızda ezan okunuyordu:

"Gel seni camiye götürüyüm." dedim. "Bugün cuma biliyorsun."

"Sen de benim camiye gitmediğimi biliyorsun." dedi.

"Biliyorum ama sebebini de gerçekten merak ediyorum." dedim.

"Ne bileyim, olmuyor işte." dedi. "Hem pantolonumun ütüsü bozulup dizleri çıkar diye endişe ediyorum."

Gayri ihtiyari gülmeye başladım:

"Herhâlde şaka yapıyorsun. Bunun için cami terk edilir mi?"

"Ciddi söylüyorum." dedi. "Giyimime ve özellikle yeşile düşkün olduğumu bilirsin."

Gerçekten de öyleydi. Giydiği birbirinden güzel elbiseleri; mutlaka yeşilin bir başka tonundan seçer ve her zaman ütülü tutardı.

"Peki," dedim. "Hayatında hiç camiye gitmedin mi?"

"Çocukken dedemle birkaç kere gitmiştim." dedi. "Hem o yaşlarda dizlerim aşınacak diye herhâlde endişe etmiyordum. Fakat artık camiye gidebileceğimi zannetmiyorum."

Söyledikleri beni son derece şaşırtmış ve bu konuyu açtığıma pişman etmişti. Daha sonra tokalaşip ayrıldık. Onunla konuşmamızdan iki ay sonra; kendisinin camide

karakter gelişiminde

olduğunu söylediler. Hemen gittim. Bahçedeki namaz saflarının en önünde duruyordu ve yine yeşiller vardı üzerinde. Yavaşça yanına yaklaştım ve kısık bir sesle:

“Hani camiye gelmeyecektin?” dedim.

Hiç sesini çıkartmadı. Çünkü musalla taşının üzerinde, yeşil örtülü bir tabut içinde yatıyordu...

“Bizim, sizi boş bir amaç uğruna
yarattığımızı ve
gerçekten bize döndürülüp
getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız?”
(Müminûn Sûresi; 115)

SU

(konu: şükür)

Soğuk ve dondurucu bir kış gecesi idi. Hasta annesi yattığı yerden oğluna seslenip su istedi. Çocuk hemen fırlayıp su testisini almaya gitti. Fakat testide su kalmamıştı. Hemen çeşmeye gidip testiye doldurdu.

Buzlarla kaplı testi ile annesinin başına geldiğinde, annesinin tekrar uykuya dalmış olduğunu gördü. Uyanırmaya kıyamadı. O hâlde bekledi. Nihâyet annesi uyanıp;

“Su, su!” diye seslendi.

Çocuk, elinde su testisi bekliyordu. Şiddetli soğuk tesciri ile eli donmuş, parmakları testiye yapışmış idi. Bu hâli gören annesi;

“Yavrum, testi niçin yere koymuyorsun da elinde bekletiyorsun?” dedi.

Çocuk;

“Anneciğim uyandığınız zaman, suyu hemen verebilmek için testi elimde tutuyorum.” dedi.

Bunun üzerine annesi;

“Yâ Rabbî! Ben oğlumdan râzıyım. Sen de râzı ol!” diye cân-ı gönülden duâ etti.

“İnsana da, anne-babasına iyi davranmasını emrettik. Annesi onu her gün biraz daha güçsüz düşerek karnında taşımıştır. Onun sütten kesilmesi de iki yıl içinde olur.

(İşte onun için) İnsana şöyle emrettik:

“Bana ve anne-babama şükret. Dönüş banadır.”

(Lokman;14)

NE İDİ, NE OLDU?

(konu: şükür)

Mudârib ibni Hazm anlatıyor:

Bir gece deveme binmiş gidiyordum. Bir adamın tek-bir getirdiğini duydum. Deveyi sürüp arkasından yetiştim ve onunla konuşmaya başladım:

“Kim bu tekbir getiren?”

“Ebu Hureyre!”

“Ne tekbiri bu?”

“Şükür tekbiri.”

"Neye şükür?"

"Yetim olarak büyüdüm, yoksul biri olarak hicret ettim. Bir zamanlar Gazvân kızı Büsre'nin yanında karın tokluğuna çalışan bir işçiydim. Bir de yolculuk esnasında sıram gelince deveye binme hakkına sahiptim. Onlar seyahat ederken develerini sürer, mola verdiklerinde odun toplayıp hizmet ederdim. Daha sonra Yüce Rabbim beni Büsre ile evlendirdi. Şimdi o benim eşim. Artık herkesle birlikte ben de deveye biniyorum. Mola verildiğinde başkaları bana hizmet ediyor. Dinini bir yaşama üslûbu kılan, Ebü Hureyre'yi vali yapan Allah'a hamdolsun."

Şükür, verilen herhangi nimet ve iyiliği anma, bundan dolayı söz, fiil veya kalp ile saygı gösterip Yüce Allah'ı övmektir.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

"O vakti hatırlayın ki siz yeryüzünde güçsüz ve zayıf idiniz. İnsanların sizi kapıp götürmesinden korkuyordunuz. Derken Allah sizi barındırdı, yardımıyla destekledi ve sizi temiz şeylerden rızıklandırdı ki şükredesiniz." (Enfal;26)

KÖPEĞİN KORKUSU

(konu: cesaret)

Bir bilge, bir gölün başında oturmaktadır. Susuzluktan kırılan bir köpeğin devamlı olarak göle kadar gelip, tam su içecekken kaçması dikkatini çeker. Dikkatle izler olayı. Köpek susamıştır ama göle geldiğinde sudaki yansımasını görüp korkmaktadır. Bu yüzden de suyu içmeden kaçmaktadır.

Sonunda köpek susuzluğa dayanamayıp kendini göle atar ve kendi yansımalarını görmediği için de suyu içer.

O anda bilge, "Benim bundan öğreneceğim bir ders olmalı." der. Sonra da, "Bir insanın istekleri ile arasındaki engel, çoğu zaman kendi içinde büyüttüğü korkular ve engellerdir. İnsan bunu aşarsa, istediklerini elde edebilir." diye düşünür.

"Cesur ve atak ol.

Geriyeye dönüp baktığında yaptığın değil, yapmadığın şeyler için pişmanlık duyacaksın."

NE KADAR YEMELİ?

(konu: sağlıklı olmak)

Sasanîlerin kurucusu Ardeşir Bâbekan, bir gün, bir Arap hekimine;

"Bir günde ne kadar yemek yemeli?" diye sormuş.

Hekim;

"Yüz dirhem yetiştir." demiş.

Ardeşir;

"Bu kadarlık bir şey ne kuvvet verir ki?" demiş.

Hekim;

"Bu kadarı seni taşır, bundan fazlasını sen taşırsın! Yani bu kadar şey seni ayakta tutar, buna ne eklersen sen onun hamalı olursun. Yemek; yaşamak ve Allah'ı anmak içindir. Sen, yaşamak, yemek içindir sanıyorsun."

"Çok yemek tohumudur her derdin, az yemek ilacıdır her ferdin."

HASTAYI ZİYARET

(konu: ziyaret)

Tâbiin âlimlerinden Abdurrahman ibn Ebû Leylâ anlatıyor:

Bir gün Ebû Musa el-Eş'arî, Hz. Ali'nin oğlu Hz. Hasan'ı hastalığı dolayısıyla ziyarete gitmişti. Hz. Ali ona;

"Hasta ziyareti için mi, görüşmek için mi geldin?" diye sordu.

Ebu Musa el-Eş'arî de;

"Hasta olduğu için ziyarete geldim." dedi.

O zaman Hz. Ali, ona şunları söyledi:

"Eğer hasta ziyareti için gelmişsen, bak ben de sana Resûl-i Ekrem Efendimiz'den duyduğum şu hadisi söyleyeyim: 'Bir kimse, bir Müslüman kardeşini hasta olduğu için ziyarete giderse, oraya varıp oturana kadar cennet bahçesinde yürümüş gibi olur. Hastanın yanına oturunca, Allah'ın rahmeti onu kuşatır. Eğer hasta ziyaretine sabah gitmişse, yetmiş bin melek akşama kadar onun bağışlanması için Allah'a yalvarır. Şayet hasta ziyaretine akşam gitmişse, yine yetmiş bin melek sabaha kadar onun bağışlanması için Allah'a yalvarır.' "

"Müslüman'ın, Müslüman üzerinde beş hakkı vardır: Selâmını almak, hastalanınca ziyaret etmek, cenazesine gitmek, davetine icabet etmek, aksırıp da elhamdülillah dediği zaman, yerhamükallah demektir."

(Hz. Muhammed)

HAN

(konu: dünyanın geçiciliği)

Sultan İbrahim Ethem, sarayında ayak divanını toplar. Vezirleri, âlimleri, kumandanları, tebaası hazır. Asayişin sağlanması ve halkın ihtiyaçlarıyla ilgili konuşulmaktadır. Bir ara kalabalıktan birisi konuşmaya başlar. Her sözü ile Sultan'ın dikkatini çeker. Sultan yanına gider ve sorar:

"Sen kimsin, işin gücün ne, gözüm pek tutmadı seni?"

"Ben işsiz güçsüz, evsiz barksız biriyim." der adam. "Rast geldiğim yere konarım, şimdi sana konuk olmaya geldim."

İbrahim Ethem sinirlenir. Han işletmediğini, buranın da konak olmadığını söyler.

Adam;

"Burası han değil mi?" diye sorar.

"Burası İbrahim Ethem'in sarayı." der sultan.

Adam;

"Senden önce kim vardı burada?" diye sorar.

"Babam." der sultan.

"Ya ondan önce, ondan da önce?" der adam.

"Büyük babam, büyük babalarım." der sultan.

"Birin konup gittiği, öbürünün gelip konuştuğu yer han değil de nedir?"

İbrahim Ethem, bu söz karşısında donar kalır.

"Kadınlar, oğullar, yük yük altın ve gümüş, salma atlar, davarlar ve ekinler gibi nefsin şiddetle arzuladığı şeyler insana süslü gösterildi. Bunlar dünya hayatının geçimliğidir. Oysa asıl varılacak güzel yer ancak Allah'ın katındadır"
(Al-i İmran;14)

KUMAŞIN DEĞERİ

(konu: doğruluk)

Yûnus bin Ubeyd'in manifatura dükkânında, fiyatları iki yüz dirhem ile dört yüz dirhem arasında değişen kumaşlar satılıyordu. Dükkânında kardeşinin oğlu da çalışıyordu.

Bir gün yolda yürürken kumaş almış giden birini gördü. Kumaşı hemen tanıdı, kendi dükkânından aldığını anladı.

O kimseye;

"Bu kumaşı kaçta satın aldınız?" diye sordu.

Adam;

"Dört yüz dirheme." dedi.

Sonra;

"Bu kumaşın değeri iki yüz dirhemdir. Geri dönüp paranızın üstünü alınız." dedi.

O kimse;

"Bu kumaş, bizim orada beş yüz dirhem eder, ben aldanmış sayılmam!" dedi.

"Olsun. Siz, gelip iki yüz dirhem paranızı alınız." dedi.

O kimse geldi, iki yüz dirhemini alıp gitti.

Yûnus bin Ubeyd, dükkânda tezgâhtar olarak bulunan yeğenine;

"Kumaşı bu kadar pahalıya niye sattın?" diye sordu.

Yeğeni;

"Vallahi kendi rızası ile aldı." dedi.

Yûnus bin Ubeyd;
"O râzı olsa da, sen râzı olmayacaktın." dedi.

Birisi size,
"Dürüst insan diye bir şey yoktur."
derse, o kimsenin bir düzenbaz olduğuna inanın.
(G. Berkeley)

“NİYE ÖYLE YAPIYORSUN?”

(konu: örneklik)

Muâviye bin Kurra el-Müzeni anlatıyor:

Ashabdan Ma’kıl ibni Yesâr ile yürüyordum. Yol-
da gelip geçeni rahatsız edecek bir şey görünce onu
alıp atıyor veya yolun kenarına çekiyordu. Ben de
onun yaptığı gibi zararlı şeyleri alıp atmaya başla-
dım.

Bunun üzerine Ma’kıl ibni Yesâr elimi tuttu ve;

“Yeğenim! Niye öyle yapıyorsun, söyle bakalım?”
diye sordu.

Ben de;

“Amcacığım! Senin yaptığını gördüm, ben de
öyle yapmaya çalıştım.” dedim.

Bana şunu söyledi:

“Aferin yeğenim! Ben Resûl-i Ekrem’in şöyle bu-
yurduğunu duydum: ‘Müslümanların yolu üzerinde-
ki zararlı şeyleri kaldırıp atana bir iyilik sevabı verilir.
Yaptığı iyilik kabul edilen kimse de cennete girer.’ ”

“Baş nereye giderse,
ayak da oraya gider.”

BORÇ

(konu: etme-bulma)

Oldukça yaşlı bir adam, bir ağacın altında ağlıyordu. Biraz önce iri kıyım bir genç yanına sokulmuş ve kendisinden içki parası istedikten sonra bir de tokat atmıştı. Yaşlı adamın yere yıkıldığını görenler, hemen yardımına koştular. Adamcağız bir şey olmamış gibi toparlanmaya çalışırken;

"Eski bir borcum vardı, onu istedi. Yapması gerekeni yaptı sadece." dedi.

Etraftakiler, yaşlı adamın bastonunu eline tutuşturup işlerine gittiler. Herkes ayrıldığında, hadiseyi başından beri görmüş olan bir delikanlı onun koluna girerek;

"Fazla hırpalandınız." dedi. "Ağacın gölgesinde biraz oturalım mı?"

Yaşlı adam yorgun bakışlarını yukarıya yöneltip;

"Benim bu ağacın altında dinlenmeye hakkım yok yavrum." dedi. "Ölünceye kadar da olmayacak."

Delikanlı, söylenenden bir şey anlamamıştı. Meraklı gözlerle kendisine bakarken, onun tekrar hıçkırıklara boğulduğunu fark etti. Yaşlı adam, iniltiyeye benzeyen bir sesle;

“Elli yıl kadar önceydi.” diye devam etti. “Rahmetli babamı, sigara parası almak için bu ağacın altında azarlamıştım. Yani biraz önce evladımın beni dövdüğü bu yerde.”

Delikanlı ne diyeceğini bilemedi ve şimdi biraz daha bitkin görünen ihtiyarın sakinleşmesini bekledikten sonra, onu arabasıyla evine bırakmayı teklif etti. Adam, titrek adımlarla yoluna koyulurken;

“Evim oldukça uzaklarda yavrum. Ben yürüyerek gitmek istiyorum. Hem şehir dışındaki kabristana uğrayıp babamın ruhuna bir Yasin okuyacağım...”

Ne ekersen onu biçersin:
Bu gün birisine iyilik yapan, yarın ondan iyilik;
kötülük yapan da kötülük görür.

BUGÜN DEĞİLSE NE ZAMAN?

(konu: ibret)

Bir varmış, bir yokmuş. Ülkenin birinde zâlim mi zâlim bir pâdişah varmış. Etrafı kasıp kavururmuş. Hal-ka eziyet etmekten âdetâ zevk almış. Ülkede canı yanmadık bir kişi bile kalmamış. Herkes onun zulmünden payına düşeni almış.

Halk, bu zâlim pâdişahın eziyetinden bıkip usanmış. Mazlumlar, bu zâlimin ölmesi için, gece gündüz yüce Allah'a el açmışlar; yakarıp durmuşlar.

Ama ne hikmetse, duâları bir türlü kabûl görmemiş. Tam tersine, padişahın zulmü gün geçtikçe artmış!.. Her gün, zulmüne bir yenisi daha eklenmiş. Pâdişah yaptığı bu zulümlerle anılır olmuş. Öyle ki, bu kötü şöhreti dağları taşları bile tutmuş.

Günlerden bir gün, bu zâlim pâdişah ava çıkmış. Ne olduysa da o günden sonra olmuş. Avdan döndükten sonra hâli, hareketi bir anda değişivermiş pâdişahın. Saray çevresi şaşır kalmış bu işe... Pâdişahın bu değişikliğini bir yere, bir dala konduramamış kimse.

Pâdişah, memleketin dört bir yanına tellâllar çıkarmış. Tellâllar sokaklarda şöyle sesleniyorlarmış halka:

“Ey insanlar! Bu güne kadar zâlim bir hükümdardım! Bundan sonra âdil bir hükümdâr olacağım. Zulümle yıktığım ülkeyi, inşallah, âdaletle bayındır hâle getireceğim.”

İnsanlar duyduklarına inanamamışlar. Hepsi şaşkınlıktan birbirlerine bakakalmışlar. Fakat kısa bir süre sonra, tellâlların söyledikleri çıkmaya başlamış. Kötülük melekleri, yerlerini iyilik meleklerine bırakmaya başlamış. Sanki zâlim pâdişah gitmiş, yerine âdil bir pâdişah gelmiş. O kadar güzel işler yapmış ki, kısa zamanda yüzler gülmüş; kan ağlayan gözler, sevinç gözyaşları döker olmuş.

Hükümdârın çevresi şaşkınlık içinden bir türlü çıkmamış. Vezirlerden biri, bu değişikliğin sebebini sormaktan kendini alamamış. Bütün cesaretini toplayıp;

“Pâdişahım! Doğrusu bu değişiklik bizi şaşırtıp durur. Sizdeki bu değişikliğin sebebini merak edip dururuz. Bu sebep ne ola ki? Bize bağışlar mısınız?”

Pâdişah, vezire şöyle bir bakıp;

“Demek merak eder durursunuz. Öyleyse dinle.” demiş. “Bu değişiklikten önce ava çıkmıştım. Ava giderken bir köpek gördüm. Bir tilkiyi tâkip ediyordu. Yaklaşıp tiki-kinin ayağını ısır-dı. Zavallı hayvan, öyle bir kaçış kaçtı ki, canını zor kurtardı. Çok geçmedi; nasıl olduysa, o köpeği bir at tepti. Köpeğin bir ayağı kırıldı. Ama atın bu yaptığı da yanına kalmadı. Bir çukura düştü ve ayağı kırıldı.

Bütün bunları görüp düşündüm. Sonunda anladım ki, kimsenin yaptığı yanına kalmıyor. Herkesin ettiği, yine dönüp dolaşıp kendi başına geliyor. Cezasını çekiyor. Bu ceza şimdi gelmeyecek olsa bile, er geç mutlaka gelecektir.

İşte bu ibretli olaydan sonra, kendi kendime, ‘Peki bu gün değilse, ne zaman?’ Öyleyse bu günden tezi yok. Hemen doğru bir yol tutmalı, gelecek cezaları kendimden uzak kılmalıyım.’ dedim.”

İyi,
başkasından ibret alan;
kötü,
ibret almayan ve söz kâr etmeyen kimsedir.

BİLMECE

(konu: güzel konuşmak)

Abdullah ibni Ömer anlatıyor:

Bir gün Resûl-i Ekrem'in yanında oturuyorduk. Kendisine hurma göbeği ikram edildi. Bunun üzerine;

"Ağaçlar içinde bir ağaç var, yaprağı hiç düşmez; Rabbinin izniyle meyvesini verir; iyi Müslüman gibi de bereketlidir. Söyleyin bakalım, o hangi ağaçtır?" diye sordu.

Herkes kırlardaki ağaçları saymaya başladı. Onun hurma ağacı olduğu benim hatırıma geldi ama Hz. Ebû Bekir ve babam Ömer de oradaydı. Cemaatin en küçüğü de ben olduğum için bilmecenin cevabını söylemeye utandım.

"Ey Allah'ın Elçisi! O ağacın hangisi olduğunu bize söyle!" dediler.

Resûl-i Ekrem;

"Hurma ağacı!" buyurdu.

Daha sonra babama, onun hurma ağacı olduğunu bildiğimi söyleyince;

"Eğer bildiğini orada söyleseydin, dünyalara sahip olmaktan daha çok seviniirdim." dedi.

Hayâ ve gerekeni konuşmak imanın, açık-
saçık ve lüzumsuz konuşmak ise münafıklığın
kıyımlarındandır.
(Hz. Muhammed)

KEMİK

(konu: gerçeklik)

Mevlâna ve bir öğrencisi, dostluğun ve arkadaşlığın konu edildiği bir söyleşiden çıkmışlar, yolda birlikte yürüyorlardı. Biraz ileride yolun kenarında, iki köpeğin koyun koyuna sokulmuşlar, birlikte uyumakta olduklarını gördüler.

Öğrencisi, biraz önceki söyleşinin de etkisi altında kalarak, bu görüntü karşısında çok duygulandı ve bu duygusunu Mevlâna ile paylaşmak istedi:

"Efendim şu manzaraya bakın." dedi. "Ne denli yüce bir olay ve ders alınacak dostluk örneği, değil mi?"

Mevlana, öğrencisinin bu heyecanı karşısında gülümsedi ve kişisel çıkarların nice dostlukları yakıp kül ettiğini hatırlattıktan sonra öğrencisine unutamayacağı bir ders verdi:

"Evlât, sen onların arasına bir kemik atıver de, o zaman gör dostluklarını." dedi.

Hiçbir şey yaşanmadan gerçek olmaz;
hatta atasözü bile kişisel hayatımızda doğrulanana kadar
atasözü değildir."
(J. Keats)

SUÇLUNUN SAVUNMASI

(konu: doğru konuşmak)

Hız. Ömer'in tayin ettiği valilerden biri, Cuma hutbesi esnasında Hız. Ömer'i öyle över ki; bir sahabe dayanamaz, kalkar, valiye müdahale edip, onu susturmaya çalışır.

şır. Namazdan sonra durum Hz. Ömer'e iletilir. Halifenin emriyle valiye karşı gelen adam yakalanıp bir suçlu gibi götürülür.

Suçlu kabul edilen Sahabi, Hz. Ömer'in huzuruna girince selam verir. Hz. Ömer, hiddetinden selama mukabelede bulunmaz. Onu azarlar.

Bunun üzerine sahabi;

"Ya Ömer! Ben bir suç işlediysen, sen iki suç işledin." der.

Hiddeti birden kaybolan Hz. Ömer;

"Nedir benim o iki suçum?"

"Allah'ın selâmını verdim de çok hiddetlendiğin için cevap vermedin. Vacibi terk ettin. Bu bir. Suçluyu dinlemeden tek taraflı hüküm verdin. Bu da iki."

Hatasını anlayan Hz. Ömer olayı anlatmasını ister. Sahabi;

"Tayin ettiğin vali, hutbede seni öyle övdü, öyle övdü ki bu söz, cemaatin üzerinde sanki fazilet yönünden senin Ebubekir'den daha üstün olduğun izlenimini bıraktı. İşte bu yanlış düşünceyi zihinlerden silmek için müdahale ettim. Halbuki sen fazilet yönünden Ebubekir'in yarısı katarsın.

Hz. Ömer;

"Neden?" diye sordu.

Sahabi;

"Hz. Peygamber'in, 'Orduya yardım ediniz!' emri karşısında sen servetinin yarısını getirmiştin. Ebubekir ise servetinin tamamını getirmiş ve ashabın gözlerini yaşartmıştı." dedi.

Bunun üzerine Hz. Ömer, o zattan özür dileyip dua istedi ve onu serbest bıraktı. Kendisi hakkında övgülerde bulunan valiyi ise hemen görevden uzaklaştırdı.

"Doğruyu konuşmak için iki kişi gerekir:
Doğru söyleyen, doğru dinleyen."
(Thoreau)

SEVAP KAZANMAK

(konu: salih amel)

Abdullah ibni Amr şöyle diyor:

Bir adam, Resûl-i Ekrem'in yanına geldi ve ondan Allah yolunda savaşmak için izin istedi.

Hz. Peygamber;

"Ana ve babandan hayatta olan var mı?" diye sordu.

"Evet, her ikisi de hayatta."

"Allah'tan sevap kazanmak istiyorsun, değil mi?"

"Evet, istiyorum."

"Öyleyse ana ve babanın yanına dön, onlara hizmet etmeye çalış!"

"Biz insana, ana-babasına iyilik etmesini emrettik."

(Ankebût Sûresi; 8)

"Baki kalacak salih ameller ise, Rabbinin katında, sevap olarak da ümit olarak da daha hayırlıdır."

(Kehf Sûresi; 46)

HAKKIN AKIŞCARI

(konu: tevazû)

Yavuz Sultan Selim, Mısır'a girdiği zaman halk Yavuz'un ihtişamını seyretmek için pencerelere koştu ve caddeleri doldurdu.

Yavuz ise, en önde değil, askerlerinin ortasında yürüyordu. Kavuğu ile elbisesinin de etrafındakilerden bir farkı yoktu.

Mısır dönüşü Şam'da Cuma hutbesinde kendisinden bahsedilirken "Mekke'nin ve Medine'nin hâkimi" denince, "Yok yok, belki hizmetçisi" diye cevap verdi.

İstanbul'a dönüşte gündüz Üsküdar'a ulaştılar. İstanbul halkının, kendisine büyük tezahürat yapacağını haber aldığı anda etrafındaki görevlilere;

"Hava kararsın, herkes evine dönsün, sokaklar boşalsın, ondan sonra İstanbul'a gireyim. Halkın zafer alkışları ve iltifatları bizi mağlup edip yere sermesin." dedi.

Mevkii ne olursa olsun
alçak gönüllü davranan,
yaptıklarıyla övünmeyen
ve tevazu gösteren insan
toplumda daha çok sevilir
ve sayılır.

SEYİS

(konu: sır saklamak)

Pâdişahın biri ava çıkmış. Emrindeki adamlardan her biri, av için bir yana dağılmış. Pâdişah, birkaç sâdık adamıyla baş başa kalmış. Beklemeyi pek sevmezmiş. Seyisine;

"Haydi, seninle bir yarış yapalım! Bakalım hangimizin atı geçecek?" demiş.

Şaşılacak bir durum olsa da, buyruk, buyruktur seyis için. Ona da itâat gerektir. Derhâl buyruğa boyun eğmiş.

Pâdişah ve seyis, hemen atları tırısı kaldırmışlar. Bir hayli yol almışlar. Pâdişah, yolun bir yerinde, gemini çekip atı durdurmuş. Elbette seyis de durmuş. Pâdişah seyisine dönmüş:

"Amacım yarışmak değildi." demiş.

Seyis meraklanmış. Pâdişah devam etmiş:

"Buraya, günlerdir içimde sakladığım bir sırrı sana açmak için geldim."

Seyisin merakı iyice artmış:

"İnşallah lâıyızdır sultanım!" demiş.

Pâdişah;

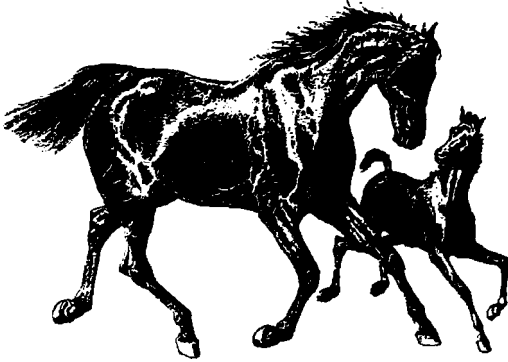
"Sana güveniyorum." demiş. "Bu sırrı tutacağından kuşum yok. Bu sırrı öğrenecek ve bana bir hizmette bulunacaksın."

Seyis boyun eğmiş. Böylesine büyük bir sırrı, kendisine güvenip açacağı için pâdişaha teşekkür etmiş. Sonra kesin bir dille;

"Güveninize lâayık olacak, ne olursa olsun bu sırrı saklayacağım sultanım!" demiş.

Pâdişah;

"İyi dinle!" demiş. "Kardeşimden kuşkulaniyorum. Anlaşılan tahtımda gözü var. Öyle sanıyorum ki, beni tahtımdan indirmek için kötü oyunlar peşinde koşuyor. Senin gibi güvenilir adamlara çok ihtiyacım var. Sana kardeşimin yanında bir görev vereceğim. Onu ve adamlarını dikkatlice izleyeceksin. Hâl ve hareketlerini, günü gününe, bana rapor edeceksin! Göreyim seni!"

Seyisin sevincine diyecek yokmuş. Pâdişahın güvenilir bir adamı olmak herkese nasip olmazmış. Pâdişaha;

"Buyruğunuz başım üstüne sultanım! " demiş.

Seyis, av dönüşünde, pâdişahın kardeşinin yanında göreve başlamış. Ama içinde bir huzursuzluk varmış. "Ya öğrenirse, ya başa geçerse! Benim hâlim o zaman ne olacak!" diye kara kara düşünmeye başlamış. Göreve başladığı günün akşamı kararını vermiş.

İşgüzarlık yapıp, pâdişahın kardeşinin huzuruna çıkmış. Pâdişahın sırrını olduğu gibi açıklamış.

Aradan kısa bir zaman geçmiş, ya da geçmemiş. Kâder bu ya, pâdişah eceliyle ölüp göçmüş bu dünyadan. Bunun üzerine kardeşi tahta geçmiş. Seyis, sevinç içindeymiş. Açtığı sırrın büyük bir hizmet olduğunu düşüncesindeymiş. Yeni pâdişahın onu ödüllendireceğini umuyormuş.

Ama hiç de seyisin umduğu gibi olmamış. Pâdişah tahta geçer geçmez, tam tersini yapmış. İlk olarak onun ölüm fermanını çıkarmış. Seyis şaşkına dönmüş. Yerlere kapanarak pâdişaha;

"Aman sultanımı! Size iyilikten başka ne ettim! Kardeşinizin sırrını size açan ben değil miyim? Sadakâtimin, hizmetimin karşılığı bu mu olacaktı? Herhâlde bir yanlışlık olacak?!" diye yalvarıp yakarmış.

Pâdişah kızgın bir şekilde;

"Bu işte yanlışlık manlılık yok!" demiş. "Pâdişah sana güvenerek bir sır verdi. Sen ne yaptın? Gelip bana açtın. Benim sırrımı da bir başkasına açmayacağını nereden bileyim? Sen pâdişahına ihanet ettin! Güvenini kötüye kullandın! Cezanı çekeceksin!"

Pâdişah daha fazla konuşmamış. Bir el işaretiyle, seyisin götürülmesini emretmiş. Seyis, kendisine söylenen sırrı saklamamanın cezasını canıyla ödemiş.

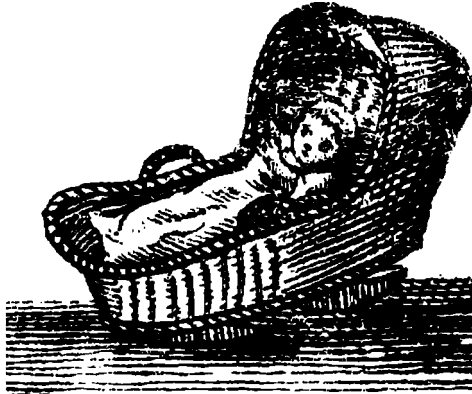
*Sakin sırrını deme öz kardeşine,
korkarım zehir katar tatlı aşına...*

ÇOCUĞU ÖPMEK

(konu: merhamet)

Hz. Aişe anlatıyor:

Çölde yaşayan bazı bedeviler, Resûl-i Ekrem'in huzuruna geldiler. Oradaki Müslümanların çocuklarını öpüp kokladıklarını görünce;

"Siz çocuklarınızı öper misiniz?" diye sordular.

Sahâbîler de;

"Evet, öperiz." dediler.

Bunun üzerine bedeviler;

"Ama vallahi biz öpmeyiz." dediler.

Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu:

"Allah sizin kalplerinizden merhamet duygusunu çıkarıp almışsa, ben ne yapabilirim ki!"

"Merhamet edenlere Rahman da merhamet eder. Yeryüzündekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsin."

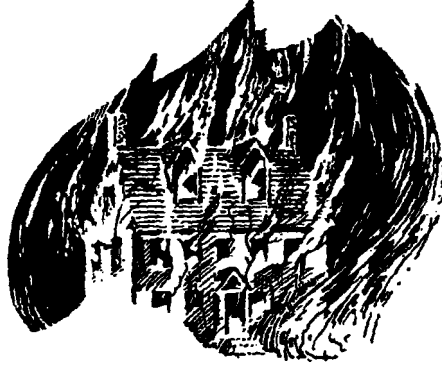
(Hz. Muhammed)

YAKAK KULÜBE

(konu: hayır ve şer)

Soğuk bir kış sabahı, sahilde bulunan küçük bir koydan bir balıkçı filosu denize açıldı. Öğleden sonra büyük bir fırtına koptu ve gece olduğunda balıkçı teknelerinden hiç birisi limana dönememişti.

Gece boyunca eşler, anneler, çocuklar ve sevgililer ellerini açıp kaybolan sevdiklerini kurtarması için Allah'ı yalvardılar. Rüzgârın ve dalgaların vurduğu açık kıyıda bir aşağı bir yukarı dolandılar.

Bu berbat durumda, bir de kulübelerden birinde yangın çıktı. Erkekler olmadığı için; yangını söndürüp kulübeyi kurtarmak mümkün olmadı.

Ancak gün ışığında, balıkçı teknelerinin tümü de sağlam olarak limana döndü.

Fakat orada ümitsiz bir kişi vardı. Bu kişi yangında evi kül olan adamın eşi idi. Kadın şöyle bağıırıyordu:

"Aman Allah'ım, mahvolduk! Kulübemiz içindekilerle birlikte yangında kül oldu!"

Kocası ise, herkesi şaşırta n şu sözleri haykırdı:

"O yangını verene şükürler olsun! Yanan kulübemin ışığı sayesinde bütün teknelerimiz yolunu buldu ve salımen limana dönebildik.

"Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz.

Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz.

Allah bilir, siz bilmezsiniz."

(Bakara;216)

ŞÂHIN KIZI

konu: kanaatkârlık

Kirmân Şahı'nın bir kızı vardı. Kirman vâlilerinden bazıları onunla evlenmek istiyorlardı. Ama Şah onlardan hiç birini istemiyordu. Kızına lâayık olmadıklarını düşünüyordu. Onlardan üç gün mühlet istedi. Bu üç gün içinde mescitleri dolaştı. Güzel namaz kılan bir genç gördü. Namazı bitinceye kadar onu seyretti. Sonra yanına gidip:

"Ey genç, evli misin?" diye sordu.

Genç;

"Hayır." dedi.

Gence;

"Kur'ân-ı Kerîm okuyan, takvâ sâhibi ve güzel bir kızla evlenmek ister misin?" dedi.

Genç;

"Bana kim kız verir ki, dünyada üç dirhemden başka hiç bir şeyim yok." dedi.

"Ben veririm, bu üç gümüşün biri ile ekmek, biri ile katık, biri ile güzel koku satın al." dedi.

Şah, kızını o genç ile evlendirdi. Kızı, o fakir gencin evine girdiğinde, bir kuru ekmek parçası gördü:

"Bu nedir?" diye sordu. Genç;

"Senin nasibindir. Yarın sabah yemek için ayırmıştım." dedi.

Şah'ın kızı yerinden kalktı. Babasının evine gitmek için kapıya yöneldi. Genç;

"Ah! Ben Şah'ın kızının, benim yanımda durmayacağını biliyordum." dedi. Kız bunu işitince;

"Ben senin fakirliğın sebebiyle gitmiyorum, imanının zayıflığı için gidiyorum." dedi. "Sen akşamdan, sabahın ekmeğini hazırlıyorsun. Ben ise babama şaşıyorum. Bunca senedir yanımdayım; bana, seni haramlardan kaçan, dünyayı hiç düşünmeyen biriyle evlendireceğim dedi. Bugün öyle birine verdi ki, Rabbine güvenmiyor, gönül rahatlığı içinde bulunmuyor. Bu evde ya ben kalırım, ya bu ekmek. Sen karar ver."

Genç ekmeği bir fakire verdi. Şah'ın kızı gitmeyip kaldı ve onunla mesut olarak yaşadı.

"Her bakımdan tam zengin olmak istersen
kanaatkâr ol;
böylece kendi nasibini elde etmiş olursun."
(Yusuf Has Hacib)

BİR PAYLAŞTIRMA

(konu: gönül zenginliği)

Amr ibni Tâğlib anlatıyor:

“Bir defasında Resûl-i Ekrem’e çokça mal gönderilmişti. O da bu malı Müslümanlara dağıttı. Kimine verdi, kimine hiç vermedi.

Kendilerine bir şey vermediği kimselerin ileri geri söylendiklerini duyunca, minbere çıkıp bir konuşma yaptı. Allah’a hamd ü senadan sonra şunları söyledi:

‘Bu maldan bazı kimselere verdim, bazılarına vermedim. Kendilerine bir şey vermediklerimi, verdiklerimden daha çok severim. Bazılarının kalbinde sabırsızlık ve dünya malına karşı aşırı istek gördüğüm için onlara verdim. Allah Teâlâ bazı kimselerin kalbinde zenginlik ve hayır yarattığı için onlara vermedim. Amr ibni Tağlib de gönül zengin olanlardandır.’

Ben o sırada Resûl-i Ekrem’in tam karşısında otuyordum. Onun bu sözleri yerine bana dünyayı verseler, yine de istemezdim.”

“Çok az şeye sahip olan insan değil, asıl çok şeyin özlemine çeken insan fakirdir.”

(Seneca)

GÖC OLMAK

(konu: sabır)

Yaşlı usta, genç çırağının sürekli her şeyden şikâyet etmesinden bıkmıştı. Bir gün çırağını tuz almaya gönderdi.

Hayatındaki her şeyden mutsuz olan çırak döndüğünde, yaşlı usta ona; bir avuç tuzu bir bardak suya atıp içmesini söyledi.

Çırak, yaşlı adamın söylediğini yaptı ama içer içmez ağzındakileri tükürmeye başladı.

"Tadı nasıl?" diye soran yaşlı adama da öfkeyle;

"Acı!" diye cevap verdi.

Usta tebessüm ederek çırağını kolundan tuttu ve dışarı çıkardı. Sessizce az ilerdeki gölün kıyısına götürdü. Çırağa, bu kez de bir avuç tuzu göle atıp gölden su içmesini söyledi.

Söyleneni yapan çırak, ağzının kenarlarından akan suyu koluyla silerken ustasının sorusuyla karşılaştı:

"Tadı nasıl?"

"Ferahlatıcı." diye cevap verdi çırak.

"Tuzun tadını aldın mı?" diye sordu yaşlı usta.

"Hayır." diye cevapladı çırak.

Bunun üzerine yaşlı adam, suyun yanına diz çökmüş olan çırağının yanına oturdu ve şöyle dedi:

"Hayattaki ıstıraplar tuz gibidir, ne azdır, ne de çok. ıstırapın miktarı hep aynıdır. Ancak bu ıstırapın acılığı,

neyin içine konulduğuna bağlıdır. İstirabın olduğunda yapman gereken tek şey, ıstırap veren şeyle ilgili hislerini genişletmek ve sabırlı olmaktır. Onun için sen de artık bardak olmayı bırak, göl olmaya çalış.”

Sabır eyle işine, hayır gelsin başına.

ÜÇ KISKANÇ ADAM

(konu: kıskançlık)

Hayat garip rastlantılarla doluymuş. İnsan nerede, ne zaman, neyle ve kiminle karşılaşacağını pek bilemezmiş. Bir çöl ortasında da böyle olmuş. Üç yalnız adam karşılaşmışlar. Birbirlerine nereden gelip nereye, niçin gittiklerini sormuşlar. Yolculardan biri;

“Doğrusu,” demiş, “gurbete çıkışımın sebebi şu: Ben çok kıskanç bir adamım! Memlekette sevdiğlerimin her birinin çok mutlu olduklarını görüyor, buna bir türlü dayanamıyordum! Bâri başımı alıp uzak diyarlara gideyim de, gözüm görmesin diye yola çıktım.”

İkinci adam;

“Ne tesadüf!” demiş. “Benim de seyahatimin sebebi budur!” demiş.

Şu işe bakınız ki, üçüncü adamın yola düşme sebebi de aynıymış; yani kıskançlık belâsıymış.

Bu üç kafadar hemen anlaşır kaynaşmış. Yolculuklarını birlikte sürdürmeye karar vermişler. Yola devam etmişler. Yol boyunca arkadaşlıkları da iyice pekişmiş, ayrılmaz dost olmuşlar.

Bu üç kafadarın yolu, bir şehir yıkıntısına düşmüş. Durup biraz dinlenmek istemişler. Kısmet bu ya, harâbeyi dolaşırken bir küp altın bulmuşlar. Bu altını eşit olarak üçe bölmeye karar vermişler. Fakat bir türlü üçe bölüp paylaşmamışlar. Çünkü her biri, diğerinin alacağı üçte bir altını kıskanıyormuş.

Küpün başından, bir an bile, bir yana ayrılamaz olmuşlar. Yanlarındaki yiyecekleri, içecekleri tükenmiş. Üçü de açlıktan ve susuzluktan ölecek duruma gelmişler.

Tam o sırada, ava çıkan bir pâdişahla adamları oradan geçiyorlarmış. Kıvranıp duran bu üç kıskanç adamı görmüşler. Merak edip yanlarına gelmişler. Pâdişah, önce onlara yardım edilmesini istemiş. Sonra, böyle perişan duruma düşmelerinin sebebini sormuş. Her üçünün de, bu duruma düşmelerine kıskançlıklarının sebep olduğunu öğrenince;

"İçinizden hanginiz daha kıskanç ise," demiş, "bu altınları ona vereceğim. Haydi bakalım, her biriniz bana daha kıskanç olduğunu kanıtlasın..."

Bunun üzerine kıskançlardan biri;

"Pâdişahım," demiş, "o kadar kıskancım ki, hiç kimseye iyilik edemem! Edeceğim iyiliği gerçekten kıskanırım!"

İkinci kıskanç;

“Aman pâdişahım, o da bir şey mi?” demiş. “Ben değil kendim, hiç bir kişinin diğer bir kişiye iyilik etmesine dayanmam!”

Üçüncü kıskanç;

“Pâdişahım,” demiş, “bunların ikisinin de bir şey değil! Benim bir kimseye iyilik etmem şöyle dursun, bir kimsenin bana iyilik etmesine bile tahammül edemem! O kişiyi mutlaka kıskanırım!”

Pâdişah, bu üç kişiyi dinlerken kendini zor tutmuş. Onlara nefretle bakmış. Üç kıskanca öfkeyle bakıp;

“Sizi mayası bozuk yaratıklar!” demiş, “Değil insanlara, sizin kendinize bile faydanız dokunmaz! Gerçekten sizin yeriniz bu kurak çöllerdir. Gezip dolaşın bu yerlerde.”

Pâdişah, bu kıskanç adamları cezalandırmış. Üçünü de, aç susuz çöllere sürgün etmiş. Bir küp altını da fakir fukaraya dağıtmış.

“Hasetten, kıskançlıktan şiddetle kaçın!
Çünkü haset ateşin odunu yiyip bitirdiği gibi,
sevapları da yer bitirir.”

(Hz. Muhammed)

SEVDİĞİNİ SÖYLEMEK

(konu: Allah için sevmek)

Enes ibni Mâlik anlatıyor:

Bir gün Resûl-i Ekrem'in yanında oturuyordum. Oradan bir adam geçti.

Hz. Peygamber'in yanında oturanlardan biri;

"Ey Allah'ın Resûlü! Ben bu zâtı gerçekten Allah rızâsı için seviyorum" dedi.

Peygamber Efendimiz ona;

"Peki, kendisini sevdiğini ona söyledin mi?" diye sordu.

Adam;

"Hayır, söylemedim." dedi.

Hz. Peygamber;

"Haydi kalk, ona sevdiğini söyle de, aranızdaki muhabbet güçlensin." buyurdu.

Adam hemen kalkıp sevdiği kimsenin arkasından yetiştirdi ve ona;

"Ben seni Allah için seviyorum." dedi.

O da;

"Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin." karşılığını verdi.

"Allah Teâla şöyle buyurdu:

'Benim rızam için birbirini sevenlere,
benim için bir araya gelenlere,
benim için birbirlerini ziyaret edenlere
ve benim için yardımlaşanlara
sevgim vacip olmuştur.'

(Hz. Muhammed)

YAKKI

(konu: hayatı anlamak)

Bir adam ve oğlu ormanda yürüyüş yapıyorlarmış. Birden oğlan takılıp düşüyor ve canı yanıp, "Ahhh!" diye bağıyor. İleride bir dağın tepesinden, "Ahhh!" diye bir ses duyuyor ve şaşırıyor.

Merak edip;

"Sen kimsin?" diye bağıyor.

Aldığı cevap;

"Sen kimsin?" oluyor.

Aldığı bu cevaba;

"Sen bir korkaksın" diye karşılık veriyor.

Dağdan gelen ses,

"Sen bir korkaksın!" diye cevap veriyor.

Çocuk babasına dönüp,

"Baba ne oluyor böyle?" diye soruyor.

"Oğlum" diyor adam. "Dinle ve öğren."

Adam daha sonra dağlara dönüp;

"Sana hayranım!" diye bağıyor.

Gelen cevap;

"Sana hayranım!" oluyor.

Baba tekrar bağıyor:

"Sen kimsin?!"

Gelen cevap;

"Sen kimsin?!" oluyor.

Oğlan çok şaşırıyor, ama hâlen ne olduğunu anlamış değildir. Babası açıklamasını yapıyor:

"İnsanlar buna 'yankı' derler, ama aslında bu 'hayatın ta kendisi'dir. Hayat daima sana, senin verdiklerini geri verir. Hayat, yaptığımız davranışların aynasıdır. Daha fazla sevgi istediğin zaman daha çok sev! Daha fazla şefkat istediğinde, daha şefkatli ol! Saygı istiyorsan insanlara daha çok saygı duy. İnsanların sabırlı olmasını istiyorsan sen de daha sabırlı olmayı öğren. Bu kural yaşamımızın bir parçasıdır, her kesiti için de geçerlidir. Hayat bir tesadüf değil, yaptıklarınızın aynada yansımasıdır."

"En çok yaşamış olan
uzun yıllar yaşamış olan değil,
yaşamının anlamını en fazla anlamış olan insandır."
(S. Kierkegaard)

CENNET KOMŞUSU

(konu: yardımseverlik)

Vaktiyle padişahlardan biri şehri dolaşmaya çıkmıştı. Tanınmamak için kıyafetini değiştirmiş, yanına da bir adamını almıştı. Halkın kendi yönetimi hakkında neler düşündüğünü öğrenmek istiyordu.

Mevsim kıştı. Soğuk her yeri kasıp kavuruyordu. Yolu bir mescide düştü. Gidecek başka yerleri olmayan iki yoksul bir köşede titreyerek oturuyorlardı.

Onların ne konuştuklarını merak eden padişah yanlarına sokuldu. Fakirlerden şakacı olanı soğuktan şikâyet ediyordu:

"Yarın cennete gittiğimizde bizim padişahı oraya sokmayacağım! Cennetin duvarına yaklaştığını görürsem, pabucumu çıkarıp kafasına vuracağım."

Öteki merakla sordu:

"Onu niçin cennete sokmayacakmışsın?"

Diğeri;

"Tabii sokmam. Biz burada soğuktan donarken o sarayında keyif sürsün. Bizim halimizden haberdar olmasın. Sonra da kalkıp cennette bana komşu olsun. Ben öyle komşuyu istemem arkadaş." dedi.

Sonrada gülüşüler.

Padişah, adamına;

"Bu mescidi ve adamları unutma!" dedi.

Saraya dönünce mescide adamlarını yolladı. İki fakiri alıp saraya getirdiler. Zavallılar başımıza neler gelecek diye korkuyla beklerken onları dayalı, döşeli bir odaya yerleştirdiler. Onlara;

"Şimdilik burada yiyip içip yatacak, padişahımıza dua edeceksiniz. Cennette size komşu olmasına karşı çıkmayacaksınız. Daha sonra size bir iş ayarlanacak." dediler.

Yoksullar şaşkırdılar. Ne diyeceklerini bilemediler. İçlerinden biri;

"Bizi geçim derdinden kurtaran padişahımızı, Allah ahiret dertlerinden kurtarsın." dedi.

Bu duayı perde arkasından duyan padişahın yüzünde tatlı bir tebessüm belirdi.

"Her yardım, Cennet'e doğru bir basamaktır."

(H.W. Beecher)

DİC BELÂSİ

(konu: hayırlı konuşmak)

Ubâde ibni's-Samit anlatıyor:

Bir gün Resûl-i Ekrem devesinin üzerinde, arkadaşları da onun önünde gidiyorlardı.

Muâz ibni Cebel;

"Ey Allah'ın Elçisi! Seni rahatsız etmeyeceksem, yanına yaklaşmama izin verir misin?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz;

"Yaklaş!" buyurdu.

Muâz, ona yaklaştı; yan yana ilerlemeye başladılar. Muâz;

"Canım sana feda olsun, yâ Resûlallah! Cenabı Mevlâ'dan niyâzım, bizim emanetimizi senden önce almasıdır. Allah göstermesin, eğer sen bizden önce vefat edersen, senden sonra hangi ibadetleri yapalım?" diye sordu.

Hz. Peygamber bu soruya cevap vermedi. Bunun üzerine Muâz;

"Allah yolunda cihât mı edelim?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allah yolunda cihât güzel şeydir; ama insanlar için bundan daha hayırlısı vardır."

"Yani oruç tutmak, zekât vermek mi?"

"Oruç tutmak, zekât vermek de güzeldir."

O zaman Muâz insanoğlunun yaptığı her iyiliği sayıp döktü. Resûl-i Ekrem her defasında;

"İnsanlar için bundan daha hayırlısı vardır." diyordu.

Muâz;

"Anam, babam sana kurban olsun; insanlar için bunlardan daha hayırlı olan nedir?" diye sordu.

Peygamber Efendimiz ağzını gösterip;

"Hayır konuşmayacaksa susmak." buyurdu.

Muâz;

"Konuştuklarımızdan dolayı hesaba mı çekileceğiz?" diye sordu.

Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Muâz'ın bacağına vurdu ve ona şunları söyledi:

"Allah hayrını versin, Muâz! İnsanları yüzükoyun cehenneme düşüren şey, dillerinin söylediğinden başka nedir ki? Kim Allah'a ve âhiret gününe inanıyorsa ya faydalı söz söylesin veya sussun, zararlı söz söylemesin! Sizler hayırlı söz söyleyerek kazançlı çıkınız; zararlı söz söylemeyerek esenliğe kavuşunuz."

Sözü bil, pişir; ağzında der, devşir.
Ağzına gelen her sözü söyleme.
Bir sözün nereye varacağını iyi
düşün, ondan sonra söyle.

ÇÖLDE BİR BEDEVİ

(konu: ayıbı açığa vurmak)

Devesiyle birlikte çölde yolculuk yapan bir bedevi, yürümekte olan, dudakları susuzluktan kuruyup çatlayan bir adama rastlamış.

Adam bedeviyi görünce yalvar yakar su istemiş. Bedevi de hemen devesinden inip ona su vermiş.

Suyu içen ve kendine gelen adam birden bedeviyi itip düşürmüştü, deveye atladığı gibi de kaçımaya başlamış.

Bedevi kaçmakta olan adamın arkasından bağırmış:

"Tamam, deveyi al git ama senden bir ricam var. Sakın bu olayı kimseye anlatma!"

Bu isteği tuhaf bulan hırsız biraz duraklayıp;

"Niçin?" diye sormuş. Bedevî;

"Eğer anlattırsan," demiş, "bu olay her yere yayılır ve insanlar, çölde muhtaç kalmış birine bir daha yardım etmezler."

Bir ayıbı açığa vurmak;
o ayıbı gereğinden fazla büyütmek ve
şeytanın yolunu açmak demektir.

TAŞ KAFA, BOŞ KAFA, HOŞ KAFA

(konu: akli olmak)

Behlül, bir mezarlıkta bulunduğu üç kurukafayı zembiline koymuş ve pazara getirip;

“Satıyorum!... Satıyorum, alan var mı?” diye bağır-maya başlamış.

Meraklılar başına toplanıp;

“Ne satıyorsun ve fiyatı nedir?” diye sormuşlar.

Behlül;

“Birincisi parasız,” demiş, “ikincisi ise sudan ucuz, ama üçüncüsünü hiç sormayın... O, ağırlığınca para eder.”

Sebebini merak etmişler. Birincisini gösterip;

“Bu gördüğünüz ‘Taş kafa’dır,” demiş, nasîhata bile yanaşmazdı. O yüzden beş para etmez. İkincisi, ‘Boş kafa’dır, nasîhat istemesine rağmen onları tutmazdı. Onun için üç beş kuruş verenin elinde kalır. Üçüncüsü ise ‘Hoş kafa’dır ki, buna ‘Kâmil kafa’ da diyebiliriz. Hem ameli, hem de ihlâsı vardı; hedefi ise yalnızca Allah rızâsıydı. O yüzden ağırlığınca altın eder.”

“Akıl, kişiye sermayedir.”
(Atasözü)

SÜPÜRGEÇ BABA

(konu: gönül temizliği)

Anlatılanlara göre, Süpürgeç Baba derler bir Türkmen piri varmış. Tam bir gönül eriymiş. Yaşadığı küçük şehre Horasan'dan gelip yerleşmiş.

Süpürgeç Baba sabah erkenden kalkıp işe başlarmış. Sabahtan akşama kadar sokakları süpürür, tertemiz edermiş. Sağda solda ekmek kırıntısı bile bırakmazmış. Onları toplar, şehir dışına götürür, dağdaki kurtlara kuşlara verirmiş. Bu yüzden sokaklarda en küçük bir çöpe bile rastlanmazmış.

Süpürgeç Baba, her gün işini bitirdikten sonra, karşısına çıkanlara,

"Ben sokaklarınızı temizledim, siz de yüreklerinizi temizleyin. İçinizdeki kötülükleri atın, birbirinizi sevin ve birbirinizle dostça geçinin." diye öğüt verirmiş.

Süpürgeç Baba, ömür boyu bu işi sürdürmüş. Öğüt vermeyi de hiç bırakmamış. Nerede bir olumsuzluk görse, oraya iyilik ve sevgi tohumları saçmış. Gülmüş, gülümsemiş; güldürmüş, gülümsetmiş. Kimse onu asık suratlı görmemiş. Bir gün ona;

"Gülümsemediğin an yok Süpürgeç Baba," demişler, "bunun hikmeti ne ola ki?"

Süpürgeç Baba;

"Gülümsemek sadakadır ey oğullar! Benim ondan başka verecek neyim var ki?" demiş.

Yaşadığı süre içinde saygı görmüş, onun zamanında insanlar dostça geçinmişler. Sıkça çıktığı, kurt kuşa yiyecek götürdüğü dağa, öldükten sonra onun adını vermiş insanlar. Süpürgeç Dağı, artık bundan böyle kendisine bakanlara hep sevgiyi, dostluğu hatırlatmış.

"Gönlü temiz insan;
hırs, kin, rıya gibi duygulardan
arınmış insandır."

BİR DEMET ÖĞÜT

(konu: öğüt)

Câbir ibni Süleym anlatıyor:

Bir gün bir adam gördüm. Halk ona danışıyor ve ne derse yapıyordu.

"Kim bu adam?" diye sordum.

"Allah'ın Elçisidir." dediler.

Yanına varıp;

"Sana selâm olsun (aleyke's-selâm) ey Allah'ın Elçisi" diye onu selamladım.

Bu sözü iki defa tekrarladım. Bana ;

"Öyle selâm verme; çünkü ölümlere öyle selâm verilir. Selâm sana olsun (es-selâmü aleyke) diye selâm ver." buyurdu.

“Sen Allah’ın Elçisi misin?”

“Evet.”

“İnsanları neye davet ediyorsun?”

“Tek olan Allah’a inanmaya davet ediyorum. O Allah, başına bir sıkıntı gelip de kendisine dua ettiğinde sıkıntını giderir; kıtlık zamanı kendisine yalvardığında ekinlerini bitirir; çölde deveni kaybedip de kendisine el açtığı anda deveni sana geri getirir.”

“Ey Allah’ın Elçisi!” dedim. “Biz çölde yaşayan kimse-leriz. Allah Teâlâ’nın sevap vereceği şeyleri bize öğret.”

Peygamber Efendimiz;

“Hiçbir kimseye, hiçbir şeye sövme!” buyurdu.

Ben de o günden sonra hür veya köle hiçbir kimseye, deve veya davar hiçbir hayvana sövmedim. Sonra Resûl-i Ekrem sözüne şöyle devam etti:

“Allah’a karşı gelmekten sakın. Senden su isteyenin kabına, kendi kovandan su doldurmaya varıncaya kadar hiçbir iyiliği küçük görme. Müslüman kardeşinle konuşurken güler yüzlü ol; çünkü güler yüzlü olmak da bir iyiliktir. Sakın ha kibirlenme! Çünkü Allah kendini beğenenleri sevmez. Eğer bir kimse sana hakaret etse, sende bulunduğunu bildiği bir kusurla seni kınasa bile, sen onda olduğunu bildiğin bir kusurla onu kınama! Bu tutum sana sevap, ona günah kazandırır.”

“Verilen öğütlerden, yalnız akıllılar yararlanır.”

(Syrus)

“ARTIK O AĞACI KESEMEZSİN!”

(konu: inanç zayıflığı)

Vaktiyle Allah’a iman eden ve günlerini ibadetle geçiren bir âbid vardı. Bir gün yola çıktı, yolculuk esnasında tapınılan bir ağaca rastladı. Şuursuz insanlar ağaca tapınıp duruyorlardı. Buna fena halde üzüldü:

“Ben,” dedi, “bir çâre düşüneyim...”

Düşündü, düşündü... Ne var ki, halkı ağaca tapmaktan men etmenin pek kolay olmadığını anladı, tek çâre olarak o tapınılan ağacı kesmek gerekiyordu.

O da öyle karar verip evine döndü, keskin bir balta aldı ve tekrar yola koyuldu.

Ağaca doğru yaklaşmaya başladı. İşte tam o an, Âdemoğlunun ezeli düşmanı İblis bir insan suretinde onun önünde belirdi. Yüzüne sahte bir gülüş kondurarak sordu:

“Ey Âbid!... Böyle balta elinizde nereye gidiyorsunuz?”

Abid, onu bir insan zannediyordu. Hemen cevap verdi:

“Az ileride bazı cahil ve uyuşuk kimselerin tapındığı bir ağaç vardır, onu kökünden kesmeye ve böylece yapılagelen bir şirke son vermeye gidiyorum!”

İnsan kılığındaki İblis kötü kötü güldü:

“A Âbid!... Nene lâzım senin. Bırak kim ibâdet ederse etsin. Onları Allah cezalandırır, âlemi düzeltmek sana mı kaldı!”

Âbid kızdı:

"Sen ne kötü bir insansın, hayır yapmama engel olmak istemektesin. Bu aynı zamanda bir iman ehli olarak benim vazifemdir!"

"Ne vazifesi?"

"Kötülüğe mani olmak benim görevimdir!"

"Sen köşene çekil ibâdetine bak, âlemin işine niçin karışyorsun?"

"Hayır!. Gidip o ağacı keseceğim!..."

"Olmaz!..."

"Pek güzel olur!"

Lânetli İblis'in bütün gayretlerine rağmen Âbid ağacı kesmekte kararlı idi. Ağaca doğru hızla yürüyordu... İblis, Âbidin önüne geçip bir duvar gibi durdu ve şöyle dedi:

"Seni bırakmam!"

Âbid fena öfkeleni ve İblis'i tuttuğu gibi yere vurdu. Ardından da şöyle haykırdı:

"Vay anan öle! Ne gönlü kara bir adammışsın!..."

Sonra tekrar ağaca doğru yöneldi. İblis yine onun yolunu kesti:

"Dur, yapma!"

Âbid onu tutup bir daha yere yuvarladı ve yine baltasını alıp yola koyuldu... Lânetli İblis aciz kalmıştı, bu sefer bir hileye baş vurdu. Âbidi bu defa can damarından yakalamaya çalıştı:

"Ey er kişi," dedi, "sen ağacı kesmekten vazgeç, sana söz veriyorum, her gün sabahleyin yastığının altında dört altın bulacaksın. Altınlar devam ettiği müddetçe siz de bu işin üzerine gitmeyeceksiniz, tamam mı?"

Her nedense Âbid'e bu teklif cazip geldi... Yola çıkış amacını unuttu. Tabii ki onun kim olduğunu da bilemiyordu. Gözlerini ona dikip sordu:

"Cidden böyle olacak mı, siz bunu yapabilecek güçte misiniz?"

İblis kıkır kıkır güldü:

"Evet, size söz veriyorum, her gün yastığının altında dört altın bulacaksınız!..."

"Peki, ben de evime dönüyorum!" dedi Âbid.

Gerçekten Âbid evine döndü. Allah için çıktığı yoldan altınların hatırına vazgeçmişti. Şimdi sabırsızlıkla olabilecekleri bekliyordu. Güneş ak tepeli dağların ardında gözden kayboldu, gecenin karanlığı perde perde dünya üzerine indi, Âbid derin bir uykuya daldı.

Sabah olur olmaz yatağından bir ok gibi fırladı ve derhal yastığının altına göz attı. O da ne?!

Gerçekten çil çil altınlar oradaydı. Bir çığlık atıp;

"Vay bel... Ne kârlı bir iş yaptım!... Gel keyfim, gell..." dedi.

Gerçekten keyfine diyecek yoktu. Çünkü her gün dört altın elde etmekle büyük bir servete kavuşmuş olacaktı. Birkaç gün altınlar devam etti... Abidin ibâdetinde de bir gevşeme oldu. Artık eski şevk ve zevki de alamıyordu...

Bir sabah yine uykudan uyandı... İlk iş olarak yastığının altına bakmak oldu... Hayret etti... Bu defa yastığın altında altın falan yoktu... Gözlerini iyice ovuşturup tekrar baktı...

"Yok, yok, yok!..." dedi. "Eh, bugün de böyle olsun!..."

Yine bir gün daha gerilerde kalmıştı, akşam karanlığı bastırınca âdeti üzere yatıp uyudu... Sabah olur olmaz yatağından fırladı, derhal elini yastığının altına uzattı... Ne var ki, yastığın altı yine boştu... Ne altın, ne de altının bir eseri... Hiddetle yastığı yere çaldı:

"Ben," dedi, "ona gösteririm!"

Derhal baltasını eline aldı, merkebin sırtına atladığı gibi yine o ağacı kesmek üzere yola koyuldu...

Hem acele acele gidiyor, hem de kendi kendine konuşuyordu:

"Ben sana gösteririm, ben sana gösteririm!..."

Birden yine insan suretinde İblis onun yoluna çıktı...
Yüzünde alaylı bir gülüş vardı:

"Ey Âbid," dedi, "kiminle konuşuyorsun?"

Âbid öfkeyle haykırdı:

"Sana ne, sen işine bak!..."

"Nereye gidiyorsun?"

"O ibâdet edilen ağaç var ya?"

"Ne olmuş ona?"

"Onu kesmeye gidiyorum!..."

İnsan suretindeki İblis bir kahkaha attı:

"Senin onu kesmeye gücün yetmez ki!..."

Âbid öfke ile soludu:

"Git oradan suratsız adam!... Bana kim mani olabilir ki?..."

İblis:

"Sus," dedi, "artık senden o işler geçti!..."

Âbid sordu:

"Niçin geçsin?"

Ondan şu cevabı aldı:

"A akılsız kişi! Senin ilk bu niyetle evinden çıkışın Allah içindi. O zaman hiç kimse sana engel olamazdı. Şimdi ise çıkışın Allah için değil, sadece altınlar içindir. Altınları yastığının altında bulamayınca öfkelenip yola koyuldun. Niyetler çok değişik..."

Âbid:

"Olsun," dedi, "ben o ağacı yaşatmam!..."

İblis'in korkunç sesi vâdilerde yankılar yaptı:

"Haydi bakalım doğru evine dön, aksi takdirde kafanı koparırım!"

Birden Âbid'in yüreği korku ile doldu, aslan elindeki tavşana dönüvermişti. Hiç ses çıkaramadan geri döndü. Sanki yaşayan bir ölü hâlini alıvermişti.

"İnanç kaybolup şeref öldü mü insan da yok olur."

(Whither)

FAKİR İLE KÖR

(konu: konukseverlik)

Günün birinde kibirli zengin birinin kapısına bir fakir gelir. Ona bir şey vermediği gibi, onu hem paylayıp aşağılar hem de kapıyı onun yüzüne kapatır. Zavallı fakir içlenir; bir tarafa çekilir, oturur ve ağlamaya başlar.

Bir kör, onun bu ağlamasını duyar. Kalkar yanına gelir, niçin böyle üzgün olup ağladığını sorar. Fakir olanı biteni anlatır.

Kör, fakire teselli vererek üzülmemesini, kendi evine gelmesini, evinde kalmasını, ekmeğini ve çorbasını kendisiyle paylaşmasını ister; hatta ısrar da eder. Fakir onun bu içtenliği ve ısrarı karşısında duramaz, teklifi kabul eder ve onunla gider.

Kör ona karşı çok güzel bir konukseverlik gösterir. Fakirin hem karnı doyar hem de gönlü hoş olur. Gönlü öyle hoş olur ki, o hoşnutluk içinde;

“Sen bana evini açtın, sen bana gönlünü açtın, Kadir Mevlâ’mda senin gözünü açsın.” diye dua eder.

Gece olur. O gece kör öyle bir gariplenir, bir gariplenir ki, o gariplik içersinde gözünden birkaç damla yaş düşer; gözleri de birden açılır. Görmeye başlar.

Körün görmesi ile ilgili haber bir anda şehre yayılır. Yer yerinden oynar. Bu haberi onu kapısından kovan, kovmakla kalmayan taş yürekli de duyar.

İşin doğruluğunu anlamak için gözü açılan şahsa gelip;

“Çok şanslıymışsın. Gözün nasıl açıldı, kim açtı?” diye sorar.

Gözleri açılan adam;

“Hey! Seni gidi gafil seni, sen nasıl bir adam-mışsın ki, öyle bir mübarek zatı azarladın, üzdün, gönlünü yıktın. Devlet kuşunu bıraktın, baykuş ile meşgul oldun. Gözümün kapısını, senin yüzüne kapıyı kapattığın o kimsenin duası açtı.” der.

Kibirli zengin;

“Desene kendime yazık ettim; öyle bir doğan-mış, öyle bir devletmiş ki, kıymetini bilemedim; bana değil sana nasip oldu, ben avlayamadım sen avladın.” der ve kıskançlıktan parmağını ısırır.

“Bir fincan kahvenin kırk yıl hatırı var.”

(Atasözü)

İBLİS İLE SAVAŞ

(konu: Allah'a sığınmak)

Bir zamanlar Horasanlı bir genç Bağdat'a giderek uzun seneler ilim tahsil etmişti. Bir çok şeyler öğrendikten sonra memleketine döneceği sırada âriflerden biri onu gördü:

"Yavrucuğum," dedi, "Horasan'da şeytan var mı?"

Genç adam;

"Evet," dedi, "var!..."

Ârif kişi onu denemek gayesiyle şöyle sordu:

"Peki şeytanla nasıl savaşılır?"

Genç âlim cevap verdi:

"Ona karşı gelmekle!"

"Ya Şeytan tekrar gelirse?"

"Yine karşı gelinir..."

"O hâlde bütün ömrünüz İblisle didişmekle geçiyor desene!"

Genç adam hayret etti:

"Peki," dedi, "nasıl mücadele edelim?"

Ârif şöyle buyurdu:

"Yolda bir çoban köpeğine rast gelersen, o da üzerine saldırırsa; onunla uğraşıp durmakla baş edemezsin. Ondan kurtulmanın en kestirme yolu sahibini çağırmaktır.

Çünkü köpek sahibinin sözünü hemen dinler, sen de ondan korunmuş olursun... Şeytanla savaşmanın en güzel ve emin yolu da Allah'a yönelmek, Allah'tan yardım dilemektir!"

"De ki: Rabbim! Şeytanların vesveselerinden sana sığınırım!
Ey Rabbim! Onların yanımda bulunmalarından da sana sığınırım."
(Müminûn; 97-98)

GÜVEN NOKTASI

(konu: tevekkül/güven noktası)

Mağrib'de bir şehrin ilim ve faziletçe en meşhur âlimlerinden biri, her gün olduğu gibi, o gün de öğrencilerine ders vermekle meşguldü. Ancak, onunla acilen görüşmek isteyen bir kişi yüzünden, derse birkaç dakika ara vermek zorunda kaldı.

Gelen kişi, şehrin en zenginlerinden biri değilse bile, hatırı sayılır tüccarları arasında sayılırdı. Adam, âlime:

"Size bir maruzatım var" dedi. "Ben hacca gitmek istiyorum. Bunun için, günler boyu bir kenarda üç yüz altın biriktirdim. Acaba bu para rahatlıkla gidip gelmem için yeterli olur mu?"

Âlim;

"Bu para rahatlıkla gidip gelmen için yeterli olmayabilir." cevabını verdi.

Bunun üzerine, adam;

"Peki, öyleyse" dedi, "biraz daha biriktirir, seneye giderim."

Adamın medreseden ayrılmasının üstünden fazla bir zaman geçmeden, bu kez, ayağında çarık, elinde küçük bir bohça ile sade hâlli bir derviş, âlimin ziyaretine geldi.

"Fazla durmayacağım." dedi derviş. "Allah nasip ederse, hac için yola düştüm. Diyeceğin, istediğin bir şey var mı?"

Âlim;

"Yolun açık olsun. Oralara bizden de selam götür; dua et bizim için." dedi.

Sonra da kucaklaşıp vedalaştılar.

Öğrenciler, yarım saat içinde gördükleri bu iki manzara karşısında şaşkına dönmüşlerdi. İçlerinden birisi;

"Hocam" dedi, "tüccar geldiğinde, 'Hac için üç yüz altın yetmeyebilir.' dediniz.

Bu adamın ise belki bir altını bile yok. Ama ona yolun açık olsun dediniz.”

Âlim şu cevabı verdi:

“Çünkü tüccar, parasına güveniyordu. Üç yüz altının yetip yetmeyeceğini, başına ne geleceğini ben garanti edemem. Ama derviş, ‘Allah nasip ederse’ diyerek yola koyulmuş. İnanıyorum ki, güvendiği Allah onu yolda bırakmayacaktır.”

“Tevekkülün başlangıcı Allah’a güven ve itimat, sonrası işleri havale etmek ve boyun eğmek, daha sonrası da teslimiyet ve rızadır.”

DERVİŞ İLE PADİŞAH

(konu: doğruluk)

Gönlü aydın dervişin biri, bir gün, Kanuni Sultan Süleyman’ın huzuruna çıktı... Pâdişahın emriyle kendisine yemek getirildi. Yemeği büyük bir iştahla yiyordu... Pâdişah derin gözlerini dervişe dikip şöyle sordu:

“Söyle derviş kardeş, bu dünyada en çok kimi seversin?”

Derviş şöyle bir durakladıktan sonra;

“Ben,” dedi, “karnımı doyurana severim!”

Pâdişah tebessüm ederek;

“O hâlde en çok beni seviyorsun?” dedi.

Derviş içi dışı bir olan adamdı ve sözünün de eriydi:

"Ey cihan padişahı," dedi, "işte burada yanılıyorsunuz"

Kanuni hayretle sordu:

"Neden ola ki?"

Derviş gözlerini yükseklere kaldırıp;

"Ben öyle bir pâdişahı seviyorum ki," dedi, "sadece benim gibi bir âcizin değil, bütün âlem halkının ve bütün yaratılmışların karnını doyurur, hem de böyle sizin gibi yaptığı iyiliği kullarının başına kakmadan..."

Pâdişah son derece içten bir şekilde;

"Sen gerçekten dervişsin ve sözünün erisin!" dedi.

"Budur benim hayatta beğendiğim meslek;
sözün odun gibi olsun, doğrun tek."

(M. Akif Ersoy)

ÂBİTLE SARHOŞ

(konu: yaklaşım)

Lâubali bir sarhoş akıllı bir âbidin yakasına sarılmış ve bu saf kalpli adama o kara yürekli bir yumruk atmış. Ama âbit sakin davranmış, kafasını bile kımlıdatmamış.

Olayı gören biri;

"Yahu," demiş, "sen bu idraksiz herife boşuna tahammül ediyorsun; erkek değil misin sen?"

Temiz huylu adam bu sözleri dinledikten sonra şu cevabı vermiş:

“Bana böyle şeyler söyleme. Çünkü savaş aslanlarıyla dövüşmeyi kuran cahil bir sarhoş, insanın yakasını yırtabilir. Fakat akli başında bir adam böyle bir kimse- nin yakasına sarılırsa yakışık almaz.”

“Gerçek hüner sahipleri, cefa gördükleri hâlde muhabbet gösterirler.”

“O HENÜZ SİFTAH ETMEMİŞTİR”

(konu: diğergâmlık)

Fatih Sultan Mehmet, İstanbul’u fethetme plânları yapıyordu. Daha henüz yirmi bir yaşında bulunan hükümdar, halkını denetlemek istedi. Sabahın erken saatlerinde tebdili kıyafet ederek, Osmanlı’nın başşehri olan Edirne’de çarşıya çıktı.

Çarşının bir tarafından girip, alışveriş yapmaya başladı. Birinci dükkâna varıp bir şey aldı. İkinci bir şey istediğinde dükkân sahibi vermedi. Fatih’i tanııyordu dükkân sahibi. Fatih, dükkânda mal olduğu hâlde neden vermediğini sordu. Adam;

“Ben sana bir şey satmakla sabah siftahımı yapmış oldum, ikinci alacağını da karşıdaki dükkândan al. Çünkü o henüz siftah etmemiştir.” dedi.

Fatih memnun olmuştu. Öbürüne vardı, bir miktar mal aldı... İkincisini istediğinde o da vermeyip komşu dükkâna gönderdi. Böylece Fatih koca çarşığı baştan sona kadar dolaştı... Hemen her dükkânda benzer tavırlarla karşılaştı.

Aldıkları erzakı, medresede ilim tahsil eden talebelere gönderdi; kendisi de saraya gidip Allah'a şükür secdesine kapandı ve şöyle dedi:

"Ya Rabbi! Sana hamdolsun... Bana birbirini düşünen öyle bir millet ihsan ettin ki... Ben bu milletle değil Bizans'ı, dünyayı bile fethederim." dedi.

Ardından da İstanbul'un fetih planlarını hazırlamaya başladı.

"Bir mum diğerini tutuşturmakla
ışığından bir şey kaybetmez."
(Mevlâna)

DUANIN BÖYCESİ

(konu: dua)

Küçük bir çoban, bir Cuma günü koyunlarını güderken ezanın okunduğunu duydu. Uzaktan, köy ahalisinin birer ikişer camiye doğru yol aldığını görünce, "Ben de Rabbime yönelmeliyim. Ama O'na ne diyeceğim, nasıl ibadet edeceğim?" diye düşünmeye başladı.

Küçük çoban namaz kılmayı bilmiyordu. Ezberinde de ne bir sûre, ne bir dua vardı.

Dizüstü yere çöküp, "Elif, be, te, se..." diye, duyduğu kadıyla alfabenin harflerini saymaya başladı. Bu duayı birkaç defa da tekrar etti.

Oradan geçen bir adam çocuğun sesini duydu ve çalılar arasından ona baktı: Diz çökmüş, ellerini açmış, gözleri kapalı bir çocuğun alfabeyi okuduğunu gördü.

Çocuğa;

"Burada ne yapıyorsun, küçük?" diye seslendi.

Çocuk;

"Dua ediyorum efendim." dedi.

Adam şaşkın bir şekilde;

"Niçin alfabeyi okuyorsun?" diye sordu.

Çocuk cevap verdi:

"Hiç dua bilmiyorum, efendim. Fakat Allah'ın beni korumasını ve koyunlarımı güderken bana yardım etmesini istiyorum. 'O her şeyi bildiğine göre, harfleri yan yana koyar ve ne söylemek istediğimi bilir.' diye düşündüm."

Adam gülümseyip;

"Kalbini ferah tut." dedi. "İnanıyorum ki, Allah duanı kabul edecektir."

"Dua, inancın sesidir."

(Horne)

"Dua, dudaktan değil kalpten gelmelidir."

(Richer)

AĞLAYAN PADİŞAH

(konu: pişmanlık)

Sultan Mahmud hiç durmadan Allah yolunda cenk eder, sancağını ufuklarda dalgalandırmaya çalışırdı. Bir gün yine sefere çıktı. Hindular üzerine yürüdü. Yaman bir savaştan sonra kendisine zafer nasip oldu.

Hinduların ihtiyar bir padişahı vardı, o da İslâm askerine tutsak oldu. O bahtı kara ihtiyarı, Sultanın huzuruna götürdüler. Sultan Mahmud ona iltifatlarda bulundu. O da sonunda Müslümanlık şerefi ile şereflendi...

Sonra tek başına bir çadıra çekildi... Tefekküre daldı. Kâh bir pınar gibi çağladı, kah bir bülbül gibi dem çekti... Gece gündüz Hak yolunu düşündü. Derken içi kaynadı, gözyaşı dökmeye başladı. O kadar içten ağlıyordu ki, feryadı her yanı tuttu. Onun bu yanıp yakılışını Sultan Mahmud'a haber verdiler:

"Ey Cihan padişahı! " dediler. "Hindu padişahı gözyaşı döker, bir an bile feryadı dinmez, ne yapmamızı emir buyurursunuz?"

Padişah onu huzuruna çağırdı ve şöyle dedi:

"Sana evvelce sahip olduğun saltanatın daha fazlasını vereyim. Sen de bir melik olarak hüküm sür. Daha ne zamana kadar ağlayıp duracaksın?"

O dertli Hindu padişahı;

"Ah sultanım," dedi, "ben saltanat ve mevki için ağlamıyorum ki?" Sultan hayretle sordu:

"Peki derdin nedir?"

İhtiyar padişah yaşlı gözlerini şöyle dedi:

"Şu sebepten ağlamaktayım: defterler açılır, ululuk sahibi Allah da derse ki, 'Ey vefasız adam! Beni karşı cefa tohumu ektin ha!... Mahmud senin mülküne cihanı dolduran yiğit gazilerle gelmeseydi, beni anmayacaktın bile... Ayağına kahır zinciri geçirilmeseydi, Müslümanlık nurundan bile haberin olmayacaktı... Ben seni türlü rızıklarla büyütüp beslerken, sen putlar için hazırlanıyordun... O putları benim yerime nasıl koyuyordun? Söyle, sana dost mu diyeyim, düşman mı?'

Rabbimden bu hitap gelirse ben bu vefasızlığı nasıl örteyim, ey genç padişah?...

Bu ihtiyarın ağlaması bundan işte!.. Evet, Müslüman oldum ama, kılıçların gölgesinde oldum. Ömrümde putların hesabına heba olup gitti. O uçup giden günler için bu ağlamam çok mu?"

"Pişmanlık tövbedir."
(Hz. Muhammed)

DİL BİLGİNİ İLE GEMİCİ

(konu: kibir)

Bir dil bilgini bir gemiye binmiş. Epey bir yol aldıktan sonra gemiciye sormuş:

“Ey gemici, dil bilimini bilir misin?”

Gemici;

“Hayır, bilmem.” demiş.

Dil bilgini gülererek;

“Desene ömrünün yarısı boşa gitti.” demiş.

Gemici bu sözlere alınıp kızmış, fakat ses çıkarmamış. Bir zaman sonra bir fırtına kopmuş. Gemi

bir girdabın ortasında kalakalmış. Çok korkan dil bilgini bir yere büzülmüş, öylece beklemekteymiş. Onun bu hâlini gören gemici, dil bilginine seslenmiş:

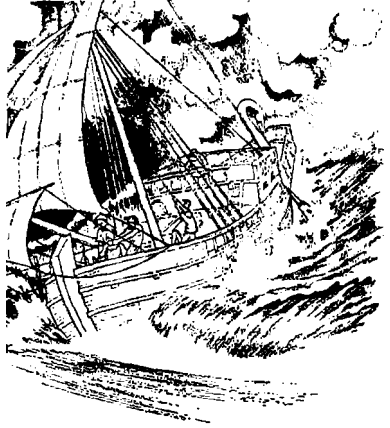
“Muhterem efendim, yüzme bilir misin?”

Dil bilgini;

“Ne gezer, ben yüzme bilmem.” demiş.

Gemici büyük bir keyifle;

“Yazık!” demiş. “Desene ömrünün tamamı boşa gitti. Böyle giderse gemi bu girdaptan kurtulmaz, batar!”

“Kişi kendisini (halktan büyük görüp) uzak tuta tuta
cebbarlar arasına kaydedilir de
onların başına gelen musibete düşer olur.”
(Hz. Muhammed)

İTAAT KİME?

(konu: *sahih-doğru inanç*)

Sa'd B. Ebû Vakkas'a, İslam'ı kabul ettiği günlerde en çok karşı çıkan annesi olmuştu. Öyle ki, ona etmediği hakaret kalmamıştı; bir de açlık grevine başlayarak onu tehdit etmişti:

"Oğlum! Asırlardır devam ede gelen dedelerinin dinini terk ederek, kimsenin bilmediği, itibar etmediği bir dine girmekle, komşularımızın yanındaki itibarımızı, haysiyetimizi ayaklar altına aldın. Ya bu yeni girdiğin dini terk ederek babanın eski dinine tekrar dönersin yahut da şu sıcak kumların üzerinde ekmek yemeyip, su içmeden günlerce bekler, açlıktan ölürüm de halk senin için, 'Anasının katili, dini için anasının ölümüne razı oldu.' der."

Annesinin bu ağır tehdidi karşısında Sa'd, dininden vazgeçmedi. Annesine;

"Vallahi anne! Eğer senin bir değil yüz tane canın olsa ve her biri teker teker çıksa, ben dinimi terk etmem! İster ye, ister yeme!"

Sa'd'ın bu kararlılığı karşısında, annesi iki gündür sürdürdüğü açlık grevine son verdi. Rivayet odur ki, bu olay üzerine şu ayet indi:

"Biz insana, ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir. Çünkü anası onu nice sıkıntılara katlanarak taşımıştır. Sütten ayrılması da iki yıl içinde olur. Önce bana, sonra ana-babana şükret diye tavsiyede bulunmuşuzdur. Dönüş ancak banadır.

Eğer onlar seni, hakkında bilgin olmayan bir şeyi, bana ortak koşman için zorlarsa, onlara itaat etme. Onlarla dünyada iyi geçin. Bana yönelenlerin yoluna uy. Sonunda dönüşünüz ancak banadır. O zaman size yapmış olduklarınızı haber veririm." (Lokman, 14-15)

"İnanç, hayatın gücüdür."
(Tolstoy)

GÖNÜL CİLASI

(konu: Allah sevgisi)

Bir gün âlimlerden birinin huzuruna bir adam gelip;

"Ey din yolunda kendine uyulan adam!... "dedi. "Benim bir kızım var, gece gündüz ağlamaktan gözleri kör oldu... Bize bir çâre!"

Âlim merak etti:

"Sen," dedi, "beni ona götür!"

Adam Şeyhi alıp götürdü. Kız yine sevdâlara dalmış, gözyaşı akıtmaktaydı.

Âlim tatlı bir eda ile ona sordu:

"A kızım!... Nedir bu ağlayış? Gözlerimi zayıf ettirsin, sebebini söyle de derman olalım!"

Kızın dudakları bir yay gibi gerildi ve şöyle dedi:

"Ağlaya ağlaya gözlerimi iki sebepten kör ettim. Birincisi, eğer bu göz yarın Rabbinin cemâlini görebilecekse ona binlerce göz feda olsun, hiç kıymeti yok... İkincisi, eğer bu gözler o mukaddes sevgiliyi, yani Rabbinizi görmeye lâayık değilse, ben onu göz diye ne der nasihat da durayım? Böyle gözün kör olması daha evlâdır!..."

Âlim, kızdan bu sözleri duyunca bir iç ezikliğine düştü:

"Ah," dedi, "ah!... Biz buraya nasihatçı bir takım olarak geldik, şifa telkin edecektik... Meğer asıl takım burada imiş... Gönlüne cilâ isteyen buraya gelsin..."

"İnanıp salih ameller işleyenler için Rahmân,
(gönüllere) bir sevgi koyacaktır."
(Meryem Sûresi; 96)

PADİŞAHIN YUMUŞAKCIĞI

(konu: erdem)

Çölün ortasında soğuk bir hava, sel gibi bir yağmur... Karanlığın eteği ufuklara inmiş... Bu sırada birinin eşeği balçığa saplanmış, sıkıntıdan kalbine kan oturmuştu.

Eşekçi, bu ıstırap içinde, bütün gece sabaha kadar kötü kötü söylendi, lânet etti, sövüp saydı. Dîlinden ne dost, ne düşman kurtuldu; hatta ne de o ülkenin, toprağın sahibi olan sultan kurtuldu.

Eşekçi bu çirkin haldeyken nasılsa o geniş ovaların padişahı da oradan geçiyordu. Gerçekle ilgisi olmayan bu sözleri işitti. Dinlemeye sabrı, cevap vermeye mecali kalmadı. "Bu adam bana kimden dolayı kızıyor?" dedi, cezalandırma niyetiyle eşekçiye baktı. Yanında bulunanlardan biri;

"Padişahım, şunun boynunu vurdur, yeryüzünden kökünü kazdır!" diyordu.

Fakat yüce gönüllü sultan baktı, eşeği balçıkta, sahibini belâ içinde gördü. Zavallı adamın hâline acıdı. Onun soğuk sözlerinden doğan öfkeyi hazmetti. Kendisine para, at, kürklü kaftan verdi.

Biri eşekçiye söylendi:

"Hey akılsız, hey idraksiz ihtiyar, ölümden zor kurtuldun!"

İhtiyar ona;

"Sus," diye cevap verdi, "eğer ben kendi derdimden şikâyet ettimse o da kendine yaraşan lûtfu gösterdi."

"İyiliğe iyilik her kişinin kârı,
kötülüğe iyilik er kişinin kârı."
(Atasözü)

O MUM NİÇİN YAKILMAZ?

(konu: adâlet)

Hz. Ömer halifedir. Ashaptan biri, bir gece onu makamında ziyaret eder. Selâm verir. Ama selâmı alınmamıştır. Oturur. Hz. Ömer işiyle meşguldür. Sahabe bekler. Ömer çalışır. Selâmı alınmamış, yüzüne bile bakılmamıştır.

İş biter. Ömer mumu söndürür. Bir başka mumu yakar. O anda selâmını alır ve konuşmaya başlar.

Sahabe sorar:

“Ya Ömer, niçin hemen selâmımı almadın? Ve niçin bir mumu söndürüp diğer mumu yaktın ve ondan sonra benimle konuşmaya başladın?”

Hz. Ömer;

“Evvvelki mum devletin hazinesinden alınmıştı. O yarken özel işlerimle meşgul olsaydım Allah indinde sorumlu olurdu. Seninle devlet işi konuşmayacağımız için kendi cebimden almış olduğum mumu yaktım, ondan sonra seninle meşgul olmaya başladım.”

Sahabenin gözleri yaşarır, ellerini kaldırarak şöyle dua eder:

“Ya Rabbi! Hattab oğlu Ömer’i bizim başımızdan eksik etme!”

“Adâlet mülkün temelidir.”

(Hz. Ömer)

KİM KAZANDI?

(konu: mükâfat)

Suheyb Bin Sinan, Mekke müşriklerinin eziyet ve işkencelerine maruz kalan kimsesiz Müslümanlardan biriydi. Hz. Peygamber, Medine'ye hicret ettiği hâlde, o henüz bir fırsatını bulup Mekke'den ayrılamamıştı.

Hz. Ali'nin de hicret ettiğini görünce, artık dayanamadı ve Medine'ye gitmek üzere yola çıktı. Mekke müşrikleri onu gördüler ve arkasına düşüp yolunu kestiler. İçlerinden biri Suheyb'e şöyle seslendi:

"Sen, buraya geldiğinde çok fakirdin. Yanımızda zengin oldun. Şimdi gidiyorsun, peşinden burada kazandığın malını da götürüyorsun. Biz buna izin vermeyiz!"

Suheyb bir kere yola çıkmıştı ve geriye dönmeye hiç mi hiç niyeti yoktu. Bir an önce de Medine'ye, Hz. Peygamber'in yanına varmak istiyordu. Onlara şöyle bir teklifte bulundu:

"Size bütün servetimin yerini gösterir, onu size bırakırsam, gitmeme izin verir misiniz?"

Mekke müşrikleri bu teklifi hemen kabûl ettiler. Suheyb de onlara bütün servetini bırakarak, Allah rızası için çıktığı yolculuğuna devam etti. Derken Kuba'da Hz. Peygamber'e kavuştu.

Yolda gözü ağrımış, karnı ise son derece acıkmıştı. O sırada Efendimiz ve yanında bulunan Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'in önünde, taze yapraklı salkım hâlinde hurma vardı. Suheyb hemen yaş hurmaları yemeye başladı.

Hız. Ömer;

"Ya Resûlallah! Suheyb'i görmüyor musun? Hem gözü ağrıyor, hem de yaş hurma yiyor!?" dedi.

Hız. Peygamber;

"Ey Suheyb! Hem gözün ağrıyor, hem de yaş hurma yiyorsun..." dedi.

Suheyb;

"Ya Resûlallah! Ben gözümün sağlam, ağrımayan tarafıyla yiyorum" diye latif bir cevap verdi.

Hız. Peygamber Efendimiz tebessüm etti.

Suheyb daha sonra;

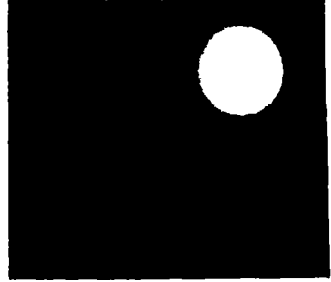
"Ya Resûlallah! Sen Mekke'den çıktığın zaman müşrikler beni tuttular. Ben de servetimi vererek kendimi ve ailemi satın aldım." dedi.

Hız. Peygamber;

"Suheyb kazandı! Suheyb kazandı! Ebu Yahya, satış kârlı çıktı." buyurdu.

Bu Suheyb'i çok sevindirdi. Rivayet odur ki, bu olay üzerine şu ayet indi:

"İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah'ın rızasını kazanmak için kendini feda eder. Allah kullarına çok şefkatlidir." (Bakara; 207)

"İman etmek, gayba inanmaktır.
Mükâfatı da görülmeyeni görmektir."
(S. Agustin)

ASİC DELİ KİM?

(konu: sūfzan-kötü zan)

Büyük âlimlerden biri, bir gün, bir tımarhaneye gitti; delilerin durumunu incelemeye başladı...

Bir de baktı ki, delinin biri sarhoş bir hâlde. Arada bir nara atıp elini eline vurmakta, neşeden başını eğmekte, oynayıp sıçramaktaydı... O kadar zevke dalmıştı ki, âlemden hiç haberi yoktu...

Âlim ona sokulup;

"A yoldan çıkmış," dedi, "adamakıllı iplerle bağlanmış, âdeta kahrolmuş gitmişsin. Şu zincirler içinde de tutsaksın, buna rağmen bu neşe de nedir? Zincirlere kul olmuşsun, neden kendini hür sanırsın?"

Deli, âlimin huzurunda öyle bir sözler etti ki, âlim de şaşıtı, âlem de... Deli şöyle dedi:

"Ayağımda zincir var ama, gönlümde bağ yok... Gönülüm hep onunla... Aslım, hakikatim de gönülden ibaret.."

Hür bir gönlüm olduktan sonra şu hâl bana vuslattır... Ayağımı delilik zinciriyle bağladılar ama hiç olmazsa gönlümü bağlamadılar ya!...

Ey şeyh!... Bir an için gönül denizine dal da, ayağın balçığa saplanmasın!... Gönlünü bu âlemde Hak aşkıyla yakıp parlattınsa, niçin cehennem ateşine yanasın ki? Buna imkân var mı?"

Deliden bu sözleri duyan âlim değirmen taşları gibi dönmeye başladı ve şöyle dedi:

"Vah bana! Bunu deli bilmişim. Asıl divâneler dışarıdaki uyrur gezerler..."

"Gerçekler öğrenilince, zannetmeler biter."

(Huzeyl)

KIYMETİNİ BİCEMEDİM

(konu: sabır)

Değerli şeyhlerden birinin çok huysuz ve geçimsiz bir hanımı vardı. Şeyh'ini görmeye gelenlere içeriden;

"Siz bu heriften ne medet umuyor ve ne hayır bekliyorsunuz. Sizin başka işiniz yok mu?" diyerek bağırırdı.

Bir gün Şeyh'in talebeleri hem bu durumu düşünüyor, hem de birbirleriyle şöyle konuşuyorlardı:

"Acaba nasıl oluyor da Şeyh'imiz böyle bir hanımla yaşayabiliyor, bir arada geçinebiliyor?"

Onların bu düşüncelerini, tedirginliklerini sezen Şeyh şu cevabı verdi:

"Dostlarım! Mesele sizin zannettiğiniz gibi değildir. Benim böyle bir kadına tahammül etmem, nefsânî bir hevesten değildir. Bu bizim talebelerimize verdiğimiz bir derstir. Maksat, çirkin huylu insanlarla da iyi geçinmektir. Sizin elinizdeyse nefsinizi içinizden atıp da bana öyle gelin. İşte bu kadar..."

Şeyh, ömrünün sonuna kadar o kadının yaptığı eziyetlere katlandı. Şeyh'in hanımı, beyinin kıymetini vefatından sonra anladı. Şeyh'in mezar taşına bir yastık gibi başını koyarak gece gündüz;

"Ah, ah! Yazık, çok yazık ki ben senin kadrini, kıymetini bilemedim." diyerek ağlayıp durdu.

"Sabır, yüzünü ekşitmeden acıyı yudumlamaktır."

(Kuşeyrî)

KİME HARCAMACI?

(konu: ihsan)

Hız. Peygamber'i görmek bahtiyarlığına erişenlerden zengin ve yaşlı bir adam vardı. Bir gün Resûlallah'ın huzuruna geldi ve aralarında şöyle bir konuşma geçti:

"Benim bir dinarım var, kime harcayayım?"

"Kendine harca!"

"İki dinarım varsa?"

"Birini ailene diğerini kendine harca."

"Üç dinarım varsa?"

"Hizmetçine bağışla."

"Dört dinarım varsa?"

"Ana-babana infak et."

"Beş dinarım varsa?"

"Akrabana ver."

"Altı dinarım varsa?"

"Allah yolunda infak et ve en güzeli de budur."

Bu yaşlı adamın Hız. Peygamber'e sorduğu bu sorular üzerine, rivayet odur ki, Allah Teâlâ şu ayeti indirdi:

"Sana Allah yolunda ne harcayacaklarını soruyorlar. De ki: Hayır olarak harcayacağınız şey, anne ve baba, akraba, yetimler, yoksullar ve yolcular içindir. Siz hayır olarak ne yaparsanız, şüphesiz Allah onu bilir." (Bakara, 215)

"Ümidi kırılmış, gönülleri yaralı, hasta düşmüş, yurdundan sürülmüş, yolda kalmış zavallıların imdadına koşmak ve onların dertlerine merhem olmaya çalışmak ihsandır ve Allah katında mükâfatı büyüktür."

TAHT

(konu: ölümlü dünya)

Ünlü Abbasi Halifesi Harun Reşid, Behlül ile sohbet etmeyi pek severdi... Çünkü Behlül bir gönül adamı idi, dilinden de hikmet incileri saçılıyordu..

Yine bir gün onunla sohbeti arzulamıştı... Asker gönderip Behlül'ü huzura çağırdı.

Giden adam Behlül'ü bir kabristanda boş bir mezar içinde uyurken buldu ve hemen eteğinden tutup çekti:

"Kalk hoş adam, seni halife istiyor!..."

Behlül gözlerini usul usul açtı, fena hâlde de kızdı. Sesini yükselterek;

"Be hey adamlar," dedi, "beni emirlik mevkiinden indirdiniz!... Ne hakla bunu yaparsınız?..

Herkes onun bu sözüne şaştı. Halife de Behlül'ün bu tavrına bir mânâ veremedi:

"Ey iş bilen tabip," dedi, "ne emareti, hangi emirlikten seni indirdik?"

Behlül şöyle dedi:

"Ey âlem Padişahı!... Rüyamda kendimi hükümdar olmuş gördüm. Tahtımda oturuyordum. Etrafımda köle ve cariyeler, vezir ve paşalar el pençe durup bekliyorlardı... Sözüm kılıçtan daha keskindi, her yerde hükmüm tutuluyordu... Tam saltanat ve ihtişam içinde yüzüyordum ki beni uyandırdılar ve işte tahtım da, saltanatım da elimden gitti!"

Harun Reşid bir kahkaha attı ve şöyle dedi:

"Ey hoş adam, bilméz misin ki rüyada olan hükümdarlığa itibar yoktur!"

Behlül hiç beklemeden;

"A padişahım!... Benim hükümdarlığımla seninki arasında ne fark var? Ben gözlerimi açınca hayat buldum, sen gözlerini kapayacak olsan ebediyen emirlikten düşer, saltanattan olursun... O hâlde hangimizin hükümdarlığına itibar yoktur, söyleyiniz bakalım?"

"Biz onlardan önce, mal-mülk ve görünümü daha güzel olan nice nesilleri helak ettik."
(Meryem Sûresi; 74)

ODADAKİ SIR

(konu: affetmek)

Anlatıldığına göre, bir pâdişahın Eyâz adında has bir adamı varmış. Eyâz pek akıllı, pek ince fikirliymiş. Pâdişah, güzel huyundan dolayı onu çok severmiş. Yoksul bir aileden gelmesine rağmen bilgisi ve görgüsü sayesinde sarayda önemli bir yer edinmiş.

Saraya ilk geldiğinde Eyâz'ın bir çift çarığı ile bir postu varmış. Onları atmayıp saklamış. Daha sonra onları boş bir odaya koymuş. Eyâz her gün o odaya gider, oturur ve şöyle dermiş:

"Sakın büyüklük taslama! İşte çarığın, işte postun!"

Düşmana sebep yok değil yal Eyâz'ı çekemeyip kıskananlar, onu gözden düşürmek için pâdişaha şikâyette bulunmuşlar:

“Pâdişahımız,” demişler, “Eyâz’ın bir odası var ki orada altın ve gümüş saklar. Hiç kimseyi o odaya sokmaz. Kapısını da devamlı kilitli tutar.”

Pâdişah bir an bile olsun Eyâz’dan şüphelenmemiş. Ama onu şikâyet edenlere bir ders vermek istiyormuş. Huzuruna çıkanlara;

“Eyâz’ın bizden gizli saklısı ne ola ki? Demek bu kadar ihsana, bu kadar ikrama doymuyor; aç gözlülük edip altın ve gümüş saklıyor ha...” demiş.

Ardından bir beye emir vermiş:

“Gece yarısı o odaya gidiniz, odaya giriniz, ne bulursanız yağmalayınız, gizlediği şeyi de bana açıklayınız!”

Gece yarısı olmuş. Pâdişahın emir verdiği bey, yanına otuz asker almış. Askerler meşaleleri yakmışlar, sevinç içinde Eyâz’ın odasına doğru gitmişler. Büyük bir define; altın, gümüş; küplerle mücevher bulacaklarını sanıyorlarmış.

Odanın kapısına yaklaşmışlar. Kapı kilitliymiş. Kilidi biraz zorlamışlar. Kilit pek sağlam çıkmış. Hünerli birkaç kişi, kilidi biraz uğraştıktan sonra açmış. Hırsla, birbirlerini ite kaka odaya dalmışlar. İçeri girenler sağa sola bakınmışlar. Yırtık bir çarıkla bir pöstekiden başka bir şey bulamamışlar. Ama inanmamışlar. Birbirlerine;

“Burası boş olamaz!” demişler.

Hemen kazma ve kürek getirmişler. Köşe bucağı kazmışlar, derin çukurlar açmışlar. Her yanı arayıp taramışlar, odanın altını üstüne çıkarmışlar. Ama bir şey bulamamışlar. Şaşkın şaşkın birbirlerinin yüzüne bakmışlar.

Utanmışlar, utanç içinde kazdıkları yerleri doldurmaya çalışmışlar. Ama o duvarlarda açtıkları delikleri kapatamamışlar. Eyâz'ın her şeyi anlayacağını, yaptıklarını inkâr edemeyeceklerini düşünmüşler. Çâresiz, toz toprak içinde, utanarak pâdişahın huzuruna çıkmışlar.

Pâdişah;

"Haydi, söyleyin bakalım; altınlar, gümüşler nerede? Hem yüzleriniz niçin asıktır böyle?"

Başlar utançla eğilmiş. O kendinden emin kişilerin tümü de özür dilemek için pâdişahın huzuruna kefenle çıkmışlar. Hepsi de korkudan, utançtan tırnaklarını yemiş. Pâdişaha;

"Ey bütün âlemin sultanı!" demişler. "Kanımızı dökersen helâldir, ama bağışlarsan bu da senin ihsanıdır, iyiliğindir. Elbette buyruk yüce padişahımızdır. Bağışlarsa bağışlar, bağışlamazsa bizim gibi yüzlercesi padişahımıza feda olsun!"

Pâdişah;

"Hayır!" demiş. "Bu yanıp yakılmayı istemiyorum! Siz varın, Eyâz'a yalvarın. Bu kötülük ona yapıldı, hakarete o uğradı, yaralanan odur..."

Suçlular öylece kalakalmışlar. Eyâz'a söyleyecek söz bulamamışlar. Başları önde bekleyedurmuşlar. Pâdişah, Eyâz'a;

"Ey kötülüklerden uzak olan Eyâz, suçlulara buyruk yürüt!" demiş. "İstersen bağışla, istersen cezalandır. Cezalandırırsan da doğru-

dur, bağışlarsan da. Her birinde ayrı faydalar var. Çünkü adaleti yerine getirmekte binlerce iyilik gizlidir. Ama işi geciktirme, tez bitir, çünkü geciktirmek de bir çeşit öğ alıştır." demiş.

Eyâz;

"Pâdişahım," demiş, "tümünden buyruk sizin, güneş varken yıldız görünmez."

"Affin en güzeli, hasmını ezmeye muktedir
iken yapılanıdır."
(Ömer bin Abdülaziz)

GÜZEL ARKADAŞ

(konu: arkadaşlık)

Hız. Peygamber'in Sevban adında azatlı bir kölesi vardı. Sevban, Allah'ın Resûlü'ne derin bir muhabbet beslerdi. Öyle ki, O'ndan ayrı kalmaya ne sabrı ne tahammülü vardı.

Günlerden bir gün, canından çok sevdiği Resûlallah'ı görmek arzusu ile, huzuruna geldi. Yüzünün rengi kaçmış, vücudu zayıflamıştı. Üzerinde bir hüznün ve keder hâli vardı.

Hız. Peygamber onu bu hâlde görünce;

"Hasta mısın? Neyin var, ya Sevban?" diye sordu.

Sevban;

“Ne hastalığım, ne ağrım var, hiçbir şeyim yok Ey Allah’ın Resûlü!” dedi. “Ancak, seni görmediğim zamanlar sevgim artıyor; sana kavuşuncaya kadar ke-
derden bunalıyorum. Sonra âhireti hatırlıyorum ve ora-
da seni göremeyecek olmamdan korkuyorum. Çünkü
sen, cennette diğer peygamberlerle beraber yüksek
makamlarda bulunacaksın. Hadi ben cennete girsem
bile, senin derecenden aşağı derecede bulunacağım
için, seni orada göremeyeceğimden korkuyorum. Bun-
dan dolayı seni göremeyeceğim bir cennete girmeyi
arzu edemiyorum. Ben, seni göremeyeceğim cennete
girmem, Ya Resûlallah!”

Rivayet odur ki, Hz. Peygamber, kendisine henüz
vahyolunan bir ayet ile cevap verdi:

“Kim Allah’a ve Peygamber’e itaat ederse, işte on-
lar Allah’ın nimetlere erıştirdiği peygamberler, sıddık-
lar, şehitler ve salihlerle beraberdir. Bunlar ise ne gü-
zel arkadaşdır!” (Nisa, 69)

“Gerçek bir arkadaş,
iki gövdede yaşayan bir ruhtur.”
(Aristo)

GELİNCİK

(konu: acelecilik)

Vaktiyle bir adam vardı, uzun zamandan beri evli olmasına rağmen çocuğu olmamıştı... Çocuk sahibi olmaktan ümidini kestiği sırada eşi hamile kaldı... Bu yüzden adam da, eşi de derin bir sevince boğuldular ve Allah'a şükrettiler...

Adam, çocuğunun erkek olmasını dileyerek eşine;

"Sana müjde veriyorum, karıcığım!..." dedi. "Çocuğumuz erkek olacak, işimize yarayacak ve gözümüzü aydınlatacak... Ben ona isimlerin en güzelini seçeceğim... Onu mükemmel şekilde yetiştireceğim!..."

Kadın;

"Yahu," dedi, "ne diye bu kadar telaş ediyor ve ne olacağını bilmediğin şeyler üzerinde sözler söylüyorsun... Sen bu şekilde hareket etmekle yağını balını başına döken adama benziyorsun..."

Adam;

"Bu da ne demek?" dedi.

Kadın;

"Derler ki," dedi, "tacirin biri her gün bir adama bir miktar yağla bal gönderirmiş. Adam bunun bir kısmını yer, bir kısmını da bir kavanoza koyar ve evin bir köşesindeki bir kazığa asarmış... Kavanoz da bir hayli dolmuş..."

Bir gün adam, sopasını ele alarak sırtüstü yatmış ve başı ucunda asılı duran kavanoza bakarak, yağ ile balın değerini düşünüp, 'Şu kavanozun içindekini,' demiş, 'bir altına satacağım ve bu altınla on dişi koyun alacağım. Bunlar her beş ayda doğuracak, yavruları da çabucak yetişecek ve onlar da doğurmaya başlayacak. Birkaç sene içinde dört yüz koyunum olacak. Bunları satar ve yerlerine yüz inek ve öküz alırım, bir miktar toprak ve tohum da alır, rençberler tutar, toprağı eker, ineklerin sütünü sağlar, yavrularını yetiştiririm... Beş sene bu şekilde çalışarak, büyük bir servet edinir, kendime göre bir ev kurar ve birkaç hizmetçi tutarım. Sonra evlenir, güzel bir erkek çocuk sahibi olurum. Ona isimlerin en parlağını seçerim... Sözümü dinlerse ne âlâ, dinlemezse bu sopa ile...'

İşte o anda sopasını kaldırmış, sopa da baş ucunda duran kavanoza çarpmış ve kavanoz kırılmış; içinde de ne varsa, hepsi yüzüne gözüne dökülmüş ve tacirin kurduğu hayal de uçup gitmiş..."

Kadın, hikâyeyi dikkatle dinleyen eşine dönüp;

"Ey bir yastığa baş koyduğum adam!..." dedi. "Bu hikâyeyi anlatmaktan maksadım seni acele etmekten çekindirmek, olup olmayacağını bilmediğin bir şey üzerinde söz söylemekten vazgeçirmektir... Bir dakika sonra ne olacağını kim ne bilir ki?"

Adam, akıllı eşine hak verdi. Acele etmenin faydadarı çok zarar getireceğini kabul etti.

Kadın, günü gelince gerçekten güzel, ay parçası gibi bir erkek çocuk doğurdu. Eşiyle sevince boğuldu.

Günlerden bir gün ayağa kalkan kadın, kocasına;

“Çocuğun yanında otur da,” dedi, “ben komşuya kadar gidip geleyim!..”

Kadın komşunun yolunu tuttu, adam da çocuğun yanında kaldı. Kadının gitmesinin hemen üzerinden, kralın bir elçisi gelerek adamı çağırır ve adam, çocuğun yanında bırakacak bir kimse bulamadı..

Yalnız, evin içinde ehilleşmiş bir gelincik yavrusu bulunuyordu. Adam bu yavruyu yetiştirmiş olduğu için, onu tıpkı evladı gibi seviyordu. Adam çocuğun yanında bu güzel gelinciği bıraktı ve evin kapısını kapatarak gitti...

Gitti ama onun gitmesinden az sonra kara bir yılan bir delikten başını uzatıp çıktı ve ay parçası gibi parıldaayan çocuğa yaklaştı. Gelincik, bu kara düşmanı görmüştü. Derhal yılanı karşı durdu, üzerine atıldı, büyük bir mücadeleden sonra yılanı öldürüp parçaladı. Nazlı gelinciğin yüzü gözü kan içinde kaldı.

Çok geçmeden adam geri döndü, kapıyı açar açmaz gelincik ile karşılaştı... Hayvan, sanki yılanı öldürdüğünü ve oğlunu kurtardığını müjdelemek istiyormuş gibi adama karşı ilerledi...

Tez canlı adam, hayvanın yüzünü gözünü kana boyanmış görünce korktu ve şöyle dedi:

"Eyyvah! Bu gelincik çocuğu paralamış!"

Bir an durup düşünmeden ve gerçeği araştırmadan, elindeki sopayı kaldırdığı gibi güzel gelinciğin başına indir-di ve fedakâr gelinciği öldürdü.

Adam hemen içeri koştu... Fakat gördüğü manzara hiç de biraz evvel düşündüğü gibi değildi... Çocuk yaşıyor, yanı başında da parçalanmış bir kara yılan duruyordu... Yaptığı hatayı anlamıştı, ama ne var ki iş işten de çoktan geçmişti. Üzüntüsünden kahroldu. Saçını başını yolup;

"Keşke," diyordu, "şu çocuğum doğmasaydı da, şu zavallı hayvanı öldürmeseydim!"

Adamın akıllı ve tedbirli eşi komşudan geri dönüp de kocasını bu durumda görünce;

"A adam," dedi, "ne yaptın?"

Adam üzüntüden kıvrana kıvrana olanı biteni anlatıp;

"Zavallı hayvanın canına kıydım!" dedi.

Kadın, ağlayan eşine bakıp;

"İşte," dedi, "acele ve telaşın semeresi budur!"

"Kim bir işin sonunu düşünmeden hareket ederse o işin sonunda mutlaka pişmanlık duyar."

KIZIMI KİME VERİYİM?

(konu: ahlâk güzelliği)

Merv şehri kadısının bir kızı vardı. Ülkedeki, ileri gelen zengin, makam ve mevki sâhibi kimseler bu kızı isteyince hiç birine vermedi. Bu zâtın Mübârek adlı, bağına bahçesine bakan bir kölesi vardı. Aradan iki ay geçmiş meyveler olgunlaşmış bolluk bereket gelmişti.

Kadı, kölesi Mübârek'ten üzüm isteyince toplayıp geldi. Getirdiği üzüm çok güzel olmasına rağmen henüz olmamıştı, başka üzüm istedi. O da ekşi çıktı. Kadı;

“Bahçede o kadar üzüm var, niçin böyle üzüm getiriyorsun?” demekten kendini alamadı.

Mübârek;

“Efendim! Ekşisini tatlısını bilmiyorum!” diye cevap verdi.

Kadı;

“Sübhanellehu!... Onca zamandır bağdasın, hangisinin daha ekşi, hangisinin daha tatlı olduğunu bilmiyor musun? Niçin onlardan yemedin?” diye çıkıştı.

Mübârek;

“Siz benden bağınızdaki meyvelerin muhâfazasını istediniz. Yiyiniz demeyince alıp yemem uygun olur mu, emrinize karşı gelebilir miyim?” cevabını verdi.

Kadı, böyle bir olayla ilk defâ karşılaşmıştı. Mübârek'in bu hâline hayran kaldı. Güvenebileceği birini bulmuştu. Gerçekten onu ve hâlini çok sevmişti. Kölesine dönerek;

"Sana bir şey soracağım." diye söze başladı. "Benim bir kızım var, malı makamı yüksek pek çok kimse onu ister. Hangisine vereceğimi, ne yapacağımı bilemiyorum. Bu konuda bir fikrin olur mu? Sen ne dersin?"

Mübârek, şu karşılığı verdi:

"Efendim!.. İnsanlar, dâmât için câhiliye devrinde soya sopa; Yahûdiler ve Hıristiyanlar güzelliğe; Resûlallah sallallahu aleyhi ve sellem zamânında dindârlığa, Yüce Allah'tan korkup haramlardan sakınmaya bakarlardı. Zamanımızda ise mala ve makama bakılıyor. Artık bunlardan dilediğinizi seçiniz."

Bunun üzerine kadı;

"Ben dindarlığı ve takvayı seçiyorum ve kızımı seninle evlendirmek istiyorum. Çünkü sende haramlardan kaçma, dinine bağlılık, iyi hâl, emânet ve güvenilirlik gördüm ve bunları sende buldum." dedi.

Mübârek çok şaşırıldı. Önce kulaklarına inanamadı. Ama sonra işin gerçek olduğunu anladı. Kendisinin köle olduğunu, parayla satıldığını, böyle olunca evlenmelerinin garip karşılanacağını, hem kızın da buna râzı olmayacağını bir bir anlattı. Akıl da öyle diyordu. Ancak Kadı kararlı idi:

"Kalk eve gidelim." dedi.

Eve varınca hanımına;

"Bu sâlih, dindâr, takvâ sâhibi bir köledir. Kızımızı onunla evlendirmek istiyorum, senin fikrin ne?" dedi.

Şaşkınlığını üzerinden atan ve kocasıyla konuşan kadın daha sonra;

"Sen bilirsin, fakat bir de kıza soralım." cevabını verdi.

Anne durumu kıza açıp babasının niyetini söyleyince, kızı da bu hususta her şeyi anne ve babasına bıraktığını bildirdi. Kadının kızın râzı olduğunu babasına anlatınca nikahları kıyıldı.

Fakat Mübârek, kızın yanına gitmiyordu. Bu hâl kırk gün sürdü. Bir vesîle ile anne durumdan haberdâr olunca dayanamadı. Kocasına;

“Kızımızı kölene verdin, aradan bunca zaman geçtiği hâlde dönüp yüzüne bile bakmadı, bu yaptığı nedir? Bu nasıl iş?” diye şikâyet ve sitemde bulundu.

Bunun üzerine Kadı;

“Ey Mübârek! Kızıma naz mı ediyorsun? Niçin yanına gitmiyorsun?” demekten kendini alamadı.

Mübârek;

“Ey Müslümanların kâdısı! Ey efendim!” dedi. “Bu nasıl söz? Sizin kerîmenize nâz etmek ne haddime. Lâkin kâdısınız. Ola ki kızınız şüpheli bir şey yemiştir. Şüpheden uzak olmak için bu zamâna kadar bekledim ve ona helâl yemek yedirdim. Belki Allah-u Teâlâ bize sâlih bir evlât verir. Bundan başka bir düşüncem yoktur.” dedi.

Kadı, ne kadar isabetli bir karar vermiş olduğunu bir daha anladı. Huzur içinde evine döndü.

“Güzel ahlâkı devam ettirip
çirkin ahlâkı ıslahın yolu,
hiç şüphe yok ki hikmetin başı olan
Allah korkusudur.”

ADAK

(konu: sadaka)

Bir gün, Hz. Peygamber'e, sevgili torunları Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in hastalandığı haber edildi. Resûlallah, Hz. Ebu Bekir ile Hz. Ömer'i yanına alarak onları ziyarette gitti. Onları Hz. Ali karşıladı. Hasan ve Hüseyin, Hz. Peygamber'i görünce biraz neşelendiler, kendilerini daha iyi buldular.

Hz. Ömer, Hz. Ali'ye dönerek sordu:

"Allah onlara şifa verirse, bir şey adamaz mısınız?"

Hz. Ali;

"Allah'a şükür olsun diye üç gün oruç tutacağım." dedi.

Orada hazır bulunan Hz. Fatıma da;

"Ben de Allah'a şükür olsun diye üç gün oruç tutacağım." dedi.

Derken Hasan ve Hüseyin de;

"İyileşirsek biz de üç gün oruç tutacağız." dediler.

Onların bakımı ile ilgilenen Fidde' de üç gün oruç adadı.

Allah her ikisine de şifa verdi. Onlar iyileştikten sonra da oruç adayanların hepsi, oruçlu olarak güne başladılar. Ancak Hz. Ali'nin evinde, akşam için iftar sofrasına konacak hiçbir şey yoktu.

Medine çarşısında bir yün tüccarı vardı. Yünleri iplik haline getirmeleri için kadınlara dağıtır, karşılığında da ücretini verirdi. Hz. Ali, onun yanına gitti. Üç avuç arpa unu karşılığında bir miktar yün alıp iplik yapması için

Hız. Fatıma'ya getirdi. Hız. Fatıma, elindeki işini bırakıp yünleri iplik yapmaya başladı. Arpa ununu da ekmek yapıverdiler.

Akşam olup iftar sofrasına oturduklarında, henüz ağızlarına tek bir lokma bile koymadan kapıları çalındı. Çok fakir bir adam yiyecek istiyordu. Hız. Ali, elindeki ekmeği ona verdi. Adam, ailesinin de günlerdir aç olduğunu söyledi. Bunun üzerine diğerleri de ellerindeki ekmekleri ona verdiler. Sofrada sadece su kaldı.

Rivayet odur ki, bu olayın yaşandığı günlerde Allah Teâlâ, Hız. Peygamber'e şu âyeti vahyetti:

"Onlar, kendi canları çekmesine rağmen, yemeği yoksullara, yetime ve esire yedirirler." (İnsan, 8)

Merhamet sahibi olanlar, kendi güç ve sağlıklarını, toplum içinde çeşitli mazeretler dolayısıyla çalışamayıp aç-susuz kalanlara yardım ellerini uzatmaktan kendilerini alamazlar. Onlar Hız. Peygamberin şu sözünü iyi bilirler: "Sadaka Rabb'in gazabını söndürür."

KÖTEK

(konu: adâlet)

Behlül irfan ışığına sahip bir gönül adamıydı. Çok tuhaf hâlleri vardı. Çok kere de Harun Reşid'e ibret alacağı dersler verirdi...

Yine bir gün Halife'ye ders vermek istemişti... Saraya geldi, olacak bu ya, onu hiç kimsecikler görmedi. Halife'nin oturduğu saltanat odasına girdi. Ve hemen saltanat koltuğuna oturdu... Bir müddet sonra nedimeler Behlül'ü taht üzerinde oturur gördüler ve çığılığı bastılar:

"Şu divânenin çıktığı yere bakın!..."

Herkes eline bir sopa geçirip Behlül'e vurmaya başladı. Hem vuruyor, hem de tahttan aşağı indiriyorlardı:

"Ey sersem! Sen kim oluyorsun ki, Halife'nin tahtına oturmaya cesaret ediyorsun?"

Behlül dayağı yiyince feryadı bastı. Onun feryadını Harun Reşid de duydu. Halife koşup geldi ve Behlül'ü ağlar bir hâlde buldu:

"Ey hoş adam," dedi, "nedir bu ağlayış?"

Behlül yaşlı gözlerini kaldırıp şöyle dedi:

"Ey Halife!... Vallahi ben dövüldüğüme ağlamıyorum! Senin tahtında birkaç dakika oturdum, buna mukabil bunca kötek yedim. Ya senin hâlin nice olur ki, sen yıllardır bu taht üzerinde oturmaktasın... Allah bilir ki, yarın ne kötekler yiyeceksin! İşte ben bunu düşündüm de senin için ağladım!"

Harun Reşid'in gözleri de buğulandı:

"Ey hoş adam," dedi, "bu kötekten kurtuluşun çâresi nedir?"

Behlül gülümseyerek;

"Adâlet, adâlet!" dedi. "Sakın kimseye zulmetme, zalimlere de yardımcı olma!..."

"Adaletin kuvvetli,
kuvvetlinin de adâletli olması gerekir."
(Pascal)

ÜSTÜNLÜK

(konu: hüner)

Pâdişahın gözünde Eyaz'ın apayrı bir yeri varmış. Onu el üstünde tutarmış. Pâdişahın kimi beyleri bu duruma akıl erdiremez, Eyaz'ı kıskanır, öfkeden kudururlarmış.

Bu beyler bir gün pâdişaha;

"Pâdişahımız, bu Eyaz, sizin otuz beyinizden daha mı akıllı? Üstünlüğü ne ki, otuz beyinizin elbise masrafı kadar maaş ödersiniz ona?" demişler.

Pâdişah o gün cevap vermemiş bu soruya. Birkaç gün sonra o otuz beyini de yanına alarak ovalara, dağlara doğru avlanmaya çıkmış. Av alanına doğru giderlerken uzaktan bir kervan görmüşler. Pâdişah, beylerden birine;

"Git de sor bakalım, bu kervan hangi şehirden geliyormüş?" demiş.

Bey atını sürüp gitmiş, kısa bir zaman sonra da geri gelmiş. Pâdişaha;

"Padişahım, Rey şehriden geliyormüş." demiş.

Pâdişah sormuş:

"Peki nereye gidiyormuş?"

Bey cevap verememiş, susup kalmış. Padişah bir başka beye;

"Haydi, git de sor bakalım, kervan nereye gidiyormuş?" demiş.

Bey hemen gitmiş. Gitmesi ile gelmesi bir olmuş. Pâdişaha;

"Pâdişahım, Yemen'e gidiyormuş." demiş.

Pâdişah sormuş:

"Peki yükü neymiş?"

Bey şaşırıp kalmış, bir şey diyememiş. Padişah bu kez bir başka beye;

"Haydi, sen git de sor bakalım, ne yük taşırlarmış?"

Beyin gitmesi ile gelmesi bir olmuş. Pâdişaha;

"Pâdişahım, her cinsmal var; ama yüklerinin çoğu Rey kâseleri." demiş.

Pâdişah, beye sormuş:

"Peki, kervan Rey'den ne zaman çıkmış?"

Bey boyun bükmüş, bir şey diyememiş. Pâdişah böylece tam otuz beyini, hatta daha fazlasını göndermiş. Ama hiçbirinden istediği bilgileri tam olarak alamamış. Pâdişah beylere dönüp;

"Bakın," demiş, "ben Eyâz'ı ayrıca sınıdım. Ona, 'Git, sor bakalım, kervan nereden geliyormuş?' dedim. O da gitti, bu sorduklarımın hepsinin de cevabını getirdi. İşte karşınızda. Kervanın durumunu hiç şüphe edilmeyerek, hiçbir soruyu cevapsız bırakmayacak şekilde, en ince ayrıntılarına varıncaya kadar sorup öğrendi.

Bu otuz beyin, otuz kere gidip gelerek öğrendiklerini, o bir solukta öğrenip geldi."

Beyler bu işe çok şaşılar. Eyâz nasıl olmuştu da otuz beyin edinemediği bilgiyi tek başına edinme becerisini

göstermişti? Beyler sonunda;

"Bu," demişler, "bir anlayış, yüce Allah'ın bir bağı... Yoksa çalışmakla elde edilecek bir şey değil!.."

Pâdişah, beylerinin o şaşkın yüzlerine bakmış. Birkaç gün önce sorulan bir soruya cevap vermenin tam sırasıymış. Beylere;

"Şimdi anladınız mı?" demiş. "Eyâz'a niçin otuz kişinin elbise masrafını karşılayacak miktarda ücret ödendiğini..."

Eyâz'ı çekemeyip öfkeden kuduran, aldığı ücreti kısıknıp şikâyet konusu yapan beyler çok utanmışlar, pâdişahın ve Eyâz'ın yüzüne bakamamışlar.

"Varsa hünerin,
vardır baş üstünde yerin."
(Atasözü)

GERÇEK ZENGİNLİK

(konu: kalp zenginliği)

Hız. Peygamber, bir gün, ashabından Ebû Zerr'e sordu:

"Ey Ebû Zerr! Zanneder misin ki, mal çokluğu zenginliktir?" Ebû Zerr;

"Evet!" dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber de;

"Mal azlığının da fakirlik olduğunu mu sanırsın?" diye sordu. Ebû Zerr yine;

"Evet ey Allah'ın Resûlü!" diye cevap verdi.

Hız. Peygamber ona şöyle buyurdu:

"Şurası muhakkak ki, gerçek zenginlik, kalp zenginliğidir. Gerçek fakirlik de kalp fakirliğidir."

"Zenginlik,
dünya köleliğinden azat olmaktır."
(Hasan-ı Basrî)

KİM DAHA CÖMERT

(konu: cömertlik)

Cömertliği dillere destan olan Hâtem'e bir gün sordular:

"Ey cömert kişi, kendinden daha cömert bir kimseyi gördün mü?"

Hâtem;

"Evet," dedi, "gördüm... Bir gün öksüz bir çocuğun evine misafir olmuşum. On beş koyunu vardı.

Hemen birini kesti, pişirerek önüme getirdi. Kebabın bir parçası hoşuma gitti. 'Koyunun bu parçası pek tatlıdır.' dedim. Çocuk dışarı çıktı... Bütün koyunlarını tek tek kesmiş, hoşuma giden yerlerini pişirmiş, tekrar önüme getirmişti. Ben bu durumu biliyor değildim. Atıma binmek üzere dışarı çıktığım zaman, evin dışında birçok kan gördüm. Merak edip sordum:

"Bu kanlar da ne böyle?"

"Bilmiyor musun?" dediler. "Çocuk senin için koyunlarının tamamını feda etti."

Onu ayıplayarak;

"Ey çocuğum," dedim, "niçin böyle yaptın?"

Çocuk yüzüme bakıp şöyle dedi:

"Nasıl olur? Ben sizin hoşunuza giden bir şeyin sahibi olayım da, onda kıskanç davranayım? Bu, Araplar arasında çirkin huyluluk olur!..."

Dinleyenler;

"Peki, ey Hâtem," dediler, "bu ikramın karşısında sen ne verdin?"

Hâtem;

"Üç yüz baş kızıl tüylü deve ile beş yüz koyun verdim..." dedi.

"O hâlde sen daha cömertsin!" dediler.

"Hayır!" dedi Hâtem. "O çocuk, nesi varsa verdi. Hâlbuki ben, birçok varlıklarımın ancak bir kısmını verdim..."

"Yeren el, alan elden üstündür."

(Hz. Muhammed)

“DİKKAT ET!..”

(konu: yalancılık)

Hz. Peygamber, bir kadının çocuğunu çağırdığını işitti;

“Hele gel bak sana ne vereceğim!”

Hz. Peygamber hemen kadına sordu:

“Çocuğa ne vereceksin?”

Kadın;

“Gelirse ona bir hurma vermek istemiştim.” diye cevap verdi.

Hz. Peygamber;

“Dikkat et!” dedi. “Eğer ona bir şey vermeyecek olursan, üzerine bir yalan yazılacak!”

“Doğru söyleyip zincire vurulmak, yalan söyleyerek zincirden kurtulmaktan yeğdir.”

(Sadi)

PADIŞAH KİM İÇİNDİR?

(konu: dünyanın geçiciliği)

İnsanlardan ve kötülüklerden uzak duran, yalnız yaşayan, yüreği Allah sevgisiyle dolup taşan bir derviş varmış. Son derece kanaatkârmış. Mala mülke, makama hiç önem vermez; bir hırka, bir lokma idâre edermiş.

Bu derviş, günlerden bir gün bir köşeye çekilmiş; kendince bir âleme dalmış, durup düşünmekteymiş. Yanından ülkenin pâdişahı geçmiş.

Ama o başını kaldırıp da hükümdara bakmamış, ona hiç ilgi göstermemiş. Dervişin bu ilgisizliği pâdişahi öfkelenilmeye yetmiş. Pâdişah söylenip;

“Zaten bu hırkallılar topluluğu hayvan gibidirler.” demiş. “İnsanlık nedir bilmezler.”

Vezir o anda, oturmakta olan dervişin başında durmuş. Pâdişah bir iki adım daha attıktan sonra dervişe;

“Ey derviş,” demiş, “yeryüzünün pâdişahı yanından geçti. Kalkıp da niçin saygı göstermedin, terbiyenin gereğini niçin yerine getirmedin?”

Derviş cevap vermiş:

“Pâdişaha söyle de kim kendisinden varlık umuyorsa saygıyı ondan beklesin! Şunu da bilesin ki, pâdişahlar halkın korunması için vardır; yoksa halk, kendisine boyun eğsin diye değil. Her ne kadar varlık onun devlet kudretiyle elde edilirse de, pâdişah yoksulun koruyucusudur. Koyun çoban için değildir, belki çoban onun hizmeti içindir.”

Meğer pâdişah birkaç adım ötede durmuş, dervişin sözlerine kulak veriyormuş. Dervişin sözleriyle sarsılan pâdişah, geri dönüp dervişin yanına gelmiş. Dervişe;

“Benden bir şey dile!” demiş.

Derviş;

“Bir daha beni rahatsız etme! Dileğim budur.” demiş.

Pâdişah bu cesur, bu keskin zekâlı dervişe şöyle bir bakıp;

"O hâlde bana bir öğüt ver!" demiş.

Derviş;

"Şimdi elinde nimet varken düşün. Bu devlet de, saltanat da elden ele geçip gidecektir. Yazılan kader gelip çatınca; şahlık, kölelik farkı kaybolur."

"Dünya üç gündür; dün, bugün ve yarın.
Dün geçti, yarının geleceği belli değil.
Öyle ise, bugünün kıymetini bil!"
(Hasan-ı Basrî)

DEFİNE

(konu: ümit)

Adamın biri bütün parasını batırmış, elinde avucunda hiçbir şey kalmamış. Malı mülkü elinden giden adam çâresiz kalakalmış. Ağlayıp sızlamış, kendini yerden yere vurmuş. Sonunda bakmış ki, yüce Allah'a el açmaktan başka çâresi yok. Başlamış gece gündüz duaya, yalvarıp yakarmaya:

"Ey yücelerin yücesi, ey kurdu kuşu yaratıp koruyan!" demiş. "Sen ki beni çalışıp yorulmadan yarat-tın, kazancımı da ben çalışmadan ver! Başımda gizli beş inci verdin bana, ayrıca beş duygu... Senden gelen bu vergi, bu bağış sayıya sığmaz. Anlatamam, dilsizim, utanıyorum. Beni yaratan yalnız sensin, rız-kımı da sen düzene koy!"

Müflisin dualarının ardı arkası kesilmemiş. Bıkıp usanmadan yıllarca dua etmiş. Yakarışları sonunda işe yaramış. Bir gece bir rüya görmüş. Rüyasında yaşlı bir adam görmüş. Yaşlı adam ona;

"A ağlayıp inleyen, gözleri uykusuzluktan yorgun kişi!" demiş. "Komşun olan kâğıtçıdaki kâğıtların içinde bir kâğıt ara. Gizlice bak onlara. Onların arasında şu şekilde, şu renkte bir kâğıt var. Onu al, dışarı çık, kalabalıktan bir yana çekil. Bir arkadaş da arama. Onu yalnızca sen oku. Ona göre hareket et. Ama bu iş anlaşılıp meydana çıkarsa da sakın üzülme; çünkü senden başkası, o definden yarım arpa bile bulamaz. İş uzarsa da sakın ümidini kesme."

Yaşlı adam bunları söyledikten sonra, elini yoksulun göğsüne koymuş. Ardından da;

"Haydi," demiş, "yürü, zahmet çek biraz."

Adam gözlerini açmış. Yataktan hemen fırlamış. Sevincinden yerinde duramıyormuş. Hemen kâğıtçı dükkânına gelmiş. İzin alarak atılmış kâğıtları karıştırmaya başlamış. Karıştıırken bir kâğıt ilişmiş gözüne. Rüyasında gördüğü adamın söylediği kâğıdın ta kendisiymiş. Hemen kâğıdı almış. Kâğıtçıdan izin alıp dışarı çıkmış. Tenha bir yer bulup kâğıdı açmış. Okuyunca şaşırıp kalmış. Kâğıtta şunlar yazılıymış:

"Bil ki şehrin dışında bir define var. İçinde bir şehidin mezarı olan, arkası şehre, kapısı dümdüz ova-ya karşı bulunan bir kubbe var ya, arkasını ona dön; yüzünü kibleye çevir, sonra yayınla bir ok at. Okun nereye düşerse orayı kaz."

Bunları okuyan adam, gidip çok sert bir yay, kazma ve kürek almış. İçinde şehidin mezarı bulunan, şehrin dışındaki kubbenin yolunu tutmuş. Oraya varınca kubbeye arkasını dönmüş, yüzünü kibleye çevirmiş, yayını gerip okunu atmış. Varıp okun düştüğü yeri kazmaya başlamış. Kazmış ama bir şey çıkmamış. Adam günlerce bu işi tekrarlamış. Uğraşırıp didinmiş. Oku defalarca atmış, düştüğü yerleri de kazdikça kazmış. Öyle ki kazma kürek körleşmiş ama defineden en ufak bir iz bile görülmemiş.

Adamın her gün oraya gelip gidişi şehirde dedikoduya yol açmış. Hemen herkes onu konuşmaya başlamış. Derken çenesi düşükler işi pâdişahın kulağına kadar götürmüşler. "Falan adam elinde bir

kâğıt define arıyor." demişler. Pâdişahın adamları gelip onu yakalamışlar. Zaten adamın kaçıp kurtulması mümkün değilmiş.

Bakmış ki çıkar yol yok, teslim olup başına geleceklere razı olmuş. Pâdişahın huzuruna varınca da eza ceza görmeyeyim diye, defineyi târif eden kâğıdı pâdişahın önüne koymuş. Sonra da şunları söylemiş:

“Bu kâğıdı bulduğum günden beri uğraşıp didiniyorum, onca zahmete katlandım, günlerdir yılan gibi kıvranıp duruyorum, bir aydır dilim damağım kurudu, ağzımın tadı tuzu kaçtı, ama bir türlü defineyi bulamadım. Onun ziyanı da haram oldu bana, kârı da... Ey kaleler fetheden pâdişahım, belki senin bahtın bu definenin perdesini yırtıp atar.”

Padişah definenin yerini gösteren kâğıdı alır almaz buyruk salmış. Kâğıtta belirtildiği gibi ok attırıp kazdırmış. Bu iş altı ay kadar sürmüştü. Pâdişah denemedik yay, attırmadık ok bırakmamış. Ama bütün çabalar boşa gitmiş. Pâdişah hayal kırıklığından, zorluktan, eziyetten, dert ve sıkıntıdan başka bir şey elde edememiş.

İş uzayıp gitmiş. Pâdişah da defineyi aramaktan usanmış. Ovayı baştan aşağı kazdıran pâdişah, sonunda pes etmiş. Kâğıdı öfkeyle adamın önüne atıp:

“Hiçbir işe yaramayan bu kâğıdı al.” demiş. “Bu, benim gibi işi gücü olanın yapacağı iş değil. Gayri bu iş için senin gibi adam gerek. Bu iş sana lâıyk, çünkü işin gücün yok senin. Haydi ara onu, bulabilirsen bul, helâl ettim sana o defineyi...”

Adam, pâdişahın verdiği kâğıdı almış. Düşmanlarından emin bir şekilde tekrar kubbenin bulunduğu yere gitmiş. Gölünü günlerdir yakıp kavuran işe yeniden sarılmış. Bir yandan da şöyle dua ediyormuş:

“Ey sırları bilen Rabbim, bu define yüzünden ömrümü yitirdim. Hırs ve tamah şeytanı acelecilik verdi bana. Düğüm çözene başvurayım da şu düğümü çözeyim demedim. Bu acelecilikten tövbe ettim, değil mi ki kapıyı Sen bağladın Sen aç...”

Eline yayını tekrar almış. O anda defineyi bulacağına dair bir his belirmiş içinde. Yaya bir ok koymuş. Öylesine de atıvermiş. Gitmiş, okun düştüğü yeri son bir gayretle kazmış. Sonunda defineyi bulmuş. Yüce Allah’tan ümidini kesmemesinin, onca zahmete katlanmasının karşılığını görmüş.

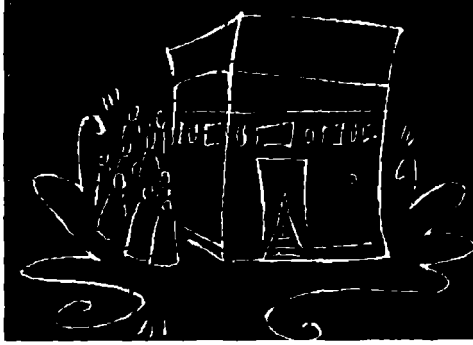
Allah’tan ümit kesilmez:
İnsan kaybedeceğini bildiği şeyler için bile
umudunu yitirmemeli.

ALLAH YOLU

(konu: niyet)

Günlerden bir gün, Hz. Peygamber'in yanına güçlü kuvvetli, gürbüz ve sağlığı oldukça yerinde bir adam geldi. Onun bu hâli etraftakilerin dikkatini çekmişti. Ashabdan bazıları;

"Ey Allah'ın Resûlü, keşke bu adam Allah yolunda çalışır olsaydı!" dedi.

Hz. Peygamber, onlara şöyle cevap verdi:

"Eğer bu adam, küçük çocuğu için çalışıyorsa Allah yolundadır; yaşlı anne-babası için çalışıyorsa Allah yolundadır; nefsini, namusunu korumak için çalışıyorsa Allah yolundadır; ailesi için çalışmak üzere yola çıkmışsa Allah yolundadır. Ancak, övünmek için çıkmışsa şeytanın yolundadır."

"Herşeyin bir yolu vardır.
Hayra niyet eden iyilik,
şerre niyet eden de kötülük bulur."

ÖNCE KENDİNE BAKMAK

(konu: cesaret)

Bir zamanlar zalimlikte Haccac'a bile rahmet okutacak bir padişah vardı. Zulüm makinesi gibi masumların can damarını koparıyordu. Memleketin ta öbür ucunda bir olay olsa hafiyeleri sayesinde hemen o olaydan haberdar olurdu... Bir gün hafiyelerinden biri padişahın huzuruna vardı:

"Ey sultanım," dedi, "ihtiyarın biri sizin hakkınızda hiç de ağza alınmayacak sözler söyler..."

Padişahın yüzü karardı, korkunç bir hal aldı ve haykırdı:

"Söyle! O ihtiyar benim için ne dedi?"

"Zalim, kanlı katil ve hain... gibi sözler söyledi!"

Padişah köpürüp;

"Çabuk onu yakalayıp huzura getirin. Onun canını cehenneme havale edeyim!..."

Zalim padişah, ihtiyarın ölüm fermanını böylece imzalamıştı. Gönlü duru bir genç bu durumu öğrenince hemen o ihtiyara koştu:

"Ey iyi adam," dedi, "başının çaresine bak... Çünkü sen başın ile oynuyorsun. Padişah ölümün için ferman çıkardı!"

İhtiyar gülümsedi... Kaçmak, korkmak yerine hemen abdest aldı; kefenini hazırlayıp giyindi ve bir arslan edasıyla padişahın huzuruna çıktı. Zalim padişah kanlı gözlerini ihtiyara dikip avaz avaz bağırdı:

“Demek benim hakkımda birtakım sözler söyleyen sensin... İşittim ki, benim için ‘zalim, şaşkın, kanlı biri’ diyormuşsun... Benim Süleyman mülküne sahip olduğumu, saltanat mührünü taşıdığımı bildiğin hâlde böyle diyebildin ha? Söyle, nasıl bir ölüm istersin?”

İhtiyar, başını bir arslan gibi dik tutarak şöyle dedi:

“Ey emir!... Ben uyumuş değilim, sana söylediğim sözlerden daha fazlasını da söylemişimdir. Genç ihtiyar, kadın erkek herkes senin uygunsuz işlerinden korku çekmekte, köy ve şehir senin azgınlığın sebebiyle incinmektedir... Senin kötü işlerini sayıp döken ben, iyi kötü her işinde sana ayna tutmaktayım. Ayna senin görüntünü olduğu gibi gösteriyorsa önce kendine bak ve kendini kır, çünkü aynayı kırmak hatadır! Şimdi bana dilediğin cezayı verebilirsin, fakat ileride bir gün daha vardır ki, oranın tek hâkimi Yüce Allah’tır. Zalimlerden mazlumların hakkını elbette alacaktır!”

İhtiyarın bu sözleri hiç beklenmedik şekilde padişahın yüreğine işledi. İhtiyarın başını gövdesinden ayırmak için bekleyen cellâtlara derhal şu emri verdi:

“Durun! Bu mert adamın sırtından kefeni çıkarın. Bu adam, canı ile cömertlik etti. Ölümü göze alarak doğruyu söyledi. Siz şimdi ona hilatler giydirin, kokular sürün... Ben de günahıma tövbe edeyim!”

Padişah gerçekten o günden sonra zulümden vazgeçti, adaletle saltanat sürmeye başladı...

“Hiçbir şeye cesaret edemeyen,
hiçbir şeye ümit beslemesin.”
(Schiller)

ÜÇ ŞARTIM VAR

(konu: hesap günü)

Şöyle nakledeleler:

Birisi bir gün Hâtim-i Esam'ı evine dâvet etmişti. Fakat kabûl etmedi. Isrâr edilince;

"Gelirim ama üç şartım var. Nereye istersem oraya otururum. İstedığımı yerim. Ne derssem onu yapacaksınız." dedi.

Adam kabûl etti. Hâtim-i Esam, dâvet edenin evine gitti ve ayakkabıların konulduğu yere oturdu.

Senin yerin orası değil dediklerinde;

"Ben önceden şart koştum." dedi.

Sofra gelince, yanında getirdiği ekmeği çıkarıp yedi. Efendim buradan yiyin dediklerinde;

"Ben ne istersem onu yerim diye şart koştum." dedi.

Sofra kalktıktan sonra görevliye;

"Demir tavayı ateşte kızdır getir." dedi.

Görevli söyleneni yaptı. Hâtim-i Esam, demir tavanın içine ayağını koyup;

"Somun yedim." dedi.

Sonra oradakilere;

"Yarın kıyâmet günü yaptığınız her işten ve yediğiniz her şeyden Allah-ü Teâlâ'nın sizden hesap soracağına inanıyor musunuz?" diye sordu.

Oradakiler;

"Evet." dediler.

Hâtim-i Esam;

"Diyelim ki, burası Arasat meydanı, her biriniz sırayla

gelip şu tavaya ayağınızı koyarak, burada yediklerinizin hesâbını veriniz." dendi.

Bunun üzerine oradakiler;

"Buna gücümüz yetmez." dediler.

Hâtim-i Esam;

"Yarın kıyâmet günü Allah-ü Teâlâ'ya nasıl cevap vereceksiniz. Arasat meydanının kızgın zemini üzerinde nasıl duracaksınız? Halbuki Allah-ü Teâlâ; 'Her nîmetin şükründen muhakkak sorulacaksınız.' buyurmaktadır." (Tekâsür,8) dedi.

Bunun üzerine orada bulunanların hepsi ağlamaya başladılar.

"Nefis arzusuna uyma, yoksa seni Allah'ın yolundan saptırır.

Allah'ın yolundan sapanlar için
hesap gününü unutmaları sebebiyle
şiddetli bir azap vardır."

(Sâd Sûresi; 26)

UZUN SÜREK SECDE

(konu: çocuk sevgisi)

Bir gün, Hz. Peygamber, ashabına namaz kıldır-
mak için mescide geldi. Yanında sevgili torunlarından
biri vardı. Onu kucağından indirip yanı başına bıraktı
ve tekbir getirerek namaza durdu. Secdeye gittiğinde,
secdesi her zamankinden uzun sürdü. Namazdakiler,
bu durumun sebebini merak etmeye başladılar. Nihâyet
namaz bitince içlerinden biri;

"Ey Allah'ın Resûlü, secde ne kadar da uzun sürdü. Biz merak ettik, acaba bir hadise mi oldu yoksa size vahiy mi geldi?"

Hz. Peygamber;

"Hayır!" dedi. "Bunların hiçbiri olmadı. Torunum ben secdede iken sırtıma çıktı. Ben acele edip, hevesi geçmeden onu indirmeyi uygun bulmadım, o sebeple kendiliğinden ininceye kadar bekledim."

"Küçük çocuğa biraz anlayış ve sevgi gösteriniz. Karşılığında ondan çok daha fazlasını alırsınız."

(J.Ruskin)

UEFASIZ SARIK

(konu: dünyanın aldatıcılığı)

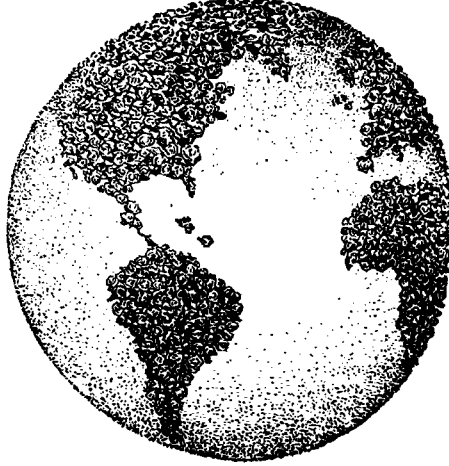
Adamın biri herkes tarafından kendisine itibar edilmesini istiyordu. Bunun için de başına bir kavuk geçirdi. Kavuğun iri görünmesi, halkın kendisine daha fazla itibar etmesi demektir. Ne yapmalı idi? Kavuğu iri gösterecek çâreler düşündü. Sarığın içine bez parçaları doldurdu. O kadar ki, bu şişkin sarığı görenler, arşın kumaş sarılmış zannediyorlardı...

Adam bir gün yolda gidiyordu. Onun gelişini tâ uzaktan bir hırsız görmüş, köşe başına sinivermişti. Adam tam hizasına gelince de bir şahin gibi uçup sarığı kaptı ve yola revan oldu... Kavuğun sahibi hırsızın arkasından bağırdı:

"Ey iş bilen kişi! Sarığı aç, sarığı aç da öyle götür!"

Hırsız hem kaçıyor, hem de sarığı açıyordu... O da ne? Bir de bakar ki sarığın içi bez parçaları ve deri kırıntılarıyla dolu!... Bu büyük bir talihsizliktir! ... Hırsız nefes nefese kalıp;

"Allah canını ala!..." dedi. "Aşağılık adam, ben de gösterişli kavukta bir şey var sanmıştım. Meğer içi çer çöp doluymuş. Senin bu hilen beni işimden alıkoydu!"

Kavuğun sahibi kık kık gülererek şöyle dedi:

"Ey hırsız oğul!... İşte dünya da böyledir. Benim sarığım gibi hoşça açılır, açılır ama sonunda vefasızlığını gösterir, beş para etmez ve insanın eli boş kalır!"

"Dünyayı yanlış okur da
bizi aldatıyor deriz"
(Tagore)

SUYA BIRAKILAN EKMEKLER

(konu: iyilik)

Bir zamanlar, Bağdat şehrinde yaşayan Fetih adında bir çocuk varmış. Henüz daha bıyıkları çıkmamış bu çocuk, çok zeki, akıllı ve becerikliymiş. Kısa zamanda saray çevresinde bir iş bulmuş kendine. Derken Bağdat Emiri'nin dikkatini çekmiş. Emir, bu çocuğu korumasına almış. Sarayda tutup yetiştirmesini sağlamış. Fetih, pek çok bilgi öğrenmiş. Emir, onu neredeyse kendi çocukları kadar sever olmuş.

Bir zaman sonra Fetih yüzmeye merak sarmış. Emir, bu isteğini de geri çevirmemiş. Bu işin ustalarını çağırarak ona yüzmeye öğretmelerini istemiş. Fetih kısa bir sürede yüzmeyi öğrenmiş. Ama henüz küçük bir çocukmuş, çok iyi yüzemiyormuş. Acemi çaylak ne kadar uçarsa o kadar. Ama o, kendince yüzmeyi çok iyi bildiğini sanıyormuş.

Bir gün, ustası yanında olmadan ırmak kenarına gelmiş. Soyunup ırmağa girmiş. Su çok kuvvetli akıyormuş. Su, Fetih'i sürüklemeye başlamış. Fetih kenara çıkmak için çabalayıp durmuş. Ama başaramamış. Çok da yorulmuş. Bakmış ki suya karşı daha fazla direnemeyecek, çâresiz suyun akışına bırakmış kendini. Su, onu alıp şehirden epeyce aşağılara götürmüştü. Derken bir ilgin ağacına tutunmayı başarmış. Ancak yukarısı dik bir yarıymış. Uğraşmış ama yukarı bir türlü çıkamamış. Yarın altında bir oyuk görmüş. Bu su oyuğuna girip oturmuş. Ancak oyuğun dışarıdan görülmesi çok zormuş.

Kara kara düşünmeye, işin sonunun nereye varacağını kestirmeye çalışmış. Şimdilik tehlikeyi atlattığı için de yüce Allah'a şükretmiş.

Saray görevlileri onu ırmak kenarında oynuyor sanıyorlarmış. Bakmışlar ki görünürde yok, hemen koşmuşlar. İrmak kenarında arayıp durmuşlar. Ne olduğunu, nereye kaybolduğunu anlayamamışlar. "Herhâlde ırmağa düştü, bir daha da çıkamadı. Boğuldu gitti zavallı!" diye düşünmüşler. Çâresiz geri dönmüşler. Emir'e haber vermişler:

"Ne yazık ki Fetih ırmakta boğuldu! Siz sağ olun, çok yaşayın!" demişler.

Bu haber Emir'i çok üzmüş. Öyle ki, yedi gün boyunca ağlayıp yasa bürünmüş. Sonra bir karar vermiş. Hiç olmazsa onun ölüsünü buldurup gönül ateşini söndürmek istemiş. Kayıkçılar ve dalgıçlar getirtmiş. Emir verip:

"Kim Fetih'in ölüsünü bulup getirirse, ona bin altın vereceğim!"

Kayıkçılar, dalgıçlar sandallara binmişler. İrmağın aşaklıklarına doğru inmişler. Kayıkçılardan biri, ırmağın kıyılarını didik didik ararken Fetih'i görmüş. Fetih saklandığı oyukta sağ ve esen oturmaktaymış. Bunu kimseye söylememiş. Hemen dönüp Emir'in huzuruna çıkmış. Emir'e;

"Ya Emir!" demiş. "Fetih'in ölüsünü bulana bin altın vaat ettiniz. Diri olarak bulana ne verirsiniz?"

Emir;

"Beş bin altın!" demiş.

Kayıkçı hemen gitmiş. Fetih'i sığındığı oyuktan alıp getirmiş.

Onu nerede ve nasıl bulduğunu anlatmış. Emir, Fetih'i sağ sâlim görünce çok sevinmiş. Yüce Allah'a şükretmiş. Vaat ettiği beş bin altını da kayıkçıya vermiş. Ardından vezirine şöyle buyurmuş:

"Hemen hazine odasına git. Kapısını aç, bak, ne varsa ikiye böl, yarısını sadaka olarak halka dağıt."

Ardından da;

"Hemen yiyecek getirin! Fetih, tam yedi gündür ağzına lokma koymamıştır." demiş. Fetih;

"Efendim, ben aç değilim." demiş.

Emir şaşırılmış:

"İrmağın suyuyla insanın karnı doyar mı hiç?" demiş. Fetih;

"Hayır efendim!" demiş. "İrmağın kenarındaki oyukta oturduğum sırada, her gün, sofraya benzer bir tahta üzerinde yirmi kadar tandır ekmeği gelirdi. Önümden geçerken ben onu tutar, ekmeklerden bir kaçını alır yerdim. Bu yedi gün boyunca böyle devam etti."

Emir meraklanmış:

"Acaba o ekmekleri suya kim bırakmış olabilir?" demiş. Fetih;

"Kimin bıraktığını bilmiyorum." demiş. "Yalnız her bir tandır ekmeğinin üzerinde, ayakkabıcı Hasan Muhammet yazılıydı."

Emir hemen buyruk vermiş:

"Tez elden tellâl çıkarın! Bu ekmekleri suya bırakan her kim ise gelsin!"

Tellâllar şehrin dört bir yanını dolaşmışlar. Adam buyruğu duyunca çıkıp gelmiş. Emir'in huzuruna çıkıp:

"Ben, ayakkabıcı Hasan Muhammet!" demiş. "O ekmekleri suya bırakan benim." Emir sormuş:

"Peki, nişanın nedir?"

Ayakkabıcı;

"Her bir tandır ekmeğine adımı yazdım." demiş.

Emir;

"Anlaşıyor ki, o ekmekleri suya bırakan sensin. Peki söyler misin, bu ekmekleri sen ne zamandan beri suya bırakıyorsun?"

Ayakkabıcı;

"Bir yıla yaklaşıyor." diye cevap vermiş.

Emir sormuş:

"Bunu niçin yapıyorsun? Bu işten amacın ne?"

Ayakkabıcı;

"Efendim, birisinden şöyle bir söz duymuştum: 'İyilik et suya sal, iyilik iyilik ise o seni arar bulur.' Ben de bu söze inandım ve denemek istedim. 'Bakalım suya saldığım iyilik beni arayıp bulacak mı?' dedim."

Emir;

"O suya saldığın iyiliğin sana hoş bir karşılığı olacak." demiş.

Hemen Bağdat'ın çok yakınındaki büyük ve verimli bir mülkü ayakkabıcıya bağışlamış. Ayakkabıcı çok sevinmiş. Tapusunu alıp o bağlık bahçelik yere yerleşmiş. Yaptığı iyilik sonunda arayıp onu bulmuş ve yoksulluktan kurtulmuş, varlıklı biri olmuş.

"İyilik eden iyilik bulur."
(Atasözü)

KOLU EN UZUN OLAN

(konu: sadaka)

Bir gün, Hz. Peygamber, saadetli hanelerinde hanımlarıyla beraber oturmaktaydı. Vefatına yakın zamanlardı. Onlar kendisine;

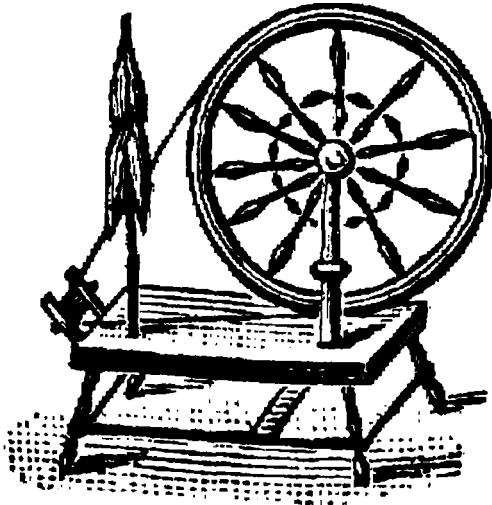
"Ey Allah'ın Resûlü, âhirette hangimiz sana en önce kavuşacağız?" dediler.

Hz. Peygamber;

"Bana kavuşmada en çabuk olanınız, kolu en uzun olanınızdır." dedi.

Hemen kollarını ölçmeye, en uzun kola sahip olanın kim olduğunu tespit etmeye çalıştılar. Sonra anlaşıldı ki, Resûlallah "Kolu en uzun olan" demekle, en çok sadaka vereni, en çok hayır işleyeni, fukarayı en çok gözeteni kastetmekteydi.

Aişe Validemiz diyor ki:

"Kolu en uzun olan Zeynep idi. Çünkü o, eliyle çalışır ve kazandığını sadaka olarak fukaraya verirdi."

Hız. Peygamber'in vefatından sonra, hanımları arasında ilk vefat eden o oldu.

Ne verirsen elinle, o gider seninle."
(Atasözü)

KERPIÇ

(konu: akıllılık)

Ayyaşın biri, şarabın haram olmasının sebebini bir türlü anlamıyordu ya da anlamak istemiyordu. Bir gün, soluya soluya İyas bin Muaviye'nin huzuruna geldi:

"Ey İyas," dedi, "biraz üzüm yesem bana bir zararı dokunur mu?"

İyas tek kelimeyle cevap verdi:

"Hayır!"

Ne var ki, ayyaş bir çıkış yolu aramaktaydı. Tekrar sordu:

"Peki, üzümünden sonra biraz çörek otu yesem, ne dersin?"

İyas yine;

"Hiç zararı yok," dedi, "yiyebilirsin."

Ayyaşın yüzü ışıldadı:

"Peki," dedi, "bunların üzerine bir miktar da su içersen zararı var mı?"

İyas;

"Katiyen!.." dedi.

Ayyaş, bu cevaba pek sevindi. Artık kendisi için bir çıkış yolu bulacağını umuyordu. Kuruyan dudaklarını dili ile ıslatıp şöyle dedi:

"Fakat bu saydıklarım birleşirse mükemmel şarap olur... Onları midemin içinde birleştirmek haram olmuyor da, midemin dışında birleştirmek neden haram olsun?"

İyas, yanaklarına tatlı bir tebessüm kondurup ayyaş şöyle bir baktı. Sonra yerden bir avuç toprak alarak;

"Ey adam," dedi, "sana bu toprağı atsam bir yerini kırar mı?"

Ayyaş sesini yükselterek;

"Hayır, kırmaz!.." dedi,

İyas, sorularına devam etti:

"Peki, üzerine bir avuç su döksem acı verir mi?"

Ayyaş atıldı:

"Hayır, acı vermez!" dedi.

"Seni o hâlde iken beş dakika güneş altında tutsam, ıstırap duyar mısın?"

"Duymam!.." dedi ayyaş.

İyas, kelimelerin üzerine basa basa;

"Peki," dedi, "bu toprakla suyu, güneş altında birleştirip kafana atsam!...?"

O anda ayyaş birden bire;

"Vay kafam!" diye bağırdı.

İyas;

"Ey adam, kafana kerpiç atmadım ki, ne diye bağı-
rıyorsun?"

Ayyaş şöyle cevap verdi:

"Kerpiç atmadın ama anlattığın şey kafama ker-
piçten daha fazla dank etti. Gerçekten bu kafa kerpice
lâyık..."

"Akıl olmayınca başta,
kuru kafa neyler."
(Atasözü)

BUNDA DA BİR HAYIR VAR

(konu: hayır)

Bir zamanlar Afrika'daki bir ülkede hüküm süren bir kral vardı. Kral, daha çocukluğundan itibaren arkadaş olduğu, birlikte büyüdüğü bir dostunu hiç yanından ayırmazdı. Nereye gitse onu da beraberinde götürürdü.

Kralın bu arkadaşının ise değişik bir huyu vardı. İster kendi başına gelsin ister başkasının; ister iyi olsun ister kötü, her olay karşısında hep aynı şeyi söylerdi:

"Bunda da bir hayır var!"

Bir gün kralla arkadaşı birlikte ava çıktılar. Kralın arkadaşı tüfekleri dolduruyor, krala veriyor, kral da ateş ediyordu. Arkadaşı muhtemelen tüfeklerden birini doldururken bir yanlışlık yaptı ve kral ateş ederken tüfeği geriye doğru patladı ve kralın başparmağı koptu.

Durumu gören arkadaşı her zamanki sözünü söyledi:

“Bunda da bir hayır var!”

Kral acı ve öfkeyle bağırdı:

“Bunda hayır filan yok! Görmüyor musun, parmağım koptu?”

Ve sonra da kızgınlığı geçmediği için arkadaşını zindana attırdı.

Bir yıl kadar sonra, insan yiyen kabilelerin yaşadığı ve aslında uzak durması gereken bir bölgede birkaç adamıyla birlikte avlanıyordu kral. Yamyamlar onları ele geçirdiler ve köylerine götürdüler. Ellerini, ayaklarını bağladılar. Köyün meydanına odun yığdılar. Sonra da kral ve adamlarını odunların ortasına diktikleri direklere bağladılar.

Tam odunları tutuşturmaya geliyorlardı ki, kralın başparmağının olmadığını fark ettiler. Bu kabile, batıl inançları nedeniyle uzuvlarından biri eksik olan insanları yemiyordu. Böyle bir insanı yedikleri takdirde başlarına kötü olaylar geleceğine inanıyorlardı.

Bu korkuyla, kralı çözdüler ve salıverdiler. Diğer adamları ise pişirip yediler.

Sarayına döndüğünde, kurtuluşunun kopuk parmağı sayesinde gerçekleştiğini anlayan kral, onca yıllık arkadaşına reva gördüğü muameleden dolayı pişman oldu. Hemen zindana koştu ve zindandan çıkardığı arkadaşına başından geçenleri bir bir anlatıp;

"Haklıymışsın!" dedi. "Parmağımın kopmasında gerçekten de bir hayır varmış. İşte bu yüzden, seni bu kadar uzun süre zindanda tuttuğum için özür diliyorum. Yaptığım çok haksız ve kötü bir şeydi."

Kralın arkadaşı;

"Hayır," diye karşılık verdi. "Bunda da bir hayır var."

Kral;

"Ne diyorsun Allah aşkına?" diye hayretle bağırdı. "Bir arkadaşımı bir yıl boyunca zindanda tutmanın neresinde hayır olabilir?"

Kralın arkadaşı;

"Düşünsene, ben zindanda olmasaydım, seninle birlikte avda olurdum, değil mi?" dedi. "Ve yamyamların eline geçerdim, sonrası ise malûm..."

"Hayır dile eşine,
hayır gele başına."
(Atasözü)

HAMD EVİ

(konu: Allah'a övgü)

Hz. Peygamber bir gün ashabına dedi ki;

"Bir kulun çocuğu ölürse, Allah meleklerle şöyle söyler: 'Kulumun çocuğunu kabzettiniz mi?' "

Melekler;

"Evet!" derler.

Cenab-ı Hak;

"Yani kalbinin meyvesini elinden mi aldınız?"

Melekler yine;

"Evet!" derler.

Allah tekrar sorar:

"Kulum bu sırada ne dedi?"

Melekler;

"Sana hamdetti ve Sana sığındı." derler.

Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle emreder:

"Öyleyse kulum için cennette bir köşk inşa edin ve bunu Hamd Evi diye isimlendirin."

"O halde Rabbini hamd ile tesbih et
(yücelt) ve secde edenlerden ol."
(Hicr Sûresi; 98)

HASETÇİ

(konu: kıskançlık)

Bir gün, hükümdarın etrafında olan iyi insanlardan biri bir sebeple hükümdara şunları söyledi:

"Ey sultanım, siz, size iyilik yapana fazlasını yapın, kötülük yapana da affediniz. Zira onun kötülüğü mükafat olarak size yeter."

Bir hasetçi, bu iyi adamın hükümdara söylediği sözleri duymuştu. Onun sultan karşısında makam sahibi olacağını düşünerek haset etmeye ve o adamı çekememeye başladı...

Sanki yüzlerce yılan yüreğini sıkıyordu:

"O," diyordu, "nasıl da sultanın gözüne girdi?"

Bir gün fırsatını bulup hükümdarın huzuruna çıktı ve şöyle dedi:

"Ey sultanım! Bu adam sizin nefesinizin koktuğunu söylüyor!"

Hükümdar kaşlarını çatıp sordu:

"Ne biliyorsun?"

"Bir daha huzurunuzda geldiğinde bakınız. Ağzını burnunu nasıl tuttuğunu göreceksiniz."

"Pekâlâ!... Onu bir tecrübe edelim..."

Hasetçi huzurdan ayrıлып gitti. Gitti ama yaman bir oyun oynamayı da aklına koydu... O saf ve temiz adam hükümdarın huzuruna gideceğinde onu davet edip sarımsaklı bir yemek yedirip;

"Ey kişi," dedi, "sakın ağzının kokusu ile sultana fazla sokulup da ona rahatsızlık vermeyin..."

Adamcağız kendisine oynanan oyundan habersizdi. Yine her zaman olduğu gibi sultanın huzuruna çıktı...

Hükümdar onu tecrübe etmek istiyordu... İşte şimdi fırsat doğmuş bulunuyordu. Adama;

"Sen," dedi, "bana yaklaş!..."

Adam ağızını burnunu tutarak sultana sokuldu... Padişah kendi kendine, "Vay terbiyesiz adam! Demek adamın söylediği doğruymuş..." dedi.

Derhal eline kalem kâğıt alıp bir yazı yazdı ve adama şöyle dedi:

"Haydi, bu mektubu filan kumandana götür!..."

Padişahların kendi elleriyle yazdığı fermanlar genellikle birer yardım ve ikram edilmesini emreden yazılar olduğu için, adam fermanı alıp huzurdan çıktı.

Çıktı ama hasetçi adamı da kapıda buldu... Adamın gözleri içinde fır fır dönüyordu. Sonunda padişah fermanını görüp sordu:

"O da ne?"

Öbürü cevap verdi:

"Zannederim ki sultanımız birkaç kuruş ihсан yazmıştır, onu almaya gidiyorum!"

Hasetçi heyecandan tutuştu:

"Ne olur," dedi, "bu kâğıdı bana ver. Padişahın bu bağışına çok ihtiyacım var. Ver de o ihtiyacımı karşılayayım!"

O temiz yürekli adam hiç itiraz etmedi:

"Al," dedi, "mâdem ki ihtiyacın var."

Hasetçi adam hükümdar fermanı elinde rüzgar gibi uçarak kumandanın huzuruna vardı ve şöyle dedi:

"Ey kumandan, sultanın fermanıdır!... Al ve içindeki emirleri yerine getir!..."

Kumandan fermanı alıp göz gezdirdi, bir anda yüz hatları gerildi. Yazı, ümit edilenin tamamıyla aksiydi. Pâdişah şöyle ferman ediyordu:

"Bu kâğıdı getiren adamı kırbaçla ve esir pazarında köle olarak sat."

Kumandanın sesi birden gök gibi gürledi:

"Çabuk şu adamı kırbaçlayın ve sonra köle pazarına götürüp satın."

Hasetçi ne ummuş, ne bulmuştu. Çırpına çırpına bağırmaya başladı:

“Aman sakın ha! Bir yanlışlık oldu. Bu cezanın sahibi ben değilim, beni bırakın da asıl sahibini getireyim!”

Ne var ki, kumandan onu hiç duymuyordu bile. Az sonra hasetçi istenen cezaya çarptırıldı.

Aradan bir gün geçmişti. İyi niyetli adam her zaman olduğu gibi yine hükümdarın huzuruna çıktı. Hükümdar adamı karşısında görünce pek şaşırıldı.

“Ey adam,” dedi, “sana dün verdiğim ferman ne oldu?”

Adam olanları bir bir anlattı. Hükümdar sordu:

“Sen, benim nefesimin koktuğunu söylüyormuşsun, doğru mu?”

“Estağfurullah sultanım, böyle bir şey söyleyebilir miyim? Asla böyle bir şey yok!...”

“O hâlde dün, niçin bana yaklaştığında ağzını ve burnunu kapadın?”

“O gün fermanı alan adam beni evine davet etti, bana sarımsaklı yemek yedirdi. Nefesimin kokusu sizi rahatsız etmesin diye ağzımı kapadım!”

Padişahın yüzü aydınlandı. Ardından da şöyle dedi:

“Belli ki doğru söylüyorsun, gel de yanıma otur. Kötülük yapan kötülüğünün cezasını buldu. Kim ki bir top-rağa kötülük fidanı dikerse ateşten meyvelerini yemeye hazır olsun...”

Bir dua:

“Ey Allah'ım! Hasetçinin isteğine uygun düşecek her şeyden sana sığınırım.”

CAHİLİN ÖVGÜSÜ

(konu: kıskançlık)

Bir anlatışa göre, bilginlerden biri, bir gün odasında çalışıyormuş. Şehir halkından biri selâm vererek yanına gelmiş. Biraz hoş beşten sonra, bilgine;

"Ey bilgelerin hocası!" demiş. "Biliyor musun? Filân kişi seni çok beğenmiş. Nerede oturursa, orada seni övüyor ve iyiliklerini anlatıyor."

Meğer bilgini öven o kişi ayak takımındanmış. Bu sözleri duyan bilginin anında yüz rengi değişmiş. Mosmor kesilip derin bir üzüntüye düşmüş, ağlamaklı olmuş. Bu haberi getiren kişi, bilginin bu hâlini görünce şaşırılmış. Ne olduğunu anlayamamış. Bilgeye;

"Ey bilge!" demiş. "Ben sana kötü bir söz mü söyledim? Neden üzüldün, ağlamaklı oldun? Eğer bir hata işlediysem bağışla beni!"

Bilge;

"Hayır, sen beni üzecek hiçbir hatalı davranışta bulunmadın. Beni övüp duran câhil bir kişi. Bana bundan daha beter bir horluk ne olabilir? Ben bir iş yapmış olayım da, câhil kişi beğenmiş olsun?! O cahilin beğendiği nice bilgisizce iş yaptığımı bileydim, tövbe ederdim, artık onun gibi iş işlemezdim. Şimdi anlaşıldı ki, ben henüz cahilmişim. Cahillerin beğeneceği iş işledim, çünkü câhili yine câhil över."

"Cahil kendisinin düşmanıdır,
başkasına nasıl dost olur?"

(Atasözü)

BEN VARIM YÂ RESÛLALLAH!

(konu: arkadaşlık)

İslâm'ın ilk doğduğu yıllardı. Hz. Peygamber, Allah'ın kendisine emrettiği üzere, dini tebliğ etmek için çalışıyor, çabalıyordu. Hazret-i Hatice validemiz ise, bütün malını-mülkünü O'nun emrine vermiş, Allah'ın dinine hizmet uğruna harcıyordu.

Bir gün, Mekke'nin ileri gelenlerinin davet edildiği bir yemek verildi. Onlar davete geldiler, sofranın başına kuruldular, yiyip içmeye başladılar. Resûlallah, kendilerine bir şeyler anlatmak, Allah'ın âyetlerinden okumak ve peygamberliğinden haber vermek ümidiyle fırsat kolluyordu.

Bir ara konuşmaya başladı. Son ve hak peygamber olarak gönderildiğini ve yakınları olarak bu konuda kendisine yardımcı olmaları gerektiğini anlattı. Sözlerini bitirirken;

"İçinizde bana yardımcı olacak yok mu?" diye sordu.

Allah Resûlü'nün bu sözüne bir tek, o sırada yedi yaşında olan ve ziyafettekilere su dağıtan sıska bir çocuk cevap verdi:

"Ben varım ya Resûlallah!" Hz. Peygamber aynı soruyu üç kere sormasına rağmen, hazır bulunanlar arasında sadece o küçük çocuğun sesi duyuldu:

"Ben varım ya Resûlallah!"

O küçük sıska su dağıtıcısı çocuk, Allah'ın aslanı, ilim şehrinin kapısı, Hazret-i Ali idi ve hep O'nun yanında yer aldı.

"Gerçek arkadaş,
herkes giderken gelen kişidir."
(W. Winchel)

“SUS, EY ZALİM!..”

(konu: cesaret)

Zalimliği dillerde destan olan Haccâc bir gün cuma hutbesi okuyordu. Hutbede Allah Resûlü'nün ehl-i beytine dil uzatmaya ve Hazret-i Ali'yi kötölemeye başladı. Cemaat arasından bir genç ayağa kalktı ve bağırdı:

“Sus, ey zalim!... Sen kim oluyorsun ki, onlarla boy ölçüşmeye kalkışıyorsun?”

Zalim Haccâc öfkeden deliye dönüp haykırdı:

“Çabuk, şu genci zincire vurup zindana atın!..”

Silahlı askerler derhal genç adamı tutup sürükleye sürükleye zindana götürdüler ve üzerine demir kapıyı kapatıp kilitlediler...

Delikanlı, sevilen ve sayılan bir ailedendi. Herkes, ama herkes, bu asaletli genci kurtarmayı murat ediyordu. Bir çâre düşündüler ve derhal Haccâc'ın huzuruna koşular:

“Ey emir,” dediler, “bu gencin cinneti vardır. Zaman zaman böyle deliliği tutar ve cinnet anında ne dediğini bilmez... Yine cinnet hâlindeyken size karşı kusur işledi, onu bağışlayınız!..”

Haccâc, başını elleri arasına alıp bir müddet düşündü. Sonra kanlı gözlerini adamların üzerine dikip;

“Eğer,” dedi, “sözünüz doğruysa, delinin sözüne itibar edilmez. Bir de kendisine soralım!”

Gencin yakınları nefes nefese zindana koşular:

“Ey yavrumuz,” dediler, “seni can alıcı düşmandan kurtarmak için böyle bir yalana tevessül ettik.

Sen de bizi tasdik et de canını bu zalimin pençesinden kurtaralım!...”

Genç adam şiddetle karşılık verdi;

“Olmaz! Ben, Hz. Peygamber’in ehl-i beytine söz ettirmem ve asla yalan söylemem!”

Az sonra Haccâc’ın adamları gelip genci aldılar ve Haccâc’ın huzuruna çıkardılar... Zalim Haccâc sordu:

“Sende delilik var mı?”

Genç adam, başını bir arslan gibi dik tutarak cevap verdi:

“Asla!...”

“Senin cinnet geçirdiğini söylediler!...”

“Ben bir Müslümanım, yalan söyleyemem! Bende cinnet hâli de yoktur!”

Bu doğruluk, bu mertlik, bu iman ve bu asalet karşısında Zalim Haccâc’ın taş yüreği her nasılsa yumuşadı ve genci serbest bıraktı.

“Zâlim devlet yöneticisinin yanında doğru konuşmak, en büyük cihattır.”
(Hz. Muhammed)

KATI KALBİ YUMUŞATMAK

(konu: yetimi korumak)

Sahabelerden biri, Hz. Peygamber'in yanına gelerek; "Yâ Resûlallah," dedi. "Kalbim katılaştı. Ne duygulanabiliyor, ne de ağlayabiliyorum. Tavsiyeniz nedir?"

Hz. Peygamber ona şu tavsiyede bulundu:

"Bir yetimin başını okşa. İçinde bir şeylerin kımıldadığını hissedeceksin.

"Yetimin başını okşa, yoksulu doyur.
Sofralarında yetim bulunduran kimselerin
sofrasına şeytan asla yaklaşamaz."
(Hz. Muhammed)

BİR VAZO DOLUSU AÇTIK

(konu: mütevâzi)

Müslümanlar İran içlerine doğru akınlar yapmışlar, Medâyin'i fethetmişlerdi. Artık ganimet toplanıyordu.

Az sonra mücahidin biri elinde bir vazo ile çıkageldi. Vazo çil çil altınlarla doluydu. Ganimet toplayan memura; "Buyur," dedi, "benim nasibime de bu düşmüş!"

Memurun gözleri hayretle açıldı, yanındakiler de merakla bakınıyorlardı. Kimileri de şöyle diyorlardı:

"Hiçbir vakit bunun gibisini görmedik. Yanımızdaki eşya ve ganimetin hiç biri bu vazonun değerini karşılamaz. Sen bundan bir şey aldın mı?"

İçi çil çil altın dolu vazoyu getiren mücahidin çıplak ayakları çakıl taşlarının darbelerinden yer yer kanamıştı. Üzerindeki elbise de birkaç yerinden yamalı idi. Onlara şöyle dedi:

“Allah’a yemin ederim ki, Rabbimin korkusu olmasaydı bunu size getirmezdim.”

Memur sordu:

“Sen kimsin, ey iyi adam? İsmi ni bağışla da seni halifeye takdim edelim.”

Mücahit bu söze kızıp;

“Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, siz ve halife beni övsün diye bu işi yapmış değilim. Size kim olduğumu da bildirmeyeceğim. Ben ancak Allah’a hamd ve senâ ederek onun rızasını kazandığım zaman memnun olurum.”

Sonra dönüp karargâha gitmek üzere oradan ayrıldı. Ganimet memuru, adamlarından birine emir verdi:

“Bu mücâhidin ardınca git ve kim olduğunu arkadaşlarından öğren!...”

Emri alan adam mücahidin ardına düştü ve onu takip etti. Sonunda karargâha varmışlardı. Takip eden adam askerlere yanaşıp sordu:

“Şu zat kimdir?”

Askerler;

“Ammâr bin Abdi Kays’dır!...” dediler.

“Alçak gönüllü bir insan,
kendini hiç söz konusu etmez.”
(La Bruyere)

“ALDATAN BİZDEN DEĞİLDİR...”

(konu: dürüstlük)

Hız. Peygamber, yiyecek şeyler satan bir adama uğramıştı, ona;

“Ne satıyorsun?” diye sordu.

Adam da ne sattığını anlattı. O sırada Peygamberimiz’e, satılan bu yiyecek çuvalının içine elini sokması Allah tarafından ilham edildi. Hız. Peygamber, elini o yiyeceğin içine soktuğunda, o şeyin alt kısımlarının ıslak olduğunu gördü. Bunun üzerine;

“Ey yiyeceğin sahibi, bu ne?” diye sordu.

Adam;

“Yağmur isabet etti, ey Allah’ın Resûlü” diye cevap verdi.

Bu cevap üzerine Resûlallah;

“Yaş olan tarafını çuvalın üstüne koysaydın da, insanlar alacakları malın iç yüzünü de görselerdi.” dedi.

Sonra da şunu ilave etti:

“Aldatan kimse benden ve benim ümmetimden değildir.”

“Doğru olan şeyi görmek,
fakat bunu yapmamak cesaretsizliktir.”
(Konfiçyus)

ZALİM PADİŞAH

(konu: kötülük)

Acem hükümdarlarından biri halkın malına zorla el uzatmış. Bununla yetinmemiş, eziyete de başlamış. Halk, onun kurduğu zulüm tuzaklarından iyice bezmiş. Onun zulmüyle yerini yurdunu bırakmış. Oraya buraya göç etmek, gurbet yolunu tutmak zorunda kalmış.

Halk gittikçe azalmış, hâliyle memleketin geliri azalmış. Sultanın hazinesi de boş kalmış. O sırada düşmanlar da her taraftan zorlamaya başlamışlar.

Bir gün sultanın meclisinde, hükümdarların hayat hikâyelerini anlatan Şehnâme kitabından "Dahhak saltanatının sona ermesi ve Feridun'un tahta çıkması..." okunuyormuş. O sırada vezir, sultana;

"Efendimiz," demiş, "memleketi, hazinesi ve ordusu olmayan Feridun, pâdişahlığa nasıl kavuştu?"

Sultan cevap vermiş:

"İşte işittiğin gibi, bir kısım halk onun taraflısı olmuş; etrafına toplanmışlar, onu destekleyip kuvvetlendirmişler, o da pâdişahlığa kavuşmuş."

Vezir;

"Madem ki, "demiş, "halkın toplanması pâdişahlığı sağlıyor, şu hâlde siz halkı niçin perişan ediyorsunuz? Yoksa pâdişahlık etme düşüncesinde değil misiniz?"

Sultan sormuş:

"Askerler ile halkı ne etmeli de etrafımızda toplamlı?"

Vezir cevap vermiş:

"Pâdişah âdil olmalı ki etrafında toplansınlar. Sonra merhametli olmalı ki devletinin gölgesinde güven içinde otursunlar. Ama siz de bunlardan ikisi de yok..."

Bilge vezir sözlerine şunları da eklemiş:

"Zâlim tabiatlı insan sultan olamaz. Zira kurdun elinden çobanlık gelmez. Zulmün temelini atan pâdişah, kendi saltanatının temelini yıkar."

Bu bilge vezirin öğüdünden sultan son derece rahatsız olmuş. Diğerlerine ibret olsun da, böyle ileri geri konuşmasınlar diye onu cezalandırmış. Onu zincire vurdurup zindana göndermiş.

Çok geçmemiş; yeğenleri karışıklık çıkarmışlar. Sultanın adâletsiz davrandığını, ülkeyi iyi yönetmediğini ve felâkete sürüklediğini, ondan kurtulmak gerektiğini söyleyerek asker toplamışlar.

Sultanın zulmünden bıkip usanmış, canından bezmiş olan halk da bu çağrıya kulak vermiş. Tıpkı bilge vezirin dediği gibi olmuş. Zulme uğrayanlar sultanın düşmanı kesilmiş. Sultana karşı ayaklananlar etrafında toplanmış, onlara destek olmuş.

Sonunda zâlim sultan saltanatı bırakmak zorunda kalmış. Ülke onun elinden çıkmış ve zulmünden kurtulmuş.

"Kötülük eken, pişmanlık biçer."
(Atasözü)

KÖŞKÜ GEMİ

(konu: kibirlenmek)

Bir zamanlar yoksul, göçebe bir ailenin iki oğlu varmış. Ana da, baba da bu dünyadan göçüp gitmiş. Delikanlılık çağında olan bu iki oğul da öksüz kalmışlar.

Delikanlılar göçebeliği bırakıp şehre inmişler. Şehir deniz kıyısındaymış. Şehirde bir müddet dolaşmışlar. Sonra bir iş bulup çalışmışlar. Ancak yaptıkları işlerden memnun kalmamışlar. Başka işler düşünmüşler. Büyüğü deniz ticaretine heves etmiş. Küçüğü ise orada kalıp alım satımla uğraşmak istemiş. Bin bir zahmetle biriktirdikleri üç beş kuruşu paylaşmışlar. Herkes kendi yoluna gitmiş.

Aradan aylar, yıllar geçmiş. Denizlere açılan büyük kardeş limanlardan limanlara koşmuş. Büyük miktarda paralar kazanmış. Gemi sahibi olmuş. Sonunda seferden dönüp ayrıldığı şehre gelmiş. Limana demir atar atmaz, küçük kardeşini aramış. Bulmakta da güçlük çekmemiş. Bakmış ki, küçük kardeşi büyük bir tüccar olmuş. Servet içinde yüzüyor, köşklerde oturuyor ve herkesten de saygı görüyor...

Büyük kardeş, küçük kardeşini biraz kıskanır gibi olmuş. Kendi kendine söylenmiş:

"Kardeşim zengin olmuş, iyi evler yaptırmış, çok ünlenmiş." demiş. "Ancak sefere çıksa, gittiği yerde, bunun gibi köşklere olduğunu kim bilebilir? Gemimin üstüne, bu köşklere daha iyisini yaptırayım ki, yaşadığım her limanda böyle bir köşküme olduğunu herkes görüp bilsin."

Hemen şehrin en iyi ustalarını çağırtmış. Geminin üstüne esaslı bir köşk kondurmalarını istemiş. Ustalar;

"Bu çok eğreti olur! Eğreti ata binen de tez iner!" demişler.

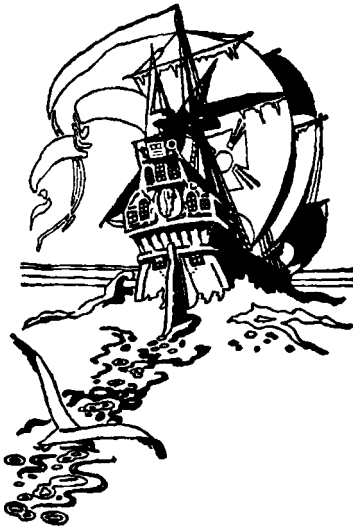
Büyük kardeş ısrar etmiş. Ustalar tekrar;

"Bak," demişler, "Bu gemi, bu yükü taşımaz!"

Ancak büyük kardeşe meramlarını bir türlü anlata-mamışlar. O ısrar üstüne ısrar edince;

"Pekâlâ, günah bizden gitti." deyip işe koyulmuşlar.

Ustalar, kısa zaman-da, geminin üstüne o köşkü kondurmuşlar. İş biter bitmez, büyük kardeş hemen gemiye atlamış. Büyük bir gururla ufuklara bakmış. Tayfalara emir verip denize açılmış. Ne var ki, daha ilk fırtınada, köşkün ağırlığına dayanamayan gemi yan yatıp batmış. Hem de içindekilerle birlikte. Hiç kurtulan olmamış.

"Kibir, bele bağlanan taş gibidir.
Onunla ne yüzülür, ne uçulur."
(Hacı Bayram Veli)

"NE OLDUM! " DEMEMELİ...

(konu: varlığa güvenme)

Çok mal ve servet sahibi bir adam vardı. Günlerden bir gün yiyeceklerle donatılmış sofrasında yemek yiyordu. O sırada bir dilenci gelip, kendisinden bir şey istedi. Dilenciye bir şey vermeyip, onu eli boş geri çevirdi.

Aradan yıllar geçti. Bir gün karısı ile arası açıldı, derken boşandılar. Karısı başka birisiyle evlendi.

Kadın ikinci kocasıyla mutlu bir hayat yaşıyordu. Bir gün yemek yerlerken bir dilenci kapıyı vurdu. Dilenci adamdan bir şeyler istedi. Sofrasında pişmiş tavuk bulunan adam karısına;

"Pişmiş tavuğu alıp dilenciye ver." dedi.

Kadın dilenciye görünce duraladı, çünkü kendisine hiç de yabancı gelmiyordu. Biraz düşündü. Sonra ilk kocası olduğunu anladı. Durumu ikinci kocasına bildirdi. Adam gelip dilenciye bir daha baktı. Dilenci gittikten sonra;

"Allah'a yemin ederim ki," dedi, "bir zamanlar o adamdan bir şeyler isteyen fakir bir dilenci idim ben. Allah nelere kadir değil ki... Ondan mal ve serveti aldı, bana verdi. Demek ki insan, "Ne oldum!" dememeli, "Ne olacağım?" demeli.

"Güvenme varlığa,
düşersin darlığa."
(Atasözü)

ŞİKÂYET

(konu: hakkı korumak)

Ashâb-ı kirâmın ileri gelenlerinden, Peygamber Efendimiz'in katıldığı hiçbir gazâdan geri kalmayan, bazen de Medîne'de Efendimiz'e vekâlet eden Ensâr'dan Muhammed bin Mesleme (r.a.), Hz. Ömer'in hilâfeti esnasında onun 'Şikâyet Masası' reisi idi. Memurlarla alâkalı şikâyetler bu masaya gelirdi. O, gelen bu şikâyetleri inceleyip araştırırdı. Neticede şayet haksızlık yapan, adam kayıran, rüşvet alan biri ortaya çıkarsa cezalandırılırdı.

Bir defasında Medîne'de toplanan memurlara, Hz. Ömer nasîhat ediyor ve onları, insanlara âdil davranmaları, zulmetmemeleri hususunda uyarıyordu. İşte bu esnada halkın arasından, sessiz sâkin ve kimsesiz bir adam ortaya çıkıp;

"Beni memurlarınızdan işte şu adam, haksız yere dövdü. Halbuki suçladığı hususta benim bir kabahatimin olmadığı da sonradan anlaşıldı." diyerek dâvâcı olduğunu söyledi.

Bunun üzerine mesele araştırıldı... Adamın haklılığı anlaşıldı, memurun ona zulmettiği ve kırbaç vurduğu meydana çıktı.

Hz. Ömer'in kararı kesindi:

"Seni döven memura sen de, onun sana vurduğu kırbaç adedince vuracaksın!"

Orada bulunanlardan Amr bin Âs karara itiraz etti:

“Yâ Ömer, bundan sonra memurlarınızı insanların gözü önünde dövdürecek misiniz? Şayet böyle yaparsanız, bu tatbikat, memurlarınızın itibarını düşürür, onları iş yapamaz hâle getirir.”

Hiz. Ömer’in cevabı şöyle oldu:

“Ben zâlimi, şu veya bu bahânelerle koruyup da, mazlûmu mâruz kaldığı zulümle baş başa bırakmam. Kim zulmetmişse karşılığını görmeli ki, tekrarına cesaret edemesin. Böylece karar kesinleşti. Sessiz ve kimsesiz şikâyetçi adam, kendisine vurulan kırbaç adedince kırbaç vuracaktır zulmeden memura...”

Bu defa Amr bin Âs, kimsesiz olan bu şikâyetçi adama gitti ve şu teklifte bulundu:

“Sana, onun vurduğu kırbaç sayısınınca altın vereyim. Bunları al, dâvandan vazgeç. Yoksa kötü niyetli bazı insanlar cesaret bulur, memurlar korkaklaşır. Neticede adâletin temini daha da güç hâle gelebilir.” dedi.

Mazlum ve mağdur adam da bu teklifi kabul etti: Yediği kırbaç adedince altınları aldı, davasından vazgeçti.

“Hak” deyince akan sular durur.
(Atasözü)

DEMİR AL, DEMİR SAT

(konu: niyet)

Günlerden bir gün adamın biri Behlül'e akıl danıştı:

"Ey Behlül, ben zengin olmak istiyorum; bana ne tavsiye edersin?"

Behlül bir an düşünüp cevap verdi:

"Demir al, demir sat."

Demir ticareti eski çağlardan beri kârlı bir iş olarak biliniyordu. Çünkü demir hiç fire vermeyen, daima üstüne koyan bir maddeydi. Adam, Behlül'ün tavsiyesine uyup demir ticaretine başladı ve gerçekten kısa zamanda dilediği gibi zengin biri oldu.

Adam, zengin olduktan sonra Behlül için, "Bu ne budala bir adam böyle... Deli midir, divâne midir? Verdiği akılla herkes köşeyi dönüyor, kendisi fakirlikten kırılıyor." diye düşündü.

Bir zaman sonra Behlül'ün karşısına çıkıp yeniden ona akıl danışmak istedi. Fakat bu sefer davranışlarında bir tutarsızlık, bir kendini beğenmişlik, bir kibir vardı. Alaycı bir ses tonuyla Behlül'e;

"Ey Behlül-ü Divâne ben demir alıp demir satmaktan yeterince zengin oldum. Biraz da başka bir iş yapayım. Bu sefer ne tavsiye edersin?"

Behlül, adama şöyle bir baktı. Adamın niyetini hiç de iyi bulmadı. Bakışları kötülük kokuyordu.

Ona bir ders vermeyi düşündü. Onu kötü niyetine kurban edecek bir tavsiyede bulundu. Adama;
"Soğan al, soğan sat." dedi.

Soğan ticareti riskli işlerden biriydi. Çünkü soğan devamlı fire veren bir yiyecekti. Adam soğan ticaretine başladı ama beceremedi. Kısa zamanda da iflas bayrağını çekti ve kibirli davranışının cezasını pahalı bir biçimde ödemiş oldu.

"Niyet hayır, âkibet hayır."
(Atasözü)

DEVEYİ YARDAN UÇURAN...

(konu: tamah)

Devrinin önemli bilgelerinden olan Şibli, bir mescide girmiş. Meğer mescitte okul çocukları varmış. Yaşları da epey küçükmüş. Şibli bir köşede ibâdetini tamamlamış. Sonra birkaç kişi ile birlikte oturmuş. İki çocuk Şibli'ye pek yakın oturmaktaymış. Birinin zengin, diğerinin de fakir bir aileden geldikleri her hâllerinden belliymiş.

Acıkmış olacaklar ki, çocukların her ikisi de çıkınlarını açmışlar. Zengin aile çocuğunun çıkınında bir parça helva varmış. Yoksul aile çocuğunun çıkınında ise bir parça kuru ekmek. Zengin aile çocuğu, çıkardığı helvayı iştahlı iştahlı yemeğe başlamış. Yoksul aile çocuğu helvaya imrenmiş. Zengin aile çocuğuna;

"Bana bir parça helva verir misin?" demiş.

Zengin aile çocuğu;

"Veririm," demiş, "ama benim köpekçiğim olacaksın!"

Yoksul aile çocuğu;

"Köpekçiğin oldum, haydi ver." demiş.

Bunun üzerine zengin aile çocuğu;

"Haydi o zaman," demiş, "köpek gibi havla da helvanı vereyim!"

Yoksul aile çocuğu deneni yapmış. Köpek gibi havlamış. Bu hareket zengin aile çocuğunun çok hoşuna gitmiş. Tutmuş bir parça helva vermiş. Bu böyle devam etmiş. Biri köpek gibi havlamış, diğeri de ona helva vermiş. Tâ ki helva bitene kadar.

Bu olay Şibli'nin gözünden kaçmamış. Hüzünlenmiş, gözleri dolu dolu olmuş. Onun bu hâlini görenler sormuşlar:

"Ey ulu kişi, ne oldu ki gözlerin böyle doldu?"

Şibli;

"Görmez misiniz ki, tamah insana neyler?" demiş. "Şu çocuk kuru ekmeğiyle yetinseydi, bir insanken hiç köpek gibi havlar mıydı?"

Oradakilerden biri;

"Evet, boşuna dememişler," demiş, 'Kanaat nefsin yularıdır.' diye."

"Deveyl yardan uçuran bir tutam ottur."
(Atasözü)

KADIN VE ÇOCUĞU

(konu: merhamet)

Hz. Peygamber'e bir kısım esirler getirildi. Esirlerin arasındaki bir kadın, telaşla bir şeyi arar hâlde oraya buraya koşturup duruyordu. Sonra esirlerin arasında küçük bir çocuğu bulur bulmaz onu bağrına bastı ve hemen emzirmeye başladı.

Bunun üzerine Hz. Peygamber, yanındaki sahabelerine;

"Bu şefkatli kadının evlâdını ateşe atmasını düşünebilir misiniz?" diye sordu.

Onlar;

“Hayır, vallahı, kesinlikle atmaz.” dediler.

Hz. Peygamber;

“İşte, Allah kullarına, bu kadının çocuğuna karşı gösterdiği şefkat ve merhametten daha fazla merhametlidir.” buyurdu.

“Acıyanlara Allah da acır.”
(Hz. Muhammed)

HÜNERSİZ ADAM MI OLUR?

(konu: hünerli olmak)

Keykâvus, şöyle demiş:

“Ey oğul, bilmiş ol ki, bir oğlun olursa, önce ona iyi bir ad koymalısın. İkincisi, büyüünceye kadar, onu akıllı ve şefkatli bir dadıya emânet etmelisin. Büyüdüğünde, gücünün yettiğince bir düğün yapıp sünnet ettirmelisin. Sonra Kur’an’a gönderesin ki okusun, hafız olsun. Biraz daha büyüünce, bu kez onu bir silâh üstadına teslim et. Silâhşörlük öğrensin, her bir silâhı nasıl kullanacağını bilsin. Oku nasıl atacak, süngüyü nasıl dürtecek, kılıcı nasıl vuracak ve dahi ata nasıl binecek? Bu hünerleri iyice öğrenip de boş kalınca, ona suda yüzmeyi de öğretmek gerektir.”

Keykâvus, bütün bunları söyledikten sonra, "Şöyle ki..." deyip başından geçen bir olayı anlatmış. Daha on yaşlarındaymış. Sarayda, Ebu Manzar Hacıp adında yüksek dereceli bir memur varmış. Bu adam silâhşörlüğü iyi bilirmiş. Babası onu, "Hünersiz adam meyvasız ağaca benzer." deyip, bu adama teslim etmiş. O da Keykâvus'a ata binmeyi, süngü oynatmayı, zıpkın atmayı, çevgânla topa vurmaya, kement atmayı, bir erin bilmesi gereken ne varsa, hepsini gösterip öğretmiş.

Bir gün, Ebu Manzar Hacıp, pâdişahın huzuruna çıkmış. Pâdişaha;

"Sultanım, silâhşörlük adına ne biliyorsam hepsini şehzâdeye öğrettim. Şimdi hünkârım buyursun. Yarın ava çıkılınca, şehzâde öğrendiği bütün hünerleri göstersin, ortaya koysun." demiş.

Pâdişah;

"Öyleyse hoş ola..." demiş.

Ertesi gün ava gidilmiş. Keykâvus, ne öğrenmişse hepsini ortaya koymuş, bütün hünerlerini göstermiş. Pâdişah pek memnun kalmış. Silâh ustasını ödüllendirmiş. Sonra şöyle demiş:

"Ey silâh ustası! Oğluma her ne öğretmişsen, iyi öğretmişsin. Ama en az bunlar kadar önemli bir hüner vardır ki, onu öğretmemişsin."

Silâh ustası;

"Ey sultanım, hangi hünerdir o?" demiş.

Pâdişah;

"Senin," demiş, "oğluma öğrettiğin bu hünerleri, gerekli olan anda kendi yapamazsa, başkasının onun için yapması mümkündür.

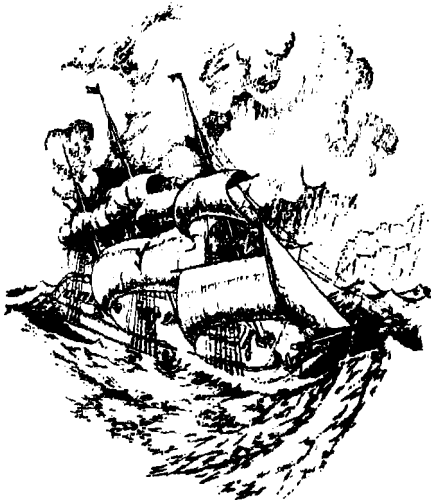
Ama benim dediğim hüner odur ki, eğer kendi onu bilmezse, gerektiği an kendisi için onu hiç kimse yapamaz. O hüneri ancak kişinin kendisi bilmeli ki, kendisine hayrı dokunsun."

Silah ustası pek meraklanmış:

"Ey kutlu pâdişahıml! O hüner hangi hünerdir? Bize bağışlar mısınız?"

Pâdişah;

"O dediğim hüner, suda yüzmektir." demiş. "Oğlum, bir başkasının, kendisi için kılıç vurmasıyla düşmandan kurtulabilir. Ama yüzmeyi bilmezse mutlaka suya batacak ve bir başkasının yüzmesiyle de kurtulması mümkün olmayacaktır."

Silah ustası tez zamanda işe koyulmuş. Şehzâde Keykâvus'a yüzmeyi öğretmek için çevik ve işini bilir bir gemici getirmişler. Ama şehzâdenin bu işe pek gönlü yokmuş. Çünkü suya girmekten korkarmış. Ama istese de, istemese de bu işi öğrenmek zorundaymış. Onu

gemiciye teslim etmişler. Tâ ki yüzmeyi öğrenene kadar. Sonunda şehzâde yüzmeyi öğrenmiş. Hem de iyi bir şekilde.

Bu işin üzerinden epey bir zaman geçtikten sonra, Keykâvus Hicaz yönüne bir yolculuğa çıkmış. Şam yolundan Dicle'yi geçip Musul'â varmışlar. Henüz Musul sınırından çıkmışlar ki, kabileleri haramilerin saldırısına uğramış. Haramiler neleri var, neleri yok almışlar. Tekrar Musul'a dönmüşler. Bakmışlar ki memlekete kara yoluyla dönmeleri hiç mümkün değil. Çâresiz gemiye binmişler. Dicle üzerinden aşağıya, Bağdat'a doğru yola çıkmışlar. Ancak ırmak üzerinde çok tehlikeli bir yer varmış. Oradaki girdaba düşen gemilerin kurtulması mümkün değilmiş. Oraya Akbere derlermiş. Orayı ancak usta bir gemici geçebilirmiş. Gemi çok kalabalıkmış. Gemi o yere ulaşmış. Ama gemici usta değilmiş. Gemiye iyi yüzdürememiş, gemi girdaba düşmüş ve batmış. Gemideki yirmi iki kişiden ancak üç kişi kurtulabilmiş. İrmaktan zar zor çıkabilmişler. Diğerlerinin hepsi suda boğulup gitmiş.

Keykâvus, o belâdan kurtulduktan sonra, babasının sevgisi gönlünde biraz daha artmış. Eğer babası ona zamanında yüzmeye öğretmeseymiş, o da diğerleri gibi ölüp gidecekti. Hemen sadaka verip babası için dua etmiş. Sonra şöyle demiş:

"Bu âlemde kişi belâdan emin olamaz ve başından ne geçeceğini bilemez. Öğrendiğin her hüner, bir gün işine yarayabilir. Öyleyse bu konuda kusur etmemek, öğretilecek hünerleri öğretmek gerek."

"Varsa hünerin, var her yerde yerin; yoksa hünerin, var her yerde yerin."
(Atasözü)

TÖUBE KAPISI AÇIKTIR

(konu: ümit)

Sarhoş'un biri, şarabın tesiriyle bir camiye girer ve dua etmeye başlar:

"Yarabbi! Beni Cennetine koy, bana köşklerini ver, bana kevseri ver, bana hurilerini ver..."

Bu yakarmaları işiten müezzin, sarhoşun yakasından tutarak;

"Ey akıldan, dinden gafil adam!" der. "Senin cami-de için ne? Sen ne yaptın ki, hem de bu sarhoş halin-le Allah'tan dilekte bulunuyorsun? Sana hiç yakışıyor mu?"

Sarhoş bu sözleri işitince ağlamaya başlar. Bir yan-dan da konuşur:

"Müezzin efendi, müezzin efendi! Tamam ben sarhoşum! Ama yakamdan elini çek, bana ilişme, bana, dokunma, beni incitme, kırma kalbimi. Unutma, bil-miyorsan bil. Cenâb-ı Hakk'ın rahmetinden, lütfundan günahkâr kulları da ümitlenir. Benim sana sözüm yok, ben senden mi istiyorum? Tövbe kapısı açıktır. En büyük yardımcı Allah'tır. O öyle lütuf sahibidir ki, O'nun lüt-funun, rahmetinin büyüklüğü yanında kendi günahımı büyük görmeye utanıyorum; günahıma büyük diyemi-yorum."

Allah'tan umut kesilmez.
Dolayısıyla yaşayanlar için umut,
ölüler için de umutsuzluk vardır.

ÜÇ ADAM

(konu: nankörlük)

Bir zamanlar biri Ala Tenli, biri Kel ve öteki Kör üç adam yaşardı. Allah bunları sınamak istedi. Ve onlara bir melek gönderdi. Melek, önce Ala Tenli'ye uğradı:

"En çok ne istersin?" diye sordu.

Ala Tenli;

"Güzel renk ve güzel bir cilt... Beni insanlara iğrenç gösteren bu hastalığın giderilmesini isterim." dedi.

Melek hemen onu sıvadı, iğrenç hâl ondan gitti ve rengi güzelleşti.

Melek ona;

"Hangi malı daha çok seversin?" diye sordu.

Ala Tenli;

"Deveyi yahut ineği." dedi.

Bunun üzerine ona on aylık bir gebe deve verildi ve melek;

"Allah bunları senin için bereketli kılsın!" diye dua ederek onun yanından ayrıldı.

Sonra Kel'in yanına gitti ve;

"Ey Kel! En çok arzuladığın şey nedir?" diye ona da sordu.

Kel;

"Güzel bir saç ve insanları benden iğrendiren bu hastalığın giderilmesi." dedi.

Melek hemen onu da sıvadı, iğrenç hâl ondan gitti ve başında güzel bir saç bitti. Sonra melek ona;

"Hangi malı daha çok seversin?" diye sordu.

"İneği çok seviyorum." diye cevap verdi Kel.

Bunun üzerine ona gebe bir inek verildi.

Melek, ona da;

"Allah bunu senin için bereketli kılsın!" diye dua etti.

Sonra Kör'ün yanına geldi. Ona da;

"En çok ne arzu ediyorsun?" diye sordu. Kör;

"Cenab-ı Hak benim gözlerimi tekrar bana versin de, insanları göreyim." dedi.

Bunun üzerine melek onu da sıvadı, Allah da Kör'ün gözünü kendisine tekrar verdi.

Melek adama yine sordu:

"En fazla hangi malı seviyorsun?"

"En fazla koyunu seviyorum." dedi.

Bunun üzerine kendisine gebe koyun verildi. Ve çok geçmeden deve ile inek yavruladı, koyun da kuzuladı. Bu üç adamdan birinin bir vadiyi dolduracak kadar devesi, öbürünün ineği ve diğerinin de aynı miktarda koyunu oldu.

Sonra melek tekrar döndü. Önce Ala Tenli'nin eski hâline bürünerek, onun yanına geldi ve;

"Fakir bir adamım, yoluma devam etmek imkânım kalmadı. Bugün ulaşmak istediğim yere, ancak Allah'ın sonra senin yardımın sayesinde varabilirim. Rengini ve cildini güzelleştiren, sana pek çok mal veren Allah hakkı için, sende bir deve istiyorum ki, onunla yolculuğumu tamamlayabileyim." diye yalvardı.

Ala Tenli adam;

"Verilmesi lazım gelen yer çok." dedi.

Bunun üzerine melek;

"Ben seni tanır gibi oluyorum. Sen Ala Tenli idin, insanlar senden öğrenirlerdi. Fakirdin, Allah sana mal verdi, değil mi?" dedi.

Ala Tenli;

"Mal bana dededen, babadan miras olarak kaldı." diye cevap verdi.

Melek;

"Ey adam! Eğer yalan söylüyorsan, Allah seni ewelki hâline çevirsin." diye beddua etti.

Melek oradan ayrılıp, Kel'in eski kılık ve kıyafetine girerek onun yanına gitti. Kel'e de ötekine söylediği gibi söyledi. O da Ala Tenli gibi cevap verdi. Melek ona da;

"Ey adam! Eğer yalan söylüyorsan, Allah seni ewelki haline çevirsin." diye beddua etti.

Melek oradan ayrıldı. Kör'ün eski kılık kıyafetine girdi ve onun yanına geldi. Kör'e;

"Yolcu ve fakir bir adamım, seferimi devam ettirmek için çarem kalmadı. Bugün ancak Allah'ın, sonra da senin yardımın sayesinde amacıma varabilirim. Senin gözlerini sana yeniden çeviren zat hakkı için, senden bir koyun istiyorum ki, onunla seferimi devam ettireyim." dedi.

Bunun üzerine Kör şöyle dedi:

"Ben kördüm. Cenab-ı Hak gözlerimi iade etti. Bu bakımdan istediğini al, istediğini bırak. Allah'a yemin olsun ki, Allah için aldığın hiçbir şeyde sana zorluk çıkarmayacağım." dedi.

Melek;

"Malın senin olsun. Bu üçünüz için bir imtihandır. Allah senden razı oldu, arkadaşlarına ise gazap etti." dedi.

"Bence bütün ahlâksızlıkların kökü nankörlüktür."

(A.N.Tarlan)

“KALBİNİ YARIP BAKTIK MI?”

(konu: peşin hüküm)

Usame B. Zeyd anlatıyor:

“Resûlullah aleyhisselâm bizi bazı kabilelere gönderdi. Onlar da bizim gelişimizden haberdar olarak kaçtılar. Biz bu grubun içinden birisine yetiştik. Onu yakalayınca, ‘Lâ ilâhe illallah’ deyiverdi. Fakat biz kendisini öldürdük. Döndüğümüzde bu olayı Hz. Peygamber’e aynen anlattım.

Peygamber aleyhisselâm;

‘Kıyamet gününde o adamın söylediği bu tevhit kelimesinin kıymet ve büyüklüğünden dolayı sana kim yardımcı olacak?’ dedi.

Ben;

‘Ey Allah’ın Resûlü, o adam, bunu ölümden korktuğu için söyledi.’ diye cevap verdim.

Peygamber aleyhisselâm;

‘Kalbini yarıp baktın mı ki, bunu başka bir sebepten dolayı söylemiş olduğunu bilesin! Kıyamet gününde ‘Lâ ilâhe illallah’ kelimesinin karşısında kim senin yardımcın olacak?’ buyurdu.

Bu sözü o kadar çok tekrar etti ki, ‘Keşke Müslümanlığa o günden sonra girmiş olsaydım.’ dedim.”

“Öyle ise adâleti yerine getirmede
nefsinize uymayın.”

(Nisâ Sûresi;135)

KEDIYE BAK

(konu: örneklilik)

İbni Helekan anlatıyor:

"Ebu'l Hasan arkadaşları ile yemek yerken bir kedi çıkagelmiş. Ona bir lokma atmışlar. Biraz sonra yine gelmiş. Bir lokma daha atmışlar. Derken kedinin geliş gidişleri artmış. Kedi beşinci kez gelince içlerinden biri kalkıp o kediyi takip etmiş.

Kedi aldığı lokmaları bir harabeye götürüyormuş. Onu takip eden adam içeri girince, kedinin lokmaları gözleri kör olan başka bir kediyi taşıdığına şahit olmuş ve bunu gidip Ebu'l Hasan'a anlatmış. O da, 'Yazıklar olsun bize! Bir kedi kadar olamadık. Gaflet içinde vakit geçiriyoruz' demiş.

O günden sonra da nerede yardıma muhtaç biri varsa onu arayıp bulmuş."

"İnsanların, eleştirmecilerden çok örneklere ihtiyacı vardır."

ÜÇ İYİLİK

(konu: iyilik)

Üç kişi yolda giderlerken sağnak yağmura yakalanıp bir dağın mağarasına sığındılar. Sığındıkları mağaranın önüne, dağın üzerinden bir kaya düşüverdi ve mağaranın ağzını kapattı. Bunun üzerine içlerinden biri şöyle dedi:

“Allah için işlediğimiz bir iş varsa, hatırlayalım ve onu vesile ederek Allah’a dua edelim, belki bizi bu belâdan kurtarır.”

Bundan sonra içlerinden biri;

“Ey Rabbim! Benim pek yaşlı anam babam vardı ve bir de küçücük çocuklarım. Onlara ben bakardım. Otlaktan koyunlarımla döndüğümde, koyunları sağır ve yavrularımdan önce ana babama süt içirir, onları beslerdim. Bir gün geç kaldım, karanlık bastıktan sonra ancak gelebildim ve ana babamı uyumuş olarak buldum. Yine her zamanki gibi, koyunlarımı sağdım ve çocuklarım açlıktan ağladıkları hâlde, ana babamdan önce onları beslemeyi, onlara süt içirmeyi uygun bulmadım. Ana babamı da uyandırmaya kıyamadığım için, sabaha kadar başları ucunda, onları beslemeye hazır vaziyette ayakta bekledim. Eğer bu amelim senin katında kabûl olunup, rızanı kazanmışsa, göğü görecek kadar olsun, önümüzü açiver.” dedi.

Allah Teâlâ da kayayı biraz kaldırmak suretiyle bir miktar açtı ve gökyüzünü gördüler.

İkinci kişi;

“Ey Allah’ım! Bir akrabamın kızı vardı. Onu, bir erkek kadını nasıl severse öyle aşırı bir sevgi ile seviyordum. Bir gün kendisiyle beraber olmayı arzu ettim. Kanmadı; ‘Yüz dinar getirmedikçe olmaz’ dedi. Bu parayı biriktirinceye kadar çalıştım ve bu arzumu tam gerçekleştirmek üzere iken akrabamın kızı, ‘Ey Allah’ın kulu Allah’tan kork ve ancak Allah’ın hakkı olan nikâh ile mührü aç.’ dedi. Bunun üzerine günahattan çekinerek, yalnız Sen’in rızanı kazanmak için derhal vazgeçip kızın yanından ayrıldım. Altınları da ona bıraktım. Ey merhamet edenlerin en merhametlisi, eğer bunu senin rızan için yaptığımı kabûl ediyorsan, kayayı biraz daha aç.” dedi.

Ve Allah Teâlâ da, kayayı biraz daha açtı.

Üçüncü kişi ise şöyle dedi:

“Ey Rabbim, ben bir miktar piring karşılığında, birini ücretli olarak çalıştırıyordum. İşini bitirdiğinde ‘Hakkımı ver.’ dedi. Verdim. Ama sonradan bir sebeple almak istemedi ve gitti. Ben de o pirinci ekmeye devam ettim ve ondan elde ettiğim kazanç sonunda, çobanları ile birlikte bir inek sürüsü temin edinceye kadar eke durdum. Alacaklı günün birinde gelip, ‘Allah’tan kork, alacağımı ver.’ dedi. Ben de kendisine, ‘Çobanları ile birlikte duran şu ineklerin yanına git ve onları al’ dedim.

'Allah'tan kork! Ve benimle alay etme!' dedi. 'Alay etmiyorum, onlar senin, onları al!' dedim. Ve aldı gitti.

Ey Allah'ım, eğer bunu senin rızan için yaptığımı kabûl ediyorsan, mağaranın kapısının kalan kısmını da aç!" diye dua etti.

Allah Teâlâ da açtı. Bunun üzerine çıktılar ve yollarına devam ettiler.

"İyilik yap denize at,
balık bilmezse Hâlik bilir."
(Atasözü)

KALINCI USTASI

(konu: soylu görev)

Padişah o gün bir hoştur. Garip bir rüya görmüştür. Bu yüzden de pek telâşlıdır. Sanki bir şeyler söylemek ister, sonra vazgeçer. Neşeli desenez değil, üzüntülü desenez hiç değil. Veziri sorar:

"Hayırdır efendim, canınızı sıkan bir şey mi var?"

Padişah;

"Akşam garip bir rüya gördüm." der.

Vezir;

"Hayırdır inşallah padişahım!"

Padişah;

"Hayır mı, şer mi öğreneceğiz."

Vezir;

"Anlayamadım padişahım?"

Padişah;

"Hazırlan dışarı çıkıyoruz."

İkisi de tebdil-i kıyafetle, iki molla kılığında dışarı çıkarlar. Önce Beyazıt'a çıkarlar, sonra Vefa'ya dönerler. Zeyrek'ten aşağılara inerler. Unkapanı civarlarında solumlanmak için dururlar. İşte tam o sıra, orta yerde yatan bir ceset gözlerine bakar. Etraftakilere sorarlar;

"Kimdir bu?"

Ahali;

"Aman hocam hiç bulaşma" derler. "Ayyaşın, iğrencin biri işte!"

"Nerden biliyorsunuz?"

"Müsaade et de bilelim yani. Kırk yıllık komşumuz."

Bir başkası ayrıntıya girer:

"Biliyor musunuz? Aslında iyi sanatkârdır. Azaplar çarşısında çalışır, nalının hasını yapar. Ancak kazandıklarını içkiye, fuhşa harcar. Hem şişe şişe şarap taşır evine, hem nerede namlı mimli kadın varsa takar peşine."

Hele yaşlının biri çok öfkeli:

"İsterseniz komşulara sorun. Sorun bakalım, onu bir kere olsun cemaatte gören olmuş mu?"

Kısacası mahalleli döner sırtını gider. Kimse cesetle ilgilenmez. Tebdil-i kıyafetle iki molla görünümünde olan padişahla vezir cesedin başında kalırlar. Tam vezir de gitmek için toparlanıyordu ki padişah önünü keser:

"Nereye?"

Vezir;

"Bilmem. Bu adamdan uzak durmayı yeğlersiniz sanırım." der.

Padişah;

"Millet bu, çeker gider. Kimseye bir şey diyemem. Ama biz gidemeyiz. Öyle veya böyle halkımızdandır. Defnini tamamlasak gerek." der.

Vezir;

"Saraydan birkaç hoca yollarsak, kurtuluruz bu vebalden." der.

Padişah itiraz eder:

"Olmaz. Rüyadaki hikmeti çözemedik daha."

Vezir;

"Peki ne yapmamı emir buyurursunuz?" diye sorar.

Padişah;

"Mollalığa devam." der. "Naaşı kaldırmalıyız en azından."

Vezir şaşırır:

"Aman efendim. Nasıl kaldırırız?"

Padişah sakindir:

"Basbayağı kaldırırız işte."

Vezir, padişahı vazgeçirmeye çalışır:

"Yapmayın etmeyin sultanım, bunun yıkanması paklanması var. Tekfiri, telkini..."

Padişah kararlıdır:

"Merak etme ben beceririm. Ama önce bir gasilhane bulmalıyız."

Vezir şöyle bir bakınır:

"Şurada bir mahalle mescidi var ama..."

Padişah;

"Olmaz." der. "Vefat eden sen olaydın nereden kalkmak isterdin?"

Vezir;

"Herhâlde Ayasofya'dan, Süleymaniye'den, en azından Fatih Camii'nden..." der.

Padişah;

"Ayasofya ile Süleymaniye'de devlet erkânı çoktur. Tanınmak istemem. Ama Fatih Camii'ni iyi dedin. Haydi yüklenelim."

Ölüyü Fatih Camii'ne getirirler. Siyavuş Paşa sağa sola koşturur; kefen, tabut bulur. Padişah bakır kazanları vurur ocağa. Usulü erkânınca bir güzel yıkarlar ki naaş ayan beyan güzelleşir sanki. Bir nurdur aydınlanır alnında. Yüzü şakilere benzemez. Hem mânâlı bir tebessüm okunur dudaklarında.

Padişahın kanı ısınmıştır bu adama, vezirin de... Meçhul nalıncıyı kefenler, tabutlar, musalla taşına yatırırlar. Ama namaz vaktine hayli vardır daha. Bir ara vezir sıkıntılı sıkıntılı yaklaşır:

"Sultanım yanlış yapıyoruz galiba."

Padişah;

"Nasıl yani?" diye sorar.

Vezir;

"Heyecana kapıldık, cenazeyi sorup araştırmadan getirdik buraya, Kim bilir hanımı vardır belki, belki de yetimleri?" der.

Padişah;

"Doğru dersin." der. "Öyle ya. Neyse, sen başını bekle, ben mahalleyi dolanıp geleyim."

Vezir cüzüne, tespihine döner, padişah garip mace-ranın başladığı noktaya koşar. Nitekim sorar soruşturur, nalıncının evini bulur. Kapıyı yaşlı bir kadın açar. Hadi-seyi metanetle dinler, sanki bu vefatı bekler gibidir. Yaşlı kadın sonunda;

"Hakkını helal et evladım. Belli ki çok yorulmuşsun." der.

Sonra eşiğe çöker, ellerini yumruk yapar, şakakları-na dayar. Ağlar mı? Hayır. Ama gözleri kısılır, hatıralara dalar. Neden sonra silkinip çıkar hayal dünyasından:

"Biliyor musun oğlum?" diye dertli dertli söylenir. "Bi-zim efendi bir âlemdi vesselâm. Akşamlara kadar nalın yapar, ama birinin elinde şarap şişesi görmesin, elinde-kini avucundakini verir satın alırdı. Sonra getirip dökerdi helâya."

Padişah;

"Niye?" diye sorar.

Yaşlı kadın cevaplar:

"Ümmet-i Muhammed içmesin diye."

Padişah;

"Hayret!" der.

Yaşlı kadın devam eder:

"Sonra malum kadınların ücretini öder eve getirirdi. 'Ben sizin zamanınızı satın aldım mı? Aldım. Öyleyse şimdi dinle-seniz gerek.' der çeker giderdi. Ben menkıbeler anlatırdım onlara. Mızraklı İlmihal, Hüccet-ül İslâm okurdum."

Padişah şaşkındır:

"Bak sen! Millet ne sanıyor hâlbuki."

Yaşlı kadın;

"Milletin ne sandığı umurunda değildi." der. "Hoş, o hep uzak mescitlere giderdi. 'Öyle bir imamın arkasında durmalı ki' derdi, 'tekbir alırken Kâbe'yi görmeli.' "

Padişah;

"Öyle imam kaç tane kaldı şimdi!" diye yakınır.

Yaşlı kadın;

"İşte bu yüzden Nişanca'ya," der, "Sofular'a uzanırdı ya. Hatta bir gün, 'Bakasın Efendi! Sen böyle böyle yapıyorsun ama komşular kötü belleyecek. İnan cenazen kalacak ortada' dedim."

Padişah onaylar:

"Doğru, öyle ya?"

Yaşlı kadın sözüne devam eder:

"'Kimseye zahmetim olmasın!' deyip mezarını kazdı bahçeye. Ama ben üsteledim: 'İş mezarla bitiyor mu? Seni kim yıkasın, kim kaldırsın?' dedim.

Padişah heyecanla sorar:

"Peki o ne dedi?"

Yaşlı kadın cevaplar:

"Önce uzun uzun güldü. Sonra da, 'Allah büyüktür hatun, hem padişahın işi ne ki?' dedi."

"Soylu görevler, korku tanımaz;
çünkü onlar soylu kişilerin harcıdır..."

AÇ ÇOCUKLAR

(konu: liderlik)

Öküz Halifelerden biri, sık sık kıyafet değiştirerek halkın arasına girer. Bir gece dolaşırken şehrin dışında küçük bir ışık pırıltısı görür. Mutlaka orada bir yaşayan vardır diyerek, ışığın parladığı yere ulaşır. Bakar; orada bir kadın, iki çocuğu ile eski bir çadırda barınmaktadır.

Çocukların sesi duyulur:

"Anne açız... Yemek yok mu?"

Kadın çömleğin içine doldurduğu su ve bir kaç taş karıştırarak;

"Şimdi pişer, sabredin çocuklar." der.

Halife selam verdikten sonra sorar:

"Çocuklar neden ağlıyor?"

Kadın:

"Yoksuluz." der. "Kimsemiz yok. Bugün yiyeceğimiz kalmadı. Çocuklar açlıktan ağlıyor. Ne yapacağımı şaşırtdım. Çömleğe su ve taş koyup karıştırıyorum ki onları avutup susturayım. Halife bizim halimiz görmüyor. Allah'ın huzurunda ondan davacı olacağım."

Halife duygulanarak;

"Siz Halifeye söylemezseniz sizin bu hâlinizi nereden bilecek?" der.

Kadın;

"Halife," der, "idaresi altında bulunanların hâllerini soracak, ihtiyaç içinde kıvrananların yardımına koşacaktır. Yoksa Allah ondan bu perişan halimizi sorar."

Bunun üzerine Halife pür telaş Medine'ye döner. Bir çuval un ve bir miktar yağ alıp bizzat kendi sırtıyla taşır. Hemen sıcak bir çorba hazırlatıp çocuklara yedirir. Daha sonra onların huzur içinde uyduklarını görünce Allah'a hamdeder. Daha sonra da kadına kendisinin Halife olduğunu bildirir ve ona Beytülmal'dan maaş sağlar.

"Liderlik icraattır,
makam değil."
(H. McGannon)

BİLEK KİM?

(konu: bilgelik)

Anlatırlar ki, Nûşirevan zamanında, Büzürcmihr'in vezirliği sırasında Rum ülkesinden bir elçi gelmiş. Nûşirevan'a bildirmişler. İzin verilmiş, elçi kabûl edilmiş. Acem beyleri, töreleri gereği elçiyi ağırlamışlar. Tâ ki elçinin geri döneceği güne kadar.

O gün gelip çatmış. Nûşirevan elçiyi huzuruna çağırtmış. Cevap mektubunu vermiş. Ancak Nûşirevan bir şeyin daha bilinmesini, elçinin de buna şahit olmasını istiyormuş. O da, veziri Büzürcmihr'in ilminin, hünerinin ve ne kadar akıllı olduğunun bilinmesi. Böylece, ülkesinde güçlü bir yönetimin iş başında olduğu izlenimini uyandırmak istiyormuş.

Nûşirevan, biraz sohbetten sonra, elçinin yanında veziri Büzürcmihr'e:

"Ey Efendi!" demiş. "Âlemde ne varsa sen bilir misin?" demiş.

Kendisini, "Bilen söylemez, söyleyen bilmez." sözünce, bilgisizler mertebesinde sayan vezir;

"Hayır bilmem, ey âlemin pâdişahı." demiş.

Vezirinden "Evet" cevabı bekleyen Nûşirevan, umduğu cevap gelmeyince bir hayal kırıklığı yaşamış. Sanki utanılacak bir duruma düşmüş, kızarıp bozarmış. Vezirine dönüp;

"Peki kim bilir, bu âlemde her şeyi?" diye sormuş.

Vezir;

"Bütün âlem gibi olan bir kişi bilir. Ama bütün âlem gibi olan kişi de henüz anasından doğmadı." demiş.

Nûşirevan, bu sözleri duyar duymaz rahatlamış. Büzürçmihr'in ne kadar akıllı olduğunu bir daha anlamış. Büzürçmihr'in bu sözünü Rum ülkesinin elçisi de çok beğenmiş.

"Bir insan, her şeyi bilemez.
'Her şeyi bilirim' diyen
hiçbir şeyi bilemez."

İYİLİĞİN BEDECI

(konu: sevap)

Bir yolcu, yoluna devam ederken çok susamıştı. Bir kuyuya rastladı. O kuyuya inip su içti. Kuyudan dışarı çıktığında, bir köpeğin susuzluktan dili sarkmış bir vaziyette kıvrandığını ve toprağı yediğini gördü. Yolcu;

"Bu köpeğin hâli benim biraz önceki hâlim gibi, o da pek çok susamış bir vaziyette." diye söylendi.

Sonra kuyuya indi. Ayakkabısına su doldurup çıktı ve o köpeğe su verdi. Suyu içen köpek de yeniden can buldu.

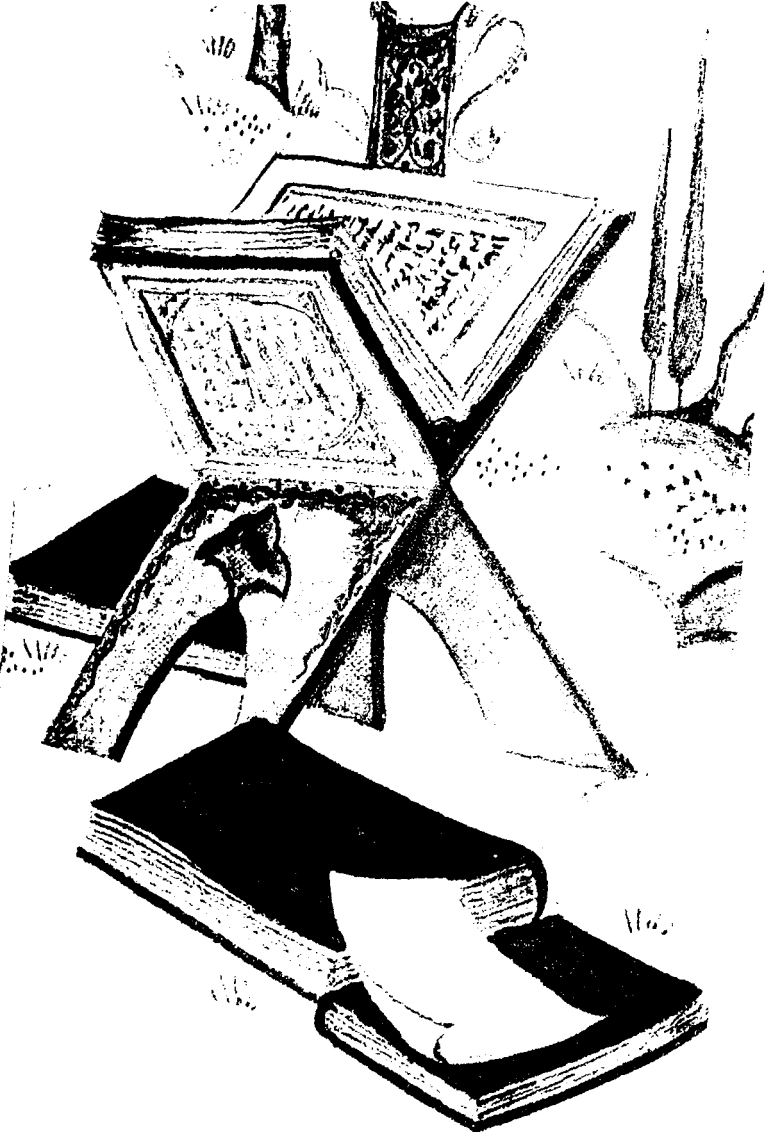
Rivayet odur ki, Yüce Allah da bu kişinin bu davranışını katında makbûl ve mûteber saydı, günahlarını affetti ve ona mağfiret eyledi.

Sahabeler sordu:

"Ey Allah'ın Resûlü! Hayvanlara yaptığımız iyilikte de bize bir sevap ve ücret var mıdır?"

Hız. Peygamber ise şöyle buyurdu:

"Her canlıya ve can taşıyan her hayvana yapılan iyilikte bir sevap, bir ecir vardır."

TEK SİĞINAK

(konu: kendine hâkim olma)

Hükümdarın biri bir hastalığa tutulmuş. Bir takım hekimler;

“Bu hastalığı ancak şu niteliklerdeki bir insanın ödü iyileştirebilir.” demişler.

Hükümdar hemen emretmiş. Söylenen niteliklere sahip insanı araştırmaya başlamışlar. Sonunda, bilginlerin söyledikleri niteliklere sahip bir köylü bıyıkları yeni terlemiş bir genci bulmuşlar.

Hükümdar, gencin anasını ve babasını çağırmış. Onlara bağışlarda bulunmuş, onları memnun etmiş. Yetkili kadılar, “Hükümdar vücudunun esenliği için halktan birinin kanını dökmek uygundur.” diyerek izin vermişler.

Cellâtlar genci öldürmeye hazırlanmışlar. Genç, yüzünü göğe doğru kaldırıp gülümsemiş. Onun gülümsemediğini gören pâdişah şaşkınlığa düşmüş. Gence;

“Bu hâldeyken gülmenin sırası mı? Seni güldüren nedir?” diye sormuş.

Genç cevap vermiş:

“Evlâtların nazını analar babalar çeker, davayı kadıların huzuruna götürürler, adâleti de pâdişahdan isterler. Anamla babam, dünya varlığı için beni ölüme verdiler. Kadı, öldürülmem için fetva çıkardı. Sultan da kendi sağlığını benim ölümümde görüyor. Demek ki yüce Allah’tan gayri sığınağım yok!”

Bu sözler, hükümdarın içine işlemiş, kalbi burkulmuş, gözleri yaşlarla dolmuş. O anda;

"Bir günahsızın kanını dökmekten benim ölmem daha iyidir." demiş.

Gencin hemen yanına getirilmesini istemiş. Onu kucaklamış, yüzünü gözünü öpmüş. Gence hesapsız hediyeler vermiş ve onu serbest bırakmış.

Söylenenlere göre, genci serbest bırakan hükümdar, o hafta içinde iyileşip sağlığına kavuşmuş.

"Hedefsizlik başıboşlukla,
başıboşluk da ancak kötülükle uyuşabilir."
(Adem Kandemir)

ADAM KABİRDEKİ ÇIKSA...

(konu: zamanın kıymeti)

Âlimin biri talebeleriyle beraber bir sohbetten dönüyorlarmış. Bir kabristanın yanından geçerlerken, âlim, bir kabri işaret ederek talebelerine sormuş:

"Şimdi şu kabirde yatan şahıs kalksa, tekrar hayata dönse, sizce neler yapar?"

Talebeler soru karşısında önce şaşırılmışlar, sonra kendilerine göre fikirlerini beyan etmişler.

Biri;

"Devamlı namaz kılar." demiş.

Biri;

"Devamlı oruç tutar." demiş.

Biri;

"Bütün mal varlığını Allah yolunda sarfedip, sadaka verir." demiş.

Biri;

"Hemen hacca gider, tövbe eder ve günaha girmeye çalışır." demiş...

Talebelerin fikirleri hemen hemen hep bu şekildeymiş.

Âlim, talebelerine tebessümle karşılık verip;

"Elbette," demiş, "hepinizin dediği doğru. Şu anda o kabirdeki kimse dirilse namazlarını, oruçlarını ve diğer ibadetlerini daha hassas şekilde yapmaya gayret eder."

Âlim biraz durmuş, talebelerinin yüzüne şöyle bir baktıktan sonra sözlerine devam etmiş:

"O şahsın tekrar dirilme, buraya gelme imkânı yok; artık o kapı kapalı, fakat siz buradasınız ve kabre doğru gidiyorsunuz, yani sizin kabre gideceğiniz kesin. Günler de hızla geçiyor. Peki, o şahsın yapacağını söylediğiniz şeyleri siz neden yapmazsınız ya da bu konuda gevşek davranırsınız? "

"Sayılı günler çabuk geçer
ve her şeyi alıp götürür.
Öyleyse bugünün işini yarına bırakma."

TARLADAKİ ACTINLAR

(konu: hak etmek)

Vaktiyle adamın biri, başkasından arsa satın aldı ve o arsa içinde bir küp altın buldu. Altınları, arsayı satan adamın evine getirdi:

"Arkadaş!" dedi. "Altınını al! Zira ben senden altın değil, arazi satın aldım."

Arsanın ilk sahibi bu teklife karşı çıkıp:

"Hayır, bunu alamam. Ben sana o arsayı içindekilerle beraber sattım. Bu altınlar benim değil, senindir." dedi.

Altınlar ortada kalınca, anlaşmazlıklarını halletmesi için bir bilgili hakeme başvurdular. Hakem onlara, çocukları olup olmadığını sordu.

Tarlayı alan adam;

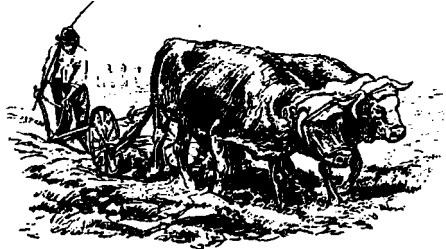
"Benim bir oğlum var." dedi.

Toprağın eski sahibi de;

"Benim de bir kızım var." dedi.

Bunun üzerine hakem;

"Oğlanla kızı evlendiriniz, altınların bir kısmını onlara veriniz, bir kısmını da kendiniz müşterek harcayınız." diyerek tavsiyede bulundu.

"Hak yenir ama hazmedilmez."
(Atasözü)

DEMİRCİNİN DUASI

(konu: katıksız inanç)

Horasan vâlisi Abdullah bin Tâhir, çok âdil biriydi. Askerleri birkaç hırsız yakalamış, vâliye bildirmişlerdi. Getirilirken hırsızlardan birisi kaçtı. O sırada Hiratlı bir demirci, Nişapur'a gitmişti. Demirciyi gece eve giderken askerler yakaladılar ve diğer zanlılarla beraber vâliye çıkardılar. Demirci hâlini bir türlü anlatamadı.

Vâli emir verdi:

"Hepsini hapsedin!"

Bir suçlu olmayan demirci, hapishanede hemen abdest alıp, namaz kıldı. Ellerini açıp;

"Yâ Rabbi! Bir suçum olmadığını ancak sen biliyorsun. Beni bu zindandan ancak sen kurtarırısın!" diye dua etti.

Vâli o gece rüyâsında dört kuvvetli kimse gördü. Dördü de tahtına yapışmıştı, tahtı tam ters çevirecekleri zaman uykudan uyandı. Hemen kalkıp abdest aldı, iki rekât namaz kıldı. Tekrar uyudu. Tekrar o dört kimsenin tahtını yıkmak üzere olduğunu gördü ve uyandı. Durup düşündü. Bir mazlumun âhını alabileceğine hükmetti. Hemen hapishane müdürünü çağırtıp sordu:

"Acaba bu gece hapishanede mazlum birisi kalmış mı?"

Müdür;

"Bunu bilemem efendim." dedi. "Yalnız biri namaz kılıyor, çok duâ ediyor, göz yaşları döküyor."

Vali emir verdi:

"Hemen adamı buraya getiriniz."

Demirciyi vâlinin yanına getirdiler. Vâli araştırmayı bizzat kendi yaptı. Demircinin suçsuz olduğu anlaşıldı. Vali rahat bir nefes alıp;

“Senden özür diliyorum. Hakkını helâl et ve şu bin gümüş hediyemi kabul et. Herhangi bir arzun olunca bana gel!” dedi.

Demirci de şu cevabı verdi:

“Ben hakkımı helâl ettim. Verdiğiniz hediyeyi kabul ettim. Fakat işimi, dileğimi sizden istemeye gelemem.”

Vâli merakla sordu:

“Neden gelemezsiniz?”

Demirci;

“Çünkü,” dedi, “benim gibi bir fakir için, sizin gibi bir valinin tahtını birkaç defa tersine çevirten sâhibimi bırakıp da, dileklerimi başkasına söylemek kulluğa yakışır mı? Namazlardan sonra ettiğim dualarla beni nice sıkıntılardan kurtardı. Pek çok murâda kavuşturdu. Nasıl olur da başkasına sığınırım? Rabbim, nihayeti olmayan rahmet hazinesinin kapısını, ihsân sofrasını herkese açmış iken, başkasına nasıl giderim? Kim istedi de vermedi? Kim geldi de, boş döndü? İstemesini bilmezsen, alamazsın. Huzûruna edeple çıkmazsan rahmetine kavuşamazsın!”

Vali bu konuşmadan pek hoşnut kaldı ve demirciyi hoşlukla uğurladı.

“İşi bozuk giden kişi, kendisini
kötümserliğe kaptırmamalı.
Bilmeli ki, Allah, kendisine
saf bir doğrulukla yönelen kulundan geçmez.”

TEFECİ

(konu: tövbe)

Habib, önceleri çok zengin biriydi. Tefecilik yapar, faizle para verirdi. Bir gün evinde, tam yemek yiyeceği sırada kapıya bir dilenci geldi ve "Allah rızası için bir sadaka" dedi. Ama Habib, dilencinin yüzüne kapıyı kapattı ve onu mahzun bir halde geri çevirdi.

Habib sofraya döndü. Ama içini sebepsiz yere bir sıkıntı kapladı. Durup dururken içini bir korku sardı! Yerinde duramaz hâle geldi.

Bir cuma günü, büyük zatlardan birinin evinin yolunu tuttu. Yolda oyun oynayan çocuklar Habib'i görünce, aralarında;

"Kaçın, kaçın! Tefeci Habîb geliyor! Ayağından kalan toz, bize de gelir ve biz de onun gibi bedbaht oluruz." diyerek kaçıştılar.

Çocukların bu sözleri, ona çok ağır geldi. Habib, büyük zatın meclisine vardı. Orada tövbekâr oldu. O da Habîb'i talebeliğe kabul etti.

Oradan ayrılıp evine dönerken, kendisine borcu olanlar onu görünce, alacaklarını talep eder korkusu ile kaçışmak istediler. Habîb bu durumu anlayınca;

"Kaçmayın, bugün asıl benim sizden kaçmam lâzım." dedi.

Ve o gün kimden ne alacağı varsa, hepsini bağışladığını ilan etti.

Çocukların yanından geçerken, çocuklar bu sefer birbirlerine;

"Kaçın, kaçın! Tövbekâr Habîb geliyor. Üzerine bizden toz bulaşmasın. Bulaşırsa, bizler Allâh'a âsî olmuş oluruz..." diyerek kaçıştılar.

Habîb, bu sözleri duyunca çok duygulandı. Yüreği sızlayarak;

"Yâ Rabbî! Sana sonsuz şükürler olsun ki, bir tövbeyle ismimi kötüler arasından çıkarıp iyiler arasına kaydettin." dedi.

"Her insan hata yapar.
Hata edenlerin en hayırlısı
tövbe edenlerdir."
(Hz. Muhammed)

BAHÇE

(konu: cömertlik)

Sahabeler toplanmışlar, huzur içinde Allah'ın Resûlü'nü dinliyorlardı. Hz. Peygamber Efendimiz ise, Al-i İmran Sûresi'nden şu ayet-i kerimeyi okuyordu:

“Muhtaçlara ve fakirlere yardım ederken malınızın kötüsünü değil de iyisini vermedikçe, olgun bir imana kavuşamazsınız. İmanda en yüksek mertebeye çıkmak istiyorsanız, yoksullara malınızın en hoşunuza gidenini bağışlayınız.” (Al-i İmran, 92)

Ayet-i kerimeyi büyük bir dikkat ve hassasiyetle dinleyenlerin içinde Ebû Talha da bulunuyordu.

Ebû Talha'nın Medine'de Peygamberimiz'in mescidine yakın bir yerde, içinde altı yüz hurma ağacı bulunan pek kıymetli bir bahçesi vardı. Sık sık davet ettiği Resûlallah'a burada ikramda bulunurdu.

Ebû Talha derin bir coşku içinde ayet-i kerimeyi dinledikten sonra ayağa kalkarak şöyle dedi:

"Yâ Resûlallah, benim servetim içinde en kıymetli ve bana en sevgili olan, şehrin içindeki sizin de bildiğiniz bahçemdir. Bu andan itibaren Allah rızası için onu, Allah'ın Resûlü'ne bırakıyorum. İstedığınız gibi tasarruf eder, dilediğiniz fakire verebilirsiniz."

Bu sözleri söyledikten sonra Ebû Talha, sevinçli ve neşeli bir hâlde kararını uygulamak için Mescit'ten çıkarak bahçeye doğru gitti.

Ebû Talha'nın hanımı Rumeysa, bahçedeki bir hurma ağacının gölgesinde oturmuştu. Talha, bahçe duvarına kadar geldi ama içeriye girmedi.

Onun geldiğini gören hanımı Rumeysa;

"Ebû Talha, duvarın dışında ne bekliyorsun? İçeri girsene." dedi.

Ebû Talha;

"Ben içeri giremem Rumeysa, sen de eşyanı toplayıp da dışarı çıkar mısın?"

Rumeysa biraz şaşırdı:

"Neden, bu bahçe bizim değil mi?"

Ebû Talha;

"Hayır, artık bu bahçe bizim değil; şu andan itibaren Medine fukarasınındır." dedi.

Sonra da, Hz. Peygamber'den dinlediği ayet-i kerimeyi ve verdiği kararını hanımına anlattı.

Rumeysa, bu sözler karşısında, hiç tereddüt etmeden şunu sordu:

"İkimiz namına mı, yoksa sadece kendi şahsın için mi bağışladın?"

"İkimiz namına bağışladım."

Rumeysa;

"Allah senden razı olsun Ebû Talha. Etrafımızdaki fakirleri gördükçe, ben de aynı şeyi düşünürdüm de sana söylemeye bir türlü cesaret edemezdim; Allah bu hayrımızı kabûl buyursun, bekle öyleyse bahçeden çıkıp ben de yanına geliyorum!" dedi.

"Cömert kişi, Allah'a yakındır; insanlara yakındır, cennete yakındır,
cehennemden uzaktır."
(Hz. Muhammed)

GÖNÜL DUMANI

(konu: mazlumun ahı)

Aymaz, acımasız, zâlim bir oduncu varmış. Yoksulların odununu yok pahasına alır, yüksek fiyatlarla zenginlere satarmış.

Bir gönül eri, onun bu zulmüne dayanamamış. Varıp bu zâlime;

"Yılan mısın sen? Kimi görsen sokuyorsun? Yoksa sen baykuş musun? Nereye konsan yıkıyorsun? Ama billesin ki, bize geçen ve bizi perişan eden bu zorun, yüce Allah'a geçmeyecektir.

Bu işten vazgeç, yer halkına zulmetme, onların ahını alma! Yoksa mazlumların duası göklere yükselecektir.”

Aymaz oduncu bu sözlere aldırmamış. Üstüne üslük kendisine bu sözleri söyleyen gönül erine fena hâlde kırılmış. Gurura kapılıp büyülenmiş, ona surat asmış.

İş bu ya, bir gece nasıl olmuşsa mutfağından odun ambarına ateş sıçramış. Ateş büyümüş, derken bütün varını yoğunu, evini barkını yakıp kül etmiş. Bir anda büyük bir varlıktan yokluğa düşmüş.

Zâlim oduncu çâresiz kalakalmış. Dostlarına dert yanıp;

“Nasil oldu? Konağıma bu ateş nereden düştü bilmiyorum!” deyip durmaktaymış.

O anda, daha önce onu uyaran gönül eri de oradan geçiyormuş. Oduncunun bu sözlerini duyunca;

"Yoksulların gönül dumanından!" demiş.

Arkasından da şunları söylemiş:

"Ne demişler: Yaralı gönüllerin dumanından sakın!
Çünkü gönül yarası er geç uç verir. Elinde oldukça bir
gönül kırma. Bir ah, bir cihânı perişan eder."

"Mazlumun ahı yerde kalmaz."
(Atasözü)

OTUZ YIL YAKAN ATEŞ

(konu: hatadan dönmek)

Büyük âlimlerden birine;

"Efendim, sizin hiç hatanız olmadı mı?" diye sordular bir gün.

O büyük âlim cevap verdi:

"Kardeşlerim, bir hata işledim ki ateşi otuz yıldır yüreğimi yakmaktadır. Hatırladığımda kalbim duracak gibi oluyor." dedi.

Müslümanlar merak ettiler:

"O hata ne idi?"

Âlim;

"Otuz yıl önce Bağdat'ta büyük bir yangın çıktı." dedi. "Benim dükkânımın da bulunduğu büyük bir çarşı yandı. O sırada ben orda değildim. Bana bütün komşuların dükkânlarının yandığını, benimkine bir şey olmadığını haber verdiler. Sevindim, 'Elhamdülillah' diyerek Rabb'ime hamdettim.

Fakat hemen aklıma diğer Müslümanları bırakıp sadece kendimi düşünmem geldi ve çok utandım. Derhal tövbe istiğfar ettim. Kefaret olarak dükkânımdaki bütün malları fakirlere dağıttım. Lakin otuz yıldır, o bir anlık bencilliğim kalbimden hiç çıkmadı, ateşi beni hep yaktı.”

“Bir insan, yanlışları olup da bunları düzeltmezse,
bu hataları benimsemiş demektir.”
(Konfiçyus)

NESİBE

(konu: sadakat)

Hz. Nesibe, Uhud Savaşı'nda bulundu; Hz. Peygamber Efendimiz'i çevreleyerek ona etten siper olan sahabelerin arasında yer aldı.

Bir ara savaş o kadar kızıştı ki, Peygamberimiz'in yanında başka hiçbir sahabe kalmadı. Ve bu birkaç saniyelik sürede, Peygamberimiz'e iki süvari birden saldırdı.

H. Nesibe, bu durumu gördüğünde, elindeki kılıcı olanca hızıyla süvarilerden birine indirdi. Hemen arkasından diğerine de hücum etti. Ancak iki kat zırhla korunan bu süvari, diğeri gibi ölmedi hafif yara aldı. Karşı hamle yapmak için de kılıcını olanca hızıyla Hz. Nesibe'nin omzuna indirdi. Efendimiz'in böyle kritik bir zamanda muhafızlığını yapan bu kahraman insan yere yuvarlandı ve omuzu göğsüne kadar olmak üzere ikiye ayırdı.

Şükür ki, tam o sırada Hz. Ali yetişti ve müşrik süvarisini öldürdü. Sonra Peygamberimiz geldi, mübarek elleriyle Hz. Nesibe'nin ağır yarasını sıvazladı. Efendimiz'in bir mucizesi daha gerçekleşti ve yara anında iyileşti. Yerden kalkan Hz. Nesibe, Peygamber Efendimiz'e şunları söyledi:

"Yâ Resûlallah, dizlerinin dibinde şehit olma şerefini benden niye esirgedin?"

Peygamber Efendimiz, onu teselli ettikten sonra, iltifatların en büyüğünü yaptı ve ellerini açarak Allah'a şöyle dua etti:

"Yâ Rabbi! Beni, Nesibe ve ehlinden ayırma."

"Sözde, niyette, iradede, azimde, vefâda, din ve amelde doğruluk gerçek sadakatın göstergesidir."

DELİLİN ÂLİME TAUSİYESİ

(konu: bilgelik)

Âlimlerden biri, bir gün akıl hastanesinin önünden geçiyordu. Tımarhane hizmetçisinin tokmakla bir şeyler dövdüğünü görünce;

"Ne yapıyorsun?" diye sordu.

Hizmetçi;

"Burası tımarhanedir. Delilere ilâç yapıyorum." dedi.

Âlim;

"Benim hastalığıma da bir ilâç tavsiye eder misin?" dedi.

Hizmetçi;

"Hastalığımı söyle." dedi.

Âlim;

"Benim hastalığım günah hastalığı... Çok günah işliyorum." dedi.

Hizmetçi;

"Ben günah hastalığından anlamam... Ben delilere ilaç hazırlıyorum." dedi.

Parmaklığının arasından konuşulanları duyan bir deli, âlime;

"Gel dede, gel!" diye seslendi. "Senin hastalığının çâresini ben söyleyeyim."

Âlim, delinin yanına soku-
larak;

"Söyle bakalım, benim derdime çare nedir?" dedi.

Deli şu ilâcı tavsiye etti:

"Tövbe kökü ile istiğfar yaprağını karıştır... Kalp havasında tevhit tokmağı ile döv, insaf eleğinden geçir, göz-yaşıyla yoğur, aşk fırınında pişir... Akşam sabah bol miktarda ye... O zaman göreceksin senin hastalığından eser kalmayacak."

Bu güzel ilâcı öğrenen âlim;

"Hey gidi dünya hey! Demek, seni de deli diye buraya getirmişler." deyip oradan ayrıldı.

"En yaman delilik, en yaman akıl ve
bilgelikten doğar."

(Montaigne)

BİR TERZİ

(konu: akıllılık)

Bir terzi büyük zatlardan birine sorar:

"Peygamberimiz'in, 'Allah-ü Teâla, günahkâr kulu-
nun tövbesini, canı gargaraya gelmeden kabul eder.'
hadis-i şerifi hakkında ne buyurursunuz?"

Büyük zat cevap vermeden o kimseye sorar:

"Mesleğin nedir?"

"Terziyim, elbise dikerim."

"Terzilikte en kolay şey nedir?"

"Makası tutup, kumaş kesmektir."

"Kaç senedir, bu işi yaparsın?"

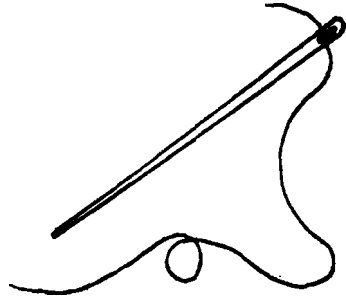
"Otuz senedir."

"Canın gargaraya
geldiği zaman kumaş ke-
sebilir misin?"

"Hayır, kesemem!"

"Bir müddet zahmet
çekip, öğrendiğin ve otuz
sene kolaylıkla yaptığın
bir işi, o zaman yapamaz-
san, ömründe hiç yapma-

dığın tövbeyi o zaman nasıl yapabilirsin? Bugün gücün
yerinde iken tövbe et! O zaman belki yapamazsın."

"Akıllı insan, aklını
her zaman hazır tutan ve öğrenen insandır."

GÜLYAĞI

(konu: güzellik)

Bir zamanlar Isparta dolaylarında çok zengin bir gülyağı üreticisi varmış. Hemen her yıl çok iyi ürün alır ve kırk deve yükü gülyağı elde edermiş. Bununla da övünür, ona buna kurumlanırmış. Kendi kendine de, "Acaba benim gibi bir gülyağcı daha var mı?" diye söylenip dururmuş.

Bu gülyağcı, yine verimli bir hasat sonu, bıyıkları yeni terlemiş oğlunu yanına çağırır. Oğluna;

"Bu gülyağlarını bu sene de senin satmanı istiyorum." demiş. "Ama senden bir isteğim var: Bir kişiye satacağın bu yağ, bir araya gelmiş birkaç kişiye değil. Sattığın kişinin verdiği paralar da aynı türden olacak. Ödenen paralar ya hep beşlik ya da onluk akçe olacak. Böyle birini bulup satacağın. Bu yolla, bu ülkenin en zenginini öğrenmiş olacağım. Bunun sebebini sakın sorma! Sadece senden istediğimi yap! Hem bu iş, senin tek başına yaptığın ilk alışveriş işi olacak. Sakın yüzümü kara çıkartma! Haydi, görevim seni!"

Delikanlılık çağına yeni adım atmış olan oğul, babasının bu isteğini yerine getirmek üzere harekete geçmiş. Kırk deve yükü gülyağını alıp adamlarıyla yola çıkmış. Şehir merkezindeki pazara varmış, gülyağlarını satışa sunmuş. Epey de alıcı çıkmış. Ancak gülyağlarını babasının dediği şartla satabileceği hiç kimseyi bulamamış.

Delikanlı umutsuzluğa kapılmış. Dönme vakti de yaklaşıyor. Ne yapacağını kara kara düşünürken bir tüccar çığelmiş. İsteddiği şartlarda da bütün gülyağlarını satın almış.

Delikanlı bu işe çok sevinmiş. Çünkü bu alışverişle ilk sınavını başarıyla vermiş oluyormuş. Babasının yanına yüzünün akıyla gidebilecekmış artık.

Gülyağlarını alan tüccar paranın birazını vermiş, kalanını da ertesi gün vereceğini söylemiş. Delikanlıya, "Sabahleyin develerini filân yere getir." deyip gitmiş.

Delikanlı çok meraklanmış, sabahı zor etmiş. Adamlarını hemen kaldırmış, gülyağlarını develerine yeniden yükletmiş, erkenden söylenen yere götürmüştü. Tüccar, onları bir câmî inşaatı önünde beklemekteymiş. Delikanlıya, ortası havuz gibi açılmış büyük bir kum yığını göstererek;

"Bütün gülyağlarını buraya döktür." demiş.

Delikanlı şaşırıp kalmış. Tüccar onun duraksadığını görünce şöyle demiş:

"Buraya bir câmî yaptırıyorum. Bu câmî, yeryüzündeki tüm câmîlerden daha değişik olsun istiyorum. Bunun için harcını gülyağıyla kardıracağım. Câmîye girenler de güzel kokular içinde ibâdet edecekler."

Delikanlı ister istemez tüccarın dediklerini yapmış. Parasını alıp adamlarıyla geri dönmüştü. Olup biteni babasına anlatmış. Delikanlıyı dikkatle dinleyen baba, "Demek ki benden daha zenginleri de varmış." diye geçirmiş içinden. Bu tüccarı merak etmeye başlamış. Ama bir türlü bir fırsat bulup da merak ettiği bu adamı görmeye gidememiş.

Gülyağını alan adamı görme arzusu, her geçen gün, gülyağcının içinde büyüdükçe büyümüş. Derken bir gece rüyasında bir adam görmüş. Adam ona;

"Zenginliğine, malına mülküne bakıp da büyükleme! Hele hele, o paraya pula güvenip de sakın olmadık işler yapmaya kalkışma! Gel de benim şu hâlimi bir gör! Ben, gül kokulu câmi yaptırmaya kalkışan o zengin adamım..." demiş.

Bu rüyayı gören gülyağcı sabahı zor etmiş. Meraki iyice artmış, daha fazla dayanacak gücü kalmamış. Hemen yola çıkmış. Atına atladığı gibi şehrin yolunu tutmuş. Şehre varır varmaz, önce gül kokulu câmiyi sormuş. Târif üzere gidip bulmuş. Câmının içine girmiş, câmi gerçekten mis gibi gül kokmaktaymış. Herkes câmiye girince bir hoş oluyormuş. Câmiden çıkar çıkmaz, bu câmiyi yaptıran adamı sormuş. Ona, az ilerideki hamamın küllüğüne bakmasını söylemişler.

Gülyağcı, telâşla hamamın küllüğüne, ocak başına inmiş. Bakmış ki ne görsün? Yaşlı, her hâlinden yoksul olduğu anlaşılan bir adam, durup dinlenmeden ateşe odun atıyor!.. Hem de tek başına... Adama iyice yaklaş-

mış. Acıyan gözlerle adama bakarak;

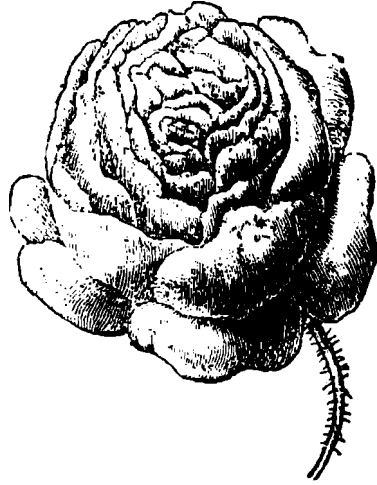
"Siz," demiş, "şu gül kokulu câmiyi yaptıran efendi misiniz?"

Ocak başındaki yaşlı adam;

"Sakın bana acırmaya kalkma!" demiş. "Ben zenginliğiyle böbürlenen, yaptırdığı câmının

her bir küreklik kumunun harcını, bir altın eden gülyağıyla karıran adamım. Oysa ne büyük bir yanlışlık yaptım. Camii yine yaptırabilir, o gülyağlarının parasıyla da ülkedeki tüm yoksulları doyurabilir, giyindirip kuşatabilirdim. Bunu hiç düşünmeyip ün peşinde koştum. Sonunda tüm işlerim

bozuldu, her şeyimi yitirdim. Şimdi gördüğün gibi akşama dek bu ocak başında bir dilim ekmek için çalışıyor, perişan koyduğum çoluk çocuğumun nafakasını çıkarmaya çalışıyorum. Bunu ben hak ettim. Çünkü işin sonunu hiç düşünmedim.”

Gülyağcı bu perişan hâldeki adama;

“Demek öyle!” demiş.

Adam, gülyağcıya şöyle bir bakıp;

“Sahi, sen kimsin? Ne işin var burada? Niçin yanıma geldin?” diye sormuş.

Gülyağcı çekinerek;

“Ben,” demiş, “sana o gül yağlarını satan delikanlının babasıyım. Seni hep merak ediyordum. Dün gece de rüyama girdin ve gelip seni görmemi istedin. Ben de kalkıp geldim.”

Adam;

"Yaa..." demiş. "Yüce Allah'ın sana bir uyarısı olmalı bu rüya! Demek ki yanlış yoldasın... Doğrusunu yüce Allah bilir. Ama bana öyle geliyor ki, benim hâlimi görüp ibret alman isteniyor... Hemen aklını başına topla! Şu hâlime bak ve kendine gel! Varlığına sakın güvenmel! Böbürlenip büyükleme, şımarıp insanlara hor bakma! Vaktin varken yardım elini uzat, yoksullara yüz çevirmel! İçinin yanacağı günü sakın bekleme, yoksa son pişmanlık fayda vermez. Haydi, şimdi var git yoluna! İşini de yüce Mevlâ onara..."

Gülyağcı bir anda sarsılmış, başına büyük bir ağırlık çökmüş. Ne olduğunu pek anlayamamış, adamı küllükte bırakıp oradan ayrılmış. Evine, yuvasına dönmüş. Günlerce düşünüp taşınmış. Yanlış bir yolda olduğunu anlamış. Yaptıklarına pişman olup tövbe etmiş. Yüce Allah'tan af dilemiş. Hemen yoksullara, kimsesizlere el uzatmış. Kazancının büyük bir kısmını onlara dağıtmaya başlamış. Elbette gül kokulu câmiyi yaptıran, yoksul düşüp hamamın küllüğünde çalışmak zorunda kalan eski tüccarı da unutmamış.

Maddî zenginlik de, maddî güzellik de kalıcı değildir. Kalıcı olan gönül güzelliğidir. Onun için, "Zenginlikle övünme bir kıvılcım yeter, güzelliğinle övünme bir sivilce yeter." demişler.

SÜTE SU KATMAK

(konu: iş ahlâkı)

H.z. Ömer, halifeliği zamanında sütçülerin süte su katması yasaklamış ve bu emrini her tarafa duyurmuştu. Şehrin asayişini kontrol etmek için bir gece Medine'de dolaşırken yoruldu ve biraz dinlenmek üzere bir evin duvarına yaslandı. Bu sırada evin içinde anne ile kızı arasında geçen şu konuşmayı duydu:

Anne;

"Haydi kızım, kalk da süte biraz su kativer." dedi.

Kız;

"Halifenin sütlere su katılmasını yasakladığını bilmiyor musun?" dedi.

Anne;

"Evet biliyorum." dedi.

Kız;

"Öyleyse Halifenin yasakladığı işi nasıl yapabilirsin?" dedi.

Anne;

"Kalk da su koy sütlere, Ömer seni nereden görecek?" diye ısrar etti.

Kız;

"Ömer göremez ama Rabbimiz görür. Ben halifenin göreceği yerde yapmadığım bir işi görmeyeceği yerde de yapmam." dedi.

Hazreti Ömer, bu konuşmaları dinledikten sonra evine döndü. Bu yüksek ahlâklı fakir kızı, oğlu Asım ile evlendirdi.

“Namuslu insan,
hakkını ödeviyle ölçen insandır.”
(Lacordaire)

YETİMİ SEVİNDİRMEK

(konu: yardımseverlik)

Bir âlim anlatıyor:

“Bir bayram günü arkadaşımı hurma toplarken gördüm. Ona, ‘Bunları ne yapacaksın?’ diye sordum. O da, ‘Şu çocuğu ağlarken gördüm ve niçin ağladığını sordum. Bana yetim olup anne ve babasının olmadığını, arkadaşlarının yeni elbiseleri ve oyuncakları olup kendisinin olmadığını söyledi. Şimdi bunları toplayıp satacağım, ağlamayıp oynaması için ona oyuncak satın alacağım.’ dedi.

Bunun üzerine, ‘Bu işi bana bırak.’ dedim. Arkasından da çocuğu alıp götürdüm. Yeni, güzel elbiseler ve oynaması için bir oyuncak aldım. Çocuk çok memnun oldu. Gözlerinin içi sevinçle parladı. O anda kalbime bir nur geldi, kalbim sevinçle parladı ve hâlden hâle girdim.”

“Ben ve yetime bakan kimse, cennette
iki parmak gibi yanyanayız.”
(Hz. Muhammed)

KAYIP ALTINLAR

(konu: şükür)

Otuz kırk yaşlarındaki bir adam, Kâbe'de hep;
 "Ey doğruların yardımcısı olan Allah'ım, ey haram-
 dan sakınanların yardımcısı olan Allah'ım, Sana hamd-ü
 sena ederim." duasını tekrarlamaktadır.

Bu durum herkesin dikkatini çeker. Birisi;

"Neden hep aynı duayı yapıyorsun, başka bir şey bil-
 miyor musun?" der.

O da şöyle karşılık verir:

"Yedi sekiz sene önce yine Kâbe'de iken içi altın dolu
 bir torba buldum. Torbada tam bin altın vardı. İçimden
 bir ses, 'Bu altınlarla, şunları şunları yaparsın.' diyordu.
 'Hayır.' dedim kendi kendime. 'Bu benim değil. Başkası-
 nın malı, kullanmam haram olur.'

Bu sırada birisi, 'Şöyle bir torba bulan var mı?' diye
 bağıırıyordu. Çağırdım onu. 'Nasıl bir torbaydı? İçinde
 ne vardı?' diye sordum. Torbayı tarif etti ve 'İçinde bin al-
 tın vardı.' dedi. 'Torban burada.' diyerek uzattım. Adam
 torbayı açıp bana otuz altın verdi.

Ardından pazara gittim. Temiz yüzlü genç bir esiri
 överek satıyorlardı. Gencin temizliği dikkatimi çekti. Yan-
 larına gittim, 'Bu köle için ne istiyorsunuz?' dedim. 'Otuz
 altın' dediler. Adamdan aldığım otuz altını verip genci
 satın aldım. Bir iki yıl geçti. Genç çok çalışkan, çok edepli
 idi. Onu aldığım çok memnun olmuşum.

Bir gün onunla giderken karşıdan iki üç kişinin bize
 doğru geldiğini gördüm. Genç bana şöyle dedi:

'Efendim, ben Fas emirinin oğluyum. Bu gelenler babamın adamları. Beni buldular. Senden beni satın almak isterler. Sen iyi bir insansın. Onlara otuz bin altından aşağıya satma beni.' dedi.

O kişiler yanıma geldi. 'Bu esiri bize satar mısınız?' dediler. 'Satırım.' dedim. 'Altmış altın verelim.' dediler. Ben de 'Olmaz.' dedim. 'Sen bunu pazardan otuz altına almadın mı? Biz sana iki mislini veriyoruz.' dediler. 'Öyleyse gidin pazardan alın.' dedim. Arttıra arttıra yirmi bin altına kadar çıktılar. 'Otuz bin altından aşağı olmaz.' dedim. Çâresiz kabul ettiler.

Evet, işte ben o otuz bin altın ile işyerleri açtım. Ticaret yaptım. Daha çok zengin oldum. Bir gün bana arkadaşlarım, 'Çok zengin bir ailenin iyi bir kızı var. Babası yeni vefat etti. Onunla seni evlendirelim.' dediler.

Ben de 'Olur.' dedim.

Nikâh kıydı. Deve yükleri ile çeyizini getirdiler. Çeyiz arasında bir torba dikkatimi çekti. Eşime, 'Bu nedir?' dedim. Eşim şu cevabı verdi: 'İçinde 970 altın var. Babam Kâbe'de bunu kaybetmiş. Bulan gence otuzunu vermiş. Kalanını da bana hediye etti. Çeyizine koyarsın dedi.'

Demek ki bulduğum altınlar benim rızıkım imiş. Vermese idim haram yoldan gelecekti. Şimdi helâl yoldan yine bana geldi. Bana yardım edip haramlardan koruyan, nice nimetler ihsan eden yüce Rabb'ime hamd ederim. İşte bu yüzden hep aynı duayı yapmaktayım."

"Şükür, nimetin kaynağıdır.
Öyleyse Allah'a şükretmekten
kendini uzak tutma."

KENARA ÇEKİLMEK

(konu: tedbir)

İmam-ı Azam, üzerine doğru gelmekte olan bir hayvana yol vererek kenara çekilir. Yanında yürüyenler neden böyle yaptığını sorarlar. İmam-ı Azam, hiç düşünmeden şu cevabı verir:

"Onun boynuzları var, benim ise aklım."

"Eşeğini sağlam bağla, sonra Allah'a ısmarla."
(Atasözü)

ÖZÜ SÖZÜ BİR VEZİR

(konu: doğruluk)

Bir pâdişahın cömert mi cömert, iyi huylu, engin gönüllü bir veziri varmış. Özü sözü birmiş. İnsanların arkasından konuşmaz, her şeyi yüzlerine karşı söylermiş.

Nasılsa, vezirin bir hareketi pâdişahın hoşuna gitmemiş. Pâdişah çok kızmış. O kadar kızmış ki, tüm varlığına el koydurmuş; kendisine ceza verilmesini istemiş.

Pâdişahın gözde adamları vezirin geçmişteki iyiliklerini biliyor, ona karşı kendilerini borçlu hissediyorlarmış. Bu yüzden verilen cezayı uygularken tedbirli davranıyorlar, ona iyi davranıp sert ve kırıcı olmaktan kaçınıyorlarmış.

Vezirin el konulan malı mülkü, verilen cezayı maddî olarak karşılamaya yetmemiş. Cezanın bir bölümü çekmek için de zindana girmek zorunda kalmış.

Bir gün, komşu memleketlerin hükümdarlarından biri, ona gizlice bir mektup göndermiş. Mektup da şunlar yazılıymış:

"Pâdişahınız, sizin gibi bir büyüğün kıymetini bilememiş; size adâletsiz davranmış. Allah sonunuzu hayırlı kılsın. Eğer o yüce gönlünüz bizim tarafımıza meylederse, gönlünüzü hoş etme konusunda ne gerekiyorsa yapılacaktır. Memleketimin ileri gelenleri sizi görmekten büyük onur duyacaklardır. Hepsi cevabınızı beklemektedir."

Vezir bu mektubu alınca doğabilecek tehlikelerden çekinmiş. Kâğıdın arkasına, uygun bulunduğu şekilde, kısa bir cevap yazıp yollamış.

Pâdişahın birkaç adamı bu olaydan hemen haberdar olmuşlar. Hemen pâdişaha koşmuşlar. Durumu bildirip;

“Hapisteki veziriniz, yakın memleketlerin hükümdarlarıyla mektuplaşıyor.” demişler.

Pâdişah çok öfkelenmiş. Bu işin meydana çıkarılmasını emretmiş. Mektubu götüren adamı yakalamışlar. Mektubu bulmuşlar. Pâdişaha ulaştırmışlar. Pâdişah mektubu okutmuş. Şunlar yazılıymış:

“Benim gibi bir değersiz becerileri, siz büyüklerin bu kanaatlerini hak etmiyor. Ancak benim gibi zavallı bir kulun teklifinizi kâbul etmesi hiç mümkün değil. Çünkü bu memleketin, bu hükümdarlığın nimetiyle belenmişim. İnsan, biraz gönül değişmesiyle, kendi velinimetine vefasızlık edemez. Ne demişler:

“Daima sana iyilikte bulunan kişi, onca zaman içinde sana bir defa sitem ettiyse onu hoş gör!”

Vezirin bu cevabı pâdişaha pek hoş gelmiş. Hemen onu zindandan çıkarmış. Ona tekrar vezirlik görevini verip bağışlarda bulunmuş. Vezirden özür dileyp;

“Hata ettim. Günahın yokken gazaba gelip seni incittim.” demiş.

Vezir;

“Padişahım,” diye cevap vermiş, “bendeniz, bu işte sizin bir günahınızı görmüyorum. Belki yüce Allah’ın dileği, bir sıkıntı çekmemiz yönündeydi.

Öyle olunca bunun sizden gelmesi daha iyi oldu. Çünkü bendenizde, geçmiş nimetleriniz var. Sizin verdiğiniz nimetleri taşıyorum.”

O günden sonra, vezirle pâdişah arasındaki güven daha da artmış, ülkeyi daha iyi yönetmeye başlamışlar.

“Doğruluk, sonsuzluğun güneşidir;
nasıl olsa doğar.”
(W.Philips)

DİLE BENDEN...

(konu: hâya)

Zengin bir adam, İslâm âlimlerinden birine;
“Dile benden ne dilersen, hemen yerine getireyim.”
der.

Âlim şu cevabı verir:

“Ben dünyayı, onun yaratıcısından bile istemeye utanıyorum. Senden istemekten hâya etmez miyim?”

“Haya îmandandır, îman ise cennettedir.
Utanmazlık cefadır,
cefa ise cehennemdedir.”
(Hz. Muhammed)

DOĞRU YOLU BULMAK

(konu: akıllılık)

Sahabeden Amr İbnü'l Cemuh, İslâm'dan önce Medine'nin önde gelen şahıslarındandı. Ağaçtan yaptığı 'Menaf' adlı bir puta büyük saygı duyardı. Üç oğlu ise Müslüman olmuştu.

Bir gece Amr b. Cemuh'un oğulları, bir arkadaşlarıyla birlikte Menaf adlı putu yerinden aldılar, götürüp bir lağım çukuruna attılar. Kimseye görünmeden de geri döndüler. Sabahleyin saygı için putuna giden Amr, onu yerinde bulamayınca gürlledi:

"Yazıklar olsun size! Bu gece tanrımızı kim çaldı?"

Ertesi gece gençler yine putu çalıp, bir gün önceki gibi yaptılar. Sabah olunca adam yine onu aradı ve pislikler içinde buldu. Alıp temizledi, güzel kokular sürerek yerine koydu.

Gençler ertesi gece yine aynısını yaptılar. Amr'ın sabrı taşmıştı. Yatmadan önce puta gitti, kılıcı boynuna taktı ve şöyle dedi:

"Ey Menaf! Bu işi sana kimin yaptığını bilemiyorum. Şayet sende bir hayır varsa, al sana kılıç! Artık sen kendini koru!"

Gençler, yaşlı Amr'ın derin uykuya daldığını anlayınca, putun boynundan kılıcı attılar. Evin dışına götürdüler ve bir köpek leşine bağlayıp bir lağım kuyusuna atıverdiler.

Adam uyanıp putunu bulamayınca, yine aramaya başladı. Bu kez de bir lağım kuyusunda, üstelik bir köpek leşine bağlı ve yüzüstü devrilmiş vaziyette buldu. Fakat bu defa onu çukurda olduğu gibi bıraktı ve şöyle dedi:

"Vallahi sen tanrı olsaydın, köpek leşine bağlı olarak bu kuyuda böyle bulunmazdın!"

Amr, Müslüman oldu. Canını, malını ve çocuklarını Allah yolunda Hz. Peygamber'in hizmetine verdi.

"Doğru olanı yalnızca
akıllı insan yakalar."
(Goethe)

"GENCİK RABBİNİN ADIYCA!"

(konu: doğruluk)

Bir zamanlar bir kral vardı. O kralın bir de sihirbazı... Sihirbaz oldukça yaşlıydı. Krala şöyle dedi:

"Ben artık yaşlandım. Bana bir oğlan çocuğu gönder de, ona sihir yapmasını öğreteyim."

Kral da, sihirbaza genç bir delikanlı gönderdi. Gencin, her gün sihirbaza gittiği yolun üzerinde bir rahip yaşıyordu. Bir gün giderken ona uğradı. Rahibin konuşmalarını dinledi. Rahibin konuşmaları gencin hoşuna gitti. Artık sihirbaza her gidişinde, rahibe de uğruyordu.

Bu yüzden genç bir gün geç kaldı. Sihirbaz genci af-fetmedi. Geciktiği için dövdü. Delikanlı, bu durumu ra-hibe şikâyet etti. Rahip ona;

"Eğer sihirbazdan korkarsan, 'Evde ailem beni oyaladı.' de. Eğer aileden korkarsan, 'Sihirbaz beni oyaladı de.' " diye akıl verdi.

Vaziyet böyle devam edip giderken, genç bir gün, insanların yollarını kesen oldukça büyük vahşi bir hayvana rastladı. Kendi kendine, "Bugün, sihirbaz mı daha iyi, yoksa rahip mi, anlayacağım." dedi.

Eline bir taş aldı. "Allah'ım eğer rahibin işi, senin katında sihirbazın işinden daha sevimli ise, şu canavar öldür de insanlar yollarına devam etsin!" diyerek taşı o hayvana attı. Ve canavar öldü, insanlar da yollarına devam ettiler.

Delikanlı, rahibe gidip durumu olduğu gibi anlattı.

Rahip ona;

"Bugün sen benden daha üstünsün. Görüyorum ki, yüce bir makamdasın. Sen bir imtihan geçireceksin. O imtihanla karşı karşıya kaldığında sakın benden kimseye bahsetme!" dedi.

Genç o günden sonra, anadan doğma körleri ve alaca hastalığına yakalananları tedavi etmeye, insanları türlü türlü illetlerden kurtarmaya başladı. Onun ünü, kralın gözleri kör olan bir arkadaşına ulaştı. Birçok hediyeler alarak, gencin yanına gitti:

"Eğer beni tedavi edersen, bunların hepsi senindir!" dedi.

Genç;

"Ben kimseyi tedavi etmem. Tedavi eden Allah'tır. Eğer Allah'a iman edersen, sana şifa vermesi için dua edeceğim. O da şifa verecek!" dedi.

Adam derhal iman etti. Allah da ona şifa verdi. O adam daha sonra Kralın yanına gitti. Kral sordu:

"Gözünü sana kim iade etti?"

"Rabbim!" dedi adam.

Kral;

"Senin benden başka Rabbin mi var?" dedi.

Adam;

"Benim de, senin de Rabbimiz Allah'tır!" cevabını verdi.

Kral onu yakalatıp işkence ettirdi. Öyle ki, gözünü tedavi eden ve Allah'a iman etmesini sağlayan gencin adını ve yerini dahi söyledi. Genci alıp getirdiler.

Kral;

"Ey oğul! Senin sihrin, körlerin gözünü açacak, alaca hastalarını iyi edecek kadar ilerlemiş. Neler neler yapıyormuşsun!" dedi.

Genç;

"Ben kimseyi tedavi edici değilim. Şifayı veren Allah'tır!" dedi.

Kral, onu da tutuklatırıp işkence etmeye başladı. O kadar ki, o da rahibin adını haber verdi. Bunun üzerine rahibi alıp getirdiler.

Ona;

"Dininden dön!" dediler.

Rahip direndi. Bir testere getirip, başının ortasına yerleştirdiler ve bedenini ikiye böldüler. Sonra genci alıp geldiler.

Ona da;

"Dininden dön!" dediler.

Genç direndi, dininden dönmedi. Kral onu bazı adamlarına emanet edip;

"Onu falan dağa götürün. Zirveye kadar ulaştığınız da, dininden dönmesini isteyin. Dönerse ne ala; dönmese dağdan aşağıya atın!" dedi.

Kralın adamları çocuğu alıp dağa çıkardılar. Genç;

"Allah'ım bunların karşısında, bana dilediğin gibi yardım et!" dedi.

Bunun üzerine dağ sallanmaya başladı ve hepsi düştü. Genç, yürüyerek Kralın yanına geldi. Kral;

“Arkadaşlarına ne oldu?” dedi.

Genç;

“Allah onlara karşı bana yardımcı oldu!” dedi.

Kral onu yine adamlarından bazılarına teslim ederek;

“Bunu bir gemiye götürün. Denizin ortasına kadar gidin. Orada dininden dönerse ne ala, dönmezse denize atın!” dedi.

Söylendiği gibi adamlar, genci alıp götürdüler. Genç orada;

“Allah’ım dilediğin şekilde bana yardım et!” diye dua etti.

Bunun üzerine gemi devrildi, onlar boğuldular. Genç ise tekrar Kralın yanına geldi. Kral:

“Arkadaşların ne oldu?” diye sordu.

Genç;

“Allah beni onlardan kurtardı.” dedi.

Genç, daha sonra şunu ilave etti:

“Benim emrettiğim işi yapmadıkça, sen beni öldüremezsin!”

Kral;

“Nedir o?” dedi.

Genç;

“Halkını geniş bir düzlükte topla. Beni de bir hurma kütüğüne bağla. Sonra ok torbamdan bir ok al, onu yayın tam ortasına yerleştir. Sonra, ‘Gencin Rabbinin adıyla!’ diyerek at. Eğer bunu yaparsan beni öldürebilirsin.”

Kral hemen emretti, halkını düz bir yerde topladı.

Genci de bir hurma kütüğüne bağlattı. Gencin ok torbasından bir ok alarak, yayına yerleştirdi. Sonra;

“Gencin Rabbinin adıyla!” dedi ve oku fırlattı.

Ok, gencin şakağına isabet etti ve onu öldürdü. Bunun üzerine orada toplanan kalabalık hep bir ağızdan;

إِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

“Gencin Rabbine iman ettik! Gencin Rabbine iman ettik! Gencin Rabbine iman ettik!” diye bağırды.

Sonra krala etrafındakiler;

“Ne emredersiniz? Korktuğunuz şey başınıza geldi. Halk gencin Rabbine iman etti!” dediler.

Kral hemen sokak başlarına hendekler kazılmasını emretti. O hendeklerin içi ateşle dolduruldu.

Kral;

“Kim yeni dininden dönmezse, onları ateşe atın yahut kendilerini zorla ateşe girmeye zorlayın!” diye emretti.

İstenenler derhal yerine getirildi. Bir ara, elinde çocuğuyla bir kadın getirildi. Kadın bir süre durakladı, ateş dolu kuyuya düşmekten çekindi. Çocuğu;

“Anneciğim sabret. Zira sen hak üzeresin!” dedi.

“Doğruluk, her türlü şartlar altında meyve verir.”

(Schiller)

YARIŞMA

(konu: güzel kişilik)

Bir kral halkı için geniş bir yol yaptırmak için harekete geçti. Kısa zamanda da yolu yaptırdı. Yapımı tamamlanan yolu halka açmadan önce, bir yarışma düzenlemeye karar verdi. İsteyenin bu yarışmaya katılabileceğini ilan ettiren kral, yoldan en güzel geçecek kişiyi belirleyeceğini söyledi.

Yarışma günü, insanlar akın ettiler. Bazıları en güzel arabalarıyla gelmiş, bazıları en güzel elbiselerini giymiş, bazıları da yanlarında en güzel yiyecekleri getirmişti.

Gençlerden bazıları rahat kıyafetler içinde yol boyunca koşmaya hazırlanıyordu.

Nihayet, tüm gün insanlar yoldan geçtiler; fakat yolu kat edip tekrar kralın yanına döndüklerine hepsi aynı şikâyetle bulundu:

“Yolun bir yerinde büyükçe bir taş ve moloz yığını var ve bu moloz yığını yolculuğu bir hayli zorlaştırıyor.”

Günün sonunda, geriye kalan genç bir yarışmacı da bitiş çizgisine yorgun argın ulaştı. Üstü başı toz toprak içindeydi, elinde de bir altın kesesi taşıyordu. Herkesin bakışları altında krala yöneldi, büyük bir saygıyla elindeki altın kesesini uzattı:

“Yolculuğum sırasında,” dedi, “yolu tıkayan taş ve moloz yığınına kaldırmak için durmuştum. Bu altın kesesini onun altında buldum. Bu altınlar size ait olmalı.”

Kral gülümseyerek cevap verdi:

“O altınlar sana ait delikanlı.”

Delikanlı;

“Hayır, benim değil efendim,” dedi, “benim hiçbir zaman o kadar çok altınım olmadı.”

Kral;

“Evet.” dedi. “Bu altınları sen kazandın, zira yarışmanın galibi sensin. Yoldan en güzel geçen kişi sensin. Çünkü yoldan en güzel geçen kişi, ardından gelenler için yoldaki engelleri kaldıran kişidir.”

“Kişinin güzelliği hilmindedir.”

(Hz. Ali)

KÖTÜ HUYLU AMİR

(konu: kötülük)

Zabıta amirinin biri kuyuya düşmüştü. Bu öyle bir herifti ki onun korkusundan erkek aslan dişi olurdu. Halkın kalbini kıran kimse kötülükten gayri şey görmez. Bu zabıta amiri de günün birinde kuyuya düşüverince o anda anladı ki, insanların en âcizi kendisidir.

Bütün gece yalvarıp yakarmaktan bitkin düştü. Derken adamın biri geldi, kafasına bir taş vurdu ve şunları söyledi:

“Sen kimsenin feryadına yetiştin mi ki bugün can kurtaracak adam arıyorsun? Daima namertlik tohumu ektin, bak bakalım, eline şimdi ne mahsul geçti. Senin iğnenden canlar inerken yaralı canına kim deva bulur? Vaktiyle sen hep bizim yolumuza kuyu kazardın; şimdi baş aşağı kendin düştün!”

Evet, iki kişi vardır ki bunlar insanlar için kuyu kazarlar: Biri güzel huyludur; susamışların içini serinletmek ister. Öbürü kötü huyludur; halkın boğazına kadar batmasını ister.

“Kötülük eken, pişmanlık biçer.”
Öyleyse en çok, kendine yapacağın
kötülüklerden kork.

KÜREĞİN HAKKI

(konu: kul hakkı)

Anlatılanlara göre Kanunî Sultan Süleyman, Budin Seferi'nden dönüyormuş. Ordu, Edirne yakınlarındaki bağlar arasından geçiyormuş. Yolun her iki yanına toplanan halk, pâdişahı ve orduyu coşku ile alkışlıyor, dualar ediyormuş.

○ sırada nasıl olduysa kalabalık bir anda karışmış. Öncü muhafızlar hemen o tarafa yönelmiş. İnsanlar ihtiyar bir köylüyü tutmaya ve susturmaya çalışıyormuş. Köylü ise bağıra çağıra bir şeyler söylemek derdindeymiş. Askerler ve insanlar köylüyü geri çekerek pâdişahı rahatsız etmesini önlemeye çalışmışlar.

Ancak çok geçmemiş. İhtiyar köylü insanların elinden kurtulmuş, onca muhafızın arasından sıyrılmış ve elinde tuttuğu küreği pâdişahın atının ayaklarına doğru fırlatmış... Küreğin sapı ayaklarına değen at birden ürkmüş, şaha kalkmış. Üzerindeki pâdişah az kalsın düşüyormuş. Bereket versin sıkı tutmuş da düşmekten kurtulmuş.

Muhafızlar kılıçlarını çekmişler, ihtiyar köylüye saldırı için harekete geçmişler. Ancak pâdişah hemen onları durdurmuş. Bu gözü kara ihtiyarı hemen yanına çağırmış. Ancak vezirler, pâdişaha zarar verebilir endişesine kapılmışlar. Pâdişah onlara dönüp;

"Durun hele!" demiş. "Telâşlanmayın. Benim halkımdan bana zarar gelmez. İsteseydi, elindeki küreği atımın ayaklarına değil, kafamıza da fırlatabilirdi. Bırakın gelsin. Onun bir derdi olsa gerek..."

Muhafızlar her an tetikte durarak ihtiyarın öne çıkmasına izin verdiler. İhtiyar gelmiş, selâm verip pâdişahın atının önünde durmuş. İhtiyarın selâmını alan pâdişah sormuş:

“Ey ihtiyar! Söyle bakalım, derdin nedir?”

Yaşlı köylü gözlerini pâdişaha dikerek;

“Ey cihan pâdişahı, bir şikâyetim vardır!” demiş.

Pâdişah;

“Peki, nedir ve kimdendir şikâyetin?” demiş.

Yaşlı köylü biraz daha yaklaşmış. Pâdişahın atının dizginlerini tutup;

“Şikâyetim şudur ki pâdişahım, askerlerinizden bir kısmı atlarını zapt edemeyip benim bağımın içinden geçmiş, meyve ağaçlarım zarar görmüştür. Onca yıldır bu ihtiyar hâlimle, elimde kürek didinir dururum bağım da. Ya küreğimin hakkını isterim, ya da...”

Bu sözleri duyanlar şaşırıp kalmış. Pâdişah gülümseyerek;

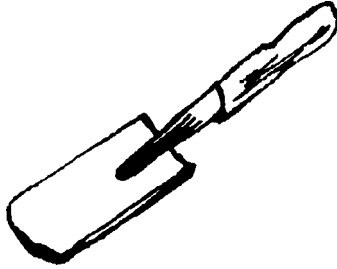
“Ey yaşlı ihtiyar!” demiş. “Elindeki küreği pâdişahın atının ayakları altına atar, atının dizginlerini eline dolar, kendisinden hesap sorarsın... Bu nice iştir? Korkmaz mısın gazabımızdan?”

Herkes sus pus olmuş, ihtiyarın ne cevap vereceğini beklemeye başlamış. İhtiyarın gür sesi ortalıkta yankılanmış:

“Ey sultanım! Niçin korkacakmışız ki? Bir candır, Allah vermiş, Allah alır. Hakkımız çiğnenmiştir, hakkımızı isteriz. Ne var bunda? Ya küreğimin hakkını verirsiniz, ya da...”

Pâdişah ihtiyarın bu cesareti karşısında şaşırmandan edememiş. İhtiyara;

"Ey ihtiyar!" diye gürlemiş. "İkide bir 'ya da...' diyip duruyorsun. Söyle bakalım, ya da ne yaparsın?"

İhtiyar köylü, pâdişahın sesini yükseltmesine bir hayli içerleyip;

"Ne bağırsın bre sultan? Burası dağ başı mı? Bu topraklar, Sultan Süleyman'ın kanunlarının geçerli olduğu Osmanlı toprağı değil mi yoksa? Ya küreğimin hakkını verirsın, ya da seni şikâyet ederim..."

Pâdişahın şaşkınlığı bir kat daha artmış. İhtiyar köylüye;

"Öyle mi," demiş, "peki beni kime şikâyet edeceksin?"

Yaşlı köylü, atın dizginlerini bırakmadan;

"Önce, adâletine inandığım Kanunî Sultan Süleyman'a... Yani sana. Sen hakkımı vermezsen, bu işi, pâdişahlar pâdişahı olan yüce Mevlâ'ya havâle edeceğim. Ey sultan, küreğimin hakkını hemen teslim eyle!.."

Pâdişah, bu yaşlı ve cesaretli köylüye şöyle bir bakıp gülümsemiş. Hemen kürek hakkının verilmesini ve gön- lünün alınmasını emretmiş.

“Allah’ın hukukunun istiğfar ve istirhamla affa ulaşması ilâhî lûtfundan ümit olunur. Fakat kul haklarının affa ulaşması zorcadır.”

BİR TESTİ SU

(konu: armağan)

Çölde yaşayan bir adam, son derece fakir düş- müş, sıkıntı içinde kalmıştı. Bu durumdan kurtulmak için hanımı ile bir çare düşündüler: Bağdat’a gitmek, zamanın hükümdarına durumu anlatmak ve yardım istemek.

Fakat Bağdat’a eli boş gitmeyi de uygun görme- diler. Çölde kendileri için en kıymetli şey olan bir testi yağmur suyunu hediye olarak hükümdara gö- türmeye karar verdiler. Zannediyorlardı ki Bağdat’ta su kıtlığı var.

Adam, bir testi yağmur suyu alarak çöllerde günlerce yol yürüdü ve Bağdat'a ulaştı. Hükümdarın yanındaki görevliler kendisini çok iyi karşıladılar. Adamcağız elindeki testi görevlilere uzatarak;

"Bu armağanı hükümdara götürünüz, yağmur suyundan alınmıştır. Bu fakiri de yoksulluktan kurtarsın."

Görevliler adamın getirdiği suyu alıp hükümdara sundular. Hükümdar da bunu büyük bir memnuniyetle kabul etti. Karşılığında da, getirdiği testi dolusu altın, elbiseler ve daha birçok hediyeler vererek fakiri yoksulluktan kurtardı.

Ayrıca görevlilere;

"Bu adam karadan gelerek çok zahmet çekmiştir, dönerken kendisini Dicle yolu ile gönderiniz." diye emretti.

Onlar da öyle yaptılar. Adam dönerken gemiye bindi. O zamana kadar Dicle nehrinden haberi yoktu. Nehri görünce utancından ne yapacağını şaşırды ve hayret ederek şöyle dedi:

“Hükümdar ne kadar lütufkar imiş, bu kadar çok su olduğu hâlde benim getirdiğim bir testi suyu kabul edip karşılığında da bana bu kadar hediye verdi.”

“Hediyeleşiniz. Şüphesiz hediye sevgiyi katlar, kalbin fesat ve şerrini giderir.”

(Hz. Muhammed)

HEDİYE

(konu: rüşvet)

Emevî halifelerinden Ömer b. Abdülaziz, devlet başkanlığı sırasında kul hakkı ve sosyal adalet hususunda çok titiz davranırdı. Gece çalışmalarında ayrı işlere tahsis ettiği iki kandili vardı. Bunlardan birini kendi özel işleriyle ilgili notları yazarken kullanır, öbürünü ise devlet ve millet işleriyle ilgili yazışmalarda kullanırdı. Halife, birden fazla gömleği olmayan, varlıksız biriydi.

Yakınlarından birisi Ömer b. Abdülaziz’e bir elma hediye göndermişti. O da elmayı biraz kokladıktan sonra sahibine geri gönderdi. Elmayı geri götüren görevliye şöyle dedi:

“Ona de ki, elma yerini bulmuştur.”

Fakat görevli itiraz edecek oldu:

“Ey müminlerin başkanı! Resûlallah hediye kabul ederdi. Bu elmayı gönderen de senin yakınlarındadır.”

Halife cevap verdi:

“Evet ama, Resûlallah’a verilen hediye idi. Bize gelince, bize verilen hediyeler rüşvet olur.”

Bir gece halifenin yanında bir misafiri vardı. Kandilin yakıtı tükenmişti. Misafir şöyle dedi:

“Hizmetçiyi uyandırırım da kandilin yağını koyuver-
sin.”

Halife;

“Hayır, bırak onu uyun. Ben ona iki ayrı işi yaptırmak istemem.”

Konuk;

“Öyleyse ben kalkıp kandile yağ koyayım.” dedi.

Halife;

“Olmaz, misafire iş gördürmek konukseverlikten sayılmaz.” dedi.

Kendisi kalktı, kandilin yağını koyup yerine döndü ve şöyle dedi:

“Ben kalkıp iş yaparken de Ömer’dim; gelip oturdum, yine aynı Ömer’im.”

“Rüşvet kapıdan girince
iman bacadan çıkar.”
(Atasözü)

“YAKINIZ ALCAK BİLSİN...”

(konu: gösteriş yapmak)

Büyüklerden bir zat, ahaliden para toplamak istedi. Amacı düşmana karşı tedbir almak, bazı mevkileri tamir etmek ve kuvvetlendirmektir...

Halk bu parayı vermedi. O büyük zat, bundan mahzun oldu ve ağladı. Geceleyin, yatsı namazından sonra birdenbire bir adam peydahlandı ve o büyük zatın önüne bir kese içinde iki bin akçe bıraktı ve şöyle dedi.

“Bu parayı dilediğiniz işe sarfediniz.”

Bu meçhul insan, Ebu Amr'dı. O büyük zat parayı aldı ve ona iyi dualar etti.

Sabahleyin o büyük zat, dostlarından ve yakınlarından ibaret bir kalabalık topladı, keseyi meydana çıkardı ve sevinç içinde;

“Biz,” dedi, “Ebu Amr hakkında çok ümide düştük. Dün gece bana, Müslümanların kendilerini düşmana karşı müdafaa etmeleri için iki bin akçe getirdi. Allah bu iyiliğinin karşılığını versin.”

Birdenbire Ebu Amr'ın kalabalık içinde doğrulduğu görüldü. Ebu Amr haykırdı:

“Dün gece size verdiğim para anneme aitti. Annem paranın bu işe sarf olunmasına razı değildir. Lütfen bana iade ediniz ki, ben de kendisine vereyim!...”

Büyük zat hemen elini keseye atıp Ebu Amr'a uzattı. Ebu Amr keseyi aldı, uzaklaştı.

Yine o gece, yatsı namazından sonra... O büyük zat odasında bir köşeye çekilmiş düşünmekte... Yine Ebu Amr birdenbire ortaya çıkıyor... Yine elinde aynı kese ve kesenin içinde iki bin akçe... Ebu Amr parayı o büyük zatın önüne koyuyor ve fısıldıyor:

“Parayı getiriyorum ve sizden tek bir şey rica ediyorum: Bu parayı o türlü sarfediniz ki, ikimizden başka kimse bir şey bilmesin... Onun nereden geldiğini yalnız Allah bilsin...”

Sağ ellnin verdiği ni sol elln görmesin:
Birine iyilik yapıldığı zaman gizlice yapılmalı,
başkalarına sezdirilmemeli.
Aslanan kişinin kendini gösterip övdürmesi değil,
kendini göstermeden yardım yapıp yoksulu sevindirmesidir.

AYAKKABININ ÇAMURU

(konu: saygı)

İslâm âlimlerinden biri yağmurlu bir havada Cumâ namazına gitmek için evinden çıktı. Sağnak hâlde yağın yağmur, yolu çamur hâline getirmişti. Yağmur bitinceye kadar bir evin koruma duvarına dayandı. Çamurlu ayakkabılarını duvarın taşlarına sürerek temizledi. Yağmur yavaşlayınca câmiye doğru yürüdü. Bu sırada aklına bir Mecûsî'nin duvarını kirlettiği geldi ve bir üzüntüye kapıldı. Sonra, "Onunla helâlleşmeden nasıl Cumâ namazı kılabilirsin? Başkasının duvarını kirletmiş olarak nasıl Allah-ü Teâlâ'nın huzûrunda durursun?" diye düşündü. Derken geri dönüp o Mecûsî'nin kapısını çaldı.

Kapıyı açan Mecûsî;

"Buyurun, bir arzunuz mu var?" diye sordu.

Âlim;

"Sizden özür dilemeye geldim." dedi.

Mecûsî;

"Ne özrü?" diye sordu.

Âlim;

"Biraz önce duvarınızı elimde olmadan çamurlu ayakkabılarımı temizlemek maksadıyla kirlettim. Bu doğru bir hareket değil. Yağmurun şiddeti bu inceliği unutturdu." dedi.

Mecûsî hayretle;

"Peki ama ne zararı var? Zâten duvarlarımız çamur içinde. Sizin ayağınızdan oraya sürülen çamur bir çirkinlik veya kabalık meydana getirmez." dedi.

Âlim;

"Doğru ama bu bir haktır ve sahibinin rızâsını almak gerektir." dedi.

Mecûsî;

"Size bu inceliği ve insan haklarına bu derece saygılı olmayı dininiz mi öğretti?" diye sordu.

Âlim;

"Evet dînimiz ve bu dinin peygamberi olan Hz. Muhammed öğretti." dedi.

Mecûsî bir an duraladı, sonra;

"O hâlde biz niçin bu dîne girmiyoruz?" dedi.

Ardından da kelime-i şahâdet getirip Müslüman oldu.

"Başkalarına saygısızlık yapmaksızın görüşlerinizi savunmak, kendinize saygı duyulmasını sağlamanın en iyi yoludur."

(J.La Rouche)

ÇOBANIN ÜÇ İLMI

(konu: ilim öğrenmek)

İslâm büyüklerinden biri, bir gün yolda gidiyordu. Önünde birkaç koyunla bir çoban gördü. Bu çoban daha çocuk yaşta sayılırdı. Ona acıyıp, "Zavallı, çocuklukta çobanlık yaparsa, büyüünce Allah-ü Teâla'nın ibâdet ve mârifetine nasıl erişir?" dedi. Sonra kendi kendine, "Gideyim, ona Allah-ü Teâla'yı tanıtan bir mesele öğreteyim." deyip çoban çocuğun yanına geldi. Çocuğa;

"Evlâdım, Allah-ü Teâla'yı bilir misin?" diye sordu.

Çocuk;

"Kul, nasıl olur da sahibini bilmez?" dedi.

"Allah-ü Teâla'yı ne ile biliyorsun?"

"Bu koyunlarımla."

"Bu koyunlarla, O'nu nasıl bilirsin?"

"Bu birkaç koyun çobansız işe yaramaz. Bunlara su ve ot verecek, kurttan ve diğer tehlikelerden koruyucu birisi lâzımdır. Bundan anladım ki, kâinat, insanlar, cinler, hayvanlar ve canavarlar ve bu kanatlı kuşlar bir koruyucuya muhtaçtır. Bu binlerce çeşit mahlûkatı korumaya kâdir olan, Allah-ü Teâla'dan başkası değildir. İşte Allah-ü Teâla'yı, bu koyunlarla böylece bildim."

"Peki, Allah-ü Teâla'yı nasıl bilirsin?"

"Hiç bir şeye benzetmeden bilirim."

"Böyle olduğunu nasıl bildin?"

"Yine bu koyunlardan."

"Nasıl?"

"Ben çobanım. Onların koruyucusuyum. Onlar benim korumam ve tasarrufumdadırlar.

Onlara dikkatle bakıyorum. Ne onlar bana benzerler, ne de ben onlara benzerim. Buradan, bir çoban koyunlarına benzemezse, Allah-ü Teâla'nın elbette kullarına benzemeyeceğini anladım."

Âlim biraz şaşkın;

"İyi söyledin. İlimden bir şey öğrendin mi?" buyurdu.

Çocuk;

"Ben bu sahrâlarda, nasıl ilim tahsil edebilirim." dedi.

Âlim;

"Peki başka ne bilirsin?" diye merakla sordu.

Çocuk;

"Üç ilim öğrendim: Gönül ilmi, dil ilmi ve beden ilmi." dedi.

Âlim;

"Bunlar nelerdir, bunları bana anlatabilir misin?" diye sordu.

Çocuk şöyle cevap verdi:

"Gönül ilmi şudur: Yüce Allah bana kalp verdi, kendi mârifet ve muhabbetinin yeri eyledi ki, bu kalp ile O'nu bileyim. O'nun sevdiklerine gönülde yer vereyim, sevmediklerine yer vermeyeyim ve böylelerinden uzak olayım. Dil ilmi şudur: Bana dil verdi ve dili zikretmek, O'nun ismini söylemek yeri eyledi. Bununla O'nu hatırlatanları dile getirmeyi, O'ndan bahsetmeyen sözden onu korumayı, böyle sözden uzak olmayı imâ etti. Beden ilmi şudur: Bana beden vermiştir ve onu kendine hizmet yeri eylemiştir. Böylece O'na hizmet eden her şeyi yaparım, hizmet etmeyen şeyi ise bedenimden uzaklaştırırım."

Âlim, bunun üzerine;

“Ey çocuğum!” dedi. “Evelki ve sonraki ilimler, senin bana bu öğrettiklerindir! Ey oğul, bana bir nasihat ver...”

Çocuk;

“Ey efendim! Âlim olduğunuz yüzünüzden belli oluyor. Eğer ilmi Allah rızası için öğrendiyse, insanlardan istemeyi, beklemeyi kesiniz. Yok, dünya için öğrenmişseniz, Cennet’e kavuşamazsınız.” dedi.

“İlim öğrenmek erkeklere de kadınlara da farzdır. Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz, çalışınız.”
(Hz. Muhammed)

BABA VE OĞUL

(konu: baba saygısı)

İhtiyar bir adam vardı. İhtiyaçlarını karşılayabilmek için ona bakabilecek birine ihtiyaç duyuyordu. Ona bakabilecek sadece oğlu vardı. Oğlu da evli ve bir çocuğu vardı.

Ne yazık ki, hanımı kayınbabasına bakamayacağını ısrarla söyleyip duruyordu kocasına. Kocasını, yuvasının dağılmaması için fazla sert çıkmıyordu eşine. Ama ihtiyar adam ihtiyaçlarını bir türlü karşılayamıyor, gelini tarafından sürekli azarlanıyordu.

Gelini, "Nerden kaldın başımıza be adam, çek git evimizden!" gibi sözler söylüyordu.

Derken yaşlı adam bir gece yatağını ıslatır. Sabah kalktığında yine gelininin azizliğine uğrar ve aşırı bir şekilde azarlanır. Gelin dayanamaz ve kocasına;

"Ya o, ya biz!" diye çıkarır.

Ne yapacağını bilemeyen adam, daha fazla dayanamaz. Babasını çatısı akan, eski, yıkılmak üzere olan bir gecekonduya götürür ve bırakır. Babasına,

"Artık burada kalacaksın. Seni sık sık ziyarete geleceğim." der.

Babasının son sözlerini bile dinlemeden ayrılır oradan... Biraz yol yürüdükten sonra yanındaki oğlu;

"Baba sen büyüüp dede olduğunda ben de seni buraya mı bırakacağım." der.

Adam adeta beyninden vurulmuşa döner ve hemen babasının yanına gelir. Babasından af diler ona kendisini affetmesi için yalvarır.

Babası;

"Biliyordum oğlum! Biliyordum geleceğini. Ben babamı terk etmedim ki sen beni terk edesin..."

"İnsan, babasına borçlu
olduğu saygıyı, ancak
baba olduğu zaman duyar."
(Goethe)

ESKİ ÇORAPLAR

(konu: öte dünya)

Bir zaman çok zengin bir adam, çocuklarına şöyle vasiyette bulunur:

"Ben ölüp yıkanınca, şu eski çoraplarımı ayağıma geçirin, ben bunlarla gömülmek istiyorum."

Derken vakti gelir ve bu zengin vefat eder. Cenaze yıkandıktan sonra oğulları çorapları alıp getirirler:

"Babamızın vasiyeti var, şu eski çorapları ona giydireceğiz." derler.

Cenazeyi yıkayan hoca efendi bu isteği kabul etmez. Danışmak için hemen müftüye çıkarlar. O da;

"Dinimizde böyle bir şey yok!" deyip reddeder.

Çocuklar ister istemez, babalarının vasiyetinden vazgeçmek zorunda kalırlar.

Cenazeyi defnedip mezarlıktan evlerine dönünce komşularından biri elinde bir mektupla çıkagelir:

"Babanız çok önceleri bu mektubu bana vererek, benim cenazem gömülüp oğullarım eve dönünce bunu kendilerine ver demişti." der.

Çocuklar mektubu heyecanla açıp okurlar. Babalarının en son ibretli dersini, şu ifadelerle verdiğini görürler:

"Evlatlarım, işte gördünüz; eski çoraplarımı bile kabrime götüremedim. Aklınızı başınıza alınız. Ne yaparsanız hayatta yapınız ve öbür âleme gönderiniz."

"Bugün dünya, yarın âhiret:
Kişi dünyada yaptıklarının
karşılığını âhirette alır."

AĞACIN ŞAHİTLİĞİ

(konu: hak gözetme)

Bir zamanlar Taberistan'da, bir kadı varmış. Bu kadı gayet dindar, ahlâklı, dürüst, bilge, ince görüşlü, düşünce sahibi ve tedbirli bir kişiymiş. Bir gün, çâresiz kalmış adamın biri makamına gelmiş. Birisinden davacı olmuş. Davacı olduğu adama bir zaman önce yüz altın verdiğini ama geri alamadığını söylemiş. Kadıdan hakkını istemiş.

Kadı her ikisini de çağırmış. Kadı, dâvalıya sormuş:

"Söylediği gibi bu kişinin sende yüz altını var mıdır?"

Dâvalı inkâr etmiş:

"Bu adamın bende değil yüz altını, hiçbir şeyi yoktur."

Kadı bu kez davacıya sormuş:

"Cevabı duydun, tanığın var mıdır?"

Dâvacı;

"Yoktur!" demiş.

Kadı;

"Öyleyse yemin ettirelim buna." demiş.

Dâvacı yalvarmış:

"Ey adâlet dağıtıcısı! Bana yardım et! Benim tanığım yok ve o, yemin etmekten hiç çekinmez."

Kadı, dâvacıya biraz çıkmış:

"Senin yüzünden doğru yolun dışına çıkacak değilim elbette! Sana tanık, ona da ant gerek!"

Dâvacı;

"Ey adâlet sağlayıcı, aman!.." demiş. "Ben mazlumum, eğer bana yardım etmezsen zararlı çıkarım. 'Hak yerde kalmaz.' derler. Bir tedbir al, benim işime bir çâre bul..."

Dâvacı gözyaşı dökmeye başlamış. Kadı, sonunda onun doğru söylediğine inanmış. Dâvacıyı korumak, hakkını almak istemiş. Dâvacıdan biraz daha ileri çıkmasını istemiş. Dâvacıya sormuş:

"Söyle bakalım, bu şahsa altınları ne için vermiştin?"

Dâvacı cevap vermiş:

"Ödünç vermiştim."

Kadı;

"Nasıl ödünç vermiştin? Bana anlatıver." demiş.

Dâvacı anlatmaya başlamış:

"Ömrünüz uzun olsun efendim... Bu adam benim dostumdu.

Çok sevdiği, varlıklı bir hanımefendiyle evlenmek istiyordu. Ama evlenecek parası pulu yoktu. Bunun için ağlayıp sızlıyor, çok üzülüyordu. Bir gün ikimiz bağlar arasında gezintiye çıktık. Biraz dinlenelim diye bir ağacın altına oturduk. Bana, o hanımefendiden söz etti ve ağlamaya başladı. Bağını satmak istiyordu. Ama yok pahasına satacaktı, zarar edecekti. Ona çok acıdım. Yirmi yıla yakın arkadaşlığımız vardı. Dayanamadım. İçimden, "Dost, kara günde belli olur. Ona bu gün yardım etmeyeceksen, ne zaman edeceksin?" diye geçirdim. Sonra ona şöyle dedim: 'Senin o hanımefendiyle evlenecek paran yok. Kimse de sana yardım etmeyecek. Bu sevda da seni tüketecek. Bir bağı var, onu da yok pahasına satmaya kalkıyorsun. Bu doğru değil. Bak, kötü günler için kıyıda köşede sakladığım yüz altınım var. Başka da yok. Varım çoğum bu yüz altıncıdır. Onu sana ödünç vereyim. Sen de üzerine birkaç altın daha ekle ve o hanımla evlen. Bir iki ay sonra da bağına değerine sat, bana altınımı geri ver.'

Bu arkadaş ellerime sarıldı. Yeminler edip, 'Söz, o bağı iki ay içinde değerine satıp senin altınlarını geri vereceğim.' dedi. Altınlar üzerimdeydi. Altıncığımı belimden çözdüm, altınları tek tek sayıp eline verdim. Orada yüce Allah'tan başka kimse yoktu, bir bu arkadaş vardı, bir de ben. Sonra evlendi. Aradan değil iki ay, dört ay geçti. Ne bağı satıyor, ne de altınlarımı veriyor. Bırakın vermeyi, bir de inkâr ediyor."

Kadı, dâvacıyı dikkatlice dinledikten sonra;

"Altınları bu kişiye verdiğin zaman nerede oturuyordun?" diye sormuş.

Dâvacı;

"Bir ağacın dibinde." demiş.

Kadı;

"Ağaç dibinde oturmuşsunuz da niçin tanışım yok dersin?" demiş.

Sonra dâvalıya, inkârcıya;

"Yaklaş, sen benim yanımda otur." demiş.

Kadı, tekrar dâvacıya dönmüş:

"Canını üzme! Allah doğrunun yardımcısıdır. Git, o ağacın dibine var, iki rekât namaz kıl, bir çok salâvat getir, sonra da o ağaca, 'Seni kadı çağırıyor, gel bana tanıklık et!' de."

Kadının bu sözlerini duyan inkârcı gülümsemiş. Kadı onun gülümsediğini görmüş ama görmezden gelmiş. Altınlarını isteyen adamsa biraz şaşkınmış. Kadı ona;

"Haydi git, daha ne duruyorsun! Ağaca söyle, çabuk gelsin. Çok işimiz var, bizi bekletmesin." demiş.

Davâcı;

"Korkarım benim sözümle gelmez." demiş.

Kadı bir belge vermiş:

"Götür bu belgeyi göster ve ona, 'Kadı seni çağırıyor, işte belge, gel ve tanık olduğun şeyi söyle!' de."

Dâvacı, kadının verdiği belgeyi alıp gitmiş. Borcunu inkâr eden adam da kadının yanına oturmuş. Ama kadı onunla hiç ilgilenmemiş, dönüp yüzüne bile bakmamış. Başka dâvalarla meşgul olmuş.

İnkârcı kendi kendine düşüncelere dalmış. Kadı o anda ansızın dönmüş ve ona sormuş:

"O şimdiye kadar ağacın dibine vardı mı acaba?"

İnkârcı;

"Yok, henüz varmamıştır." demiş.

Kadı yine işine dönmüş. İnsanların dâvalarıyla ilgilenmiş. O sırada, dâvacı elindeki belgeyle altında oturdukları ağacın yanına varmış. Kadının söylediklerini yapmış, sonunda da belgeyi göstermiş. Bir zaman beklemiş. Ama bakmış ki ağaçtan hiç ses çıkmıyor. Gelecek gibi de değil. İyice kaygılanmış. Yapacak bir şeyinin olmadığını anlayınca geri dönmüş. Kadının huzuruna çıkıp;

"Vardım, dediklerinizi yaptım, verdiğiniz belgeyi de gösterdim, ama gelmedi." demiş.

Kadı;

"Yanılıyorsun!" demiş. "O ağaç geldi, tanıklık da etti." demiş.

Kadı hemen inkârcıya dönmüş:

"Çabuk borcunu öde! Yoksa o bağı zorla sattırır, bu adamın altınlarını veririm!" diye çıkmış.

İnkârcı adam şaşkın bir şekilde;

"Bu gideli beri ben buradan ayrılmadım, o ağaç da gelip tanıklık etmedi!" demiş.

Kadı, inkârcıya;

"O ağaç ha! Eğer o altınları sen almamış idiyisen, sana, 'O şimdiye kadar ağacın dibine vardı mı acaba?' diye sorduğumda, sen niçin, 'O ağacı ben bilmiyorum.' demedin de, 'Yok, henüz varmamıştır.' dedin?"

Demek ki sen o ağacı biliyorsun..."

İnkârcı kendini savunmak için konuşmaya başlamış. Ama kadı, "Borçlunun dili kısa gerek." demiş ve onun daha fazla konuşmasına izin vermemiş. Adamı suçlu ilân edip kararını açıklamış:

"Dâvacı haklıdır. Dâvalı, bağıını bir iki gün içinde satacak, borcunu hak sahibine anında ödeyecek. Ayrıca yalan söylediği için de, ya şu kadar altın verecek hazineye, ya da şu kadar kırbaç yiyecek."

Böylece hak yerini bulmuş, zavallı dâvacı da günler sonra ilk defa mutlu olmuş.

"Adâlet ancak hakikatten, mutluluk
ancak adâletten doğabilir."
(A.France)

BU DA GEÇER

(konu: gelip geçicilik)

Dervişin biri, uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra bir köye ulaşır. Karşısına çıkanlara kendisine yardım edecek, yemek ve yatak verecek biri olup olmadığını sorar. Köylüler hem fakir, hem de evlerinin küçük olduğunu söylerler. Şakir diye birinin çiftliğinin yolunu gösterip oraya gitmesini tavsiye ederler.

Derviş yola koyulur, birkaç köylüye daha rastlar. Onların anlattıklarından Şakir'in bölgenin en zengin kişilerinden biri olduğunu anlar.

Bölgedeki ikinci zengin ise Haddad adında başka bir çiftlik sahibidir.

Derviş, Şakir'in çiftliğine varır. Çok iyi karşılanır, iyi misafir edilir, yer içer, dinlenir. Şakir de, ailesi de hem misafirperver hem de gönlü geniş insanlardır.

Yola koyulma zamanı gelmiştir. Derviş, Şakir'e teşekkür ederken;

"Böyle zengin olduğun için hep şükret." der.

Şakir ise şöyle cevap verir:

"Hiçbir şey olduğu gibi kalmaz. Bazen görünen, gerçeğin kendisi değildir. Bu da geçer..."

Derviş, Şakir'in çiftliğinden ayrıldıktan sonra bu söz üzerine uzun uzun düşünür. Bir kaç yıl sonra dervişin yolu yine aynı bölgeye düşer. Şakir'i hatırlar, ona uğramaya karar verir.

Yolda rastladığı köylüler ile sohbet ederken Şakir'den söz eder. "Haa, o Şakir mi?" der köylüler, "O iyice yoksullaştı, şimdi Haddad'ın yanında çalışıyor."

Derviş hemen Haddad'ın çiftliğine gider, Şakir'i bulur. Eski dostu yaşlanmış, üzerinde eski püskü giysiler vardır. Üç yıl önceki bir sel felaketinde bütün sığırları telef olmuş, evi yıkılmıştır. Toprakları da işlenemez hâle geldiği için tek çare olarak selden hiç zarar görmemiş ve biraz daha zenginleşmiş olan Haddad'ın yanında çalışmak kalmıştır. Şakir ve ailesi üç yıldır Haddad'ın hizmetkarıdır.

Şakir bu kez Derviş'i son derece eski ve bakımsız olan evinde misafir eder. Kıt kanaat yemeğini onunla paylaşır.

Derviş vedalaşırken Şakir'e olup bitenlerden ötürü ne kadar üzgün olduğunu söyler. Şakir de ona şöyle der:

"Üzülme...Unutma, bu da geçer..."

Derviş yoluna devam eder ve yedi yıl sonra yolu yine o bölgeye düşer. Olup biteni şaşkınlık içinde öğrenir. Haddad birkaç yıl önce ölmüş, ailesi olmadığı için de bütün varını çoğunu en sadık hizmetkarı ve eski dostu Şakir'e bırakmıştır. Şakir, Haddad'ın konağında oturmaktadır artık. Büyük arazileri ve binlerce sığırı ile yine yörenin en zengin insanıdır.

Derviş eski dostunu iyi gördüğü için ne kadar çok sevdiğini söyler. Şakir'den yine aynı cevabı alır:

"Hiçbir şey kalıcı değil. Bu da geçer..."

Bir zaman sonra Derviş yolu yine o yöreye düşer ve Şakir'i arar. Ona bir tepeyi işaret ederler. Tepede Şakir'in mezarı vardır ve taşında şu yazılıdır:

"Bu da geçer..."

Derviş biraz şaşkın, "Ölümün nesi geçecek?" diye düşünür. Bir fatiha okur ve gider.

Ertesi yıl Şakir'in mezarını ziyaret etmek için geri döner; ama ortada ne tepe vardır ne de mezar. Büyük bir sel gelmiş, tepeyi önüne katmış, Şakir'den geriye bir iz dahi kalmamıştır...

O aralar ülkenin Sultan'ı, kendisi için çok değişik bir yüzük yapılmasını ister. Öyle bir yüzük ki, mutsuz olduğunda umudunu tazelesin, mutlu olduğunda ise kendisini mutluluğun tembelliğine kaptırmaması gerektiğini hatırlatsın... Hiç kimse sultanı tatmin edecek böyle bir yüzük yapamaz. Sultan'ın adamları da bilge bir Derviş'i bulup yardım isterler.

Derviş, Sultan'ın kuyumcusuna hitaben bir mektup yazıp verir. Kısa bir süre sonra yüzük Sultan'a sunulur. Sultan önce bir şey anlamaz; çünkü son derece sade bir yüzüktür bu. Sonra üzerindeki yazıya gözü takılır, biraz düşünür ve yüzüne büyük bir mutluluk ışığı yayılır. Yüzüğü üzerinde, "Bu da geçer, Yâ Hû!" yazmaktadır.

"Dünya, bir sahnedir;
herkes, rolünü oynadıktan sonra çekip gider."
(Winschooten)

AKILLI TÜCCAR

(konu: işini bilmek)

Anlatıldığına göre, bir tüccar, bir başka tüccarın mağazasına varmış. Müşteri olan tüccar, bin altın verip kumaş satın almış. Sonra her ikisi de iyice hesap etmiş. Aralarında bir altınlık fark çıkmış.

Satan tüccar;

"Senin bende bir altının kaldı." demiş.

Alan tüccar da;

"Hayır," demiş, "bir kırat daha fazladır."

Derken biri, "Bir altın" demiş; diğeri, "Bir altın ve bir kırat!" demiş. Bu hesap uzayıp gitmiş. Başa dö-nüp tekrar tekrar hesaplamışlar. Akşama kadar söyle-şip durmuşlar. Alıcı tüccar bir kırat altın için ısrar edip durmuş. Hatta sesini bile yükseltmiş, kavga eder hâle gelmiş.

En sonunda satıcı olan tüccar, bu tartışmalardan bı-
kıp teslim olmuş. Alıcı tüccara;

“Tamam,” demiş, “bir altın ve bir kırat!”

Sonra çıkarıp vermiş. Öteki tüccar da alıp gitmiş. Satıcı tüccarın bir çırağı varmış. Alıcı tüccar çıkınca, ar-
kasından hemen o da çıkmış. Meğer yapılan pazarlık esnasında, kumaş çıkarıp indirerek onlara yardım edip durmuş. Alıcı tüccara bir koşuda yetişmiş. Tüccara;

“Efendim,” demiş, “siz kumaş alırken, size yardımda bulundum. Kumaşlarınızı çıkardım, açtım, sardım, yeri-
ne koydum. Ama bana bahşiş vermeyi unuttunuz...”

Tüccar, çırağa şöyle bir bakmış. Başını okşamış, ar-
dından da elini cebine atmış. Öğleye kadar pazarlık ederek kopardığı o bir altınla, bir kıratlık altını çıkarıp çırağa vermiş. Çırak altınları alıp içeri girmiş. Ustası tüccar sormuş:

“Nereye gittin?”

Çırak;

“O kumaş alan adamdan bahşiş istemeye gittim.”
demiş.

Ustası;

“Be ahmak!” demiş. “O ki sabahtan akşama kadar bir kıratlık altın için kavga edip durdu, bağırdı çağırdı ve kimseden utanmadı. Hâl böyleyken, sana bir şey vereceğini nasıl umdun da, peşinden koşup gittin?”

Çırak aldığı altınları göstermiş. Ustası şaşırılmış. Kendi kendine, “Ey ulu Rabbim! Bu çocuk akıllı bir çocuk değil. Üstelik pek de beceriksiz. Acaba onu çok küçük gördü de onun için mi verdi bu altını?”

O cimri kişi, böyle bir cömertlikte nasıl bulundu acaba? Bunda bir iş, bir sır var. Gidip onu görmem gerek." demiş. Kalkmış, o tüccarın ardından gitmiş. Tüccarı sokakta yakalamış. Onu bir köşeye çekip;

"Ey beni yorup hâlsiz bırakan, dur helel" demiş. "Sende acayip bir hâl gördüm. Doğrusu beni şaşkına çevirdin. Gördüğüm şu ki, benimle akşama kadar bir kırat için onca insanın içinde çekişip durdun. Almadıkça bırakmadın. Benden aldın, sonra tutup onu benim çırağıma bahşiş olarak verdin. Peki, bunca çekişip zahmete girmenin yararı nedir? Pazarlık yapmadaki o cimriliğinin, bahşiş vermedeki bu cömertliğinin hikmeti nedir? Bunu bana anlat, açıklal.."

Tüccar şu cevabı vermiş:

"Bunda şaşacak ne var? Mâdem ki ben tüccarım, tüccarlığın şartını korumam gerek. Tüccarlığın şartı odur ki; alışverişte bir akçası giden, bilsin ki ömrünün yarısı gitti. Cömertlik zamanında vermesi gereken nesneyi esirgeyen de bilsin ki, o hareketi aslının kötülüğüne tanıklık etti. Bu sebeple ben ne ömrümün yarısını yitirip zararlı olmak, ne de aslımın kötü olduğuna tanıklık etmek istedim. Böylece hem adımlı, hem ömrümü korudum."

Satıcı tüccar bu cevabı alınca, daha öğrenmesi gereken şeyler olduğunu anlamış. Teşekkür edip tüccarı uğurlamış, kendisi de dükkânına dönmüş.

"İş bilenin, kılıç kuşananın."
(Atasözü)

YAPTIĞI YAKINA KALMAZ

(konu: hesap verme)

Abbasi halifelerinden Harun Reşid, sarayının bahçesindeki bir gül fidanını çok beğenir. Yaprağı, kokusu, görünüşüyle dikkatini çeken gülü özel bakıma alması için bahçivana emir verir.

Bahçivan üzerine titremeye başlar gülün. Ne var ki, sakınan göze çöp batar derler ya. Aynen öyle olur. Bir sabah bahçivan gelip bakar ki, gülün dalına konan bir bülbül, ne kadar yaprak varsa hepsini gagalayarak yere düşürmüştü. Tek yaprak bırakmamış gülün başında... Korku içinde koşar halifeye:

"Sultanım," der, "üzerine titrediğimiz gülün yapraklarını bir bülbül gagalayarak yere dökmüş, tek yaprak bırakmamış gülün başında..."

Harun Reşid, telaş etmeden cevap verir:

"Üzülme efendi, üzülme." der. "Bülbülün yaptığı yanına kalmaz!"

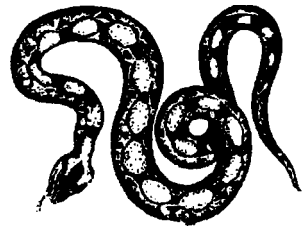
Rahat bir nefes alan bahçivan işine döner. Bir gün bakar ki, bir yılan yaprakları düşüren bülbülü yakalamış, yutmak üzere, otların arasında kayıp gidiyor. Heyecanla yine halifeye gelir:

"Sultanım," der, "bülbülü bir yılan yakalamış, yutar-ken gördüm."

Sultan yine telaşsız:

"Merak etme efendi," der, "yılanın yaptığı da yanına kalmaz!"

Bahçivan yine işine döner...

Bir ara bahçede çalışırken otların arasında yılanı görür. Hemen elindeki küreğiyle darbe üstüne darbe indirerek yılanı orada öldürür. Sevinçle halifeye koşar ve durumu anlatır:

“Sultanım,” der, “bülbülü yakalayan yılanı ben de bahçede otlar arasında yakalayıp küreğimle öldürdüm.”

Harun Reşid yine sakın;

“Bekle efendi, bekle,” der, “senin de yaptığın yanına kalmaz!”

Nitekim çok geçmez bahçıvan bir takım affedilmesi güç hatalar yapar. Yakalayıp halifenin huzuruna çıkarırlar. Cezalandırılmasını isterler. Halife emrini verir:

“Atın bunu zindana!”

Hemen yaka paça zindana doğru götürürken geriye dönen bahçıvan şunları söyler:

“Sultanım,” der, “bülbülün yaptığı yanına kalmaz dediniz, onu yılan yuttu. Yılanın yaptığı yanına kalmaz, dediniz, onu da ben öldürdüm. Şimdi benim yaptığım da yanıma kalmıyor, siz zindana atıyorsunuz. Herkesin yaptığı yanına kalmıyor da sizinki mi yanınıza kalacak?” Demek ki size de bir yapan çıkacak... Öyle ise geliniz siz bana yapmayın ki bir başkası da size yapmasın!”

Harun Reşid bahçıvana şöyle bir bakıp;

“Doğru söyledin bahçıvan.” der.

Sonra görevlilere dönüp;

“Bırakın bahçıvanı, çiçekleri sulamaya devam etsin!..”

Yetkililer itiraz edip;

"Ama Sultanımız," derler, "yaptığı yanına kalır!.."

Harun Reşid;

"Hayır," der, "kimsenin yaptığı yanına kalmaz. En ağır şekliyle öte dünyada ödemeye tehir edilir. Ama gafil insanlar bunun farkına varamaz ve yaptığı yanına kalır sanırlar!.."

Bir dua: "Allah'ımı! Kötü
ahlâklardan, kötü işlerden
ve kötü arzulardan sana sığınırım."
(Hz. Muhammed)

ACI SON

(konu: işe hile katmak)

Bir zamanlar bir çoban varmış. Bu çoban son derece haksever, haram yemeyen, temiz yaşayışlı, iyi huylu, işine bağlı biriymiş. Varlıklı birinin yanında çalışır, bütün gün onun koyunlarını güdermiş. Akşam olunca da koyunları sağlar, sütünü koyun sahibine getirirmiş.

Ancak çobanın çok rahatsız olduğu bir konu varmış. Koyun sahibi, sağılıp gelen sütün içine, sütün yarısı kadar su katar; sonra çobana verir, "Git bunu sat." dermiş. O da, içi acıyarak su katılmış sütü alır; satmaya götürürmüş. Satışa çıkmadan önce de mal sahibine;

"Yapmal Hile ile iş gören mutlu olmaz. Halka bu sütü böyle satma. Korkarım bu işin sonu kötüye varacak." dermiş.

Ama mal sahibi bu sözlere hiç aldırmazmış, hatta çobana kızarak;

“Hadi sen işine bak! Senin böyle şeylere aklın ermez!” dermiş.

Çâresiz kalan çoban, su katılmış sütü alıp satmaya götürürmüştü. Sütü satarmış ama içi de yanar dururmuş. Bu iş hemen her zaman böyle olurmuş. Süte suyun katılmadığı zaman yok denecek kadar azmış. Çoban da bıkmadan usanmadan, horlanmayı göze alarak adamı uyarmaya çalışırmış. En son uyarmalarının birinde, mal sahibine;

“Bak!” demiş. “Bir kez daha söylüyorum: ‘Hileyle iş gören kişi mihnetle can verir.’ derler. Gel bu işten vazgeç. Hilekârın sonu çürük olur.”

Adam bu sözü de işitmemiş. Bildiği gibi yapmaya devam etmiş. Çoban da artık ses çıkarmaz olmuş. Yine bir ilk yaz günü, çoban koyunları almış, bir derenin kenarındaki çayırılığa götürmüştü. Koyunlar güzelce yayılıp karınlarını doyurmuşlar. Öğleye doğru da derenin kenarındaki bir ağacın dibine yatmışlar. Çoban da koyunları görebileceği yüksekçe bir yere yatmış.

Onlar yata dursun, hava birden bire kararmış. Gök gürlemiş, fırtına kopmuş. Çoban kalkıp da, “Ne oluyor?” demeden bir şarlama, bir gürültüyle irkilmiş. Yukarıdan öyle bir sel gelmiş ki, önünde durulacak gibi değil. Dere yatağına sığmayan sel, koyunların tümünü alıp götürmüştü. Koyunların hiç biri sağ kalmamış. Çoban kendi canını bile zor kurtarmış.

Eğer yüksek bir yerde olmasaymış, sel onu da alıp götürecekti. Çoban kurtulduğuna şükretmiş.

Çoban çâresiz koyun sahibinin yanına gelmiş. Koyun sahibi olan bitenden habersiz;

“Hani süt nerede? Niçin getirmedin?” diye sormuş.

Çoban;

“Koyun nerede ki süt getireyim?” diye cevap vermiş.

Koyun sahibi kızarak;

“Saçmalama! Ne demek koyun nerede ki? Koyuna ne oldu?” diye sormuş.

Çoban;

“Ne olacak, gitti!” demiş. “Defalarca ben sana, ‘Süte su katma, hile ile iş görme, halka bu sütü satma!’ diye yalvarmadım mı? Sen ise hiç dinlemedin. İşte o süte kattığın sular toplandı, birikti, bir ulu sel oldu; geldi, bütün koyunları aldı ve gitti!”

Koyun sahibi neye uğradığını bilememiş. Bir anda bütün dünyası yıkılmış. Günlerce kendine gelememiş. Bu hilekâr, aç gözlü adam bir daha varlık sahibi olamamış. Yoksulluklar, acılar içinde kıvranmış. Ölünceye kadar da sıkıntıdan kurtulamamış.

Hile ile iş gören mihnet ile can verir:
İşlerine hile karıştırmış, başkalarını aldatmış
olan kişiler son nefeslerini
azap içinde verirler.

ÇÖPE ATILMAK

Romu: ifsâ etmek

Halife Harun Reşîd bir gün Behlül ile sohbet ederken;

"Ey Behlül!" dedi. "Sana sarayımda bir oda ve hizmetçiler vereyim. Yeter ki bu eski elbiselerden kurtul. Yenilerini giy. İnsanlar arasına karış."

Bunun üzerine Behlül;

"Müsaade ederseniz bir danışayım." dedi.

Halife;

"Kime danışacaksın, kimsen yok ki?" dedi.

Behlül de;

"Ben danışacağıım yeri biliyorum." dedi ve oradan ayrıldı.

Harun Reşîd arkasından adamlar salıp danışacağı yeri öğrenmek istedi. Behlül gide gide şehir dışında bir mezbeleliğe gitti. Başını eğip bir şeyler dinlemiş gibi yaptı. Bir şeyler söylendi. Daha sonra oradan ayrıldı. Saraya yöneldi.

Sultanın adamları ondan önce saraya dönüp hâdiseyi halifeye bildirmişlerdi. Behlül, halifenin huzûruna çıkınca, halife Harun Reşîd ona;

"Ey Behlül! Söyle bakalım vereceğin cevâbı." dedi.

Behlül;

"Danıştım efendim. Lâkin insanlar arasına karışmam mümkün değil." dedi.

Halife heybetle;

"Ey Behlül! Sen gidip çöplere danışmışsın, haberim oldu." dedi.

Behlül de;

"Doğru söylüyorsunuz," dedi, "ben de onlara danıştım. Onlar bana, 'Ey Behlül! Biz de vaktiyle çok güzel, nefis mi nefis yiyecekler idik. Bütün güzellikler bizde idi. Sevgi ve itibarımız çoktu. Ne zaman ki insanlar arasına karıştık. İşte bu hâle geldik. Çöpe atıldık. Sen de sakın insanların arasına karışma!' dediler."

Bu sözlerdeki ince mânâları anlayan Harun Reşîd;
"Haklısın." deyip düşüncelere daldı.

İnsan, insanın şeytanıdır: Kimi kurnaz ve kötü niyetli kimseler, saf ve iyi niyetli insanları saptırıp doğru yoldan çıkarabilirler.

GARIP BİR DAUA

(konu: akıl etmek)

Birkaç çocuk sokakta oynamaktadır. Tevafuk bu ya, o gün kadı efendinin de sokaklarından geçeceği tutar. Tam o sırada iki öfkeli adam bir garibi sürükler, kadı efendinin önüne çekerler. Sokakta oynayan çocuklar da akranlarıyla birlikte olay yerine koşarlar. Davacılardan biri aceleyle anlatmaya başlar:

"Efendim, biz üç arkadaşık. Birlikte bir iş yaptık ve iyi para kazandık. Yalanı yok ya birbirimize güvenimiz yoktu.

Paramızı hepimizin güveneceği birine, yani bu kişiye emanet ettik. Altını çize çize, üçümüz birlikte gelmedikçe de parayı kimseye vermeyeceksin diye tembih ettik. Ama o bize hıyanetlik etti.”

Kadı yaka paça sürüklenen emanetçi adama bakar:

“Doğru mu söylüyor bunlar?”

Emanetçi;

“Doğru efendim ama eksik.” der.

Kadı sorar:

“Nasıl yani?”

Emanetçi;

“Evet,” der, “bunlar dün akşam bana bir kese para bıraktılar ve birlikte gelmedikçe hiçbirimize verme dediler. Ancak henüz elli adım bile gitmeden içlerinden biri geri geldi ve altınları istedi. Uzaktan bakın veriyorum diye bağırdım, bu ikisi de kafa sallayıp tamam dediler. Söyleyin başka ne yapabilirdim ki?”

Kadı bu kez diğerlerine döner:

“Peki, buna ne diyacaksınız?”

Adamlar;

“Onu da açıklayalım.” derler. “Keseyi emanet edip giderken şimdi burada olmayan arkadaşımız aniden durdu. ‘Bütün paramızı emanetçiye bıraktık ama bu akşam ne yiyeceğiz?’ dedi. Biz de harcanacak kadar bir şeyler almasına izin verdik. Hepsini alıp kaybolacağını nereden bilebilirdik?”

Kadı;

“Hımmmm,” der, “şimdi iş açıklığa kavuştu. Arkadaşınız paraları alıp kaçtı desenize.”

Adamlar;

"Evet ama," derler, "biz emanet verdiğimiz adamı tanırız. Ona üstüne basa basa, 'Üçümüz birlikte gelmedikçe parayı verme.' dedik mi, dedik. O da bunu kabul etti mi, etti. Gözünü açıydı, aldanmasaydı. Madem bir saflık yaptı, ceremesini çeksin, bedeli kesesinden ödesin."

Ödesin demek kolaydır ama delikanlı söz konusu parayı verecek güçte değildir. Zaten üzgün ve bitkindir. Ağlamamak için dudaklarını ısırır ve büyük bir teslimiyetle boynunu büker. Zor duyulan titrek bir sesle;

"Hatalıyım efendim," der, "cezama razıyım."

Merhametli kadı emanetçinin suçsuz olduğunu anlamıştır. Gözlerini kısar, sakalını sıvazlar. Bir çıkış yolu arar... Arar ama nereye kadar?

İşte tam o sırada orada bulunan ve onları dikkatle dinleyen küçük çocuklardan biri üzgün olan emanetçinin elinden tutup;

"Ağlama be amca," der, "kendini niye üzüyorsun ki?"

Emanetçi;

"Nasıl üzülmem be gülüm, başıma gelenleri duydun işte." der.

Çocuk;

"Sen gel, beni dinle." der. "Onlora, 'Kese bende.' de."

Emanetçi;

"Haydi, istediğin gibi olsun." der. "Diyelim ki kese bende."

Çocuk sorar:

"Emaneti almaları için bunların üç kişi olmaları gerekmiyor mu?"

Emanetçi;

"Gerekıyor." der.

Çocuk;

"Öyleyse söyle onlara," der, "getirsinler arkadaşlarını, alsınlar paralarını!"

Bu çözüme değil emanetçi, kadı da şaşar kalır.

Akıl yaşta değil baştadır.
Yaşın ilerlemesi ile akıl artmaz;
yaşlılardan
daha akıllı gençler de vardır.

YAŞLI KADIN

(konu: cesaret)

Anlatıldığına göre Sultan Mesut korkusuz, yiğit ve cesur bir hükümdarmış. Ama memleket idâresi nedir, halk nasıl yönetilir, işler nasıl görülür? Bunları pek bilmezmiş. Öte yandan eğlenceye de çok düşkünmüş. Gece gündüz zevk peşinde koşmuş. Bütün varı yoğun heba etmiş. Öyle bir noktaya gelmiş ki, sultanlık kaygısını da iyice yitirmiş.

Derken sultanın buyrukları kulak arkası edilmiş. Ne halk uymuş bu buyruklara, ne de devlet görevlileri. Yöneticilerin her biri kendi başına buyruk olmuş. Kimseden korkmadan millete zulmetmeye başlamışlar. Ülke bir kargaşaya sürüklenmiş. Adâlet dağıtacak kimse kalmamış. Ülkede yer yer isyanlar çıkmış, işler içinden çıkılmaz bir hâl almış. Kısacası, sultanın esâmesinin okunmadığı ülkede, ıssız eve it buyruk olmuş. İşler aşağılık kimselerin elinde kalmış.

İşte bu zamanda, Ribat derler bir yerde de, yöneticinin biri halka zulmeder dururmuş. Zulmettiklerinden biri de yaşlı, kimsesiz bir kadınmış. Yönetici onun malını mülkünü zorla elinden almış. Çâresiz kalan yaşlı kadın, onca yolu göze alarak yola çıkmış. Zorlu bir yolculuktan sonra Gazne'ye gelmiş. Bir yol bulup Sultan Mesut'un huzuruna çıkmış. Derdini söyleyip adâlet istemiş. Sultan Mesut bir ferman çıkarmış. Yaşlı kadına verip kendisine zulmeden yöneticiye götürmesini istemiş.

Yaşlı kadın fermanı alıp Ribat'a geri dönmüş. Fermanı yöneticiye vermiş. Yönetici fermanı açıp okumuş.

Kendi kendine, "Bu yaşlı kadın bir kez daha Gazne'ye gidecek gücü kendinde bulamaz, pes eder." demiş ve fermanı hiç önemsememiş. Yine dilediğince hareket edip yaşlı kadının hakkını vermemiş.

Zavallı kadıncağız hakkını alamayınca çok üzölmüş. Bir zaman sonra, "Zalimin ettiğı yanına mı kalsın? Hayır, zalim ettiğini bulmalı!" demiş ve o yaşlı hâliyle tekrar yollara düşmüş. Bin bir zahmetten sonra Gazne'ye ulaşmış. Sultanın huzuruna çıkmış. Nasıl haksızlığa uğradığını yeniden anlatmış. Sultan ona yine bir ferman vermiş. Yaşlı kadın fermanı alınca;

"Ey Sultanım!" demiş. "Bana daha önce de bir ferman vermişsiniz. O fermanı ilettim o kişiye. Ama o fermanınıza uyup da haksızlıktan geri dönmedi."

Sultan, yaşlı kadına şöyle bir bakıp;

"Bana düşen ferman vermek." demiş. "Peki söyler misin, fermanımla iş görmezlerse ne yapmak gerek?"

Yaşlı kadın;

"Ne yapacağınızı ben mi söyleyeyim?" diye sormuş.

Sultan;

"Evet, söyle bakalım nasıl bir tedbir almalı?" demiş.

Yaşlı kadın;

"Tedbir odur ki, sultanlığı, buyruğunuzun geçtiğı yerde sürdürün." demiş. "Buyruğunuzun geçmediğı yeri elinizden bırakın; orayı, hükümünü geçiren bir kimse elinde tutsun. Görünen o ki, siz zevk ve eğlence içindesiniz.

Yüce Allah'ın kulları ise zulme tutsak olmuşlar. Peki, siz yarın Allah'a ne cevap vereceksiniz?"

Yaşlı kadının bu sözleri, Sultan Mesut'u bir şaşkınlığa itmiş. Sultan sıkılıp utanmış. Ama düştüğü gaflet uykusundan da uyanmış. Bir anda doğrulmuş. Kararlı bir şekilde etrafındakilere bakmış. Hemen;

"O kişiye buyurduğum gibi edesiniz!" demiş.

Bir ferman yazdırmış. Ardından da eklemiş:

"Kim ki bu fermana uymaz, bilsin ki, fermandaki buyruk kendi başına uygulanacaktır!"

Ferman, Ribat'a tez zamanda ulaşmış. O yetkili hemen yakalanmış. Yaşlı kadının hakkı gözetilmiş, malı mülkü geri verilmiş. Ferman o yetkilinin boynuna takılmış. Şehir sokaklarında dolaştırılmış. Sonra tellâlar halkı meydana çağırılmış. Sultan buyruğunu tutmayanın cezası nasıl verilmiş, herkes görsün istenmiş. Sonunda herkesin gözü önünde, haksızlık yapıp halka zulmeden yöneticinin cezası verilmiş. Hak yerini, zulüm yapan da lâyiğini bulmuş.

Bu olay, halk üzerinde etkili olmuş. Dilden dile anlatılmış. Ondan sonra, kimse sultanın buyruklarına karşı iş görmeye cesaret edememiş. Bu olaydan sonra sultan da daha uyanık davranmaya, gaflete düşmemeye ve iyi işler yapmaya çalışmış.

"Zayıfların haklarını korumak için konuşmayanlar, tutsaklardır."

(Lowell)

MAC ÇOKLUĞU

(konu: bağış)

Kays, herkese çok ihsanda bulunup yardım eden, isteyenlere borç para veren cömert bir zattır.

Bir gün hastalanır. Ama tanıdıklarından çoğu ziyaretine gelmez. Kays, buna bir anlam veremez. Sorar, soruşturur. Sonunda şunu öğrenir: Kendisine borçlu olanlar, utandıkları için onun ziyaretine gelmiyorlar.

Kays bunun üzerine;

"Arkadaşlarımı, tanıdıklarımı bu ziyaretten men eden malı Allah kahretsin!" der.

Daha sonra bir tellal çağırır. Tellala;

"Her yeri dolaş." der. 'Kays'ın kimde alacağı varsa bağışlamıştır, hakkını helâl etmiştir.' de."

Bu ilândan kısa bir süre sonra Kays'ın ziyaretine o kadar çok insan gelir ki, insan çokluğundan evinin merdivenleri kırılır."

"Açlıktan ölüirken dost sana kapısını açıyor,
seni sofraya götürüyor, ekmeği bölüyor, senin
için süt tasını dolduruyorsa,
içtiğin şey gülümsemedir."

(Exupery)

SABUN KULLANILMIYORSA...

(konu: akıl eksikliği)

Dine pek inanmayan bir sabun imalatçısı bir gün konuşmakta olduğu bir hocaya;

"Sizin anlattığınız dinin dünyaya bir faydası olsaydı, insanlara bir iyilik getirseydi, aradan geçen bunca zamana rağmen hâlâ kötülük ve kötü insanlar kalırmıydı?" der.

Hoca efendi adamın yüzüne şöyle bir baktıktan sonra;

"Senin yaptığın sabunlar da bir işe yaramıyor anlaşılır." der. "Zira bir işe yarasaydı, ortalıkta hâlâ kir ve pislik kalırmıydı?"

Sabuncu itiraz eder:

"Adamlar sabun kullanmıyorlarsa benim suçum ne?"

Hoca efendi hemen taşı gediğine koyuverir:

"Peki, insanlar dinin getirdiklerine uymuyorlarsa dinin suçu ne? Eğer dinin kuralları uygulansa ve her alanda dine uygun yaşansa tüm dünyaya iyilik ve güzellik gelmez mi?"

"Aklınla gör, kalbinle işit."
(Atasözü)

ZULMÜN TEMELİ

(konu: haksızlık)

Anlatıldığına göre, bir av yerinde Sasanî hükümdarlarından Âdil Nûşirevan, adamlarıyla ava çıkmış. Adamları bir av vurmuşlar, vurdukları yerde de kebab yapıp hükümdara sunmak istemişler.

Avı kesmişler, kızartmak için hazırlamışlar. Bakmışlar ki yanlarında tuz yok. Yakınlardaki bir köye tuz getirmesi için bir adam görevlendirmişler. Adam yola çıkacağı sırada Âdil Nûşirevan;

"Tuzu para ile al!" demiş. "Yoksa bedava alma âdeti çıkar, köy harap olur."

Etrafındakiler;

"Bu kadicarcık şeyden ne zarar gelir ki?" diye sormuşlar.

Âdil Nûşirevan şöyle cevap vermiş:

"Cihanda zulmün temeli ufacak bir şeydi. Ama her gelen onu büyüttü. Nihayet şimdiki duruma ulaştı. Pâdişah halkın bahçesinden bir elma yerse, etrafındakiler onu reva görürse, askerleri bin tavuğu şişe vururlar."

"Yasaların bittiği yerde zulüm başlar."

(L. Chatham)

MARANGOZLUĞA ÖZENEK MAYMUN

(konu: işgüzarlık)

Marangozun biri, büyük bir kütüğü ortadan ikiye biçiyormuş. İş hiç de kolay değilmiş. Kütük uzunmuş. Kütüğü bir ucundan dikine kesiyor; yarılarak çatal hâlini alan iki yarım parça arasına ağaçtan yapılmış kamalar yerleştiriyormuş. Bunu parçaların birleşip de bıçkı sıkıştırmaması ve kütüğün kolay kesilmesi için yapıyormuş.

Marangoz bu işi birkaç kez tekrarlamış. Ağaç kamaları sırayla kesilen yarıklara çakmış, biçilmiş ucun iki tarafını birbirinden ayırmış. Biçtikçe gevşeyen kamayı almış, daha ileriye sürmüştü. Tekrar biçmeye devam etmiş.

Bir ara marangoz, ihtiyaç gidermek için çalışmasına ara vermiş. Oradan biraz uzaklaşmış. Meğer, maymunun biri, marangozun bu hareketlerini pür dikkat gözlüyormuş. Marangoz gider gitmez ortaya çıkmış. Hemen gelmiş, kütüğün biçilmiş tarafına geçmiş, oturmuş. Bıçkıyı kapıp kütüğü biçmeye başlamış. Yarıklara sokulu kama, bıçkının ileri gitmesiyle gevşemiş. Maymun, marangozun yaptığı gibi kamayı çıkarmayı düşünmüştü. Ama kamaların sırasıyla çıkarılması gerektiğini bilememiş. Bir anda tutup çıkarmış. Kamayı çıkarır çıkarmaz, kütüğün biçilerek ayrılmış kanatları birbirine kavuşmuş.

İşe bakın ki, o tarafta oturan maymunun kuyruğu da yarıkların arasındaki boşlukta değil miymiş?! Kütü-

ğün kanatları birbirine kavuşup da kuyruğu sıkışınca, zavallı maymuna dünyası dar gelmiş.

Gözleri kararıp başı dönmüş. Can havliyle acı acı bağıırıp çağırmış.

Feryadına marangoz yetişmiş. Gelip de onun bu acı durumunu görünce ona acımış. Tahta kamaları çıkıp yarıkları açarak onu kurtarmış. Onu serbest bırakmadan önce de bir güzel azarlayıp;

“Be hey ahmak!” demiş. “Her gördüğün işe ne karışırın? Senin nene vazife? İşte, bilmediği işe karışanlar, olur olmaz şeye burnunu sokanlar, aynen senin gibi kuyruğu kaptırıp perişan olurlar.”

“Bilinmedik aş, ya karın ağrıtır ya baş.”
(Atasözü)

YALAN SÖYLEMEYEN ÇOCUK

(konu: ahde vefa)

Âlimlerden biri daha küçük yaşta idi. Bir gün annesine;

"Anneciğim!" dedi. "Bana izin ver de Bağdat'a gidip, ilim öğreneyim."

Annesi;

"Ey benim gözümün nûru, gönlümün tâcı evladım," dedi, "senin ayrılığına dayanamam. Sensiz ben ne yaparım? Bu bakımdan izin veremem."

Çocuk ısrar etti. Ona kendince ilmin ne kadar önemli olduğunu anlattı. Annesi sonunda dayanamadı. Kalktı, kötü günler için bir köşede sakladığı seksen altını çıkardı. Kırkını kardeşine ayırdı. Kırkını da bir keseye koydu. Yolda başına bir hâl gelir diye, keseyi hırkasının içine dikti. Sonra oğlunun gözlerinin içine bakarak;

"Ey benim gözümün nuru" dedi, "Hak Teâla'nın rızası için olmasaydı seni asla bırakmazdım. Huzur ve esenlik içinde yola çık! Yolun açık olsun! Şu öğüdümü de sakın unutma: Eğer beni memnun etmek istiyorsan, hiçbir zaman yalan söyleme, doğruluktan asla ayrılm! Allah-ü Teâla her zaman ve her yerde doğrularla beraberdir."

Çocuk annesine söz verdi. Yaşlı gözlerle yola çıktı. Bağdat'a gitmek üzere olan bir kervana katıldı. Epeyce bir müddet yol aldılar. Bir bölgeye geldiklerinde kervanda bir bağırp çağırma oldu, feryatlar göğe yükseldi.

Kervana bir eşkiya sürüsü saldırmıştı. Bir anda sandıklar yere yıkıldı. Eşyalar yağma edilmeye başlandı. Eşkiyalar, kervandakileri bir yere topladılar. Birer birer sorguya çekip üzerlerinde her ne buldularsa aldılar. Sıra çocuğa geldi. Eşkiyalardan biri, şaka olsun diye onu önüne çekip sordu:

"Çocuk, söyle bakalım senin neyin var?"

Çocuk;

"Üzerimde kırk altınım var." dedi.

Eşkiya inanmamıştı. İkinci bir eşkiya tekrar sordu.

○ da aynı cevabı alınca durumu reislerine bildirdiler.

Reislerine;

"Bu çocuk 'Kırk altınım var.' diyor." dediler.

Bir kez de reisleri sordu:

"Senin üzerinde ne var?"

Çocuk;

"Hırkamda dikili kırk altınım var." dedi.

Reisleri adamlarına dönerek;

"Arayıp bakın." dedi.

Adamları çocuğun üstünü aradılar. İçinde kırk altın bulunan keseyi bulup reislerine verdiler. Eşkiya reisi hayretle sordu:

"-Peki evlât, üzerinde altın olduğunu niçin bize söyledin?"

Çocuk şöyle cevap verdi:

"Ben evden ayrılırken anneme asla yalan söylemeyeceğime dair söz vermiştim. Kırk altın için sözümü bozar mıyım?"

Bu sözleri duyan eşkıya reisinin aklı başından gitti. O anda gözleri yaşardı. Çocuğun saf gözlerine bakıp onunla kendi yaşını ölçtü. O anda kendisinin bu yaşa kadar nice hıyanet ve zulüm işlediği, bir gün olsun Allah'a yönelmediği geldi aklına. İçini acılar burktu. Derin derin düşündü. İçinde pişmanlık seli akmaya başladı. Başını ellerini arasına alarak şöyle düşündü:

"Eyvah! Biz de Allah-ü Teâla'ya söz vermiştik. Bunca zamandır şeytana uyup ahdimizi bozduk. Fenalık yaptık. Yarın Hak huzurunda acaba bizim halimiz ne olacak?"

Sonra arkadaşlarına dönerek şöyle dedi:

"Ey arkadaşlarım! Bana bakınız, beni dinleyiniz! Ben, bunca senedir Hak Teâla'ya karşı olan ahdimi bozdum. O'na isyan ettim. İçimden gelen bir pişmanlıkla bütün günahlarıma tövbe ile Allah'ın yoluna iltica ediyorum. Bundan böyle inşaallah, Hak Teâla'nın râzı ve hoşnut olmadığı bir şeyi yapmayacağım."

Reislerine haddinden fazla bağlı olan eşkıyalar hep bir ağızdan;

"Efendimiz, reisimiz!" dediler. "Biz de sizden ayrılmayız. Eşkîyalıkta reisimizdin, doğru yola ulaşmakta da reisimiz ol!

Bunun üzerine kervan ehlerinden ne alınmışsa sahiplerine geri verildi. Bir sürü eşkıya oracıkta tövbe etti. Çocuk da kervanla yoluna devam ederek Bağdat'a vardı.

"İnsana sadakat yaraşır görse de ikrah
Yardımcısıdır doğruların Hazret-i Allah"
(Ziya Paşa)

"ÖMERSİZ ÖMÜR..."

(konu: kardeşlik)

Abdurrahmân bin Avf anlatıyor:

"Ben Ömer'de ne acâyiplikler gördüm."

Sordular:

"Ne gördün?"

Şöyle buyurdu Abdurrahmân bin Avf:

"Hayâtta olsa, söylemeye cesaret edemezdim. Birisi odur ki, her gece ikimiz şehri dolanırdık. Bir mahalleye varırdık. Orada Ömer bana şöyle derdi: 'Sen burada dur.' Ben de karşı gelemez, dururdum. Gider, bir zamandan sonra da gelirdi. Soru sormaya da cesaret edemezdim.

Vefâtlarından sonra bir gece o mahalleye varıp, Ömer'in girdiği eve girdim. Bir ihtiyâr kadın gördüm. Kendi kendine, 'Acabâ ne oldu ki, Ömer bu gece gelmedi.' diyordu. Ona şöyle dedim: 'Ey hâtun! Ömer dünyâdan göçtü.'

Yaşlı kadın bunu işitince, bir âh çekip bayıldı. Sonra akli geri geldi. Şöyle dedi: 'Ey Allah'ım! Bana yardımda bulunan Ömer'i affet.'

Ona, "Sana nasıl yardım ederdi?" diye sordum. Yaşlı kadın şöyle dedi: 'Gündüz vakti üzerimi kirletirdim. Onu dışarı atardı. Kirlenmiş elbisemi yıkardı. Temizliğimi yapardı. Bana yiyecek getirirdi.'

Yaşlı kadına, 'Ey hâtun!' dedim. 'Ben de Ömer'in yâriyim. Eğer o gitti ise ben sağım. Ömer'in yaptığı işleri artık ben yapayım.'

Yaşlı kadın, 'Ömer'in yerini kim tutabilir. Eğer Ömer'in yâri isen, bana dua eyle, yardım et.'

Sona başını yukarı kaldırıp şöyle dedi: 'Yâ Rabb-il âlemîn! Ben o hastalığı Ömer'in yardımını ile çekerdim. Ömer gitti. Benim rûhumu da al, ben Ömersiz ömür istemem.'

Duası o saat kabul edilip, dünyadan göç etti."

"Müslüman, Müslüman'ın kardeşidir.

Ona zulmetmez, onu yalnız bırakmaz.

Kim kardeşinin ihtiyacını giderirse,

Allah da onun ihtiyacını giderir."

(Hz. Muhammed)

ÜÇ SORU

(konu: üslûp)

Âlimlerden birine birkaç adam geldi. Âlim o sırada talebelerine bir kerpiçle teyemmümün nasıl yapılacağını gösteriyordu. Gelen adamlar üç soru sormak istediklerini söylediler.

Âlim;

"Sorun!" buyurdu.

İçlerinden birini başkan seçtiler. Hepsinin adına o soracaktı. Sormaya başladı:

"Allah var dersiniz, ama görünmez, göster de inalım."

Âlim;

"Öbür sorunu da sor!" dedi.

Adam ikinci soruyu sordu:

"Şeytanın ateşten yaratıldığını söylersiniz, sonra da ateşe ona azâp edilecek dersiniz; hiç ateş ateşe azâp eder mi?"

Âlim;

"Peki, öbürünü de sor!" dedi.

Adam üçüncü soruyu sordu:

"Âhirette herkes hakkını alacak, yaptıklarının cezasını çekecek diyorsunuz. Öyleyse bırakın insanları canları ne istiyorsa yapsınlar, karışmayın! Niçin onları bu dünyada rahat bırakmıyorsunuz?"

Bunun üzerine Âlim, elindeki kuru kerpiçi adamın başına vurdu. Başka da bir şey demedi.

Soru sormaya gelen adam âfkeyle yerinden kalktı, Kâdi'nin kapısını çaldı, dâvâcı oldu.

Adam, Kâdi'ya;

"İnsanlar şahittir. Ben ona soru sordum, o cevap yerine başıma kerpiçle vurdu." dedi.

Âlim;

"Ben de sâdece cevap verdim." dedi.

Kâdı bu işin açıklamasını istedi. Âlim şöyle dedi:

"Efendim, bana 'Allah-ü Teâla'yı göster de inanayım,' dedi. Şimdi bu adam, başının ağrısını gösterebilir de görelim."

Adam şaşırarak;

"Ağrıyor ama gösteremem." dedi.

Âlim devam etti:

"İşte Allah-ü Teâla da vardır, fakat görünmez. Yine bana, şeytana ateşle nasıl azâp edileceğini sordu. Ben ona toprakla vurdum. Toprak onun başını acıttı. Hâlbuki kendi bedeni de topraktan yaratıldı.

Yine bana, 'Bırakın herkesin canı ne isterse onu yap-sın. Nasılsa âhirette herkes hakkını alacak, yaptıklarının cezâsını çekecek. Bundan dolayı bu dünyada bir hak olmaz.' dedi. Benim canım da onun başına kerpiçle vurmak istedi ve vurdum. Niçin hakkını arıyor? Aramasa ya! Bu dünyada küçük bir mesele için hak aranır mı, o sonsuz olan âhiret hayatında niçin hak aranmasın?"

Adam, bu güzel cevaplar karşısında pek utandı, söz söyleyemez hâle düştü. Davasından da vazgeçti.

"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle çağır ve onlarla en güzel bir biçimde mücadele et. Şüphesiz senin Rabbin yolundan sapanı bilendir ve hidayete ereni de bilendir."

(Nahl Suresi; 125)

TEVEKKÜLÜN BÖYCESİ

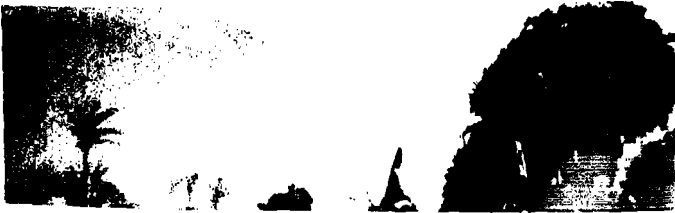
(konu: saf inanç)

Dinine bağlı, son derece tevekkül sahibi bir köylü varmış. Ancak hanımı onun gibi değilmiş. İnancı biraz kısaymış.

Köylünün ne zaman bir şeyi kaybolduysa hanımı feryadı basarmış. Adamcağız da hiç üzülmezmiş ve hanımına;

“Aman hanım, eğer o bize helâlinden bir şeyse Allah onun ya daha iyisini verir veya onu buldurur.” dermiş.

Adamcağız bir gün şehre inip öküzlerini satmış. Dönüşte bir çeşmenin başında mola vermiş. Sattığı öküzlerin parası ile içinde bir miktar altınının da olduğu keseyi, her nasılsa mola verdiği çeşmenin başında unutmuş.

Eve gelince durumu fark etmiş. Karısına haber vermeden hemen dönüp çeşmenin başına gitmiş. Fakat altının yerinde yellere esiyormuş. Ellerini açmış;

“Sen verdin, Sen aldın Allah’ım.” demiş.

İnsan bu ya, hayıflanmadan, üzülmeden de edememiş. Tabii hanımı olayı duyunca büsbütün hasta olmuş.

Bu köylünün yolu bir gün kıra düşmüş. Bir kuyudan su çekerken başındaki sarığını kuyuya düşürmüştü. Hemen sarığını almak için kuyuya inmiş. Kuyunun içine inince bir kese bulmuş. Bakmış ki, bulduğu kese kendi kesesi! Şaşırıp kalmış. Sevinçle yukarı çıkmış. Açıp bakmış. Parası ve altınları olduğu gibi durmuyor mu? Allah’a şükrettikçe şükretmiş.

İşin aslına gelince... Meğer altınları ilk kaybettiğinde bir çoban altınları bulmuş. Buralara geldiğinde eşkiyalarla karşılaşmış. Eşkiyalar altınları benden alırlar diye bu kuyunun içine atmış. Eşkiya bunlar ya, hiç para bulamayınca çobanı bir güzel dövmüşler ve hasta etmişler. Çoban bir kaç gün evden çıkmamış, gelip de kuyudan altınları çıkarıp alamamış. Tevekkül sahibi köylüye de altınları böylece geri gelmiş.

“Saf ve sevgi dolu inanç, yaşamın gücüdür.”

KITLIK

(konu: sorumluluk)

Bir yıl Şam'da bir kıtlık olmuştu. Öyle ki gökyüzü yeryüzüne karşı çok hasis davranıyordu. Ekinler, hurma ağaçları yapraklarını ıslatamıyorlar ve eski pınarlar kuruyordu. Hasılı ortada yetimlerin göz yaşından başka kalmamıştı. Bir bacadan duman çıkırsa, bu ancak bir dul kadının ahı olabilirdi. Dalların azıksız yoksullara döndüğünü görmüştüm. Pazısı kuvvetli olanlar tamamıyla güçten kesilmişlerdi. Ne dağlarda yeşillik, ne bağlarda balçık kalmıştı. Bostanı çekirgeler, çekirgeleri insanlar yiyordu.

O günlerde dostlarımdan biri bana uğradı. O da bir deri bir kemikti. Hayret ettim. Çünkü hali vakti yerinde, mevki, para pul sahibi bir adamdı. Kendisine sordum:

"Güzel dostum," dedim, "söyle bakalım, niçin sıkılıyorsun?"

Bana;

"Senin aklın nerde?" diye bağırdı ve ilave etti: "Bunu bile bile soruyorsan sorun yersizdir. Görmüyor musun, sıkıntı en yüksek derecesine varmış, meşakkat son haddine ulaşmış. Ne gökten yağmur düşüyor, ne de feryat edenlerin dumanı göğe yükseliyor... Baksana..."

Cevap verdim:

"İyi ama senin korkmana sebep yok ki. Zehir, ancak tiryâkin bulunmadığı yerde adam öldürür.

Başkası yokluktan harap olsa bile bundan sana ne? Kaz tufandan korkar mı?”

Bir fakih olan arkadaşım bana kırgın kırgın baktı. Bu, bir âlimin bir cahili süzmesiydi:

“Dostum,” dedi, “insan sahilde bile olsa, dostları denizde batarken rahat edemez. Benim yüzüm de yoksuzluktan sararmadı. Onu sarartan, yoksulların kaygısıdır. Akıllı adam ne kendi bedeninde yara görmek ister, ne halkın bedeninde. Çok şükür, kendim yaralı değilim ama bir yara görünce vücudum titriyor. Zayıf bir hastanın yanında sağlam insanın dirliği bozulur. Ben de zavallı yoksulların yemek yemediklerini gördüğüm zaman damağımdaki lokma zehir kesiliyor, dert oluyor. Dostları zindanda bulunan kimse bahçede zevk edebilir mi?”

“İyi yapabildiği hâlde yapmayan bir insan, suç işlemiş olur.”
(Pestalozzi)

GERÇEK SULTAN KİM?

(konu: yüce Allah'ı tâzim)

Bir zamanlar, uzak diyarlardan birinde bilge bir sultan yaşardı. Her hükümdar gibi onun da etrafı onlarca yağcıyla doluydu. Sarayında hangi odaya girse iltifatların, övgülerin biri bin paraydı:

"Siz gelmiş geçmiş en kudretli sultansınız efendim!"

"Sultanım! Kimsenin, hiçbir şeyin gücü sizinkiyle boy ölçüşemez."

"Sizin kudretinizin yetemeyeceği hiçbir şey olamaz efendim."

"Siz sultanların sultansınız ey aziz hükümdar! Kimse size itaatsizlik etmeye cesaret edemez."

Ama sultan akli başında biriydi. Bu tür aptalca sözleri duymaktan da bıkmış usanmıştı.

Bir gün deniz kenarında yürürken, her zamanki gibi kendisine övgüler yağdıran insanlara bir ders vermek istedi. Etrafındaki insanlara;

"Benim bu dünyadaki en büyük insan olduğumu söylüyorsunuz, öyle mi?" diye sordu.

Oradakiler;

"Sultanımız!'" diye atıldılar hepsi bir ağızdan. "Sizin kadar kudretli, sizin kadar büyük hiç kimse gelmedi bu dünyaya."

Sultan;

"Yani her şey bana itaat eder, diyorsunuz, öyle mi?" diyerek devam etti sorularına.

Etrafındakiler;

“Kesinlikle efendimiz...” diye karşılık verdiler. “Dünya sizin önünüzde eğilir ve size ram olur.”

Sultan;

“Demek öyle,” dedi. “O zaman bana tahtımı getirin ve kıyıya koyun.”

Oradakiler;

“Derhal sultanımız.” dediler.

Ve tahtını hemen getirip kumların üzerine yerleştirdiler.

Sultan;

“Denize yaklaştın,” dedi, ‘tam şuraya, kumsala koyun.”

Sonra tahtına oturdu ve önündeki denize bakmaya başladı. Biraz sonra adamlarına sordu:

“Bir dalganın gelmekte olduğunu görüyorum. Sizce ona emir versem durur mu?”

Sultanın adamları ne diyeceklerini bilemediler. “Hayır” demeye de cesaret edemediler. Sonunda;

“Siz emredin dalga size itaat edecektir Sultanım.” demek zorunda kaldılar.

Sultan;

“Pekâlâ” dedi. “Ey dalga, sana emrediyorum... Dur! Deniz, sana da emrediyorum, dalgalanmayı bırak!”

Daha sonra, sessizce bekledi sultan. O arada, küçücük bir dalga geldi, sahile vurdu. Dalga onun ayağını da ıslattı. Hişimla ayağa kalktı sultan. Ardından da;

“Bu ne cüret?” diye bağırdı. “Ey deniz! Derhal geri dön! Sana önümden çekilmeni emrediyorum. Bana itaat et!”

O daha sözlerini bitirmeden, bu defa daha büyük bir dalga gelip ayaklarını ıslattı. Rüzgârdan olsa gerek, dalgalar da büyüdükçe büyüdü.

Öyle ki, sultanın tahtı suların içinde kaldı. Sadece ayakları değil, elbisesinin etekleri de ıslandı. Bütün bu olup bitenleri hayretle izleyen saraylılar, fısıltıyla sultanlarının aklını kaçırap kaçırmadığını soruyorlardı birbirlerine. Sultan adamlarına dönüp;

"Evet, dostlarım," dedi, "öyle görünüyor ki, sizin inandığınız kadar kudretli birisi değilim ben. Bakın şu küçücük dalgalara bile sözüm geçmiyor. Nerede kaldı, denizlere, dağlara, dünyaya hükmedebilmem..."

Sultan, etrafındaki şaşkın insanlara bakıp son kez söyle dedi:

"Bu size ders olsun... Bundan böyle tek bir Sultan olduğunu, sadece O'nun kudretinin her şeye yeteceğini, denize onun hükmettiğini, bütün denizlerin onun kudret elinde bulunduğunu unutmazsınız umarım. Sultan da olsam, ben O'nun aciz bir kuluyum. Dolayısıyla, bana yönelttiğiniz övgülerin ve iltifatların gerçek adresi O'dur ancak."

"Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet edin ki, Allah'a karşı gelmekten sakınasınız."
(Bakara Sûresi; 21)

"Hamd, Âlemlerin Rabbi, Rahmân, Rahîm, hesap ve ceza gününün (ahiret gününün) maliki Allah'a mahsustur."
(Fâtiha Sûresi; 2,3,4)

"(Allahımı) Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz."
(Fâtiha Sûresi; 5)

Kaynakça:

Kitâbü'z Zühd
Sahih-i Müslim
Sahih-i Buhari
Sünen-i İbn Mace
Sünen-i Tirmizi
Sünen-i Ebu Davud
El-Müsned
El-Müstedrek
Es-Siretu'n Nebeviyye
El-Mu'cemü'l-Kebir
Sünen-i Nesâî...
Taberi Tarihi
İbn-i Esir
Tabakât'ül Kübra
Keşşaf
Delail'ün-Nübüvve
El-Hediye
Hayatü's-Sahabe
Delail-ün Nur
El-Vefa
Kütüb-ü Sitte

KARAKTER GELİŞİMİNDE

DİNÎ HİKÂYELELER

Temel insanî değerlerin insanlara kazandırılması elbette kolay değil. Evden okula, çevreden topluma büyük bir gayreti, çabayı gerekli kılmaktadır. Elinizde tuttuğunuz kitap işte bu yönde, karakter gelişimini manevî değerler ekseninde gerçekleştirmek; insanın inanırlığını, güvenilirliğini, şahsiyetini, haysiyetini, saygınlığını büyük bir önem ve ciddiyetle korumak isteyen

insanlara küçük bir katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Elinizde tuttuğunuz kitap, daha çok bir "dinî hikâyeler" derlemesidir. Hikâyeler seçilirken büyük bir titizlik gösterilmiş; mübalâğalı, gerçeklerden uzak, hurafelerle yüklü hikâyelerden kaçınılmış; hayatın gerçekleriyle örtüşen, faydalı, okuyucuya ışık tutan; iyiye, güzele, doğruya çağırان, ders/ibret dolu hikâyeler ısrarla bir araya getirilmiştir.

İnancımız odur ki, birbirinden güzel bu dinî hikâyeler demetini, yediden yetmişe (küçük-büyük, genç-ihtiyar, kadın-erkek), hemen herkes kolayca eline alacak; zevk ve heyecanla okuyacaktır.

DB 01770 RT